

Kvetinky svätého Františka

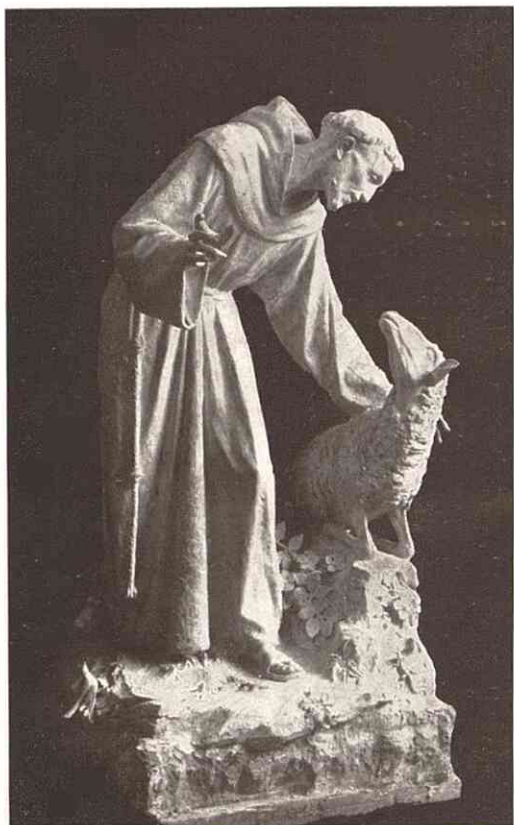
Preložil

Metod Lucký, O. F. M.,

úvodom a poznámkami opatril

Dr. Teodorik Zúbek, O. F. M.

1 9 4 4

V. Rosignoli: Sv. František s ovečkou.

Nihil obstat.

*P. Liborius Mattoška, O. F. M.,
censor Prov. et Dioeces.*

Nr. 896/1943.

Imprimi potest.

Bratislaviae, 15. Oct. 1943.

P. Bruno Böhm, O. F. M., Min. Prov.

Nr. 2907/1943. Imprimatur.

Neosolii, 30. Sept. 1943.

† Andreas, eppus Neosolien.

Nr. 2306/1943. Imprimatur.

Nitriae, 23. Oct. 1943.

† Eduardus, eppus, vic. generalis.

Úvod.

Štúdium o svätom Františkovi a najstarších dejínach jeho rehole bolo od konca minulého storočia až donedávna módou.

Vyvinul sa celý vedecký odbor pre štúdium o prameňoch františkanizmu a o osobnosti sv. Františka.

Spôsoby racionalistickej kritiky prameňov Zjavenia božieho (Pisma sv.) boli prenesené na štúdium františkanizmu; racionalistický výklad osobnosti Kristovej bol aplikovaný i na druhého Krista, sv. Františka.

Tak ako z osobnosti Kristovej usilovali sa liberálni kritici vylúčiť všetko božské, nadprirodzené, tak isto i život verného nasledovníka Kristovho, assiského Žobráčka, vysvetľovali celkom prirodzene, racionalisticky. A ako negatívnu racionalistickú kritiku sv. Písma rozprúdila intenzívne štúdium sv. Písma i na katolíckej strane a prehĺbila štúdium o osobe Kristovej, tak isto i liberálne štúdium františkanizmu bolo popudom pre rozvoj štúdia o Františkovi a starofrantiškánskych prameňoch na katolíckej strane.

Okolo osoby Františkovej a jeho prvotnej rehole rozvinul sa čulý vedecký ruch. Zjavily sa pramenné kolekcie, ktoré vydávaly prvý raz alebo opätovne staré františkánske pramene. So záujmom sa stretly premnohé životopisy sv. Františka, písané v duchu racionalistickom i katolíckom.

Kritikou prameňov a svojským ponímaním osobnosti sv. Františka najviac sa vyznačil francúzsky liberálny historik P. Sabatier. Najmä zásluhou jeho lahodného pera a ostrého úsudku rozčerila sa hladina vedeckého bádania okolo Františka a jeho prvotnej rehole, ako aj o starofrantiškánskych prameňoch. Hoci bol často na

mylnej ceste, predsa mu zostane zásluha, že dal mnoho popudov k objektívnemu štúdiu františkanizmu a roz-nietil záujem a lásku ku sv. Františkovi natoľko, že i medzi protestantmi našla ohlas jeho myšlienka, za-kladať spoločnosti pre priateľov františkánstva.

Z premnohých životopisov sv. Františka uvidíme aspoň tie najdôležitejšie, ktoré mali vplyv na ďalší vývoj štúdia o františkanizme. Z racionalistických ži-votopisov, ktoré chcely život a osobnosť Františkova vysvetliť úplne prirodzene, vylúčiac všetko zázračné, nadprirodzené, najmä stigmatizáciu (srov. T. Zúbek, *Stigmatizácia sv. Františka vo svetle novej literatúry, vo Františkánskom obzore*, r. 1942—43, str. 3—11), sú zmienky hodné: K. Hase, *Franz von Assisi*, Leipzig 1856; H. Thode, *Franz von Assisi und die Anfänge der Kunst der Renaissance in Italien*, Berlin 1885, posledné vyd. Wien 1934; P. Sabatier, *Vie de Saint Francois d'Assise*, Paris 1894 (a mnoho nasled. vydaní); R. Boughi, *Francesco d'Assisi, Città di Castello* 1909.

Na strane katolíckej najznámejšie sú tieto živo-to-pisy: G. Schnürer, *Franz von Assisi*, München 1905; J. Joergensen, *Vita di San Francesco d'Assisi*, Palermo 1905 (posledné talianske vydanie: *San Francesco d'As-sisi*, Roma 1939); V. Facchinetti, *San Francesco d'Assisi*, Milano 1929 a H. Felder, *Ideale des hl. Franziskus von Assisi*, Paderborn, 4. vyd. 1935.

Pre orientáciu uvidíme i niektoré sbierky pra-meňov.

P. Sabatier založil edíciu: *Collection d'études et de documents sur l'histoire religieuse et littéraire du Moyen-âge* (Paris 1898—1909), v ktorej v 7 sväzkoch vyšli mnohé františkánske pramene; podobne i v jeho periodiku *«Opuscules de Critique historique»* (1914—1918), kde uverejňoval i svoje kritické štúdie.

Osobitne vydal Sabatier *«Speculum perfectionis»* (Pa-riž 1898 a 2. vyd. v Manchestri 1928—31), ktoré pokla-dal mylne za najstarší prameň o sv. Františkovi.

Na katolíckej strane najvýznamnejšia je františkán-ska edícia *Otcov kolégia sv. Bonaventúru v Quaracchi pri Florencii*. Títo vydali sbierku prameňov *«Analecta*

franciscana sive Chronica aliaque varia documenta ad historiam Fratrum Minorum spectantia»; vyšlo doteraz (od r. 1885) desať sväzkov.

Spisy sv. Františka vydali tí istí Otcovia vo sbierke Bibliotheca franciscana medii aevi (I. sv. 1904, 2. vyd. 1941).

Životopisy sv. Františka od Tom. Celanského a jeho pojednanie o zázrakoch vyšly najprv v Analektách, X. sv. a potom osobitne v tom istom kolégiu sv. Bonaventúru r. 1926—28. (Th. de Celano, Vita Prima S. Francisci Assisiensis et ejusdem Legenda ad usum chori, 1926; Th. de Celano, Vita secunda S. Fr. Ass., 1927; Tractatus de miraculis S. Fr. Ass., 1928). Taktiež Legenda od sv. Bonaventúru (Doctoris Seraphici S. Bonaventurae Legenda maior S. Francisci Assisiensis et Legenda minor, r. 1923, ed. minor 1941).

Vedľa toho vydávajú Otcovia v Quaracchi od r. 1903 ako štvrťročník »Archivum franciscanum historicum«.

Štúdium o hodnote, závislosti starofrantiškánskych prameňov tvorí celý vedecký odbor, veľmi složitý a spleťitý, ktorý ťažko priviesť k úplnému rozriešeniu.

*

Slovenskému čitateľstvu predkladáme najznámejšie a vari najznamenitejšie z týchto pramenných diel — Fioretti (Kvetinky) sv. Františka.

Fioretti patria k dielam, ktoré obsahujú starú prísnu tradíciu františkánsku. Táto tradícia žila i cez mnohé ťažkosti a potláčania. Žila a stelesňovala sa v osobe a okolo osoby brata Lea, najdôvernejšieho a najvernejšieho druhu sv. Františka, okolo Egída, Rufína, Massea a iných nekompromisných žiakov sv. Františka. Tento prísny smer bojoval proti voľnejšiemu prúdu brata Eliáša, ktorý bol po zrieknutí Jána z Parente generálnym predstaveným rehole (r. 1232—39). Za generalátu Krescenca z Jesy (1244—47) bolo na janovskej generalnej kapitule (r. 1244) nariadené bratovi Leovi a jeho druhom v reatínskom kláštore Greccio, Rufínovi a Angelovi Tancredi, aby sossbierali svoje spomienky na sv. Zakladateľa a shrnuli ich pokope v jedno dielo. Tak

vznikla *Legenda troch druhov* r. 1246 (*S. Francisci legenda trium sociorum*, ed. M. Faloci Pulignani, Foligno 1898) a druhý životopis od Tomáša Celanského (r. 1247), ktorý spracoval sosbierané príbehy v lahodný celok.

Za generálneho predstavenstva svätého Bonaventúru (1257—73) bol smer zelantov oficiálne potlačený. A keď sv. Bonaventúra z poverenia generálnej kapituly narbonskej (r. 1260) spracoval nový životopis sv. Františka, kapitula pisánska (r. 1263) bola taká nadšená touto novou Legendou, že ako zbytočné zakázala všetky ostatné legendy o sv. Františkovi, a aby už raz nastala jednotnosť, rozkázala všetky iné spisy o sv. Františkovi spáliť.

No stará tradícia držala sa pri tom všetkom i naďalej Brat Leo, ktorý žil spomedzi druhov sv. Patriarchu najdlhšie (do r. 1271), usiloval sa v sebe a vo svojom okolí udržovať ozajstného františkánskeho ducha, a si aj označoval svoje spomienky na sv. Zakladateľa. Keď sa pomery v reholi trochu upokojily a keď začiatkom XIV. stor. i generálni predstavení Gonsalvo di Valboa (1303—1316) a Michal da Cesena (1316—28) naklonili sa k prísnejšiemu smeru, zjavovaly sa znova spisy prísneho razenia, ktoré sa zakladali na starých prameňoch, na zápiskoch Leových a iných starých bratov.

Ku spisom tohto smeru, ktoré zdôrazňujú chudobu, pokoru a poslušnosť sv. Zakladateľa a jeho prvých druhov, patria i Fioretti so svojou latinskou paralelou *Actus beati Francisci et sociorum eius* (ed. Sabatier, Collection t. IV. 1902).

Fioretti tak, ako boli už od XIV.—XV. storočia vydávané, majú päť častí. Prvá časť (súhlasná s latinskou pôvodinou *Actus beati Francisci*) hovorí o sv. Františkovi a jeho druhoch, druhá o svätých ranách Františkových, tretia o bratovi Juniperovi, štvrtá o blahosl. Egíďovi, piata podáva Výroky tohože Egída. V novšej dobe sa pridávajú ako šiesta časť Dodatky, t. j. také kapitoly, ktoré podľa najstarších kódexov nepatria do textu, a predsa v niektorých vydaniach boli pridávané.

V prvej časti Fiorettovej sa hovorí o sv. Františkovi a jeho prvých druhoch: pochvalne o bratovi Bernardovi, Silvestrovi, Leovi, Masseovi, Rufínovi, hanlivo o

Eliášovi, priekopníkovi voľného smeru a nechvalne o sv. Bonaventúrovi, zastancovi umiernennej disciplíny. Ďalej je tu reč o sv. Kláre, niektorých bratoch z prvej generácie po sv. Františkovi, ako bol sv. Anton Paduánsky, sv. Konrád z Offidy, žiak Leov, Peter z Monticello, Šimon Assiský, Ján z Penny, žiak Bernarda z Quintavalle a Egida, Jakub z Massy, žiak Leov a Egidov, a konečne Ján z Alverny, ktorý zomrel r. 1322. Jadro rozprávania Fiorettov ide však iba do druhej polovice XIII. storočia.

Kto je autorom *Actus* a tým i prvej časti Fiorettov, nedá sa s istotou stanoviť. Prvé hlavy, pojednávajúce o sv. Františkovi a jeho druhoch, obsahujú plnokrvnú františkánsku tradíciu, ako vychádzala z brata Lea a jeho druhov v Greccio a neskôr v Porciunkule. V ďalších hlavách (*Actus* 48—50, 53, 68, 69, 73—76; Fioretti 39—48), ktoré hovoria o bratoch z Marky Ankonskej, tiež je zdôrazňovaný prísny duch františkánsky; ako pisateľ uvádza sa tu viac ráz brat Hugolín z Monte Giorgio, ktorý hovorí občas v prvej osobe (zomrel r. 1300).

Brat Hugolín však opisuje príbehy, ako mu ich podali starší bratia, napr. Jakub z Massy, ktorý zomrel r. 1260 (*Actus* hl. 74, Fioretti hl. 41), Ján z Penny, ktorý zomrel r. 1274 (*Actus* hl. 69, Fioretti hl. 45). Títo starší bratia boli žiakmi spoločníkov Františkových; tak Jakub z Massy bol žiak Leov, Ján z Penny žiak Egida a Bernarda z Quintavalle. Preto svedkovia udalostí, podávaných vo Fiorettoch, siahajú nepriamo až po sv. Zakladateľa. No brat Hugolín nebol jediným zapisovateľom počutých príbehov. V 9. hl. *Actus* (III. Úvaha o sv. ranách) odvoláva sa iný mladší pisateľ na brata Hugolína, od ktorého vraj opisované veci počul.

Taliansky preklad *Actus beati Francisci* tvorí prvú časť Fiorettov. No prekladateľ, podľa niektorých brat Ján Florentínsky (J. H. Sbaralea, *Supplementum et castigatio ad Scriptores trium ordinum S. Francisci*, Romae 1806, str. 436), neviazal sa príliš na svoju predlohu, lež prekladaný text i doplňoval, upravoval. Je to skôr voľné prepracovanie latinskej pôvodiny, ktoré vyšlo z pera dobrého spisovateľa. Preklad je natoľko plynulý,

že i pre odborníkov bolo ťažko zistiť, že tu nejde o pôvodinu, spisanú priamo v reči talianskej. Rečový rozbor poukazuje na prvé desaťročia druhej polovice XIV. storočia.

Druhá časť Fioretto sú Úvahy o svätých ranách. Posledné kapitoly prvej časti, pojednávajúce o svätom živote blahosl. Jána z Alverny, boli akýmsi úvodom k alvernskému zázraku — stigmatizácii. K tejto časti nebola nájdená celistvá latinská pôvodina, takže ako sa zdá, sú Úvahy priamou talianskou kompiláciou zo starších prameňov, a to zo spisov Tomáša Celanského, z Legendy sv. Bonaventúru, z Actus a Speculum perfectionis. Úvahy sú na mnohých miestach doslovným prekladom z týchto prameňov, no spracovanie v nový súladný celok je dielom neznámeho pôvodcu, vari totožného s prekladateľom prvej časti, lebo v dokonalosti rečovej sa tieto dve časti shodujú.

Úvah je päťoro podľa piatich rán sv. Františka. V prvej úvahe opisuje sa príchod serafínskeho svätca na Alvernu; v druhej spôsob života a rozhovory s druhmi na Alverne; v tretej zjavenie Serafa a vtlačenie stigiem; vo štvrtej odchod z Alverny; v piatej videnia a zázraky so stigmami sv. Františka.

Autor poznal dokonale miesto, a vyznačuje sa presným a podrobným popisom Alverny. Skladba a plynulá reč svedčia o spisovateľskom nadaní kompilátora.

Život brata Junipera je obsažený v latinskej Kronike XXIV generálov (*Chronica XXIV Generalium Ordinis Minorum*, *Analecta* III. 1904, str. 54—64). Taliansky preklad je ako vo Fiorettoch živý a lahodný, no pritom dosť verný. Štrnásť smiešnovážnych príhod trošku čudáckej alebo vari geniálnej svätosti brata Junipera, ktorého Tomáš Celanský menuje »znamenitym šaškom Pánovým« (egregius Domini jocular), obsahuje v sebe veľa životnej múdrosti a praktickej askézy.

Život blahoslaveného Egída nachádza sa tak isto v Kronike XXIV generálov (*Chron. XXIV Gen.*, *Analecta* III. str. 74—115), kde v 50 hlavách je obsažený celý latinský text, nie však ako ho spísal brat Leo, lež s mnohými opravami a prídavkami. Do talianskeho,

dost drsného a otrockého prekladu prešlo iba 10 hláv, a to o činnom živote prvých rehoľných rokov Egidových.

Kontemplatívny život, ktorým sa vyznačoval anjelský brat Egid, odzrkadľuje sa vo Výrokoch brata Egida. Hlboké sentencie bl. Egida posbierali najmä brat Leo, Ján z Alverny a Gracián. Latinská pôvodina je jadrnejšia než voľne dopĺňovaný a rozširovaný taliansky preklad; okrem toho taliansky preklad vynecháva niektoré hlavy a odseky. (Latinský text vyšiel v Bibliotheca franciscana medii aevi, t. III. Quaracchi 1905, 2. vyd. 1941.)

Tieto samostatné časti boli od XV. stor. v talianskom znení spolu prepisované, no nie jednako vo všetkých kódexoch, lebo v neskorších dobách pridávali i ďalšie hlavy ku Kvetinkám i Životu brata Junipera. Moderní vydavatelia Fiorettov kladú tieto neskôr pridané hlavy na koniec, ako samostatnú poslednú časť — Dodatky.

Z nespočetných vydání talianskej pôvodiny Fiorettov najlepšie je od B. Bughettiho (Quaracchi 1921). Toto vydanie zakladá sa na kritickom porovnávaní najstarších kódexov, zpomiedzi ktorých vydavateľ volí najlepší, najrozumiteľnejší text. Text je delený na odseky, ktoré umožňujú ľahké čítanie. Bughetti má aj tú zásluhu, že shrnul všetky dodatky, ktoré boli roztratené po ostatných vydaniach. Toto vydanie sledujeme pri slovenskom preklade a zväčša pri spracovaní poznámok. (Druhé vydanie vyšlo vo Florencii r. 1926.)

*

A nakoniec niekoľko slov o význame Fiorettov.

Odhlíadnuc od hodnotenia čisto literárneho pre taliansku reč a písomníctvo, majú Kvetinky svoju vysokú vnútornú hodnotu.

Sú v nich zachytené kusovité, no bezprostredne dejiny prvých desaťročí františkánskej rehole, začiatky boja o prísnu disciplínu, o ktorú sa Fioretti usilujú. Jednotlivé príbehy sú niekedy hádam trocha skreslene podané, legendárne pospájané v jednu udalosť. No vo

všetkých týchto udalostiach odzrkadľuje sa ozajstný duch sv. Františka a jeho prvých nasledovníkov, ako ho zachytilo verne ústne podanie. Kvetinky sú prvoradým historickým prameňom nefalšovaného františkánizmu. Tiež opisované udalosti samy osebe dajú sa skoro všetky zaradiť do dejepisného rámca Františkovo života a prvých dejín rehole.

Kvetinky majú však svoju hodnotu predovšetkým vo svojej duchovnej náplni. Sú knihou duchovného života. Sú lahodnou a záživnou duševnou stravou. Písané súc slohom jednoduchým, nehľadaným, prihovárajú sa srdcu každého človeka. A to najmä preto, že nie sú poučaním o duchovnom živote ako iné asketické knihy, lež priamo a bezprostredne opisujú, ako čosi prirodzeného, vysoký mystický život assiského Zobráčka a jeho druhov. Nie špekulácie o mravnosti a svätosti, lež triezve popísanie bezprostredne videného, prežitého.

Odtiaľ pochádza pôsobivosť a obľúbenosť Kvetiniek vo všetkých dobách, najmä v posledných desaťročiach, v dobe reakcie proti bezduchému materializmu, ktorý sa usiloval zachvátiť západnú kultúru.

A v tejto duchovnej bezprostrednosti a sviežej životnosti je trvalá hodnota a všeľudský význam Fioretto.

Je na čase, aby aspoň najznámejšie a najznamenítejšie pramenné dielo o nefalšovanom františkánizme — Fioretti — Kvetinky sv. Františka, uzrelo knižne svetlo sveta i v našej ľubozvučnej slovenčine, aby aj u nás mocnejšie zapôsobil duch sv. Františka.*)

V Žiline na sviatok Stigmatizácie sv. Františka,
roku Pána 1943.

TEODORIK ZÚBEK, O. F. M.

*) Nenáročný slovenský preklad Fioretto podľa vydania Ant. Fossiniho (V. ed. Torino 1900) uverejnil v Serafínskom svete (roč. VIII.—XVI., 1929—1937) P. Illuminát Šmida, O. F. M.; v preklade nie je Život brata Junipera a valná časť Dodatkov.

Kvetinky svätého Františka

Kvetinky svätého Františka

V mene nášho Pána Ježiša Krista ukrížovaného a jeho matky Panny Márie. V tejto knihe sa nachádzajú isté kvetinky, zázraky a zbožné príklady slávneho žobráč-ka Kristovho, pána svätého Františka a niektorých jeho svätých spoločníkov. Na chválu Ježiša Krista. Amen.

KAPITOLA I.

O prvých dvanástich spoločníkoch svätého Františka.¹⁾

Ponajprv treba uvažiť, že slávny pán svätý František bol vo všetkých skutkoch svojho života podobný pozhnanému Kristovi, lebo tak ako si Kristus počiatkom svojich kázni vyvolil dvanásť apoštolov, aby opovrhli všetkými svetskými vecami a nasledovali ho v chudobe a v iných ctnostiach, i svätý František vyvolil si počiatkom založenia svojej rehole dvanásť spoločníkov, nasledovateľov najvyššej chudoby.²⁾

A ako sa jeden z dvanástich apoštolov Kristových, zatratený od Boha, nakoniec obesil, tak jeden z dva-

¹⁾ Hľadanie podobnosti medzi sv. Františkom a Kristom — niekedy až trochu prehnané — začína sa hodne po smrti svätcevej. Je to legendárne dokresľovanie skutočností. No základná podobnosť sv. Františka s Kristom je historickou skutočnosťou a vyviera z ustavičnej snahy svätcevej, pripodobniť sa vo všetkom svojmu božskému vzoru. Kristus korunoval túto snahu serafínskeho svätca nebývalým zázrakom — že mu vtláčil stigmy, znaky svojho umučenia.

²⁾ Z prvých dvanástich učeníkov sv. Františka známejší sú: Bernard z Quintavalle, o ktorom je reč vo Florettoch v hl. 2—7 a v 1. hl. Života blahosl. Egída; Peter Cattani.

nástich spoločníkov svätého Františka, ktorý sa volal brat Ján z Cappelly, odpadol a napokon sa sám obesil. A toto je vyvoleným za príklad a podnet k pokore a strachu, keď uvažujú, že nik nie je istý, či vytrvá v milosti božej až do konca.

A ako boli svätí apoštolovia celému svetu na obdiv svätosťou a plnosťou Ducha svätého, tak presvätí spoločníci svätého Františka boli ľuďmi natoľko svätými, že od čias apoštolov až dodnes svet nemal takých podivuhodných a svätých ľudí; lebo jeden z nich bol vytržený až do tretieho neba ako svätý Pavol, a to bol brat Egíd; jednému z nich, totiž bratovi Filipovi Dlhému, dotkol sa anjel perí žeravým uhľom ako Izaiášovi prorokovi; jeden z nich, totiž brat Silvester, rozprával sa s Bohom ako priateľ s priateľom, ako robil Mojžiš; jeden lietal hĺbkou rozumu až k svetlu božskej múdrosti ako orol, totiž Ján evanjelista, a to bol veľmi pokorný brat Bernard; jeden z nich bol posvätený od Boha a vyhlásený za svätého v nebi, kým ešte žil na zemi, a to bol brat Ruffín, vznešený človek z Assisi.

A tak všetci boli obdarení zvláštnym znakom svätosti, ako sa to ukáže v ďalšom.

KAPITOLA II.

O bratovi Bernardovi z Quintavalle, prvom spoločníkovi svätého Františka.³⁾

Prvým spoločníkom svätého Františka bol brat Bernard z Assisi, ktorý sa obrátil takto:

Keď ešte nosil svätý František svetský oblek, hoci už pohrdol svetom a chodil celý opovrhnutý a umŕtve-

o ktorom sa hovorí tu a vo IV. Úvahe o sv. ranách; Egíd, o ktorom v hl. 6 a 34 Fioretto, v hl. 7 Života brata Junipera a osobitne v Živote blahoslaveného Egída a vo Výrokoch blahosl. Egída; Silvester, o ktorom v hl. 2 a 16 Fioretto; Filíp Dlhý, o ktorom v hl. 45 Fioretto; Angelus Tancredi, o ktorom v hl. 16 Fioretto a v Úvahách o sv. ranách; Ján z Cappelly, o ktorom sa hovorí i v 31 hl. Fioretto (definitívne sa rozišiel s rehoľou i Cirkvou, keď za Fran-

*Sv. František dýchnutím zdvihne brata Massea.
(Kvetinky, kap. XIII.)*

ný pokáním, takže ho mnohi pokladali za hlupáka a príbuzní i cudzí sa mu posmievali ako bláznovi a zaháňali ho kameňmi a blatom, a on každú urážku a posmech znášal trpezlivo, ako by bol hluchý a nemý, pán Bernard z Assisi, ktorý patril medzi najvznešenejších, najbohatších a najmúdrejších v meste, začal múdro uvažovať o takom neobyčajnom opovrhnutí svetom u svätého Františka, o veľkej trpezlivosti v urážkach, a že už po dva roky taký opovrhnutý a posmievavý od každého, zdal sa byť stále pevnejším a trpezlivejším, začal myslieť a hovoriť sám v sebe: »Na nijaký prípad nie je možné, aby tento František nemal veľkú milosť božiu.« I pozval ho večer zajesť si a na nocľah. A svätý František pristal, i jedol s ním večer a prenocoval uňho.

Tu si pán Bernard v srdci zaumienil, že bude pozorovať jeho svätosť; preto dal mu prichystať posteľ vo svojej vlastnej izbe, v ktorej cez noc vždy horela lampa. A svätý František, aby ukryl svoju svätosť, hneď ako vošiel do izby, hodil sa na posteľ a robil sa ako by spal; a pán Bernard podobne si po nejakom čase ľahol a začal tak silne chrápať, ako by spal veľmi hlbokým spánkom. Preto svätý František, mysliac skutočne, že pán Bernard spí, v prvom spánku sa zdvihol s postele, pohrúžil sa do modlitby, dvíhal ruky a oči k nebu a s veľkou zbožnosťou a vrúcnosťou hovoril: »Boh môj! Boh môj!« A hovoriac takto i plačúc veľmi, vytrval až po matutínium⁴⁾ a neustále opakoval: »Boh môj! Boh môj!«, a nič iné. A toto hovoril svätý František pri roz-

tiškovkej neprítomnosti založil rehoľu prašivých). O ostatných piatich bratoch zachovali sa nám iba mená v neskorších kronikách; sú to Sabbatinus, Morikus, Ján zo San Stanzo, Barbarus a Bernard z Vigilante.

³⁾ Dátum tejto udalosti je začiatok r. 1209, keď už František vytrezvel zo svojich snov o svetskej sláve (z r. 1205) a začal hľadať výlučne slávu božiu, pohľadájąc úplne svetom.

Brat Bernard obrátil sa 16. apríla 1209 a zomrel 16. júla 1241.

⁴⁾ V tej dobe čas sa delil podľa cirkevných hodín, z ktorej každá mala sa odbavovať v určitú hodinu: matutí-

jímaní a obdivovaní vznešenosti božskej Velebnosti, ktorá láskavo sostúpila na hynúci svet a skrze svojho žobráčka Františka chystala sa dať prostriedok k spáse duše jeho i iných; a preto osvietený prorockým duchom, predvídajúc veľké veci, ktoré Boh urobí skrze neho a jeho rehoľu, a uvažujúc o svojej nedostatočnosti a nepatrných ctnostiach, volal a prosil Boha, aby svojou dobrotivosťou a všemohúcnosťou, bez ktorej nič nezmože ľudská krehkosť, doplnil, napomohol a vykonal to, čo sám nevládze. Keď pán Bernard vo svetle lampy videl veľmi zbožné počínanie svätého Františka, a keď usilovne uvažoval o slovách, ktoré hovoril, dotkol sa ho Duch svätý a vnukol mu, aby zmenil svoj život.

Preto ráno zavolať svätého Františka a riekol mu: »Brat František, vo svojom srdci úplne som sa rozhodol zrieknuť sveta a ísť za tebou vo všetkom, čo mi rozkážeš.« Keď to svätý František počul, potešil sa v duchu a riekol toto: »Pán Bernard, to, čo hovoríte, je čin taký veľký a taký ťažký, že si musíme vyžiadať radu nášho Pána Ježiša Krísta a prosiť ho, aby nám láskavo ukázal, aká je jeho vôľa ohľadom toho a poučil nás, ako by sme to mohli previesť. A preto poďme vedno do biskupského kostola,⁵⁾ kde je istý dobrý kňaz, dáme slúžiť omšu a potom sa budeme modliť až po terciu a prosiť Boha, žeby nám ukázal pri trojom otvorení misála cestu, ktorá sa mu páči, aby sme si vyvolili.« Pán Bernard odvetil, že sa mu to veľmi pozdáva; preto sa vybrali a šli do biskupského kostola.

A potom, keď sa zúčastnili na omši a modlili sa až po terciu, kňaz na prosbu svätého Františka vzal misál a keď ho požehnal znakom kríža, tri razy ho otvoril v me-

num a laudes v noci, prima po východe slnka, tercia v polovici času predpoludňajšieho, sexta na poludnie, nona v polovici času popoludňajšieho, vespery pri západe slnka, kompletórium pri stmievaní.

⁵⁾ Zdalo by sa, že tu ide o kostol Santa Maria del Ves-covado, ktorý sa nachádzal blízko Bernardovho domu; no historické pramene (Legenda trium Soclorum) hovoria jasne o kostole sv. Mikuláša, na assiskom námestí; kňaz podľa tradície bol Peter Cattani, druhý nasledovník sv. Františka.

sa to slovo, ktoré Kristus v evanjeliu povedal mladíkovi, čo sa ho pýtal na cestu dokonalosti: Ak chceš byť dokonalý, choď a predaj všetko, čo máš a rozďaj chudobným, a poď a nasleduj ma. Pri druhom otvorení naskytlo sa to slovo, ktoré Kristus povedal apoštolom, keď ich posielal kázaf: Neberte si nič na cestu, ani palicu, ani kapsu, ani obuv, ani peniaze; chcejúc ich týmto poučiť, že celú svoju myseľ majú obrátiť na hlásanie evanjelia. Pri treťom otvorení misála naskytlo sa to slovo, ktoré povedal Kristus: Kto chce prísť za mnou, nech zaprie sám seba a vezme svoj kríž a nasleduje ma. Tu riekol svätý František pánu Bernardovi: »Hľa, rada, ktorú nám dáva Kristus. Choď teda a urob doslova to, čo si počul; a nech je požehnaný náš Pán Ježiš Kristus, ktorý nám láskavo ukázal svoju evanjelióvú cestu.« Keď to pán Bernard počul, odišiel, predal čo mal (bol veľmi bohatý) a s veľkou radosťou rozdelil všetko chudobným, vdovám, sirotám, pútnikom, kláštorom a nemocniciam; a svätý František mu vo všetkom verne a obozretne pomáhal.

Keď videl istý človek, ktorý sa volal pán Silvester, že svätý František rozďáva a káže rozďávať toľké peniaze chudobným, pohnutý lakomstvom riekol svätému Františkovi: »Ty si mi celkom nezaplatil za kamene, ktoré si kúpil odo mňa na opravu kostolov;⁹⁾ a preto, keď máš teraz peniaze, zaplať mi.« Tu svätý František, udivený jeho lakomstvom a nechcejúc sa s ním hádať, ako pravý zachovávateľ evanjelia, začrel rukami do lona pána Bernarda a plné peňazí položil ich do lona pána Silvestra, hovoriac, že ak by chcel viac, dá mu aj viac. Pán Silvester spokojný s tými odišiel a vrátil sa domov.

A večer, keď si pripomínal to, čo robil cez deň a spomenul si na svoje lakomstvo, a keď uvažoval o horli-

⁹⁾ Sv. František rozumel najprv doslovne výzvu Ukrižovaného v opustenom kostolíku sv. Damiána: »Choď a oprav môj dom, ktorý sa rúca«, a opravil v okolí Assisi tri kostolíky, totiž kostol sv. Damiána, sv. Petra a Porciunkulu.

vosti pána Bernarda a o svätosti svätého Františka, nasledujúcu noc a po druhej dve noci mal také videnie od Boha, že z úst svätého Františka vychádzal kríž zo zлата, vrchol ktorého dotýkal sa neba a ramená sa rozprestieraly od východu až po západ. Pre toto videnie rozdal pre Boha všetko, čo mal a stal sa Menším bratom a dosiahol v reholi takej svätosti a milosti, že rozprával s Bohom sťa priateľ s priateľom, ako sa svätý František viac ráz presvedčil a ako sa ukáže nižšie.

Pán Bernard podobne mal takú milosť od Boha, že často bol pri rozjímaní vytržený k Bohu; a svätý František hovorieval o ňom, že je hodný všetkej úcty a že on založil túto rehoľu, lebo on bol prvý, ktorý sa zriekol sveta, nič si neponechajúc, lež rozdal všetko chudobným Kristovým a začal žiť v chudobe podľa evanjelia, odovzdajúc sa nahý do náručia Ukrižovaného.

Ktorý nech je požehnaný od nás na veky vekov. Amen.

KAPITOLA III.

Ako rozkázal svätý František spomenutému bratovi Bernardovi, pre zlé smýšľanie, ktoré mal voči nemu, aby mu tri razy stúpil na hrdlo a ústa.¹⁾

Veľmi zbožný služobník Ukrižovaného, pán svätý František, prísnosťou pokánia a ustavičným plačom skoro oslepol a len málo svetla videl.

Raz medziiným odišiel s miesta, kde bol a odobral sa na miesto, kde sa zdržoval brat Bernard, aby sa s ním porozprával o božských veciach; a keď prišiel na miesto, zbadal, že sa tento modlí v lese celkom povznesený a spojený s Bohom. Tu svätý František šiel do lesa a volal ho: »Poď — hovoril — a rozprávaj sa s týmto slepým.« A brat Bernard mu nič neodpovedal, lebo súč človekom

¹⁾ Je to príbeh z posledných rokov života sv. Františka, keď po návrate z Egypta (r. 1219) trpel na očnú chorobu. Stalo sa to na úpätí vrchu Subasio nad Porciunkulou, na mieste zvanom Carceri, kde sa dodnes zachoval pôvodný les a jaskyne bratov.

veľkého nazerania, mal myseľ upretú a vyzdvihnutú k Bohu. A pretože mal zvláštnu milosť hovoriť o Bohu, ako sa o tom svätý František viac ráz presvedčil, túžil hovoriť s ním a po určitej prestávke volal naňho druhý i tretí raz tým istým spôsobom; a brat Bernard ho ani raz nepočul a tak mu neodpovedal, ani nešiel k nemu. Svätý František preto odišiel trocha nespokojný a čudoval sa a sťažoval sám v sebe, že brat Bernard, hoci ho tri razy volal, neprišiel k nemu.

Keď svätý František odchádzal s tou myšlienkou a vzdialil sa trocha, riekol svojmu spoločníkovi: »Počkaj ma tu«; a šiel vedľa na osamelé miesto a ponoril sa do modlitby, prosiac Boha, aby mu zjavil, prečo mu brat Bernard neodpovedal. A tu prišiel k nemu hlas boží, ktorý riekol toto: »Ó biedny človečiku, prečo sa hneváš? Či má človek opustiť Boha pre stvorenie? Brat Bernard, keď si ho volal, bol spojený so mnou, a preto nemohol prísť k tebe, ani ti odpovedať. Nediv sa teda, že nemohol s tebou hovoriť, lebo bol tak bez seba, že ani jedno tvoje slovo nepočul.« Keď dostal svätý František od Boha túto odpoveď, okamžite sa vrátil s veľkou rýchlosťou k bratovi Bernardovi, aby sa pokorne obvinil z myšlienky, ktorú mal proti nemu.

Keď ho brat Bernard videl prichádzať k sebe, šiel mu v ústrety a hodil sa mu k nohám. Tu ho svätý František zdvihol a porozprával mu s veľkou pokorou akú myšlienku a nespokojnosť mal voči nemu a ako ho Boh preto pokarhal. Potom dodal toto: »Rozkazujem ti pod svätou poslušnosťou, aby si mi urobil, čo ti prikážem.« Brat Bernard, keďže sa bál, aby mu svätý František nerozkázal nejakú neobyčajnú vec, ako to robieval, chcel sa slušne vyhnúť tej poslušnosti, preto odvetil takto: »Som pripravený posluchnúť vás, ak sľúbite, že i vy mi urobíte, čo vám rozkážem.« A keď mu to svätý František prisľúbil, riekol brat Bernard: »Povedzte, otče, čo chcete, aby som urobil.« Tu riekol svätý František: »Prikazujem ti pod svätou poslušnosťou, aby si mi za trest pre moju namyslenosť a opovážlivosť môjho srdca, teraz, keď si ľahnem naznak, stúpil jednou nohou na krk a druhou na ústa a aby si tri razy prešiel

po mne s jednej strany na druhú a hovoril mi, aby som sa hanbil, a tupil ma, a zvlášť mi povedz: — Lež, bezočivec, syn Petra Bernardona. Kde si nabral toľkej pýchy, hoci si najbiednejším tvorom?« — Keď to počul brat Bernard, hoci mu ťažko padlo urobiť to, predsa zo svätej poslušnosti, nakoľko len mohol, jemne vyplnil, čo mu svätý František rozkázal. A po tomto riekol svätý František: »Teraz rozkáž ty mne, čo chceš, aby som urobil, lebo som ti prisľúbil poslušnosť.« Brat Bernard riekol: »Rozkazujem ti pod svätou poslušnosťou, aby si ma vždy, keď budeme spolu, pokarhal a prísne napomenul za moje poklesky.« Svätý František sa tomu veľmi divil, lebo brat Bernard bol taký svätý, že mal k nemu veľkú úctu a nepokladal ho za hodného nijakej výčitky. A preto od toho času pre spomenutú poslušnosť chránil sa stretať s ním veľa, aby sa mu neprihodilo povedať nejaké slovo napomenutia tomu, ktorého poznal ako svätého. Ale keď ho chcel vidieť a počuť rozprávať o Bohu, vybavil si to rýchle, ako len mohol a odišiel. A bolo veľmi dojemné vidieť, s akou láskou, úctou a pokorou svätý František, otec, jednal a hovoril s bratom Bernardom, svojím prvorodeným synom.

Na chválu a slávu Kristovu. Amen.

KAPITOLA IV.

Ako dal anjel boží otázku bratovi Eliášovi, gvardiánovi istého kláštora v spoľetském údolí; a pretože mu brat Eliáš pyšne odpovedal, odišiel a uberal sa cestou k Svätému Jakubovi, kde našiel brata Bernarda a rozpovedal mu tú udalosť.⁶⁾

Začiatkom a pri založení rehole, keď bolo málo bratov a ešte nemali pozakladané kláštory, šiel svätý Fran-

⁶⁾ Stalo sa to v rokoch od 1214 do 1221; presné určenie doby je ťažké. Sv. František zastavil sa pri hrobe sv. Jakuba v Kompostelle (Santiago di Compostella — slávne pútnické miesto v Španielsku) r. 1214 na svojej ceste do Maroka. No do Maroka sa nedostal, preto sa na zplatočnej ceste dlhšie zdržal v Kompostelle. Brat Bernard bol poslaný do Kompo-

so sebou niekoľkých bratov, medzi ktorými bol i brat Bernard. A ako tak šli spolu cestou, našli na zemi chorého žobraka, s ktorým mal svätý František sústrasť, i riekol bratovi Bernardovi: »Synku, prajem si, aby si ostal tu ošetrovať tohto chorého.« A brat Bernard pokorne kľakol, sklonil hlavu, poslúchol svätého otca a ostal na tom mieste; a svätý František s ostatnými spoločníkmi šiel k Svätému Jakubovi.

Keď ta došli a keď sa svätý František jednej noci modlil v kostole svätého Jakuba, Boh mu zjavil, že má založiť veľa kláštorov po svete, lebo jeho rehoľa sa má rozrásť vo veľké množstvo bratov. A pre toto zjavenie začal svätý František zakladať kláštory v tom kraji.⁹⁾ A keď sa svätý František vracal predošlou cestou, našiel brata Bernarda a chorého, s ktorým ho bol nechal, už dokonale uzdraveného. Preto nasledujúceho roku dovolil svätý František bratovi Bernardovi ísť k Svätému Jakubovi.

A tak sa svätý František vrátil do spoločského údolia a zdržoval sa v osamelom kláštore,¹⁰⁾ on, brat Masseo,¹¹⁾ brat Eliáš¹²⁾ a niekoľko iní, ktorí všetci chránili sa ob-

stelly r. 1216 a vrátil sa odtiaľ o niekoľko rokov. Eliáš bol generálnym vikárom rehole po smrti Petra Cattaniho (r. 1221). Ťažko dať dohromady tieto dáta. — Kapitola nesie znaky rozmáhajúcich sa rozporov v reholi (srov. hl. 38).

⁹⁾ Predtým bratia nemali stáleho miesta a boli všade ako pútnici a cudzinci; myšlienka zakladať stále miesta vyvinula sa akiste postupne silou skutočnosti a potreby, a tu v Kompostelle mohla mať svoj začiatok.

¹⁰⁾ Podľa tradície Farneto, na ceste z Perugia do Gubbia.

¹¹⁾ Brat Masseo z Marignana vstúpil do rehole asi roku 1211.

¹²⁾ Eliáš narodil sa pravdepodobne v Assisi, kde bol čaľúnikom a pritom vyučoval deti. Nevie sa, kedy vstúpil do rehole, no r. 1217 poslal ho sv. František na východ a r. 1219 už je provinciálom v Sýrii. Z východu sa vrátil so sv. Františkom (r. 1220) a stal sa po smrti Petra Cattaniho zástupcom sv. Františka (od r. 1221 do 1227) a po zrelomutí sa Jána z Parente generálnym predstaveným (r. 1232). Pre po-

ťažovať alebo vyrušovať svätého Františka v modlitbe, a robili to z veľkej úcty, ktorú mali k nemu, a pretože vedeli, že Boh mu zjavoval v modlitbách veľké veci.

Stalo sa ktoréhosi dňa, keď sa svätý František modlil v lese, že ku kláštornej bráne prišiel nejaký krásny mladík, pripravený na cestu a kopal tak rýchle a silne a tak dlho, že sa bratia veľmi čudovali nad tým nezvyčajným spôsobom klopania. Brat Masseo šiel, otvoril dvere a riekol tomu mladíkovi: »Odkiaľ si, synku? Lebo nezdá sa, že by si tu bol nickedy býval, keď si tak nezvyčajne zaklopal.« Mladík odvetil: »A ako sa má klopať?« Brat Masseo riekol: »Zaklop tri razy jeden za druhým s prestávkami, potom počkaj asi taký čas, kým by sa brat pomodlil Otčenáš a prišiel k tebe; a ak za ten čas nepríde, zaklop druhý raz.« Mladík odvetil: »Veľmi sa ponáhľam a preto som kopal tak silne, lebo mám robiť veľkú cestu a sem som prišiel porozprávať sa s bratom Františkom; lež ten teraz rozjíma v lese a preto ho nechcem vyrušovať, ale choď a pošli mi brata Eliáša, chcem mu dať otázku, lebo počúvam, že je veľmi múdry.« Brat Masseo ide a hovorí bratovi Eliášovi, aby šiel k tomu mladíkovi. A brat Eliáš sa nahnevá a nechce ísť; brat Masseo preto nevie, čo má robiť, ani čo odpovedať tomu mladíkovi, lebo keby povedal: »brat Eliáš nemôže prísť«, klamal by, keby mu povedal, ako sa nahneval a že nechce prísť, bál sa, že dá zlý príklad. A keďže sa brat Masseo nevracal, mladík druhý raz zaklopal tak isto ako prv; a za chvíľu sa vrátil brat Masseo k bráne a riekol k mladíkovi: »Nezachoval si moje ponaučenie o klopaní.« Mladík odvetil: »Brat Eliáš nechce prísť ku mne. Ale choď a povedz bratovi Františkovi, že som prišiel porozprávať sa s ním; lež pretože ho nechcem

vahové chyby, ktoré stále zreteľnejšie prejavoval, bol pápežom pozbavený generalátu (1239). R. 1240 dal sa do služieb cisára Fridricha II. a ako taký bol vyobcovaný z Cirkvi. Na smrteľnej posteli v Kortone sa smieril s Cirkvou (1253). Bol zastancom a priekopníkom voľnejšieho smeru v reholi, preto v observantských spisoch je príliš napádaný. Pri všetkých svojich povahových nedostatkoch zaslužil sa o organizovanie prvej rehole (srov. hl. 38 Kvet.).

rušiť v modlitbe, povedz mu, aby poslal ku mne brata Eliáša.»

Tu brat Masseo šiel k svätému Františkovi, ktorý sa modlil v lese s tvárou obrátenou k nebu, a rozpovedal mu celý príbeh s mladíkom i odpoveď brata Eliáša. A ten mladík bol anjel boží v ľudskej podobe. Tu svätý František, nepohnúc sa s miesta, ani nenachýliac tvár, riekol bratovi Masseovi: »Chod' a povedz bratovi Eliášovi, aby pod poslušnosťou hneď šiel k tomu mladíkovi.«

Keď brat Eliáš počul rozkaz svätého Františka, šiel veľmi rozhnevaný k bráne, s veľkou prudkosťou a hustom ju otvoril a riekol mladíkovi: »Čo chceš?« Mladík odvetil: »Chráň sa, bratku, aby si nebol rozhnevaný ako sa zdáš, lebo hnev kalí dušu a nedovoľuje rozoznávať pravdu.« Brat Eliáš riekol: »Povedz, čo chceš odo mňa.« Mladík odvetil: »Pýtam sa ťa, či zachovávaťom svätého evanjelia je dovolené jest to, čo pred nich predložia, ako riekol Kristus svojim učeníkom. A pýtam sa ťa tiež, či je nejakému človekovi dovolené predložiť im daku vec, protiviacu sa evanjeliovej slobode.« Brat Eliáš pyšne odpovedal: »Viem to dobre, ale nechcem ti odpovedať. Chod' si po svojom.« Mladík riekol: »Ja by som lepšie vedel odpovedať na tú otázku ako ty.« Tu brat Eliáš nahnevaný rozzúrene zavrel dvere a odišiel. Potom začal rozmýšľať o spomenutej otázke a váhať sám v sebe, a nevedel ju rozlúštiť. Spomenutá otázka bola zámerne proti nemu, pretože bol vikárom v reholi a nariadil a vydal ustanovenie proti evanjellu a proti regule svätého Františka,¹³⁾ že žiaden rehoľný brat nech neje mäso. Preto, keď si to nevedel sám vysvetliť a keď si pomyslel na skromnosť mladíka a že povedal, že by vedel na tú otázku lepšie odpovedať ako on, vrátil sa ku bráne a otvoril ju, aby sa spýtal mladíka na tú otázku, ale ten už odišiel, lebo pýcha brata Eliáša nebola hodná rozprávať sa s anjelom.

¹³⁾ Bolo to pred spísaním a schválením definitívnej reguly (r. 1223), kde bola vec rozriešená v smysle evanjeliovej slobody.

Po tomto svätý František, ktorému Boh celú vec zjavil, vrátil sa z lesa a prísne hlasno pokarhal brata Eliáša, hovoriac: »Zle robíte, pyšný brat Eliáš, že vyhánate od nás svätých anjelov, ktorí prichádzajú poučiť nás. Hovorím ti, že sa veľmi bojím, aby si pre svoju pýchu neskončil mimo tejto rehole.« A tak sa mu i potom stalo, ako mu svätý František predpovedal, lebo zomrel mimo rehole.

Toho samého dňa a v tú istú hodinu, keď ten anjel odišiel, zjavil sa v tej istej podobe bratovi Bernardovi, ktorý sa vracal zo Svätého Jakuba a bol na brehu veľkej rieky;¹⁴⁾ i pozdravil ho jeho materčinou, hovoriac: »Boh ti udeľ pokoja, ó dobrý brat.« A brat Bernard, diviac sa a povšimnúc si krásy mladíka a reči svojej vlasti i pokojného pozdravu a veselej tváre, pýtal sa ho: »Odkiaľ ideš, dobrý mládenec?« Anjel odvetil: »Idem z toho kláštora, kde sa zdržuje svätý František, a šiel som tam pohovoriť si s ním a nemohol som, lebo bol v lese a rozjímal o božských veciach, i nechcel som ho vyrušovať. A v tom kláštore zdržujú sa brat Masseo, brat Egíd a brat Eliáš; a brat Masseo ma naučil klopať na bránu na spôsob bratov. Ale brat Eliáš, pretože mi nechcel odpovedať na otázku, ktorú som mu dal, potom futoval a chcel ma počuť a vidieť, a nemohol.« Po týchto slovách riekol anjel bratovi Bernardovi: »Prečo neprejdeš na druhú stranu?« Brat Bernard odvetil: »Lebo sa bojím nebezpečenstva hlbokkej vody, ktorú vidím.« Anjel riekol: »Poďme vedno; neboj sa.« A chytil ho za ruku a len čo stačil žmurknúť okom, postavil ho na druhú stranu rieky. Tu brat Bernard spoznal, že to bol anjel boží, a s veľkou úctou a radosťou hlasno riekol: »Ó požehnaný anjel boží, povedz mi ako sa voláš.« Anjel odvetil: »Načo sa pýtaš na moje meno, ktoré je podivuhodné?«

Po týchto slovách anjel zmizol a nechal brata Bernarda veľmi potešeného, takže celú tú cestu vykonal

¹⁴⁾ Bola to rieka Ebro v Španielsku, ako výslovne uvádzajú niektoré rukopisy. Ebro naozaj pretína cestu z Kompostelly do Talianska cez Pyreneje.

s radosťou. A myslel na deň a hodinu, kedy sa mu anjel zjavil, a keď prišiel do kláštora, kde bol svätý František so spomenutými spoločníkmi, porozprával im radradom všetko. A s istotou spoznali, že ten istý anjel, toho istého dňa a v túže hodinu zjavil sa im i jemu. A ďakovali Bohu. Amen.

KAPITOLA V.

Ako poslal svätý František svätého brata Bernarda z Assisi do Bologne a ako tam tento založil kláštor.¹⁵⁾

Pretože Boh povolal a vyvolil svätého Františka a jeho spoločníkov, aby srdcom a skutkami nosili a jazykom hlásali križ Kristov, zdali sa a boli ľuďmi ukrižovanými čo do šatu i čo do vonkajšieho života i čo do činov a skutkov svojich; a preto viac túžili znášať zahánbenia a ponižovania z lásky ku Kristovi, ako pocty sveta, úcty a márne chvály; dokonca z urážok sa radovali a z pôct zarmucovali. A tak šli svetom ako pútnici a cudzinci, nenosiac so sebou nič, iba ukrižovaného Krista; a pretože boli pravými výhonkami pravého viniča, totiž Krista, prinášali veľký a dobrý ošoh v dušiach, ktoré získavali pre Boha.

Stalo sa v začiatkoch rehole, že svätý František poslal brata Bernarda do Bologne, aby tam podľa milostí, ktoré mu Boh dal, prinášal ošoh Bohu; a brat Bernard z polušnosti prežehnal sa znakom križa, odobral sa a došiel do Bologne. A keď ho videly deti v nezvyčajnom a biednom šate, veľmi sa mu posmievaly a urážaly ho, ako by bol bláznom; a brat Bernard trpezlivo a radostne znášal všetko z lásky ku Kristovi. Ba, aby bol lepšie stýraný, zastal si náročky na námestí mesta; preto, keď tam sedel, nasbieralo sa okolo neho veľa detí i ľudí, a jeden ho ťahal za kapucňu zozadu, iný zpredu, jeden hádzal naňho prach a druhý kamene, jeden ho sácal sem a druhý tam: a brat Bernard bol stále rovnaký a

¹⁵⁾ Bolo to roku 1211. Je to prvý krok bratov z Assisi a najbližších krajov, Umbrie, Toskány, Marky a Latia, kde bratia doteraz pôsobili.

rovnako trpezlivý, s radostnou tvárou, nesťažoval si a nepohol sa. A po veľa dní sa vracal na to isté miesto, aby znášal podobné veci.

A pretože trpezlivosť je dielom dokonalosti a potvrdzuje ctnosť, istý múdry doktor práv,¹⁶⁾ keď pozoroval a uvažoval o toľkej stálosti a ctnosti brata Bernarda, že ho nerozhnevaly po toľko dní nijaké obťažovania ani urážky, riekol sám sebe: »Je nemožné, aby toto nebol svätý človek.« I pristúpil k nemu a opýtal sa ho: »Kto si a prečo si sem prišiel?« A brat Bernard namiesto odpovede siahol rukou za nádrá, vytiahol regulu svätého Františka¹⁷⁾ a dal mu ju, aby si ju prečítal. A keď ju tento dočítal, uvažujúc o jej preveľkej dokonalosti, s veľkým úžasom a údivom sa obrátil k spoločníkom a riekol: »Skutočne, toto je najdokonalejší rehoľný stav, o akom som kedy počul; a preto tento tu a jeho spoločníci sú najsvätejší ľudia tohto sveta, a najväčší hriech pácha, kto uráža toho, ktorého by bolo treba nadmieru si vážiť, lebo je veľkým priateľom božím.« I riekol bratovi Bernardovi: »Keby ste chceli mať miesto, na ktorom by ste mohli nerušene slúžiť Bohu, ochotne by som vám ho dal pre spásu svojej duše.« Brat Bernard odvetil: »Pane, myslím, že vám to vnukol náš Pán Ježiš Kristus a preto vašu ponuku ochotne prijímam ku cti Kristovej.« Tu spomenutý sudca s veľkou radosťou a láskou zaviedol brata Bernarda do svojho domu; a potom dal mu sľúbené miesto, celé ho upravil a zariadil na vlastné útraty, a odvtedy stal sa otcom a zvláštnym ochrancom brata Bernarda i jeho spoločníkov.

A brata Bernarda začali si ľudia pre jeho sväté obcovanie veľmi ctíť, natoľko, že za blaženého sa pokladal,

¹⁶⁾ Stotožňuje sa s Mikulášom z Pepoli, lektorom práva na učilíšti v Bologni (1219) a rok na to Menším bratom.

¹⁷⁾ Bola to prvá regula, ktorú ústne schválil r. 1210 pápež Inocent III. Obsahovala krátke predpisy a citáty zo sv. Písma. Je obsiahnutá v rozšírenej redakcii z r. 1221 a tak sa obsahovo zachovala. Tretia regula je skrátená na 12 hláv a schválená Honorom III. r. 1223.

kto sa ho mohol dotknúť alebo kto ho mohol vidieť. Lež on, ako pravý a pokorný žiak Kristov a pokorného Františka, obávajúc sa, aby pocta sveta neprekážala pokoju a spásu jeho duše, odišiel odtiaľ, vrátil sa k svätému Františkovi a riekol mu toto: »Otče, kláštor v meste Bologni je založený, pošli tam bratov, ktorí ho budú opatrovať a bývať v ňom, lebo ja som tam už nebol užitočný, ba bojím sa, aby som pre veľkú úctu, ktorú mi preukazovali, nestratil viac ako som tam získal.«

Tu svätý František, keď počul všetko po poriadku, ako Boh pôsobil skrze brata Bernarda, ďakoval Bohu, ktorý takto začal rozširovať chudobných učeníkov križa; i poslal do Bologne a Lombardie niektorých svojich spoločníkov, ktorí založili v rozličných krajoch veľa kláštorov.

Na chválu a česť dobrého Ježiša. Amen.

KAPITOLA VI.

Ako požehnal sv. František svätého brata Bernarda a urobil ho svojim vikárom, keď mal odísť z tohto života.¹⁹⁾

Brat Bernard bol taký svätý, že svätý František choval k nemu veľkú úctu a často ho chválil. Keď sa jedného dňa svätý František zbožne modlil, zjavil mu Boh, že brat Bernard božím dopustením má znášať mnohé a ťažké útoky od diablov; preto svätý František z veľkej sústrasti so spomenutým bratom Bernardom, ktorého miloval ako syna, po mnoho dní sa modlil so slzami, prosiac Boha zaňho a odporúčajúc ho Ježišovi Kristovi, aby mu dal zvlášť nad diablom. A keď sa

¹⁹⁾ I v tejto hlave sa ozývajú boje, ktoré sa rozvinuly medzi dvoma smermi v reholi, medzi voľnejšími — ellánmi — a prísnejšími — bernardínmi. Eliáš bol riadnym vikárom, Bernard vikárom podľa srdca Františkovo. Požehnanie tu prívlastnené bratovi Bernardovi dal podľa Tomáša Celanského sv. František bratovi Eliášovi (II. Cel. II. hl. 7). Moc z požehnanja vyplývajúca môže značiť osobnú výsadu, no nie právomoc nad bratmi.

svätý František takto zbožne modlil. Boh mu jedného dňa odvetil: »František, neboj sa, lebo všetky pokušenia, ktoré prídu na brata Bernarda, sú z dopustenia božieho, aby si nadobudol ctnosti a korunu za zásluhu; a napokon zvíťazí nad všetkými nepriateľmi, lebo je jedným zo spoluhodovníkov v kráľovstve božom.« Táto odpoveď veľmi potešila svätého Františka a ďakoval Bohu. A od tej chvíle cítil stále väčšiu lásku a úctu k nemu.

A to mu dostatočne preukázal nielen za svojho života, ale aj pri smrti. Lebo keď sa priblížila smrť, svätý František, podobne ako svätý patriarcha Jakub, keď okolo neho stáli zbožní synovia, zarmútení a plačúci nad odchodom takého milovaného otca, opýtal sa: »Kde je môj prvorodený? Poď ku mne, synu, aby ti požehnala moja duša skôr než zomriem.« Tu brat Bernard riekol ticho bratovi Eliášovi, ktorý bol vikárom v reholi: »Otče, choď na pravú stranu svätého, aby ťa požehnal.« A keď sa brat Eliáš postavil po pravej strane, svätý František, ktorý pre množstvo slz stratil zrak, položil pravú ruku na hlavu brata Eliáša a riekol: »To nie je hlava môjho prvorodeného brata Bernarda.« Tu brat Bernard šiel k nemu na ľavú stranu, a svätý František skrížil ruky a pravicu položil na hlavu brata Bernarda, ľavicu na hlavu spomenutého brata Eliáša i riekol bratovi Bernardovi: »Požehnaj ťa Otec nášho Pána Ježiša Krista všetkým požehnaním duchovným i nebeským v Kristovi, lebo ty si prvý vyvolený v tejto svätej reholi, aby si dával evanjeliový príklad, aby si nasledoval Krista v evanjeliovej chudobe, pretože nielen, že si daroval svoj majetok a rozdal úplne a slobodne chudobným z lásky ku Kristovi, ale aj sám seba si obetoval Bohu v tejto reholi ako obeť lahodnú. Buď požehnaný teda od nášho Pána Ježiša Krista a odo mňa, chudobného jeho sluhu, večnými požehnaniami, či už chodíš, stojíš, bdieš, spíš, žiješ alebo umieraš. Kto ti bude žehnať, nech je plný požehnaní, a kto ti bude zlorečiť, nezostane bez trestu. Buď prvý medzi všetkými svojimi bratmi a na tvoj rozkaz nech poslúchajú všetci bratia; maj dovolenie prijímať do tejto rehole i vylučovať z nej

koho chceš, a žiaden brat nech nevládne nad tebou a nech ti je dovolené chodiť i prebývať, kde sa ti zapáči.«

Po smrti svätého Františka¹⁹⁾ bratia milovali a ctili si brata Bernarda ako ctihodného otca. A keď umieral, prišli k nemu mnohí bratia z rozličných končín sveta; medzi nimi prišiel i anjelský a božský brat Egíd,²⁰⁾ ktorý, keď videl brata Bernarda, riekol s veľkou radosťou: »Sursum corda, brat Bernard, sursum corda!« A svätý brat Bernard riekol potichu ktorémusi bratovi, aby pripravil bratovi Egídrovi nejaké miesto, vhodné na rozjímanie, a tak sa i stalo.

Keď prišla posledná hodina smrti brata Bernarda, dal sa zdvihnúť a prehovoril k bratom, ktorí boli pred ním, hovoriac: »Predrahí bratia, nechcem vám hovoriť veľa slov, ale musíte si rozvážiť, že máte stav rehoľného života, aký som ja mal, a že ten, ktorý ja mám teraz, budete mať aj vy. A to nachádzam vo svojej duši, že za tisíc svetov podobných tomuto nechcel by som neslúžiť nášmu Pánu Ježišovi Kristovi. A z každého hriechu, ktorý som vykonal, sa obviňujem a uznávam za vinného pred svojím Spasiteľom Ježišom Kristom i pred vami. Prosím vás, bratia moji predrahí, aby ste sa milovali vospolok.« A po týchto slovách i iných dobrých napomenutiach, keď sa znova uložil na posteľ, jeho tvár sa rozjasnila a nadmieru rozradostnila, takže sa všetci bratia veľmi divili; a v tej radosti jeho presvätá duša, korunovaná slávou, odišla z prítomného žitia do blaženého anjelského života.

Na chválu a slávu Kristovu. Amen.

¹⁹⁾ Sv. František zomrel r. 1226. Brat Bernard žil ešte r. 1240, ale r. 1246 už nebol medzi živými; zomrel v Assisi a pochovaný bol v bazilike sv. Františka.

²⁰⁾ Blahoslavený Egíd prišiel z Perugie. O tom je reč v hl. 34 Kvetíniek a vlacej v jeho Živote. Anjelským sa menoval pre svoje prečasté vytrženia.

Ako odbavoval svätý František štyridsaťdenný pôst na ostrove Peružského jazera, kde sa postil štyridsať dní a štyridsať nocí a nezjedol viac, iba polovicu chleba.²¹⁾

Pretože bol pravý sluha Kristov svätý František v istých veciach ako by druhým Kristom, daným svetu na spásu ľudí, chcel ho Boh Otec v mnohých skutkoch spraviť rovnakým a podobným so svojím synom Ježišom Kristom, ako vidieť na ctihodnej družine dvanástich spoločníkov, na podivuhodnom tajomstve svätých rán a na nepretržitom postení sa cez štyridsaťdenný pôst, ktorý si odbavil týmto spôsobom.

Keď bol raz svätý František, v posledný deň fašiangov, pri jazere Peružskom v dome istého svojho ctiteľa, u ktorého prenocoval, vnukol mu Boh, aby si šiel odbaviť tento štyridsaťdenný pôst na ostrov spomenutého jazera. Preto poprosil svätý František toho svojho ctiteľa, aby ho z lásky ku Kristovi previezol svojou loďkou na ostrov jazera, kde nik nebýva, a aby to urobil v noci na Popolečnú stredu, takže to nik nezbadá. A tento z veľkej úcty, ktorú mal k svätému Františkovi, ochotne vyplnil jeho prosbu a previezol ho na spomenutý ostrov; a svätý František neniesol so sebou nič iné, iba dva chlebičky. A keď prišli na ostrov a priateľ sa poberal k návratu domov, svätý František ho láskavo prosil, aby nikomu neprezradil, že je tu, a aby prišiel preňho až na Zelený štvrtok. A tak tento odišiel a svätý František ostal sám.

A keďže tam nebolo nijakého príbytku, kde by sa mohol utiahnuť, vošiel do veľmi hustého plota, ktorý vytvorily mnohé tŕne a stromčeky, v podobe búdky alebo v podobe dúpäťa; a na tomto mieste ponoril sa do

²¹⁾ Bolo to roku 1211; Popolec padol na 16. februára, Veľká noc na 3. apríla. Peružské jazero je jazero Trasimenské s tromi ostrovmi: Isola Maggiore, Minore a Polvese. Sv. František odbavoval svoj štyridsaťdňový pôst na Isole Magglore.

modlitby a rozjímania o veciach nebeských. A tu zostal po celý štyridsaťdenný pôst bez toho, žeby jedol a pil, okrem polovičky jedného z tých chlebičkov, ako videl ten jeho ctiteľ, ktorý, keď sa k nemu na Zelený štvrtok vrátil, našiel jeden chlieb nedotknutý a z druhého polovičku. A zdá sa, že druhú polovičku svätý František zjedol z úcty k pôstu požehnaného Krista, ktorý sa postil štyridsať dní a štyridsať nocí bez toho, žeby požil nejakého telesného pokrmu. A tak touto polovičkou chleba zahnal od seba jed márnivosti, a po príklade Krista postil sa štyridsať dní a štyridsať nocí.

Potom na tom mieste, kde svätý František dokázal takú podivuhodnú zdržanlivosť, Boh pre jeho zásluhy urobil veľa zázrakov; preto začali tam ľudia stavať domy a prebývať tam, a o krátky čas stálo tam dobré a veľké mestečko, a je tam i kláštor bratov, ktorý sa volá **Kláštor na ostrove**; a mužovia i ženy tohto mestečka veľmi si ctia miesto, kde svätý František odbavoval spomenutý štyridsaťdenný pôst.²²⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA VIII.

Ako sa svätý František uberá cestou s bratom Leom a vysvetľuje mu, ktoré veci prináležia k dokonalej radosti.

Keď raz prichádzal svätý František v zimnom čase s bratom Leom od Perugie k Panne Márii Anjelskej a veľmi ich trápil preveľký mráz, zavolať na brata Lea, ktorý šiel trochu vpredu, a riekol toto: »Ó brat Leo, keby sa stalo, že by Menší bratia po celej zemi dávali veľký príklad svätosti a dobrého chovania, predsa napíš a starostlivo poznamenaj, že nie v tom pozostáva dokonalá radosť.« A keď svätý František poodišiel ďalej, zavolať druhý raz: »Ó brat Leo, hoci by Menší brat dával zrak slepým, narovnával krivých, vyhánal diablov, vracal sluch hluchým a chôdzu chromým, reč nemým

²²⁾ Pamiatky tohto prvého štyridsaťdňového pôstu Františkovo sa na spomenutom ostrove uctievať dodnes.

a, čo je väčšie, vzkriesil by štyri dni mŕtveho, napíš, že nie v tom pozostáva dokonalá radosť.« A keď prešli kúsok, svätý František mocne zvolal: »Ó brat Leo, keby Menší brat poznal všetky reči, všetky vedy a všetky písma, takže by vedel prorokovať a zjavovať nielen budúce veci, ale aj tajnosti svedomia a duší, napíš, že nie v tom pozostáva dokonalá radosť.« A keď prešli kúsok ďalej, svätý František znova mocne zavolať: »Ó brat Leo, ovečka božia, hoci by Menší brat hovoril i anjelským jazykom a poznal by beh hviezd, moc bylná a keby mu boli zjavené všetky poklady zeme a poznal by podstatu vtákov, rýb, všetkých zvierat, ľudí, stromov, skál, koreňov a vôd, napíš, že nie v tom pozostáva dokonalá radosť.« A keď zasa kúsok prešli, svätý František mocne zavolať: »Ó brat Leo, hoci by Menší brat vedel tak dobre kázať, že by všetkých neveriacich obrátil na vieru Kristovu, napíš, že nie v tom pozostáva dokonalá radosť.«

A keď takéto hovorenie trvalo vyše dvoch míľ, brat Leo sa ho opýtal s veľkým údivom a riekol: »Otče, prosím ťa v mene božom, aby si mi povedal, v čom pozostáva dokonalá radosť.« A svätý František mu odvetil: »Keď prideme takýto umožení dažďom, skrehnutí zimou, zamazaní blatom a utrápení hladom k Panne Márii Anjelskej a zaklopeme na bránu kláštora a vrátnik príde rozhnevaný a povie: — Kto ste? — a my povleme: — Sme dvaja z vašich bratov —; a on povie: — Nehovoríte pravdu, ale ste dvaja lotri, čo chodíte klamať svet a okrádajúc chudobných o almužnu: strážte sa —; a neotvorí nám a nechá nás stáť vonku v snehu a vode, premrznutých a hladných, až do noci; tu, ak také urážky, takú krutosť a také vyhánanie budeme trpezlivo znášať bez hnevu a bez reptania proti nemu, a ak si budeme myslieť pokorne a láskavo, že ten vrátnik nás naisto pozná a že Boh mu dáva hovoriť proti nám, ó brat Leo, napíš, že v tom pozostáva dokonalá radosť. A ak neprestaneme klopať, a on vyjde von nahnevaný a ako dotieravých darebákov nás vyženie s nádvarkami a zauchami, hovoriac: — Strážte sa odtiaľto, naničhodní

švindleri, chodte do špitála,²³⁾ lebo tu sa ani nenajete, ani neprenocujete —; ak toto znesieme s radosťou a dobrou láskou, ó brat Leo, napíš, že v tom pozostáva dokonalá radosť. A ak my, hnani hladom, zimou a nocou, predsa budeme klopať, volať a prosiť pre lásku k Bohu s veľkým plačom, aby nám otvoril a pustil nás dnu, a on ešte viac napálený povie: — To sú neznesiteľní darebáci, však ich ja vyplatím ako si zaslúžia —; i vyjde von s hrčovitou palicou, chytl nás za kapučňu, hodí nás na zem, pováľa po snehu a vymláti nás poriadne tou palicou: ak všetko toto budeme znášať trpezlivo a s radosťou, mysliac na muky požehnaného Krista, ktoré musíme znášať z lásky k nemu, ó brat Leo, napíš, že v tomto pozostáva dokonalá radosť. A preto čuj záver, brat Leo. Nad všetky milosti a dary Ducha svätého, ktoré Kristus udeľuje svojim priateľom, je, premáňať samého seba, a ochotne z lásky ku Kristovi znášať muky, urážky, potupy a nepohodlia, lebo všetkými ostatnými darmi božími nemôžeme sa chváliť, pretože nie sú naše, lež božie a preto hovorí apoštol: Čo máš, čo by si nemal od Boha? A keďže si to dostal od neho, čo sa chváliš, ako by si to mal od seba? Ale v kríži trápenia a v protivenstve môžeme sa chváliť, lebo to je naše. a preto hovorí apoštol: Nechcem sa chváliť, iba v kríži Pána nášho Ježiša Krista.«

Ktorému buď vždycky česť a sláva na veky vekov. Amen.

KAPITOLA IX.

Ako poučuje svätý František brata Lea, čo mu má odpovedať, a ten môže hovoriť len opak toho, čo si praje svätý František.²⁴⁾

Keď bol raz svätý František počiatkom rehole s bratom Leom na istom mieste, kde nemali kníh na modlenie sa cirkevných hodínok, keď prišiel čas k matutínu,

²³⁾ Myslí sa tu špitál krížovníkov (Crociŕeri), ktorý bol medzi mestom Assisi a Porciunkulou.

²⁴⁾ O bratovi Leovi bola reč v kapitole predchádzajúcej a bude sa o ňom hovoriť i v hl. 27. 30, 38, v Úvahách a nie-

riekol svätý František bratovi Leovi: »Predrahý, nemáme breviára, aby sme sa mohli pomodliť matutínium; ale aby sme strávili čas na chválu božiu, ja budem hovoriť a ty mi odpovieš, ako ťa naučím; a chráň sa hovoriť ináč, než ako ťa naučím. Ja poviem toto: — Ó brat František, ty si popáchal také zlé a také hriechy vo svete, že si zasluhuješ peklo —; a ty, brat Leo, odpovieš: — Pravda je, že si zasluhuješ najhlbšie peklo. —« A brat Leo s holubičou prostotou mu odpovie: »Dobre, otče; v mene božom začni.« Tu svätý František začal hovoriť: »Ó brat František, ty si popáchal toľko zla a toľko hriechov vo svete, že si zasluhuješ peklo.« A brat Leo odvetil: »Boh urobí skrze teba toľko dobrého, že pôjdeš do neba.« Svätý František riekol: »Nehovor tak, brat Leo, ale keď ja poviem: — Ó brat František, ty si popáchal toľko neprávostí voči Bohu, že si zasluhuješ, aby si bol zlorečený od Boha; — odpovedz takto: — Skutočne, zaslúžiš si, aby si bol medzi zlorečenými.« — A brat Leo odvetil: »Dobre, otče.« Tu svätý František s mnohými slzami, vzdychmi a bitím sa v prsia hlasno hovorí: »Ó Pane môj, Bože neba a zeme, dopustil som sa voči tebe toľkých neprávostí a toľkých hriechov, že si plne zasluhujem, aby som bol od teba zlorečený.« A brat Leo odvetí: »Ó brat František, Boh urobí, že medzi pozhnanými budeš zvlášť pozhnaný.«

Svätý František, čudujúc sa, že brat Leo odpovedá stále opak toho, čo mu uložil, pokarhal ho, hovoriac: »Prečo neodpovedáš, ako som ťa poučil? Rozkazujem ti pod svätou poslušnosťou, aby si mi odpovedal, ako ťa naučím. Ja poviem toto: — Ó ničomný brat František.

koľkých Dodatkoch. Nebol z prvých dvanástich druhov Františkových, no hneď po prvom schválení reguly z r. 1210 pridružil sa k Františkovi a stal sa jeho azda najmilším a naj dôvernejším druhom a stálym spovedníkom v posledných rokoch. Vynikal čistotou, prostotou, láskou k Bohu a Františkovi, takže svätec mohol na Leovi popustiť uzdu svojej zbožnej fantázií a svojím experimentom náboženskej horlivosti. Menoval ho Ovečkou božou. Brat Leo bol verný opísovateľ a vykladač života a ducha sv. Františka. Zomrel v Assisi r. 1271 a pochovaný bol v bazilike sv. Františka.

myslíš, že sa Boh zmiluje nad tebou, keď si sa dopustil toľkých hriechov voči Otcovi milosrdenstva a Bohu všetkej potechy, že nie si hodný nájsť zmilovanie? — A ty, brat Leo, Ovečka, odpovieš: — Na žiaden spôsob nie si hodný nájsť zmilovanie.« — Ale potom, keď svätý František riekol: »Ó ničomný brat František...« atď., brat Leo odvetil: »Boh Otec, ktorého nekonečné milosrdenstvo je väčšie ako tvoj hriech, učiní ti veľké milosrdenstvo a pridá ti okrem toho i mnohé milosti.«

Svätý František touto odpoveďou láskavo nahnevanný a trpezlivo rozčúlený, riekol bratovi Leovi: »Prečo si sa odvážil konať proti poslušnosti a už toľko ráz si odpovedal opak toho, čo som ti uložil?« Brat Leo odvetil pokorne a úctivo: »Boh vie, otec môj, že zakaždým som si umieňoval v srdci odpovedať ako si mi rozkázal; ale Boh mi dáva hovoriť ako sa jemu páči a nie ako sa páči mne.« Svätý František sa tomu veľmi čudoval, i riekol bratovi Leovi: »Prosím ťa vrúcne, aby si mi tentoraz odpovedal, ako ti poviem.« Brat Leo odvetil: »Hovor v mene božom, lebo tentoraz ti určite odpoviem, ako chceš.« A svätý František plačúc riekol: »Ó ničomný brat František, myslíš, že Boh sa zmiluje nad tebou?« Brat Leo odpovedal: »Ba aj veľkú milosť dostaneš od Boha, povýši ťa a oslávi naveky, lebo kto sa ponizuje, bude povýšený. A ja nemôžem ináč hovoriť, lebo Boh hovorí mojimi ústami.«

A tak v tomto pokornom spore, s mnohými slzami a mnohými duchovnými potechami bdeli až do bieleho dňa. Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA X.

Ako hovorí brat Masseo svätému Františkovi, ako by s výčitkou, že celý svet ide za ním; a on odpovedá, že je to na zahanbenie sveta a z milosti božej.²⁵⁾

Raz sa svätý František zdržoval v kláštore Porciunkuly s bratom Masseom z Marignana, mužom veľkej

²⁵⁾ O bratovi Masseovi bola už zmienka v hl. 4; o ňom sa hovorí obsirnejšie v hlavách 10—13 a potom v hl. 16, 27,

svätosti, múdrosti a milosti, v rozprávani o Bohu, pre ktoré vlastnosti ho svätý František veľmi miloval. Ktoréhosi dňa, keď sa svätý František vracal z lesa od modlitby a bol na samom kraji lesa,²⁶⁾ spomenutý brat Masseo chcel skúsiť jeho pokoru, i vyšiel mu naproti a ako by s výčitkami povedal: »Prečo za tebou? prečo za tebou? prečo za tebou?« Svätý František odvetil: »Čo tým chceš povedať?« Brat Masseo hovorí: »Pýtam sa, prečo celý svet ide za tebou, a každý človek ako by túžil vidieť ťa, počúvať a poslúchať? Nie si krásnym mužom čo do tela, nemáš veľkých vedomostí, nie si zo vznešeného rodu; ako je to teda možné, že celý svet ide za tebou?« Keď to svätý František počul, potešil sa veľmi v duchu, zdvihol tvár k nebu a zostal tak dlhší čas, s myslou pozdvihnutou k Bohu; keď zasa prišiel k sebe, pokľakol a vzdával chvály a vďaky Bohu. A potom s veľkou horlivosťou ducha obrátil sa k bratovi Masseovi a povedal: »Chceš vedieť, prečo za mnou? Chceš vedieť, prečo za mnou? Chceš vedieť, prečo za mnou ide celý svet? To mám pre tie oči najvyššieho Boha, ktoré všade pozorujú dobrých i zlých: pretože tieto najsvätejšie oči nevidely medzi hriešnikmi nikoho naničhodnejšieho, ani nedostatočnejšieho, ani väčšieho hriešnika ako som ja; a pretože ku konaniu toho podivuhodného diela, ktoré zamýšľa konať, nenašiel biednejšieho tvora na zemi; a preto vyvolil si mňa, aby zahanbil vznešenosť, veľkosť, moc, krásu a múdrosť sveta, aby sa ukázalo, že každá ctnosť, každé dobro pochádza od neho a

32, v Úvahách a niekoľkých Dodatkoch. Pochádzal z Marignana pri Assisi; do rehole vstúpil r. 1211 a bol druhom sv. Františka na jeho apoštolských cestách a pri mnohých misijných zážitkoch. Bol krásne urastený, hrdého ducha, takže mal predpoklady pre pokušenie pýchy a niekedy pohrdal v duchu drobným a kajúcnosťou zúboženým Františkom. No sv. František, ktorý čítal v srdciach bratov, začal sústavne vychovávať brata Massea ku pokore, takže brat Masseo si túto čnosť natoľko osvojil, že v nej mimoriadne vynikal. Zomrel v Assisi okolo r. 1280.

²⁶⁾ Pri kostolíku Panny Márie Anjelskej (Porciunkula) bol hustý les, majetok Filípa Nurbího.

nie od stvorenia, a že sa nik nemôže chváliť pred tvárou jeho; ale kto sa chváli, chváľ sa v Pánovi, ktorému všetka česť a sláva naveky.

Tu brat Masseo, keď počul takú pokornú odpoveď, prednesenú s takým nadšením, zľakol sa a s istotou poznal, že svätý František je utvrdený v pravej pokore.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XI.

Ako kázal svätý František bratovi Masseovi viac ráz sa otočiť, a potom šiel do Sieny.⁷⁷⁾

Keď sa raz svätý František uberal cestou s bratom Masseom, spomenutý brat Masseo šiel trocha vpredu; a keď prišli na isté rázcestie, kadiaľ sa dalo ísť do Florencie, do Sieny a do Arezza, povedal brat Masseo: »Otče, ktorou cestou máme ísť?« Svätý František odvetil: »Tou, ktorou Boh bude chcieť.« Hovorí brat Masseo: »Ako budeme môcť spoznať vôľu božiu?« Svätý František odpovedal: »Podľa znamenia, ktoré ti ukážem; preto pod svätou poslušnosťou ti rozkazujem, aby si sa na tomto rázcestí, na mieste, kde stojíš, točil dokola, ako to robia deti, a neprestal sa točiť, dokým ti nepoviem:« Brat Masseo sa teda začal točiť dokola a točil sa natoľko, že pre závrat, ktorý obyčajne vzniká takým točením, niekoľko ráz i padol na zem; keďže mu však svätý František nekázal prestať a on chcel verne poslúchať, zakaždým vstal a začínal znova. Konečne, keď sa veľmi silne točil, povedal svätý František: »Zastav sa a nehýb sa.« A on sa zastavil a svätý František sa ho opýtal: »Na ktorú stranu si obrátený tvárou?« Brat

⁷⁷⁾ Udalosť je asi z r. 1211, keď sv. František nebol ešte širšie známy. Spomínané rázcestie je akiste v Poggibonsi, odkiaľ vedie cesta na San Gimignano, Arezzo, Sienu a Florenciu. Tento spôsob rozhodovania je obrazom apoštolského putovania sv. Františka, ktorý kráča bez určitého cieľa, kam ho Boh povedie, očakávajúc okamžité vnuknutie alebo náhodu. — Opísaná udalosť je prvým uponížením brata Massea; druhé podáva hl. 12.

Masseo odpovedal: »K Siene.« Hovorí svätý František: »To je tá cesta, ktorou Boh chce, aby sme šli.«

Ako tak kráčali tou cestou, brat Masseo sa veľmi čudoval nad tým, čo mu svätý František kázal robiť, ako by dieťaťu, pred svetskými ľuďmi, ktorí tadiaľ prehádzali; predsa však z úcty neodvážil sa nič povedať svätému otcovi.

Keď sa približovali k Siene, obyvatelia mesta sa dozvedeli o príchode svätého Františka i vyšli mu v ústrety a zo zbožnej úcty doniesli ho i jeho spoločníka k biskupovi, takže sa nohami ani trocha nedotkli zeme.²⁸⁾ V tom čase pustili sa niekoľkí ľudia zo Sieny do boja medzi sebou, a dvaja z nich boli už zabíť. Keď tam prišiel svätý František, kázal im tak zbožne a tak sväto, že ich všetkých priviedol k pokoji, veľkej jednote a svornosti medzi sebou. Preto siensky biskup, keď počul o svätom skutku, ktorý vykonal svätý František, pozval ho do svojho domu a prijal s veľkou úctou na ten deň i na noc. A nasledujúceho rána svätý František, pravý pokorný, ktorý vo svojich skutkoch nehľadal seba, ale slávu božiu, zavčasu vstal so svojím spoločníkom a odišiel bez biskupovho vedomia.

Pre toto brat Masseo cestou sám v sebe šomral, hovoriac: »Čo to len robí ten dobrý človek? Mne sa kázal točiť ako dieťaťu a biskupovi, ktorý ho tak poctil, nepovedal ani dobrého slovíčka, ani sa mu nepoďakoval.« I zdalo sa bratovi Masseovi, že svätý František konal neslušne. Ale potom z vnuknutia božieho vstúpil do seba a karhajúc sa, hovoril vo svojom srdci: »Brat Masseo, ty si príliš pyšný, že posudzuješ skutky božie a si hodný pekla za svoju opovážlivú pýchu, lebo včera brat František vykonal také sväté skutky, že keby ich bol vykonal anjel boží, neboly by bývaly podivuhodnejšie. Preto keby ti bol kázal, aby si kamene hádzal, mal by si ho poslúchnuť, lebo to, čo učinil na

²⁸⁾ Tieto slávnostné prijatia sú až neskoršieho dátá, až keď už poznali svätca z jeho kázni a povestí. No v Kvetinkách je to častý zjav, že sa časove vzdialené udalosti slievajú z dôvodov mlieťa v jedno.

tejto ceste, pochádzalo z riadenia božieho, ako to i dokazuje dobrý výsledok; lebo keby nebol usmieril tých, ktorí medzi sebou bojovali, nielen mnoho tiel, ako sa to už začalo, bolo by zahynulo mečom, ale i mnoho duší by bol diabol odvliekol do pekla. A preto si veľmi hlúpy a pyšný, že šomreš na to, čo sa zrejme stalo z vôle božej.*

A Boh všetky tieto veci, ktoré brat Masseo hovoril vo svojom srdci, zjavil svätému Františkovi. Preto sa svätý František priblížil k nemu a riekol toto: »Pridrž sa vecí, na ktoré teraz myslíš, lebo sú dobré a užitočné, a Boh ti ich vnukol; ale predošlé tvoje šomranie bolo slepé, márnivé a pyšné, a viedol ťa k tomu diabol.« Tu brat Masseo jasne videl, že svätý František pozná tajomstvá jeho srdca a s istotou sa presvedčil, že Duch božej múdrosti riadi všetky skutky svätého otca.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XII.

Ako poveril svätý František brata Massea úradom vrátnika, rozdavača almužny a kuchára, potom však na prosbu ostatných bratov ho od toho oslobodí.²⁹⁾

Keď chcel svätý František pokoriť brata Massea, aby sa pre mnohé dary a milosti, ktoré mu Boh dával, nepozdvihol k márnivosti, ale aby s ctnosťou pokory vzrastaly v ňom vedno i ostatné ctnosti, raz, keď sa zdržoval v istom osamelom kláštore s onými prvými svojimi spoločníkmi, naozaj svätými, medzi ktorými bol i spomenutý brat Masseo, povedal ktoréhosi dňa bratovi Masseovi pred všetkými spoločníkmi: »Ó brat Masseo, všetci títo tvoji spoločníci majú milosť rozjímania a modlitby, ale ty máš milosť hlásať slovo božie na povzbudenie ľudí. A preto chcem, aby si zastával úrad vrátnika, rozdavača almužny a kuchára, aby sa títo mohli venovať rozjímaniu; a keď budú ostatní

²⁹⁾ Príbeh z prvých rokov rehoľného života brata Massea — na jeho pokorenie. Masseo bol i neskôr kláštorským vrátnikom (podľa hl. 4), no nemal už starosť o celý dom, ako tu.

ješť, ty budeš ješť pred klášťornou bránou, takže tých, ktorí prídu do klášťora, prv ako zaklopú, povzbudíš dajakým dobrým božím slovom, takže nebude treba, aby niekto iný vychádzal von k nim, iba ty. A toto rob pre zásluhy svätej poslušnosti.« Tu brat Masseo stiahol si kapucňu, sklonil hlavu a pokorne prijal a vykonával túto poslušnosť po viac dní, zastávajúc úrad vráťnika, rozdavača almužny a kuchára.

Pre tú príčinu spoločníci, ako ľudia osvietení od Boha, začali cíťť v srdci veľké výčitky, keď uvažovali, že brat Masseo je človekom práve tak dokonalým ako oni. Preto sa dohovorili a šli všetci prosíť svätého otca, aby tie úrady láskavo rozdelil medzi nich, pretože ich svedomie nijako nemôže zniesť, aby brat Masseo niesol toľko námah. Keď to svätý František počul, uveril ich rade a pristal na ich vôľu; i zavolať brata Massea a riekol mu: »Brat Masseo, tvoji spoločníci chcú mať účasť na úradoch, ktorými som ťa poveril; a preto chcem, aby sa rečené úrady podelily.« Brat Masseo hovorí s veľkou poníženosťou a trpezlivosťou: »Otče, čokoľvek mi dáš, či je to už všetko alebo len časť, všetko pokladám za dielo božie.« Tu svätý František, keď videl lásku tamtých a pokoru brata Massea, zadržal im prekrásnu kázeň o svätej poníženosti a učil ich, že čím väčší nás obdarí Boh darmi a milosťami, tým pokornejšími máme byť, lebo bez poníženosti nijaká ctnosť nie je milá pred Bohom. A po dokončení kázne s najväčšou láskou podelil povinnosti.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XIII.

Ako položili svätý František a brat Masseo na kameň pri prameni chlieb, ktorý si vyžobrali, a svätý František veľmi chváľi chudobu. Potom prosí Boha, svätého Petra a svätého Pavla, aby mu dali lásku k svätej chudobe, a ako sa mu zjavia svätý Peter a svätý Pavol.³⁰⁾

³⁰⁾ Stalo sa to akiste na Františkovej ceste, o ktorej v hl. 11; na každý prípad je to udalosť z prvých čias, keď ešte

Podivuhodný sluha a nasledovateľ Kristov, pán svätý František, keďže sa chcel dokonale vo všetkom pripodobniť Kristovi, ktorý, ako hovorí evanjelium, poslal dvoch a dvoch svojich učeníkov do všetkých miest a na každé miesto, kde mal prísť, keď podľa príkladu Kristovho shromaždil okolo seba dvanástich spoločníkov, poslal ich dvoch a dvoch do sveta, aby kázali. A aby dal príklad pravej poslušnosti, prvý začal chodiť podľa príkladu Kristovho, ktorý prv začal konať ako učiteľ. Keď teda označil spoločníkom iné kraje sveta, sám, vezmúc si za spoločníka brata Massea, vydal sa na cestu do francúzskeho kraja.

A keď prišli jedného dňa veľmi hladní do istej dediny, šli podľa reguly a žobrali chlieb z lásky k Bohu; a svätý František šiel jednou ulicou a brat Masseo druhou. Ale svätý František, pretože bol človekom veľmi chatrným a malej postavy, a preto, kto ho nepoznal, pokladal ho za biedneho žobráčika, vyžobral iba niekoľko okrajkov a kúskov suchého chleba; lež brat Masseo, pretože bol človekom veľkým a krásnej postavy, dostal pekné kusy, veľké a mnoho, ba i celé chleby.

Keď si už dosť vyžobrali, uchýlili sa spolu, aby si zajedli, za dedinu na isté miesto, kde bol krásny pramienok a vedľa neho pekný, široký kameň, na ktorý položili almužnu, čo vyžobrali. A keď videl svätý František, že kusov chleba, ktoré priniesol brat Masseo, bolo viac a krajšie a väčšie, zaradoval sa veľmi a hovoril toto: »Ó brat Masseo, nie sme hodní takého veľkého pokladu.« A keď tie slová viac ráz opakoval, brat Masseo odvetil: »Najmilší otče, ako možno hovoriť o poklade,

bola chudoba nanajvýš zvelebovaná a zachovávaná. Poznámka o Francúzsku je opäť akiste sľatím neskoršieho plánovania (asi r. 1217), keď zamýšľal sv. František vážne putovať do Francúzska. Náhla zmena rozhodnutia je psychologicky dobre odôvodnená nadchnutím Ducha sv. za ideál evanjeliovej chudoby; toto vzplanutie ho tak zaujalo, že nechá všetko a ide nazpät k bratom ohlasovať veľkosť chudoby a viesť ich k nej.

kde je taká chudoba a kde chýbajú i tie veci, ktoré sú potrebné? Niet tu obrusa, ani noža, ani tanlerov, ani mls, ani domu, ani stola, ani sluhu, ani slúžky.« Tu povedal svätý František: »A to je to, čo ja pokladám sa veľký poklad, že tu niet ničoho, čo by bola zhotovila ruka ľudská, ale to, čo tu je, zaobstarala nám božská prozreteľnosť, ako to zrejme vidieť na vyžobranom chlebe, na takom krásnom kamennom stole a na takom čistom pramienku. A preto chcem, aby sme prosili Boha, aby nám dal celým srdcom milovať taký vznešený poklad svätej chudoby, ktorý má za služobníka Boha.« A po týchto slovách, keď sa pomodlili a telesne občerstvili týmito kúskami chleba a touto vodou, vstali a pokračovali v ceste do Francúzska.

A keď prišli k akémusi kostolu, povedal svätý František sprievodcovi: »Vojdime do tohto kostola a pomodlime sa.« I ide svätý František za oltár, začne sa modliť a v tej modlitbe dostal z božieho navštívenie takú veľkú horlivosť, ktorá natoľko rozplamenila jeho dušu v láske k svätej chudobe, že sa pre farbu tváre a opakujúce sa otváranie úst zdalo, ako by vrhal plamene lásky. A keď prišiel takto rozplamenený k spoločníkovi, povedal mu: »A! a! a!, brat Masseo, daj mi sám seba.« A to povedal tri razy a pri trefom raze zdvihol svätý František brata Massea dýchnutím do vzduchu a vrhol ho pred seba na vzdialenosť dlhej kopije, nad čím brat Masseo veľmi užasol. A potom vyprával bratom, že vtedy, keď ho svätý František dýchnutím vyzdvihol a popohnal, pocítil takú duševnú sladkosť a útechu Ducha svätého, akú nikdy vo svojom živote nepocítil.

A po tomto svätý František povedal: »Spoločník môj milý, poďme k Svätému Petrovi a Svätému Pavlovi a prosme ich, aby nás naučili a pomohli nám dôjsť k nesmiernemu pokladu presvätej chudoby, lebo je to poklad taký vzácny a taký božský, že nie sme hodní nosiť ho vo svojich biednych nádobách. Toto je tá nebeská ctnosť, pre ktorú všetky pozemské a pomínutelné veci

sú pošliapané a ktorá odstraňuje každú prekážku z duše, aby sa mohla slobodne spojiť s večným Bohom. To je tá ctnosť, ktorá činí dušu schopnou už tu na zemi obcovať s anjelmi v nebi. To je tá, ktorá sprevádzala Krista na kríž, s Kristom bola pochovaná, s Kristom vstala z mŕtvych, s Kristom vystúpila na nebesá, a ktorá už v tomto živote dovoľuje duším, ktoré sa jej pridŕžajú, vzlietnuť k nebu, lebo uchováva zbrane pravej pokory a lásky. A preto prosíme svätých apoštolov Kristových, ktorí boli dokonalými milovníkmi tejto evanjeliovej perly, nech nám vyprosia tú milosť od Pána nášho Ježiša Krista, aby nám vo svojom svätom milosrdenstve dožičil, žeby sme sa stali hodnými, byť pravými milovníkmi, zachovávatelmi a poníženými učeníkmi prevzácnej, milovaniahodnej a evanjeliovej chudoby.»

A za takých rečí prišli do Ríma a vošli do chrámu svätého Petra; a svätý František začal sa modliť v jednom kútiku chrámu a brat Masseo v druhom. A keď sa svätý František už dlho modlil s mnohými slzami a veľkou zbožnosťou, zjavili sa mu svätí apoštolovia Peter a Pavol vo veľkom lesku a povedali: «Pretože žiadaš a želáš si zachovávať to, čo zachovávali Kristus a svätí apoštolovia, posielajú nás náš Pán Ježiš Kristus k tebe, aby sme ti oznámili, že tvoja modlitba je vyslyšaná a že Boh dokonale udeľuje tebe i všetkým tvojim nasledovníkom poklad najsvätejšej chudoby. A ešte ti hovoríme z jeho príkazu, že ktokoľvek bude podľa tvojho príkladu dokonale nasledovať túto túžbu, doista dosiahne blaženosti života večného; a ty a všetci tvoji nasledovníci budete požehnaní od Boha.» A po týchto slovách zmizli a nechali svätého Františka plného útechy.

On však vstal od modlitby, vrátil sa k svojmu spoločníkovi a opýtal sa ho, či mu Boh nič nezjavil, a on odvetil, že nie. Tu mu svätý František vyrozprával ako sa mu zjavili svätí apoštolovia a čo mu hovorili. Plní radosti nad tým, umlienili si vrátiť sa do spoločného údolia a zanechať cestu do Francúzska.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XIV.

Ako sa za rozhovoru svätého Františka s jeho bratmi o Bohu zjaví medzi nimi Kristus.³¹⁾

Keď bol raz svätý František počiatkom rehole spolu so svojimi spoločníkmi na istom mieste, aby sa shovárali o Kristovi, rozohnený v duchu kázal jednému z nich, aby v mene božom otvoril svoje ústa a rozprával o Bohu, čo mu Duch svätý vnukne. Keď brat vyplnil rozkaz a podivuhodne hovoril o Bohu, svätý František mu káže prestať a poručil inému robiť podobne. A keď ten poslúchol a veľmi múdro hovoril o Bohu, svätý František mu rovnako káže prestať, a nariadi tretiemu hovoriť o Bohu, ktorý podobne začal rozprávať o tajných veciach božích tak hlboko, že svätý František poznal, že tento, ako i predošlí dvaja, hovorí skrze Duha svätého.

A to sa tiež dokázalo určitým znamením, lebo kým rozprávali, zjavil sa medzi nimi požehnaný Kristus v podobe a výzore krásneho mladíka a keď ich požehnal, naplnil ich všetkých takou sladkosťou, že všetci padli do vytrženia a ležali ako mŕtvi, nevediac nič o tomto svete. A keď potom zasa prišli k sebe, povedal im svätý František: »Bratia moji drahí, ďakujte Bohu, ktorý ráčil ústami prostých zjaviť poklady božej múdrosti, lebo Boh to je, ktorý otvára ústa nemých a jazykom prostých dáva hovoriť s preveľkou múdrosťou.«

Na jeho chválu. Amen.

KAPITOLA XV.

Ako jedla sv. Klára so sv. Františkom a jeho spoločníkmi bratmi v kláštore Panny Márie Anjelskej.³²⁾

Keď sa svätý František zdržoval v Assisi, často navštevoval svätú Kláru a dával jej sväté ponaučenia. A

³¹⁾ Krásny príklad starých mníšskych duchovných rozhovorov (colloquia spiritalia). Takto sa vychovávali duchovní myslitelia a rečníci; tu sa živil duch a brúsiла reč, nezriedka za zrejmeého spoluúčinkovania Krista.

³²⁾ Udalosť prihodila sa po r. 1219, keďže Klárina sestra Agnesa nebola prítomná, lež pôsobila už ako abatiša v klá-

keď si ona preveľmi želala jeŝt raz s ním a veľa ráz ho o to prosila, on jej nikdy nechcel urobiť tú radosť. Preto, keď jeho spoločníci videli túžbu svätej Kláry, povedali svätému Františkovi: »Otče, zdá sa nám, že táto prísnoŝ sa nesrovnáva s láskou božou, keď sestru Kláru, pannu tak svätú, milovanú Bohom, nechceŝ vyslyšať v takej nepatrnej veci, ako je jeŝt s tebou; a zvláŝt, keď si uvážiŝ, že ona pre tvoje kázne sa zriekla bohatstva a nádhery sveta. A ozaj, keby ťa žiadala o väčšiu milosť ako je táto, mal by si ju preukázať svojej duchovnej plantičke.« Tu svätý František odvetil: »Zdá sa vám, že ju mám vyslyšať?« A spoločníci: »Hej, otče, sluší sa, aby si jej urobil tú radosť.« Svätý František teda povedal: »Nuž, keď sa to zdá vám, zdá sa to i mne. Ale aby sa viac potešila, chcem, aby sa jedlo v kláštore Panny Márie Anjelskej, lebo už dlhý čas je zatvorená vo Svätom Damiáne, takže jej dobre padne poďívať sa trocha na kláštor Panny Márie, kde jej byly ostrihané vlasy a kde sa stala nevestou Ježiša Krista; a tam si spolu v mene božom zajeme.«

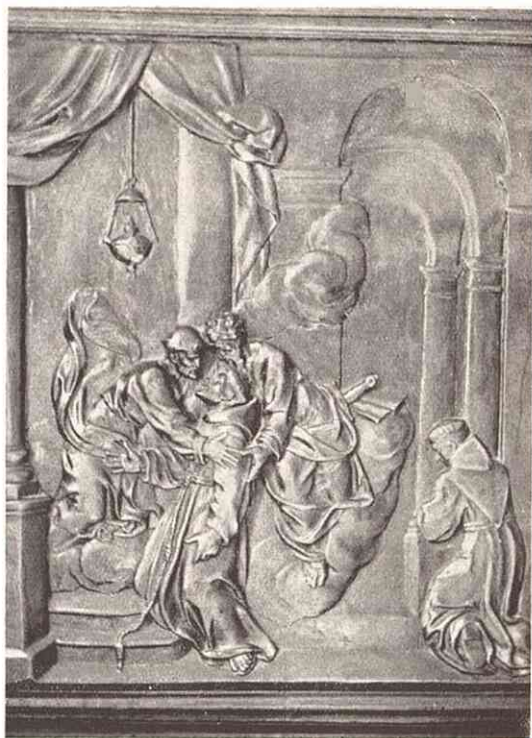
Keď teda prišiel deň, k tomu ustanovený, svätá Klára opustila s jednou spoločníčkou kláštor a v sprievode druhov svätého Františka prišla k Panne Máriu Anjelskej. A keď zbožne pozdravila Pannu Máriu pred oltárom, kde jej byly ostrihané vlasy a kde prijala závoj, viedli ju, aby si prezrela kláštor. kým nepríde čas

štoru Monticelli vo Florencii. Sv. Klára pochádzala zo vznešenej assiskej rodiny Scifi. Narodila sa r. 1193 a rozhodla sa po pŝstných kázňach sv. Františka (r. 1212) nasledovať jeho spôsob života. V noci po Kvetnej nedeli (19.—20. marca) odíde tajne z domu a prijme z rúk sv. Františka závoj a stane sa Matkou druhej rehole sv. Františka. Sv. František umiestil pannu Kláru pri kostolíku sv. Damiána, preto jej nasledovníčky sa volaly damianítky, neskôr podľa svojej zakladateľky klarisky. Sv. Klára bola ozajstnou duchovnou dcérou sv. Františka, úplne sformovaná jeho duchom; zomrela 11. augusta 1253. Sv. Agnesa, jej sestra, nasledovala ju do kláštora o 16 dní po zasvätení sa Bohu a do večnej slávy o 3 mesiaci po smrti sv. Kláry. O sv. Kláre sa hovorí i v hl. 16, 19, 33, 35 a v IV. Úvahe.

k obedu. A zatiaľ svätý František kázal prestrieť na zemi, ako bol zvyklý robiť. A keď prišiel čas k obedu, svätý František usadil sa spolu so svätou Klárou a jeden zo spoločníkov svätého Františka so spoločníčkou svätej Kláry, a potom si pokorne posadali k stolu všetci ostatní spoločníci. A pri prvom jedle začal svätý František hovoriť o Bohu tak sladko, tak vznešene, tak podivuhodne, že pre hojnosť milosti božej, ktorá sa liala na nich, všetci upadli do vytrženia v Bohu.

A ako tak boli vo vytržení, s očami a rukami pozdvihnutými k nebu, ľudia z Assisi, Bettony a okolia videli, že Panna Mária Anjelská a celý kláštor a les, ktorý vtedy ležal vedľa kláštora, horí mocným plameňom a zdalo sa, že veľký oheň zaplavil kostol, kláštor i les. Preto assiskí meštania bežali rýchle tam dolu hasiť oheň, keďže sa domnievali, že všetko horí. Ale keď pribehli ku kláštoru a videli, že nič nehorí, vošli dnu a našli svätého Františka so svätou Klárou a celou ich spoločnosťou vytržených rozjímaním k Bohu a sediacich okolo toho pokorného stola. Tu s istotou spoznali, že ten oheň bol duchovný a nie hmotný, a že sa tam zjavil zázračne z vôle božej, aby ukázal a znamenal oheň božskej lásky, ktorým horely duše tých svätých bratov a svätých rehoľníč; i odišli odtiaľ plní potešenia v srdciach a so svätým ponaučením.

Potom, po dlhšom čase, keď svätý František a svätá Klára spolu s ostatnými prišli k sebe a cítili sa posilnení pokrmom duševným, málo sa starali o pokrm telesný. A tak, keď sa skončil požehnaný obed, svätá Klára vrátila sa s dobrým sprievodom do Svätého Damiána. Sestry, keď ju videly, mali z toho veľkú radosť, lebo sa bály, že ju svätý František pošle spravovať iný kláštor, ako už bol poslal sestru Agnesku, jej svätú rodnú sestru, za opátku, aby spravovala monticellský kláštor vo Florencii; a svätý František predtým niekoľko ráz riekol svätej Kláre: »Buď prichystaná, aby som ťa mohol poslať do iného kláštora, keď bude treba.« A ona, ako dcéra svätej poslušnosti, odpovedala: »Otče, vždy som prichystaná ísť, kamkoľvek ma pošlete.« A preto sestry

*Sv. Františkovi sa zjavia sv. Peter a sv. Pavol.
(Kvetinky, kap. XIII.)*

sa veľmi zaradovaly, keď ju zasa mali pri sebe; a svätá Klára bola od toho času plná radosti.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XVI.

Ako prijal svätý František radu svätej Kláry a svätého brata Silvestra, že má kázňami obrátiť veľa ľudí; a založí Tretiu rehoľu, káže vtáčkom a utíši lastovičky.³³⁾

Ponížený sluha Kristov, svätý František, krátky čas po svojom obrátení, keď už shromaždil a prijal do rehole mnohých bratov, začal veľmi rozmýšľať a váhať, čo by mal robiť: či sa venovať len modlitbe, alebo či občas i kázať; a veľmi túžil poznať v tej veci vôľu božiu. A pretože svätá pokora, ktorú mal, mu nedovolila spoliehať sa len na seba alebo na svoje modlitby, rozhodol sa hľadať vôľu božiu modlitbami druhých.

Preto zavolať brata Massea a povedal mu toto: »Choď k sestre Kláre a povedz jej v mojom mene, aby zbožne prosila s niektorou zo svojich najbohobojnejších spoločníčok Boha, aby mi láskavo ukázal, čo je lepšie: či sa venovať kázňam, alebo len modlitbe. A potom choď k bratovi Silvestrovi a povedz mu to isté.« To bol vo svete ten pán Silvester, ktorý videl vychádzať z úst svätého Františka zlatý kríž, vysoký až do neba a široký až do koncov sveta; a ten brat Silvester bol taký zbožný a taký svätý, že čokoľvek od Boha žiadal, obdržal a bol vyslyšaný a často sa rozprával s Bohom, a preto si ho svätý František veľmi vážil.

Brat Masseo šiel a podľa rozkazu svätého Františka zanesol posolstvo najprv svätej Kláre a potom bratovi

³³⁾ Udalosť je z leta r. 1212, keď bol sv. František v neistote o spôsobe svojho života a života celej rehole. Svätý František bol od počiatku priťahovaný k životu rozjímavému, no keď dostal rozkaz boží, osočil aj iným, tu bez meškania ide opoždovať a káže nielen ľuďom, ale i vtáčkom.

Silvestrovi.³⁴⁾ Ten, keď ho prijal, hneď sa ponoril do modlitby a v modlitbe dostal božiu odpoveď, i vrátil sa k bratovi Masseovi a povedal toto: »Takto hovorí Boh, aby si oznámil bratovi Františkovi: že Boh ho nepovolal do tohto stavu len preňho, ale aby prinášal ovocie duší a aby mnohí boli spasení skrze neho.« Po tejto odpovedi vrátil sa brat Masseo k svätej Kláre, aby sa dozvedel, čo ona obdržala od Boha. I odpovedala, že ona a druhé spoločničky dostaly od Boha tú istú odpoveď, akú dostal brat Silvester.

S tým sa brat Masseo vracia k svätému Františkovi; a svätý František ho prijal s preveľkou láskou, umyl mu nohy a pripravil obed. A po jedle zavolať svätý František brata Massea do lesa a tu pokľakne pred ním, stiahne si kapuču, skríži ruky a opýta sa ho: »Čo mi káže robiť môj Pán Ježiš Kristus?« Brat Masseo odvetil, že Kristus bratovi Silvestrovi a sestre Kláre i inej sestre odpovedal a zjavil, že: »jeho vôľa je, aby si šiel svetom kázať, lebo ťa nevyvolil len pre teba samého, ale aj pre spásu iných.« Tu svätý František, keď počul túto odpoveď a spoznal skrze ňu vôľu božiu, s veľkou horlivosťou vstal a povedal: »V mene božom, poďme.« I vzal si za spoločníkov brata Massea a brata Angela,³⁵⁾ svätých ľudí.

A ako tak išli s plamenným duchom, nestarajúc sa, ktorou cestou alebo chodníkom, prišli do mestečka, ktoré sa volalo Cannario.³⁶⁾ A svätý František začal kázať, prikážuc najprv lastovičkám, ktoré švitorily, aby byly ticho, kým on bude kázať. A lastovičky ho poslúchly. A kázal tam s takým oduševnením, že všetci mužovia

³⁴⁾ Sv. František sa zdržiaval v Porclunkule, sv. Klára v kláštore sv. Damiána a brat Silvester v Carceri, na úpätí vrchu Subasio.

³⁵⁾ Angelus Tancredi z Rieti bol z prvých dvanástich druhov Františkových. Pridružil sa k sv. Františkovi v Rieti, kde kráčal sv. František s prvými bratmi do Ríma pre potvrdenie svojej reguly (r. 1210). Bol vzdelaným rytierom a spolu s Leom a Rufínom bol jedným z »troch druhov«, ktorí spisali r. 1246 životopis sv. Zakladateľa.

³⁶⁾ Dve hodiny od Assisi na ceste vedúcej do Montefalco.

a ženy toho mestečka chceli ho zo zbožnosti nasledovať a opustiť mestečko, ale svätý František to nedovolil a povedal im: »Neprenáhlite sa a neodchádzajte odtiaľto, a ja ustanovím, čo máte robiť pre spásu svojej duše.« A vtedy si zaumienil založiť Tretiu rehoľu na všeobecnú spásu všetkých.⁵⁷⁾ A zanechajúc ich takto veľmi potešených a dobre naladených k pokániu, odišiel odtiaľ a prišiel medzi Cannario a Bevagno.

A keď s tou horlivosťou kráčaľ ďalej, pozdvihol zrak a videl pri ceste niekoľko stromov, na ktorých bolo nespočetne množstvo vtákov, čomu sa svätý František začudoval a povedal spoločníkom: »Počkajte ma tu na ceste a ja pôjdem kázať svojim bratom vtákom.« I šiel na pole a začal kázať vtákom, ktorí boli na zemi; a hneď tí, ktorí boli na stromoch, sleteli k nemu a všetci stáli nepohnuto, kým svätý František neskončil kázeň; a ani potom ešte neodletovali, kým ich nepožehnal. A ako rozprával neskôr brat Masseo bratovi Jakubovi z Massy, svätý František chodil pomedzi nich a dotýkal sa ich šatom, ale žiaden sa preto nepohol.

Obsah kázne svätého Františka bol tento: »Bratia moji vtáci, vy veľmi mnoho dlhujete Bohu, svojmu Stvoriteľovi, a vždy a na každom mieste ho musíte chváliť, lebo vám dal voľnosť lietať kdekoľvek chcete; dal vám tiež dvojnásobný, aj trojnásobný šat; ďalej preto, že zachoval váš rod v arche Noemovej, aby nevyhynul váš druh zo sveta; tiež ste mu zaviazaní za živel vzduchu, ktorý ponechal vám. Okrem toho, vy ne-sejete ani nežnete a Boh vás kŕmi, dáva vám rieky a pramene, aby ste z nich pili, dáva vám vrchy a údolia za vaše útočisko, a vysoké stromy na stavanie hniezd. A hoci neviete priať, ani šiť, Boh šatí vás i vaše mláďatká. Veľmi vás teda miluje Stvoriteľ, keď vám preukazuje toľko dobrodení. A preto sa chráňte, bratia

⁵⁷⁾ Tretia Františkova rehoľa pre ľudí, žijúcich vo svete, ktorí chcú žiť hlbší náboženský život. bola teda založená po druhej reholi (1212); za svojich apoštolských clest rozširoval František túto ideu a dosiahol r. 1221 jej potvrdenie Rímom.

moji, hriechu nevďačnosti, ale vždy sa usilujte chváliť Boha.*

Keď im svätý František hovoril tieto slová, všetci tí vtáci začali otvárať zobáčky, nafahovať krčky, roztvárať krídla a úctivo skláňať hlavy až k zemi, a chovaním a spevom ukazovať, že slová svätého otca im spôsobily veľkú radosť. A svätý František spolu s nimi sa tešil, radoval a veľmi sa čudoval toľkému množstvu vtákov, ich prekrásnej pestrosti, pozornosti a dôvernosti, za čo v nich vrúcne chválil Stvoriteľa.

Napokon, keď svätý František skončil kázeň, urobil nad nimi znamenie kríža a dovolil im odletieť; a tu všetci tí vtáci v zástupe sa zdvihli do vzduchu s podivuhodnými spevmi, a potom podľa kríža, ktorý urobil nad nimi svätý František, rozdelili sa na štyri čiastky; a jedna časť letela na východ, druhá na západ, tretia na juh a štvrtá na sever, a každá skupina letela prekrásne spievajúc; v tom je naznačené, že ako svätý František, zástavník kríža Kristovho, im kázal a urobil nad nimi znamenie kríža, podľa ktorého sa oni spievajúc rozdelili na štyri strany sveta, tak hlásanie kríža Kristovho, obnovené svätým Františkom, mal niesť on i jeho bratia do celého sveta; a tí bratia, podobne ako vtáci, keďže nemali nič vlastného na tomto svete, sverovali svoj život jedine Prozreteľnosti Božej.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XVII.

Ako videl mladý braček, keď sa svätý František v noci modlil, rozprával sa s ním Krista, Pannu Máriu a mnoho iných svätých.³⁸⁾

Istý veľmi čistý a nevinný chlapec bol prijatý do rehole ešte za života svätého Františka a býval v maličkom kláštore, v ktorom bratia z nevyhnutnosti spá-

³⁸⁾ Miesto a čas udalosti je dosť ťažko určiť. Bolo to akiste niekde v Umbríi. Mladý brat bol ešte chlapcom, keďže ho sv. František mohol vziať do náručia a preniesť hodný kus cesty.

vali na zemi. Raz prišiel svätý František do spomenutého kláštora a večer po kompletóriu šiel si ľahnúť, aby mohol v noci, keď budú ostatní bratia spať, vstať k modlitbe, ako obvykle robieval. Spomenutý chlapec si zamienil v srdci sledovať starostlivo cesty svätého Františka, aby mohol spoznať jeho svätosť a zvlášť, aby sa dozvedel, čo robieva v noci, keď vstane. A aby ho spánok neoklamal, uložil sa tento chlapec k spánku po boku svätého Františka a sviazal svoju kordu s kordou svätého Františka, aby ucítil, keď vstane: a svätý František to nezbadal. Ale v noci, v prvom spánku, keď všetci bratia spali, svätý František sa zdvihne a nájde svoju kordu takto sviazanú, i rozviaže ju tichúčko, takže sa chlapec nezobudil, a svätý František šiel sám do lesa, čo bol blízko pri kláštore a vošiel do nejakej koliby, ktorá tam bola a ponoril sa do modlitby.

Po nejakom čase sa chlapec zobudil a keď zbadal, že je korda rozviazaná a že svätý František vstal, zdvihol sa a ide ho hľadať; a keď našiel otvorené dvere, ktorými sa chodilo do lesa, pomyslel si, že svätý František šiel tam, i vojde do lesa. A keď prišiel bližšie k miestu, kde sa svätý František modlil, začul hlasný rozhovor; i prikradol sa bližšie, aby videl a pochopil to, čo počul, i zbadal podivuhodné svetlo, ktoré obklopovalo svätého Františka a v ňom videl Krista, Pannu Máriu, svätého Jána Krstiteľa i Evanjelistu a veľké množstvo anjelov, ktorí sa rozprávali so svätým Františkom. Keď to chlapec videl, padol omdletý na zem.

Potom, keď sa skončilo tajomstvo tohto svätého zjavenia, svätý František, vracajúc sa do kláštora, nohami našiel spomenutého mladíka ležať na ceste ako mŕtveho a zo sústrasti vzal ho do náručia a zanesol na lôžko ako dobrý pastier svoju ovečku.

A potom, keď sa od neho dozvedel, že videl spomenuté zjavenie, prikázal mu, aby to nikdy nikomu nehovoril, dokým on žije. A chlapec potom rástol vo veľkej milosti božej a úcte k svätému Františkovi a stal sa osožným človekom v reholi; a až po smrti svätého Františka zjavil bratom spomenuté videnie.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XVIII.

O podivuhodnej kapitule, ktorú konal svätý František v kláštore Panny Márie Anjelskej, kde bolo viac ako päťtisíc bratov.³⁹⁾

Najvernejší sluha Kristov, svätý František, konal raz generálnu kapitolu v kláštore Panny Márie Anjelskej, na ktorú kapitolu sa shromaždilo viac ako päťtisíc bratov; a prišiel aj svätý Dominik, hlava a zakladateľ rehole dominikánov, ktorý práve šiel z Burgundska do Ríma, a keď počul o shromaždení kapituly, ktorú koná svätý František na rovine pri Panne Márii Anjelskej, prišiel ta pozrieť sa so siedmimi bratmi zo svojej rehole.

Na spomenutej kapitule bol tiež istý kardinál, ctiteľ svätého Františka, ktorému on prorokoval, že sa stane pápežom, a tak sa i stalo. Ten kardinál náročky prišiel z Perugie, kde bol pápežský dvor, do Assisi, a každodenne prichádzal pozrieť sa na svätého Františka a jeho bratov, a niekedy spieval omšu, niekedy prehovoril k bratom, na kapitule shromaždeným.

A spomenutý kardinál, keď prišiel navštíviť toto sväté shromaždenie, mal veľkú radosť a potešenie, vidiac na rovinke okolo Panny Márie sedieť bratov v zastupoch, tu šesťdesiat, tam sto, inde dvesto a inde zase tristo pospolu, všetkých zamestnaných len rozhovorom o Bohu, modlitbou, plačom a cvičeniami v láske; a boli takí tichí a takí skromní, že nebolo tu počuť nijakého huku ani lomu; a diviac sa toľkému, tak disciplinovanému množstvu, so slzami a veľkou pohnutosťou hovoril: »Skutočne, toto je tábor a vojsko rytierov božích!«

³⁹⁾ Je to akiste kapitula z r. 1221, no sú tu shrnuté i črty z iných kapitúl. Sv. Dominik bol prítomný na františkánskej kapitule r. 1217 alebo 1219. Nie je to teda historický popis jednej kapituly, lež obraz prvých kapitúl vôbec. Na kapituly schádzali sa v tých časoch všetci bratia, a to nielen na rokovanie a rozhodovanie o rehoľných veciach, lež aby sa vzájomne soznámili, povzbudili k náboženskému životu, modlitbe a pokániu.

Nebolo počuť v toľkom množstve hovoriť bájkky alebo žarty, lež kdekoľvek sa shromaždil zástup bratov, buď sa modlili alebo odriekali Hodinky, alebo oplakávali hriechy svoje i svojích dobrodincov, alebo sa rozprávali o spáse duše. A boli na tom poli striešky z prútia a rohoží, rozdelené po zástupoch, podľa bratov rozličných provincií; a preto sa volá táto kapitula rohožkovou kapitulou. Za postele im slúžila holá zem, a kto mal, trocha slamy; vankúšmi boli buď skala alebo drevo.

Preto ten, čo ich videl alebo počul, mal k nim takú úctu a taká bola povest ich svätosti, že z pápežského dvora, ktorý bol vtedy v Perugii, a z iných miest spoletského údolia prichádzali pozrieť sa na nich mnohí grófi, baróni, rytieri a iní vznešení ľudia, i veľa pospolitého ľudu, i kardináli, biskupi a opáti s inými kňazmi, aby videli také sväté, veľké a pokorné shromaždenie, aké svet nikdy nemal, toľko svätých ľudí pospolu. A predovšetkým prichádzali pozrieť sa na hlavu a presväteho otca celého toho svätého zástupu, ktorý uchytil svetu takú krásnu korisť a shromaždil také krásne a zbožné stádo k nasledovaniu šľapají pravého pastiera Ježiša Krista.

Keď sa teda celá generálna kapitula shromaždila, svätý otec všetkých a najvyšší predstavený, svätý František, s rozplameneným duchom predloží slovo božie a káže silným hlasom to, čo mu Duch svätý vnukol hovoriť; a za predmet reči si vzal tieto slová: »Synovia moji, veľké veci sme sľúbili, ale väčšie sú od Boha prisľúbené nám; zachovávajme tie, ktoré sme sľúbili a túžme po tých, ktoré sú nám prisľúbené. Krátka je rozkoš sveta, ale trest, ktorý po nej nasleduje, je večný. Nepatrné je trápenie tohto života, ale sláva života druhého je nekonečná.« A veľmi zbožne kázal na tieto slová, oduševňoval a povzbudzoval ich k poslušnosti a úcte k svätej matke Cirkvi a k bratskej láske, aby sa modlili za všetok ľud boží, aby mali trpezlivosť v protivenstvách sveta a zdržanlivosť v šťastí, aby zachovávali nevinnosť a anjelskú čistotu, aby žili v pokoji a shode s Bohom, ľuďmi a vlastným svedomím, aby milovali a zachovávali presvätú chudobu. A tu im povedal: »Pre

zásluhu svätej poslušnosti prikazujem vám všetkým, ktorí ste tu shromaždení, aby sa nik z vás nestaral o niečo k jedlu alebo pitiu, alebo o niečo potrebné pre telo; ale hľadte len modliť sa a chváliť Boha, a všetku starosť o svoje telo ponechajte jemu, lebo on zvlášť sa stará o vás.« A všetci prijali ten príkaz s radosťou srdca a s veselou tvárou. A keď svätý František skončil reč, všetci sa ponorili do modlitby.

Preto svätý Dominik, ktorý bol svedkom všetkých tých vecí, veľmi sa čudoval príkazu svätého Františka a pokladal ho za nerozvážny nemôžuc si predstaviť, ako možno udržať toľké množstvo bez každej starosti o veci, potrebné pre telo. Ale najvyšší pastier, požehnaný Kristus, chcel ukázať, ako sa stará o svoje ovce a ako zvlášť miluje svojich chudobných, i vnukol hneď ľuďom z Perugia, zo Spoleta, z Foligno, zo Spello, z Assisi a iných miest vôkol, aby zanesli jedlo a pitie tomu svätému shromaždeniu. Hľa, hneď prichádzajú zo spomenutých miest ľudia so somármi, koňmi, vozmi, vozíkmi, naloženými chlebom, vínom, bôhom, syrom a inými dobrými vecami k jedlu, podľa toho, čo chudobní Kristovi potrebovali. Okrem toho prinášali obrusy, krčlážky, poháre a iné nádoby, ktoré toľké množstvo potrebovalo. A za šťastného sa pokladal, kto viac vecí mohol doniesť alebo starostlivejšie im poslúžiť, natoľko, že aj rytieri, baróni a iní vznešení ľudia, ktorí sa prišli pozrieť, posluhovali im s veľkou pokorou a zbožnosťou.

Preto svätý Dominik, keď videl všetky tie veci a skutočne spoznal, že Prozreteľnosť Božia účinkovala v nich, pokorne uznal, že falošne posudzoval príkaz svätého Františka ako nerozumný, i kľakol si pred ním. vyznal pokorne svoju vinu a pridal: »Skutočne, Boh sa zvlášť stará o týchto svätých chudobných a ja som o tom nevedel; a odteraz sľubujem zachovávať svätú evanjelióvu chudobu, a zllorečím v mene božom všetkým bratom svojej rehole, ktorí v spomenutej reholi budú túžiť po vlastníctve.« Tak bol svätý Dominik veľmi povzbudený vierou svätého Františka, a poslušnosťou a chudobou takého veľkého a disciplinovaného shro-

maždenia a Prozreteľnosťou Božou i veľkou hojnosťou všetkého dobra.

Na tej istej kapitule oznámili svätému Františkovi, že mnohí bratia nosia malé panciere na holom tele a železné obrúčky, z čoho mnohí ochoreli a niektorí i zomreli a mnohým to prekážalo v modlitbe. Preto svätý František, ako rozumný otec, rozkázal pod poslušnosťou, aby každý, kto má malý pancier alebo železné obrúčky, ich stiahol a priniesol pred neho. A tak sa i stalo. Napočítali do päťsto malých pancierov a oveľa viac obrúčok, či už na ruky alebo okolo pása, natoľko, že sa nasbieral hodný kopec; a svätý František kázal všetko nechať tam.

Potom, po skončení kapituly, svätý František utvrdil všetkých v dobrom a poučil ich, ako sa majú chrániť hriechu v tomto skazenom svete, a s požehnaním božím a svojim rozoslal ich do ich provincií, potešených všetkých duchovnou radosťou.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XIX.

Ako vo vinici kňaza z Rieti, v dome ktorého sa svätý František modlil, veľký zástup, ktorý prišiel k nemu, poodštipoval a otrhal hrozná; a potom, ako mu to svätý František prisľúbil, zázračne mal viac vína než inokedy. A ako Boh zjavil svätému Františkovi, že dôjde do raja.⁴⁰⁾

Keď raz svätý František veľmi ochorel na oči, pán Hugolín, kardinál — ochranca rehole, pre veľmi nežnú lásku, ktorú choval k nemu, napísal mu, aby prišiel k nemu do Rieti, kde boli najlepšie oční lekári. Tu svätý

⁴⁰⁾ Udalosť je z r. 1225. Františkovi postavili celu z prúta medzi kláštorom sv. Damlána a hospíciom bratov, kde prebýval. Bolo to v lete. Sv. Klára mu prihotovila šatky na choré oči, obväzy na rany a papučky na nohy, keďže už od minulého roku nosil na svojom tele rany Kristove. Zostal tam 50 dní a v prvých dňoch septembra sa pobral do St. Fabiana (dnes kláštor Santa Maria della Foresta) a odtiaľ do Rieti.

František, keď dostal list kardinálov, zašiel si najprv do Svätého Damiána, kde bola svätá Klára, veľmi zbožná nevesta Kristova, aby ju trochu potešil, a potom že pôjde ďalej ku kardinálovi. A kým bol tam, nasledujúcej noci sa mu stav očí veľmi zhoršil, že ani svetlo nevidel; keďže nemohli ísť ďalej, svätá Klára mu postavila malú búdku z tŕstia, v ktorej si mohol lepšie odpočinúť. Ale svätý František pre bolesti choroby a pre množstvo myšlí, ktoré ho veľmi trápily, nijako nemohol zaspáť ani vo dne, ani v noci.

A keď viac dní znášal to trápenie a tie muky, začal myslieť a presvedčovať sa, že to je trest boží za jeho hriechy i začal ďakovať Bohu celým srdcom i ústami; a potom volal veľkým hlasom, hovoriac: »Pane môj, zaslúžim si to, ba ešte i horšie. Pane môj, Ježišu Kriste, pastier dobrý, ktorý nám hriešnikom a nehodným preukazuješ svoje milosrdenstvo rozličnými trestami a trápeniami telesnými, daj mi milosť a silu, mne, svojej ovečke, aby som sa pre žiadnu chorobu alebo trápenie alebo bolesť neodvrátil od teba.« A po tejto modlitbe sostúpil k nemu hlas s neba, ktorý hovoril: »František, odpovedz mi. Keby celá zem bola zo zlata a všetky moria, rieky a žriedla by boli balzomom, a keby všetky vrchy, kopce a skaly boli z drahokamov, a ty keby si našiel iný, vznešenejší poklad ako tie veci, nakoľko je zlato cennejšie ako zem, a balzam ako voda, a drahokamy ako vrchy a skaly, a za túto tvoju nemoc bol by ti daný onen vznešenejší poklad, nemal by si byť veľmi spokojný a veselý?« Svätý František odvetil: »Pane, nie som hodný takého vzácného pokladu.« A hlas boží mu riekol: »Raduj sa, František, lebo ten poklad je večný život, ktorý ti uchovávam a od tejto chvíle ti ho odovzdávam; a táto choroba a trápenie je zálohou toho blaženého pokladu.«

Tu svätý František zavolať spoločníka s preveľkou radosťou nad tým slávnym prisľúbením,⁴¹⁾ a riekol:

⁴¹⁾ Tu vznikla podľa histórie slávna Pieseň brata slnka, ktorá vyprýštila z radostí, čo tu František zažil. Bol to výraz vďaky a úľavy v dlhých bolestiach.

»Poďme ku kardinálovi.« A keď potešil svätú Kláru svätými slovami a rozlúčil sa s ňou pokorne, vydal sa na cestu do Rieti.

A keď už bol blízko, toľké množstvo ľudí prišlo mu v ústrety, že nechcel preto vojsť do mesta, ale vošiel do kostola, ktorý bol blízko mesta, asi dve míle. Keď sa potom mešťania dozvedeli, že je v spomenutom kostole, v zástupoch bežali pozrieť sa naňho, takže vinica toho kostola bola úplne zničená a všetky hrozná poodtrhované. Nad tým sa tamojší kňaz veľmi zarmútil vo svojom srdci a banoval, že prijal svätého Františka do svojho kostola.

Keď Boh zjavil svätému Františkovi myšlienky kňaza, dal si ho tento zavolať a riekol mu: »Otče predrahy, aké množstvo vína ti prináša táto vinica, keď je najlepšia úroda?« Kňaz odvetil, že dvanásť sudov. Svätý František riekol: »Prosím ťa, otče, aby si ešte niekoľko dní trpezlivo znášal môj pobyt, lebo nachádzam tu hojný odpočinok, a z lásky k Bohu a ku mne chudobnému dovoľ každému trhať hrozno v tejto svojej vinici; a ja ti sľubujem, v mene svojho Pána Ježiša Krista, že toho roku ti prinesie dvadsať sudov.« A svätý František chcel tu ostať pre veľký ošoh duší, ktorý badal na ľudoch, čo sem prichodili, z ktorých mnohí odchádzali opojení božskou láskou a zriekli sa sveta. Kňaz spoliehal sa na sľub svätého Františka a nechal vinicu voľnú pre tých, ktorí prichádzali k nemu. Napodiv! Vinica bola úplne spustošená a obraná, takže sotva ostalo niekoľko strapčekov. Prišiel čas vinobrania a kňaz posbiera tie strapčky, položil ich do suda a lisuje; a podľa sľubu svätého Františka natlačil dvadsať sudov najlepšieho vína.

Týmto zázrakom bolo jasne poukázané na to, že ako pre zásluhy svätého Františka o hrozná olúpená vinica priniesla hojne vína, tak ľud kresťanský, pre hriechy neplodný v ctnostiach, zásluhami a učením svätého Františka často prináša dobré ovocie pokánia.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XX.

O veľmi peknom zjavení, ktoré videl istý mladý brat, ktorému sa natoľko zošklivil habit, že sa rozhodol složiť šat a vystúpiť z rehole.⁴²⁾

Do rehole svätého Františka vstúpil istý veľmi vznešený a pohodlný mladík, ktorému sa začal po niekoľkých dňoch veľmi oškliviť habit, ktorý nosil, takže sa mu zdalo, že nosí najhoršie vrece; odporné mu boli rukávy, ošklivila sa mu kapucňa, a dĺžka i drsnosť jeho zdaly sa mu byť neznesiteľnou farchou. A keď sa jeho nechť k reholi zväčšovala, rozhodol sa napokon nechať habit a vrátiť sa do sveta.

Zvykol si však už, ako ho to naučil jeho učiteľ, že kedykoľvek šiel okolo kláštorného oltára, na ktorom sa prechovávalo Telo Kristovo, pokľakol s veľkou úctou, složil kapucňu a so skríženými rukami sa poklonil. Stalo sa, že tej noci, v ktorej mal odísť a vystúpiť z rehole, musel prejsť okolo kláštorného oltára; a keď prechádzal, podľa zvyku si kľakol a poklonil sa. Razom bol vytržený v duchu a Boh mu ukázal podivuhodné zjavenie, lebo videl pred sebou prechádzať skoro nekonečné množstvo svätých, ako by v procesii, dvoch a dvoch, odených všetkých v prekrásnych a vzácnych šatách, a ich tváre a ruky žiarili ako slnko, a kráčali za spevu a zvukov anjelských. Medzi tými svätými boli dvaja oblečení a ozdobení vznešenejšie ako ostatní a boli obklopení takou jasnosťou, že naplňovali ohromným úžasom toho, kto na nich hľadel. A skoro na konci procesie videl jedného ozdobeného toľkou slávou, že sa zdal byť novým rytierom, viac uctievaným ako ostatní. Keď videl spomenutý mladík to zjavenie, čudoval sa a nevedel, čo tá procesia znamená a neodvážil sa pýtať, a od sladkosti sa ani nepohol.

⁴²⁾ Udalosť nepatrí ani k životu, ani k dobe sv. Františka. Sv. František († 1226) i sv. Anton († 1231) boli už mŕtvi. Bolo to až v čase, keď chudobu nezvelebovali už pre ňu samu, lež pre slávu a odmenu, ktorú priniesle.

Predseda však, keď už celá procesia prešla, dodá si mladík odvahy a beží za poslednými a s veľkým strachom sa ich pýta: »Ó predrahi, prosím vás, aby ste mi láskavo povedali, kto sú to tí podivuhodní, ktorí sú v tejto ctihodnej procesii.« Odvetili mu: »Vedz, synku, že my všetci sme Menší bratia, ktorí sme teraz prišli zo slávy raja.« A mladík sa pýta: »Kto sú tí dvaja, ktorí viac žiaria ako ostatní?« Odvetili mu: »To sú svätý František a svätý Anton, a ten posledný, ktorého si videl takého ozdobeného, je istý svätý brat, ktorý nedávno umrel; toho, pretože zmužile bojoval proti pokušeniam a vytrval až do konca, vedieme teraz slávnostne do rajskej veleby. A tieto šaty z takej krásnej látky, ktoré nosíme, dal nám Boh za drsné rúcho, ktoré sme trpezlivo nosili v reholi, a slávny lesk, ktorý vidíš na nás, dostali sme od Boha za pokorné pokánie a za svätú chudobu, poslušnosť a čistotu, ktoré sme zachovali až do konca. A preto, synku, nech ti nie je obťažné nosiť vrece rehole tak plodné, lebo ak s vrecom svätého Františka, z lásky ku Kristovi, budeš pohŕdať svetom a umŕtvovať telo a zmužile bojovať proti diablu, budeš mať spolu s nami podobný šat a lesk slávy.«

A po týchto slovách mladík sa prebral a povzbudený videním odohnal od seba všetko pokušenie, vyznal svoju vinu pred gvardiánom a bratmi a od tej chvíle túžil po drsnom pokání a šate, a skončil svoj život v reholi vo veľkej svätosti.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXI.

O presvätom zázraku, ktorý vykonal svätý František, keď skrotil veľmi divého vlka v Gubbio.⁴³⁾

V tom čase, keď sa svätý František zdržoval v meste Gubbio, zjavil sa v gubbijskom kraji preveľký vlk,

⁴³⁾ O pravosti príbehu sa pochybuje a mnohí usilujú sa vysvetliť ho alegoricky. No najbezpečnejšie je prijať fakt, ako je opísaný, veď koľko iných väčších zázrakov vykonal sv. František v mene božom. Podanie v Gubbio kladie uda-

hrozný a divý, ktorý žral nielen zvieratá, ale aj ľudí, takže všetci mešťania mali veľký strach, lebo často sa približoval k mestu; a všetci, keď vychádzali z mesta, chodili ozbrojení, ako by išli do boja; a pritom všetkom, kto sa s ním stretol sám, nemohol sa mu ubrániť. A zo strachu pred tým vlkom došlo to až ta, že sa nik neodvažoval vyjsť z mesta.

Preto svätý František, majúc sústrasť s ľuďmi toho mesta, odhodlal sa vyjsť k tomu vlkovi, hoci ho mešťania odhovárali; i prežehnal sa znakom svätého kríža a vyšiel z mesta so svojimi spoločníkmi, složiac všetku svoju dôveru v Boha. A keď ostatní váhali ísť ďalej, svätý František uberá sa na miesto, kde bol vlk. A hľa, pred zrakmi mnohých mešťanov, ktorí sa prišli pozrieť na ten zázrak, spomenutý vlk vrhol sa proti svätému Františkovi s otvorenou papuľou; a keď sa k nemu priblížil, svätý František požehnal ho znakom kríža, zavolať k sebe a riekol mu toto: »Poď sem, brat vlk; rozkazujem ti v mene Kristovom, aby si neškodil mne ani nikomu.« Divné hovorí! Hneď ako svätý František učinil kríž, strašný vlk zavrel papuľu a prestal bežať, na rozkaz prišiel krotko ako baranček a ľahol si k nohám svätého Františka.

Tu mu svätý František hovoril toto: »Brat vlk, robíš mnoho škody v tomto kraji a dopustil si sa nesmiernych zločinov, ničiac a zabíjajúc stvorenia božie bez jeho dovolenia; a nielen zvieratá si zabíjal a žral, ale odvažil si sa zabíjať a ničiť i ľudí, stvorených na obraz boží. Preto si zaslúžiš šibenicu ako zlodej a najhorší vrah; a všetci ľudia kričia a šomrú na teba a celé toto mesto si si znepriatelil; ale chcem, brat vlk, urobiť pokoj medzi tebou a nimi, takže ty im už viac nebudeš škodiť a oni ti odpustia všetky predošlé neprávosti, a ani ľudia, ani psi ťa nebudú viac prenasledovať.«

Po týchto slovách vlk posunkami tela, chvosta a uší a kývaním hlavy naznačuje, že prijíma to, čo svätý

losť s vlkom na rok 1220, kým dejiny rehole kladú ju na rok 1222; sv. František na svojich apoštolských cestách často sa vracal do Gubbria, takže ťažko stanoviť presný čas zázraku.

František hovoril a že to chce zachovávať. Tu riekol svätý František: »Brat vlk, keďže ti je po vôli urobiť a zachovať tento pokoj, sľubujem ti, že sa postarám, aby ti ľudia tohto mesta dávali výživu, dokiaľ budeš žiť, takže viac nebudeš mať hlad, lebo dobre viem, že z hladu si robil všetko zlé. Ale za to, že ti vymôžem tú milosť, chcem, brat vlk, aby si mi sľúbil, že už nikdy neuškodíš nijakému človekovi, ani nijakému zvieraťu: sľubuješ mi to?« A vlk sklonením hlavy dal zrejme najavo, že sľubuje. A svätý František hovorí: »Brat vlk, prajem si, aby si mi dal uistenie o tom sľube, aby som mohol v ňom dôverovať.« A keď svätý František vystrel ruku, aby prijal uistenie, vlk zdvihol pravú labu a položil ju krotko do ruky svätého Františka, dávajúc mu uistenie, aké mohol.

Tu riekol svätý František: »Brat vlk, rozkazujem ti v mene Ježiša Krista, aby si išiel teraz so mnou bez všetkého strachu, a poďme potvrdiť ten pokoj v mene božom.« A vlk poslušne ide s ním ako krotké baranča, nad čím sa mešťania, keď to videli, veľmi divili. A vzápätí sa tá novina rozšírila po celom meste, takže všetci ľudia, veľkí i malí, mužovia i ženy, mladí i starí, hrnuli sa na námestie, aby videli vlka so svätým Františkom.

Keď sa tam všetok ľud shromaždil, svätý František sa zdvihol a kázal im, hovoriac medzi inými vecami, že Boh pre hriechy dopúšťa také nešťastie, a že oveľa nebezpečnejší je pekelný oheň, čo trvá pre zatratených večne, než zbesilosť vlka, ktorý môže zabíť iba telo. Ako sa teda treba báť pažeráka pekelného, keď toľké množstvo drží v strachu a bázní pažerák malého zvieraťa. »Vráťte sa teda, predrahí, k Bohu a robte dostatočné pokánia za svoje hriechy a Boh vás oslobodí od vlka v prítomnosti i od pekelného ohňa v budúcnosti.«

A po kázni riekol svätý František: »Čujte, bratia moji: brat vlk, ktorý je tu pred vami, mi sľúbil a dal mi uistenie, že urobí pokoj s vami a nebude vám už v žiadnej veci škodiť. ak mu prisľúbite, že mu dáte celú potrebnú výživu; a ja sa zaručujem zaň, že smluvu o pokoji verne zachová.« Tu všetci ľudia jednohlasne sľúbili, že ho budú stále živiť.

A svätý František pred všetkými riekol vlkovi: »A ty, brat vlk, sľubuješ zachovávať smluvu o pokoji s týmito, že neublížiš ani človekovi, ani zvieratám, ani nijakému stvoreniu?« A vlk kľakol, sklonil hlavu a krotkými posunkami tela, chvosta a ušú ukazoval, nakoľko je možné, že chce zachovávať smluvu s nimi v každom ohľade. Hovorí svätý František: »Brat vlk, chcem, ako si mi dal uistenie o tom sľube von za bránou, tak aby si mi i tu pred všetkými ľuďmi dal uistenie o svojom sľube, a že ani mňa, ktorý som sa zaručil za teba, neoklameš.« Tu vlk zdvihol pravú labu a položil ju do ruky svätého Františka. Preto pre tento čin i pre ostatné, spomenuté vyššie, zmocnil sa všetkých ľudí taký obdiv a taká radosť, jednak z úcty k svätcovi a jednak pre novosť zázraku a jednak pre pokoj s vlkom, že všetci začali volať k nebu, chváliť a žehnať Boha, ktorý im poslal svätého Františka, aby ich pre svoje zásluhy vyslobodil z papule ukrutného zvierata.

A potom spomenutý vlk žil ešte dva roky v Gubbii a chodil krotko po domoch od dverí k dverám, bez toho, že by niekomu robil niečo zlého a ani jemu nikto nič zlého neurobil; a ľudia ho štedro živili a keď chodil po meste a domoch, nikdy nijaký pes naň nezabrechal. Konečne po dvoch rokoch brat vlk zdochol od staroby, čo mešťania veľmi ľutovali, lebo keď ho videli chodiť takto krotko po meste, lepšie sa rozpamätávali na ctnosť a svätosť svätého Františka.

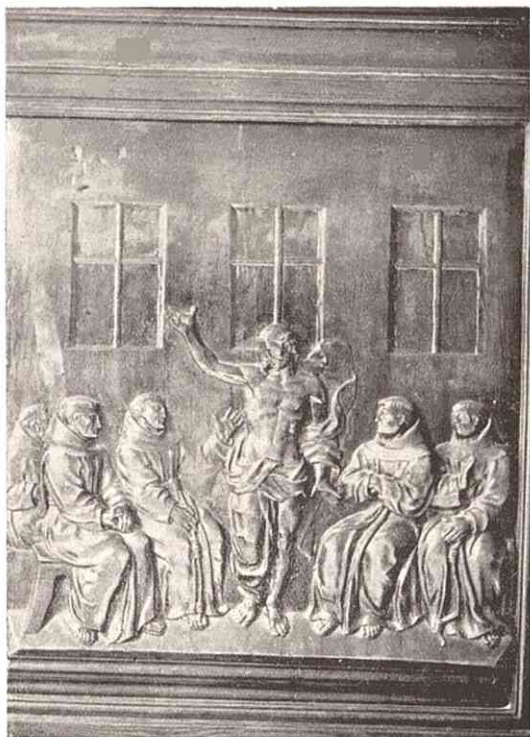
Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXII.

Ako skrotil svätý František divé hrdličky.⁴⁾

Istý mladík chytil ktoréhosi dňa mnoho hrdličiek a niesol ich na predaj. Stretol sa s ním svätý František, ktorý vždy zvlášť miloval krotké zvieratá, i pozrel ľu-

⁴⁾ Zázrak panovania sv. Františka nad nerozumnými tvormi, dovŕšený v príbehu o gubbijskom vlkovi, začína sa touto udalosťou o hrdličkách. Udalosť stala sa v Siene, čoskoro po Františkovom obrátení.

*Kristus sa zjavi medzi bratmi počas duchovného rozhovoru.
(Kvetinky, kap. XIV.)*

tostivým zrakom na tie hrdličky a riekol mladíkovi: »O, dobrý mladík, prosím ťa, daj mi ich, aby sa takí nevinní vtáci, ku ktorým sú v Písme pripodobnené duše čisté, pokorné a verné, nedostali do ukrutných rúk, ktoré by ich zabíly.« Tu mladík z vnuknutia božieho, hneď ich dal všetky svätému Františkovi; a on položiac si ich do podolka, začal im sladko hovoriť: »Ó sestričky moje hrdličky, jednoduché, nevinné a čisté, prečo ste sa dali chytiť? Teraz, hľa, chcem vás zachrániť pred smrťou a urobím vám hniezda, aby ste prinášaly plody a rozmnožovali sa podľa príkazu svojho Stvoriteľa.«

I ide svätý František a urobí všetkým hniezdo. A tie, používajúc ho, začaly niesť vajíčka a vyvádzať mláďatá pred bratmi, a tak dôverne si počínaly a chovaly sa voči svätému Františkovi a ostatným bratom, ako by boli sliepkami, od nich živými. A nikdy neodletely, kým im svätý František požehnaním nedal dovolenie k odletu.

A mladíkovi, ktorý mu ich dal, riekol svätý František: »Synku, ty budeš ešte bratom v tejto reholi a budeš chváľitebne slúžiť Ježišovi Kristovi.« A tak sa i stalo, lebo spomenutý mladík stal sa bratom a žil v reholi vo veľkej svätosti.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXIII.

Ako vyslobodil svätý František od diabla istého brata, ktorý bol v hriechu.

Keď sa raz svätý František modlil v kláštore Porciunkuly, božím zjavením videl celý kláštor obklopený a obľahnutý diablami, ako by veľkým vojskom; ale predsa žiaden z nich nemohol vojsť dnu do kláštora, lebo bratia boli takí svätí, že diabli nemohli do žiadneho vojsť. Lež predsa, keď to tak dlhšie trvalo, istý brat sa nahneval na druhého a rozmýšľal v srdci, ako by ho mohol obžalovať a pomstiť sa mu. Pre tú príčinu, keď sa zaoberal tou zlou myšlienkou, diabol, keďže mal vstup otvorený, vošiel do kláštora a posadil sa na krk tohto brata.

Keď láskavý a starostlivý pastier, ktorý vždy bdel nad svojím stádom, videl, že vlk vošiel zožrať jeho ovečku, hneď dal zavolať k sebe tohto brata a rozkázal mu, aby okamžite vyznal jed nenávisti, ktorý choval voči bližnému a pre ktorý bol v rukách nepriateľa. Tento prestrašený, lebo zbadal, že ho svätý otec prehliadol, vyznal všetok jed a nenávisť a uznal svoju vinu a prosil pokorne o pokutu s milosrdenstvom. A po tomto, keď bol rozhrešený od hriechu a prijal pokutu, diabol hneď pred svätým Františkom odišiel a brat, vyslobodený takto dobrotou dobrého pastiera z rúk ukrutnej bestie, ďakoval Bohu a vrátil sa polepšený a poučený k stádu svätého pastiera a žil potom vo veľkej svätosti.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXIV.

Ako obrátil svätý František na vieru babylonského sultána a neviestku, ktorá ho zvädzala k hriechu.⁴⁵⁾

Svätý František, vedený horlivosťou za vieru Kristovu a túžbou po mučeníctve, vybral sa raz za more s dvadástimi svojimi presvätými spoločníkmi, aby šli rovno

⁴⁵⁾ Cesta sv. Františka do Egypta a Palestíny trvala od 24. júna 1219, keď sa nalodil v Ankone, až do leta 1220, keď sa vylodil v Benátkach. Na africkom brehu sa vylodil v San Giovanni d'Acrida (azda Acron), prešiel do Egypta (tu prezývaný Babylon), stretol sa s križiackym vojskom, ktoré obliehalo Damiettu a predpovedal porážku križákov, čo sa pred jeho očima splnilo (29. augusta). Na to prešiel do tábora saracénskeho a predstavil sa pred sultána Melek-el-Kamelu (panoval 1218—38); ten ho dobrotivo prijal a vypočul, ba chcel ho zadržať aj pri sebe, ale obrátil sa nechcel z politických dôvodov. František odvrhne jeho ponuku, bo on chcel alebo duše, alebo mučeníctvo, vrátil sa do tábora kresťanov a s ochrannou listinou sultána precestoval sväté miesta palestínske. — Výzva na skúšku ohňom je podľa ducha sv. Františka pravdepodobná; muzulmánski učitelia ju však neprijali. Obrátenie sultána v hodine smrti, ako i príbeh s neviestkou je zbožná legenda, hoci i tu je dobre vyjadrený rozhodný duch sv. Františka.

k babylonskému sultánovi. A keď prišli do nejakej saracénskej krajiny, kde priesmyky strážili istí tak ukrutní ľudia, že žiaden kresťan, ktorý tadiaľ prechádzal, nemohol sa zachrániť pred smrťou, ako sa páčilo Bohu, neboli usmrtení, ale zajatí, zmlátení a sviazaní privedení pred sultána. A keď boli pred ním, svätý František poučený Duchom svätým, kázal tak zbožne o viere Kristovcej, že bol hotový za ňu aj do ohňa ísť. Preto začal si ho sultán veľmi vážiť jednak pre pevnosť jeho viery, jednak pre opovrhovanie svetom, ktoré videl uňho, lebo nechcel prijať žiaden dar, hoci bol veľmi chudobný, a jednak aj pre jeho túžbu po mučeníctve, ktorú na ňom badal. A od toho času sultán ho rád počúval a prosil ho, aby častejšie prichádzal k nemu a láskavo dovolil jemu i jeho spoločníkom, že môžu kázať, kde sa im zapáči. A dal im určité znamenie, mocou ktorého nikto im nesmel ublížiť.

Keď mal teda dovolenie, poslal svätý František tých svojich vybraných spoločníkov dvoch a dvoch do rozličných krajov saracénskych ohlasovať vieru Kristovu; i on s jedným z nich vybral si istý kraj a keď sa uberal doňho, vošiel do hostinca, aby si odpočinul. A bola tam istá žena, krásna telom, ale na duši škaredá. Táto zlorečená žena zvädzala svätého Františka k hriechu. A keď jej svätý František riekol: »Súhlasím, poďme na lôžko«, viedla ho do izby. Tu riekol svätý František: »Poď so mnou, zavediem ťa na krásne lože«. A zaviedol ju k obrovskému ohňu, ktorý horel v tom dome a rozplamenený v duchu vyzliekol sa do naha a hodil sa vedľa tohto ohňa na rozpálenú podlahu a vyzýval aj ju, aby sa vyzliekla a šla si s ním ľahnúť na toto príjemné a krásne lôžko. A keď zostal svätý František takto dlhší čas s radostným zrakom a nehorel ani sa nepopálil, tá žena prestrašená tým zázrakom a skrúšená vo svojom srdci, nielen že ľutovala hriech a zlý úmysel, ale aj sa dokonale obrátila na vieru Kristovu a dosiahla takej svätosti, že skrze ňu boly mnohé duše v tej krajine spasené.

Konečne však, keď svätý František videl, že v tých krajoch nedosiahne väčšieho úspechu, zjavením božím

sa rozhodol vrátiť so svojimi spoločníkmi medzi veriacich; i shromaždil ich, vrátil sa k sultánovi a rozlúčil sa s ním. Tu mu riekol sultán: »Brat František, rád by som sa obrátil na vieru Kristovu, ale bojím sa to urobiť teraz, lebo keby sa to títo dozvedeli, zabili by mňa i teba i všetkých tvojich spoločníkov; a keďže ty môžeš ešte veľa dobrého vykonať, a i ja mám vybaviť isté veci veľmi závažné, nechcem zaviniť teraz tvoju i svoju smrť. Ale pouč ma, ako by som sa mohol spasť a ja som pripravený vykonať, čo mi povieš.« Tu riekol svätý František: »Pane, teraz od vás odídem, ale potom, keď sa vrátim do svojho kraja a odídem z milosti ľožej do neba, po svojej smrti, ako sa bude Bohu páčiť, pošlem ti dvoch svojich bratov, od ktorých dostaneš krst Kristov a budeš spasený, ako mi to zjavil môj Pán, Ježiš Kristus. A ty za ten čas zbav sa všetkých starostí, aby ťa milosť božia, keď príde k tebe, našla pripraveného na vieru a zbožnosť.« A tak sľúbil urobiť, i urobil.

Po tomto sa svätý František vrátil s tou vznešenou družinou svojich svätých spoločníkov; a o niekoľko rokov svätý František telesnou smrťou vrátil dušu Bohu. A sultán, keď ochorel, očakáva vyplnenie sľubu svätého Františka a dá postaviť stráže na určitých miestach a rozkáže im, keby sa zjavili dvaja bratia v habite svätého Františka, aby ich hneď priviedly k nemu. V tom čase zjavil sa svätý František dvom bratom a rozkázal im, aby bez meškania šli k sultánovi a postarali sa o jeho spásu, ako mu to prisľúbil. Tí bratia hneď sa pohli a keď prešli cez more, spomenuté stráže ich zaviedly k sultánovi. A keď ich sultán videl, veľmi sa zaraďoval a riekol: »Teraz skutočne viem, že Boh poslal ku mne svojich služobníkov na moju spásu, podľa sľubu, ktorý mi dal svätý František zjavením božím.« Keď teda prijal poučenie o Kristovej viere a svätý krst od spomenutých bratov, tak znovuzrodený v Kristovi zomrel v tej chorobe a jeho duša bola spasená pre zásluhy a skutky svätého Františka.

Na chválu požehnaného Krista. Amen.

Ako zázračne uzdravil svätý František malomocného na duši i na tele, a čo mu riekla duša, keď vystupovala do neba.⁴⁶⁾

Pravý učeník Kristov, pán svätý František, kým žil v tomto biednom živote, celou svojou silou usiloval sa nasledovať Krista, dokonalého majstra; preto často sa stávalo riadením božím, že komu uzdravil telo, tomu Boh v tej istej chvíli uzdravil i dušu, ako to čítame o Kristovi.

A preto nielen ochotne slúžil malomocným, ale okrem tohto i prikázal,⁴⁷⁾ aby bratia jeho rehole, keď chodia alebo sa niekde zdržujú po svete, slúžili malomocným z lásky ku Kristovi, ktorý pre nás chcel byť považovaný za malomocného; stalo sa raz v istom kláštore, blízko pri tom, v ktorom sa zdržoval svätý František, že bratia ošetrovali v nemocnici malomocných a chorých; v nemocnici bol istý malomocný, taký netrzeplivý, neznesiteľný a grobiansky, že každý si myslel o ňom, a tak aj bolo, že je diablom posadlý, lebo nádkami a bitím obťažoval každého, kto ho ošetroval, a čo bolo horšie, hanebne sa rúhal požehnanému Kristovi a jeho presvätej matke Panne Márii, takže za nijakú cenu nebolo možno nájsť niekoho, kto by ho mohol alebo chcel ošetrovať. A hoci grobiánstvá a urážanie ich samých bratia sa usilovali pokorne znášať, aby si rozmnožili zásluhy trpezlivosti, predsa však urážanie Krista a jeho Matky ich svedomie nemohlo zniesť, i rozhodli sa, že spomenutého malomocného úplne zanechajú: ale nechceli to urobiť, kým celú vec neoznámili riad-

⁴⁶⁾ Pri prašivom, ktorého sv. František pobozkal, začína sa jeho ozajstné obrátenie. Ošetrovať prašivých stalo sa takrečeno druhotným povolaním bratov; pri leprozóriách zriaďovali bratia svoje prvé hospiciá. Koncom svojho života vracia sa sv. František ku svojej prvej láske a zdržuje sa opäť v assiskom leprozóriu. Príbeh je asi z r. 1224—25.

⁴⁷⁾ Bolo to v II. regule (z r. 1221) v hl. 9.

ne svätému Františkovi, ktorý sa vtedy zdržoval v blízkom kláštore.

A keď mu to oznámili, svätý František ide k tomu zlopovestnému malomocnému; a keď prišiel k nemu, pozdravil ho, hovoriac: »Boh nech ti dá pokoja, bratku môj predrahý.« Malomocný namrzene odvetil: »A aký pokoj môžem očakávať od Boha, keď ma zbavil pokoja a všetkého dobra a nechal ma celého hniť a zapáchať?« A svätý František riekol: »Synku, maj trpezlivosť, pretože choroby tela na tomto svete sú nám dané od Boha na spásu duše, lebo sú veľmi záslužné, keď ich trpezlivo znášame.« Chorý odvetil: »A ako môžem trpezlivo znášať tie stále muky, ktoré ma sužujú vo dne i v noci? A nielen že som trápený svojou chorobou, ale ešte viac ma trápia bratia, ktorých si mi dal, aby ma ošetrovali a neošetrojú ma ako sa patrí.« Tu svätý František, spoznajúc zjavením, že tento malomocný je posadnutý zlým duchom, šiel a pohrúžil sa do modlitby a zbožne prosil Boha zaňho.

A po modlitbe vrátil sa k nemu a riekol toto: »Synku, budem ťa ošetrovať sám, keď nle si spokojný s inými.« »To sa mi páči — hovorí chorý — ale čo viac budeš môcť robiť, ako ostatní?« Svätý František odvetil: »Čo len chceš, urobím ti.« Hovorí malomocný: »Chcem, aby si ma celého umyl, lebo zapáчам tak veľmi, že sám seba nemôžem zniesť.« Tu svätý František hneď dá zohriať vodu s mnohými voňavými bylinami, potom ho vyzlečie a začne umývať svojimi rukami a iný brat lial naňho vodu. A božím zázrakom, kde sa svätý František dotkol svojimi svätými rukami, malomocenstvo zmizlo a telo ostalo dokonale uzdravené. A ako sa začalo uzdravovať telo, tak sa začala uzdravovať i duša; preto, keď malomocný videl, že sa začína uzdravovať, začal cítiť veľkú skrušenosť a ľútosť nad svojimi hriechmi a začal prežalostne plakať, takže dokiaľ sa telo zvonka očistilo od malomocenstva umývaním vodou, duša sa očistila znútra od hriechu ľútosťou a slzami.

A keď bol úplne uzdravený ako na tele, tak i na duši, pokorne vyznal svoju vinu a hovoril s hlasným plačom: »Beda mi, lebo si zaslúžim peklo za surovosti a

urážky, ktoré som učinil bratom, a za netrpezlivosť a rúhania, ktorými som obrážal Boha.« Preto zotrval pätnásť dní v žalostnom plači nad svojimi hriechmi a prosil Boha o zmilovanie, a dôkladne sa vyspovedal kňazovi. A svätý František, keď videl taký zrejmy zázrak, ktorý Boh urobil skrze jeho ruky, ďakoval Bohu a odobierúc sa odtiaľ, šiel do kraja veľmi vzdialeného, lebo z pokory chcel sa vyhnúť všetkej svetskej sláve, a vo všetkých svojich skutkoch hľadal len česť a slávu božiu a nie vlastnú.

Potom, ako sa páčilo Bohu, spomenutý malomocný, uzdravený na tele i na duši, po pätnástich dňoch svojho pokánia ochorel inou nemocou a ozbrojený cirkevnými sviatosťami sväto zomrel. A jeho duša cestou do raja zjavila sa vo vzduchu svätému Františkovi, ktorý sa modlil v istom lese a riekla mu: »Poznáš ma?« »Kto si?«, hovoril svätý František. A on: »Som malomocný, ktorého požehnaný Kristus uzdravil pre tvoje zásluhy, a dnes idem do večného života, za čo vzdávam vďaky Bohu a tebe. Buď požehnaná tvoja duša i tvoje telo, a nech sú požehnané tvoje slová a tvoje skutky, lebo skrze teba mnoho duší bude spasených na svete. A vedz, že nieto dňa na svete, v ktorý by svätí anjeli a ostatní svätí neďakovali Bohu za sväté ovocie, ktoré ty a tvoja rehoľa prinášate v rozličných krajoch sveta; a preto ťeš sa a ďakuj Bohu a ostávaj s jeho požehnaním.« A po týchto slovách odišiel do neba a svätý František bol veľmi potešený.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXVI.

Ako obrátil svätý František troch zbojníkov a urobil ich bratmi; a o prevznešenom zjavení, čo videl jeden z nich, ktorý bol najsvätejším bratom.⁴⁸⁾

Svätý František šiel raz krajom Borgo a Santo Sepolcro a keď prechádzal obcou, ktorá sa volala Monte

⁴⁸⁾ Táto Františkova cesta na vrch Casale je z r. 1213. Kláštor San Sepolcro na Monte Casale bol zriadený krátko

Casale, prišiel k nemu mladík vznešený a veľmi jemný a riekol mu: »Otče, veľmi rád by som sa stal vašim bratom«. Svätý František odvetil: »Synku, si mladý, jemný a vznešený; možno by si nevládal znášať chudobu a našu prísnošť.« A on: »Otče, či nie ste vy ľudia ako ja? Teda ako to znášate vy, tak s božou milosťou môžem i ja.« Svätému Františkovi sa veľmi páčila tá odpoveď, preto ho požehnal a hneď prijal do rehole a dal mu meno brat Angelus. A tento mladík choval sa tak chvályhodne, že o krátky čas ho svätý František urobil gvardiánom v kláštore v spomenutom Monte Casale.

V tom čase šarapatili po kraji traja povestní zbojníci, ktorí páchali v kraji veľa zlého; tí prišli jedného dňa k spomenutému kláštoru bratov a prosili spomenutého brata Angela, gvardiána, aby im dal ješť. A gvardián im odvetil takto, prísne ich karhajúc: »Vy zbojníci a ukrutní vrahovia, nehanbite sa okrádať iných o plody námah; ba aj, opovážlivci a nehanebníci, chcete zhltnúť almužny, ktoré sú poslané sluhom božím, hoci si nezaslúžite, aby vás zem nosila, lebo nemáte nijakej úcty ani k ľuďom ani k Bohu, ktorý vás stvoril: choďte si po svojom a viac sa tu neukážte.« Títo rozhnevaní týmto s veľkou zlosťou odišli.

A hľa, tu sa vracia svätý František zvonka s kapsou chleba a nádobou vína, čo spolu so spoločníkom vyžobral; a keď mu gvardián porozprával, ako odohnal tých zbojníkov, svätý František ho prísne pokarhal a povedal mu: »Nemilosrdne si sa zachoval, lebo hriešnikov je ľahšie privádzať k Bohu láskavosťou ako nemilosrdnými výčitkami; preto náš majster Ježiš Kristus, ktorého evanjelium sme sľúbili zachovávať, hovorí, že nepotrebujú lekára zdraví, ale chorí, a že neprišiel volať spravodlivých na pokánie, ale hriešnikov; a preto často jedával s nimi. Keďže si teda konal proti láske a proti svätému evanjeliu Kristovmu, rozkazujem ti pod svä-

predtým a jeho gvardiánom sa stal brat Angelus, ktorý zomrel okolo r. 1228. Borgo San Sepolcro je na ceste, ktorá vedie z Alverny do Città di Castello (Umbria); Monte Casale je na 2 hodiny cesty od Borgo San Sepolcro na východ.

tou poslušnosťou, aby si hneď vzal túto kapsu chleba, ktorý som vyžobral a túto nádobu vína a šiel za nimi cez vrchy a údolia, dokým ich nenájdeš, a dal im všetok tento chlieb a toto víno v mojom mene; a potom kľakni pred nimi a vyznaj im pokorne svoju vinu nemilosrdenstva, a potom ich pros v mojom mene, aby už viac nerobili zlé, ale aby sa báli Boha a neubližovali bližnému; a ak to urobia, sľubujem im, že sa postarám o ich potreby a že im budem ustavične dávať jesť a piť. A keď im to pokorne povieš, vráť sa sem.» Kým šiel spomenutý gvardián vykonať rozkaz svätého Františka, pohrúžil sa tento do modlitby a prosil Boha, aby obmäkčil srdcia zbojníkov a priviedol ich na pokánie.

Poslušný gvardián príde k nim a dá im chlieb a víno, i urobí a povie, čo mu uložil svätý František. A ako sa páčilo Bohu, keď zjedli almužnu od svätého Františka, začali hovoriť medzi sebou: »Beda nám biednym nešťastníkom! Aké hrozné pekelné muky očakávajú nás, ktorí nielen že okrádame bližných a bijeme a zraňujeme, ale aj zabíjame; a predsa popri toľkých zlých a tak zločinných skutkoch, aké páchame, nemáme nijaké výčitky svedomia, ani strachu pred Bohom. A hľa, tento svätý brat, ktorý prišiel k nám, vyznal svoju vinu pre niekoľko slov, ktoré nám zaslúžene povedal pre našu zlobu, a okrem toho priniesol nám chlieb a víno a taký láskavý sľub svätého otca. Skutočne, títo bratia sú svätí boží, ktorí si zasluhujú nebo: a my sme synovia večného zatratenia, ktorí si zasluhujú pekelné muky, a každodenne si zväčšujeme svoje zatratenie a nevieme, či môžeme dúfať v milosrdenstvo božie za hriechy, ktoré sme popáchali až doteraz.« Keď jeden z nich hovoril takéto a podobné slová, druhí dvaja mu riekli: »Skutočne, pravdu hovoríš; ale čože máme robiť?« »Poďme — riekol tento — k svätému Františkovi a ak on nám dá nádej, že môžeme dúfať v milosrdenstvo božie za svoje hriechy, urobíme, čo nám rozkáže a môžeme si zachrániť svoje duše od pekelných múk.«

Rada sa druhým pozdávala a tak všetci traja spolu ponáhľali sa k svätému Františkovi a riekli mu toto: »Otče, pre mnohé a zločinné hriechy, ktoré sme popá-

chali, neveríme, že by sme mohli dosiahnuť milosrdenstva božieho; ale ak máš nejakú nádej, že nás Boh milosrdne prijme, hľa, sme pripravení urobiť, čo nám povieš a konať pokánie s tebou.« Tu ich svätý František prijal láskavo a dobrotivo, a povzbudzoval ich mnohými príkladmi a uisťoval o milosrdenstve božom a sľuboval im, že im ho iste vyprosí od Boha, dokazujúc, že milosrdenstvo božie je nekonečné; a keby sme i mali nekonečné množstvo hriechov, milosrdenstvo božie je ešte väčšie, a že podľa evanjelia a svätého Pavla apoštola požehnaný Kristus prišiel na tento svet, aby vykúpil hriešnikov.

Pre tieto slová a podobné ponaučenia spomenutí traja zbojníci sa zriekli diabla a jeho skutkov a svätý František ich prijal do rehole a začali robiť veľké pokánie. A dvaja z nich krátko žili po svojom obrátení a odišli do neba, ale tretí, ktorý ostal nažive, mysliac na svoje hriechy, uložil si také pokánie, že nepretržite cez pätnásť rokov, s výnimkou riadneho štyridsaťdenného pôstu, ktorý zadržal s ostatnými bratmi, v iný čas vždy tri dni cez týždeň sa postil o chlebe a vode, a chodil vždy bosý a na sebe mal len jeden habit a po matutine nikdy nespával. V tom čase svätý František odišiel z tohto biedneho života.

Keď teda ten brat po mnoho rokov nepretržite bol v takom pokaní, hľa, jednej noci po matutine prišlo naňho také pokušenie k spánku, že za nijakú cenu sa nemohol snu ubrániť a bdiť, ako bol zvyklý. Konečne, keďže nemohol spánku odporovať, ani sa modliť, šiel si ľahnúť; a razom, sotva sa uložil, upadol do vytrženia a v duchu bol vedený na prevysoký vrch, na ktorom bola veľmi strmá stena, prevysoká, a tu a tam rozbité a rozdrobené kamene a nerovné skaliská, vyčnievajúce zo steny, takže bolo hrozné pozrieť sa na tú stenu. A anjel, ktorý viedol tohto brata, sotil ho a shodil po tej stene, ten sa gúľal a vrážal so skaly na skalu a s kameňa na kameň, až konečne padol na úpätie tej steny, ako sa mu zdalo, celý rozlámaný a rozdrúzaný. A ako ležal tak doriadený na zemi, hovorí mu ten, ktorý ho viedol: »Vstaň, lebo ešte dlhú cestu musíš vykonať.« Brat od-

vetil: »Zdáš sa mi byť nerozumným a ukrutným človekom. Veď vidíš, že umieram od pádu, ktorý ma tak do-drúzgá a hovoríš mi: — Vstaň!«. — A anjel pristúpi k nemu, dotkne sa ho a spojí dokonale všetky údy a uzdraví ho. A potom mu ukáže veľkú rovinu, plnú hra-natých a ostrých skál, trňov a bodľacia a riekol mu, že cez celú tú rovinu musí prejsť bosými nohami, kým ne-príde na koniec, kde videl ohnivú pec, do ktorej mal vojsť.

Keď brat prešiel celú tú rovinu s veľkou úzkosťou a bolesťou, riekol mu anjel: »Vojdi do tejto pece, lebo tak ti prichodí urobiť.« Tento odvetil: »Jaj, aký si ty ukrutný vodca, veď vidíš, že som skoro mŕtvy pre tú strašlivú rovinu, a teraz namiesto odpočinku mi kážeš vojsť do tejto ohnivej pece«. A ako tak hľadá, vidí okolo pece mnohých diablov so železnými vidlami v rukách, ktorými ho nenazdajky, pretože sa zdráhal vojsť, strčili dnu.

Keď vošiel do pece, pozerá i vidí istého človeka, ktorý bol jeho kmotrom, horieť celého v ohni. I spýtal sa ho: »Ó kmotor nešťastný, ako si sa sem dostal?« A on odvetil: »Chodť trochu ďalej a nájdeš moju ženu, svoju kmotru, ktorá ti povie príčinu nášho zatratenia.« Ide teda ten brat ďalej a hľa, zjaví sa tá kmotra, celá v ohni, zavrená v akejsi úplne žeravej merici; i pýta sa jej: »Ó kmotra nešťastná a biedna, prečo si sa do-stala do takých hrozných múk?« A ona odvetila: »Preto, lebo v čas veľkého hladu, ktorý svätý František vo-pred predpovedal, môj muž a ja sme falošnou mierou predávali pšenicu a ovos, a preto horím strčená v tej-to merici.«

A po týchto slovách anjel, ktorý viedol tohto brata, vyhodil ho z pece a potom mu povedal: »Priprav sa na hroznú cestu, ktorú musíš prejsť.« A on s plačom ho-vorí: »Ó preukrutný vodca, ktorý nemáš so mnou sú-citu; vidíš, že som sa celý popálil v tej peci a ešte ma chceš viesť nebezpečnou a hroznou cestou?« A tu sa ho anjel dotkol a urobil ho zdravým a silným.

A potom ho doviedol k mostu, po ktorom nebolo možno ísť bez veľkého nebezpečenstva, lebo bol veľmi úzky, tenký a veľmi šmykľavý a bez bočných opera-

diel, a pod ním tiekla strašná rieka, plná hadov, drakov a škorpiónov a veľmi silne páchla. A anjel mu riekol: »Prejdi týmto mostom, lebo celkom iste musíš po ňom prejsť.« Tento odvetil: »A ako budem môcť prejsť, aby som nespadol do tej nebezpečnej rieky?« Anjel hovorí: »Poď za mnou a polož svoju nohu tam, kde ja kladiem svoju, a tak bezpečne prejdeš.« Kráča ten brat za anjelom, ako ho poučil, takže došiel do polovice mosta; a keď bol v polovici mosta, anjel odletel a odíduc od neho, šiel na veľmi vysoký vrch, ďaleko od tohto mosta. Brat si dobre všimol, kam letel anjel; ale zostal bez vodcu a keď sa pozrel dolu, videl tie hrozné zvieratá s hlavami nad vodou a s otvorenými papuľami, pripravené zožrať ho, keby spadol; a mal taký strach, že na žiaden prípad nevedel, čo si má počať, ani čo hovoriť, lebo nemohol sa ani vrátiť nazad, ani ísť vpred.

Preto, keď sa videl v takom súžení a zbadal, že nemá inej záchrany, iba Boha, sklonil sa, objal most a celým srdcom a s plačom porúčal sa Bohu, aby mu prispel na pomoc vo svojom presvätom milosrdenstve. A po modlitbe sa mu zdalo, že mu začínajú rásť krídla; preto s veľkou radosťou čakal, kým mu narastú natoľko, aby mohol odletieť za most, kam letel anjel. Ale po nejakom čase, pre veľkú túžbu prejsť most, ktorú mal, dal sa letieť a pretože krídla neboly ešte natoľko narastené, padol na most a krídla mu odpadly: preto znova objal most a ako prv, porúčal sa Bohu. A po modlitbe zasa sa mu zdalo, že mu rastú krídla, lež práve tak ako prv, nečakal, kým mu dokonale narastú a dal sa predčasne letieť, znova spadol na most a krídla mu odpadly. Preto, keď videl, že pre náhlivé predčasné letenie padá, začal hovoriť sám v sebe: »Celkom iste, keď mi po tretí raz začnú rásť krídla, počkám kým budú také veľké, aby som mohol letieť bez upadnutia.« A kým tak rozmýšľal, zbadal, že mu po tretí raz rastú krídla; a dlhý čas čakal, kým neboly dostatočne veľké; a zdalo sa mu, že kým mu narástly po prvý, po druhý a po tretí raz krídla, čakal dobrých stopäťdesiat rokov alebo i viac. Napokon teraz po tretí raz sa pustí celou silou letieť a letel vo výške až na miesto, kam bol odletel anjel.

A keď zabúchal na bránu paláca, v ktorom bol anjel, pýtal sa ho vrátnik: »Kto si ty, ktorý si prišiel sem.« Odvetil: »Som Menší brat.« Hovorí vrátnik: »Počkaj, privediem svätého Františka, aby som videl, či ťa pozná.« Kým tento šiel po svätého Františka, ten brat začal si prezerať podivuhodné múry tohto paláca; a hľa, tie múry zdaly sa byť presvietené takým leskom, že jasne videl sbory svätých a čo sa robí dnu. A ako tak užasnutý hľadel, hľa, prišiel svätý František, brat Bernard a brat Egíd⁴⁹⁾ a za svätým Františkom také množstvo svätých a svätíc, ktorí nasledovali jeho život, že sa zdali skoro nespočítateľní. Keď prišiel svätý František, riekol vrátnikovi: »Nechaj ho vojsť, lebo je z mojich bratov.«

Len čo vošiel dnu, pocítil takú potechu a takú sladkosť, že zabudol na všetky útrapy, ktoré mal predtým, ako by sa nikdy neboly bývaly staly. A tu svätý František, povodiac ho vnútri, ukázal mu mnohé podivuhodné veci a potom mu riekol: »Synku, musíš sa ešte vrátiť na svet a zostaneš tam ešte sedem dní, počas ktorých sa starostlivo so všetkou zbožnosťou priprav, lebo po siedmich dňoch prídem po teba a pôjdeš so mnou na toto miesto blažených.« A bol svätý František odený podivuhodným plášťom, ozdobeným krásnymi hviezdami a jeho päť rán bolo ako päť krásnych hviezd a tak sa jagaly, že svojimi lúčmi ožarovali celý palác. A brat Bernard mal na hlave krásnu korunu z hviezd a brat Egíd bol ozdobený podivuhodným svetlom; a poznal medzi nimi mnohých iných bratov, ktorých na svete nikdy nevidel. Keď ho teda svätý František prepustil, vrátil sa, hoci nerád, na svet.

Keď sa prebudil a prišiel k sebe a spamätal sa, bratia zvonili na prímu; takže to videnie trvalo od matutína po prímu, hoci sa mu zdalo, že to boli celé roky.

⁴⁹⁾ Tu je vidno, že zjavenie je neskorším prídavkom k udalosti; (v *Speculum perfectionis*, hl. 66 je reč len o obrátení, nie o zjavení). Kým videnie samo osebe mohlo sa stať okolo r. 1230 (asi 15 rokov po obrátení zbojníkov), podľa videných osôb muselo byť po r. 1261 (smrť brata Egída).

A keď porozprával svojmu gvardiánovi celé to videnie po poriadku, počas tých siedmich dní dostal horúčku a ôsmeho dňa prišiel si poňho svätý František, ako prisľúbil, s veľkým množstvom slávnych svätých a zaviedol jeho dušu do kráľovstva blažených vo večnom živote.⁵⁰⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXVII.

Ako obrátil svätý František v Bologni dvoch žiakov a urobil ich bratmi; a potom jedného z nich oslobodil od veľkého pokušenia.⁵¹⁾

Keď raz prišiel svätý František do mesta Bologne, všetok ľud mesta bežal pozrieť sa naň; a bol taký veľký shrk ľudu, že len horko-ťažko sa mohol dostať na námestie. A keď už bolo celé námestie zaplnené mužmi, ženami a žiakmi, svätý František sa postaví uprostred nich na vyvýšené miesto, a začal kázať, čo mu Duch Svätý vnukol. A kázal tak podivuhodne, že sa skôr zdalo, že anjel káže, ako človek a jeho slová zdaly sa byť nebeskými, podobnými ostrým šípm, ktoré prenikaly srdcami poslucháčov, takže pri tej kázni veľké množstvo mužov a žien sa dalo na pokánie.

Medzi tými boli dvaja vznešení študenti z Marky Ankonskej; jeden sa volal Pellegrino a druhý Riccieri; títo dvaja skrze spomenutú kázeň dotknutí v srdci božím vnuknutím, prišli k svätému Františkovi a povedali, že sa chcú cele zrieknuť sveta a stať jeho bratmi.

⁵⁰⁾ Život troch obrátených zbojníkov odohrával sa na vrchu Casale. V tamojšom kláštore, ktorý si dosiaľ zachoval svoju starobylosť, ukazuje sa brána, kde sv. František prijal zbojníkov, pôvodný kostolík, studnička, kaplnka, lôžko sv. Františka a lebky zbojníkov.

⁵¹⁾ Podľa dejepisných záznamov prešiel sv. František cez Bolognu r. 1213, 1218, 1220 (návrat z Egypta) a konečne r. 1222. Obrátenie študentov stalo sa najskôr pri niektorom zo starších dát, lebo Riccieri roku 1223 alebo 1225 bol už provinciálom Marky Ankonskej, takže už musel mať vtedy dlhšiu františkánsku minulosť za sebou.

Tu svätý František, keď poznal zjavením, že ich Boh poslal a že v reholi majú sväto žiť, a keď videl ich veľkú horlivosť, prijal ich s radosťou, hovoriac im: »Ty, Pellegrino, choď v reholi cestou poníženosti, a ty, brat Riccieri, slúž bratom.«

A tak i bolo: lebo brat Pellegrino nikdy sa nechcel stať kňazom, ale žil len ako laik, hoci bol veľmi vzdelaný a veľký znalec práva; touto pokorou dosiahol veľkú dokonalosť v ctnosti, takže brat Bernard, provorodený syn svätého Františka, hovoril o ňom, že je z najdokonalejších bratov na svete. A napokon spomenutý brat Pellegrino, plný ctnosti, odišiel z tohto života do života blaženého, s mnohými zázrakmi pred i po smrti. A brat Riccieri zbožne a verne slúžil bratom, žijúc vo veľkej svätosti a pokore; a bol veľkým dôverníkom svätého Františka, a svätý František mu vyjavil mnohé tajomstvá. A keď sa stal provinciálom provincie Marky Ankonskej, riadil ju dlhý čas v preveľkom pokoji a múdrosti.

Po nejakom čase Boh dopustil na jeho dušu veľmi veľké pokušenie, preto, trápený a úzkostlivý, veľmi sa trýznil pôstami, bičovaním, plačom a modlitbami vo dne i v noci, a predsa nemohol pokušenie zahnať; ba často upadal do veľkého zúfalstva, lebo si myslel, že ho Boh opustil. V tomto zúfalstve, ako posledné útočisko, rozhodol sa ísť k svätému Františkovi, mysliac si toto: »Ak mi svätý František ukáže prívetivú tvár a preukáže mi dôvernosť, ako má vo zvyku, uverím, že Boh má ešte pre mňa milosrdenstvo; ak však nie, bude to znakom, že ma Boh opustil.« Vyberie sa teda a ide k svätému Františkovi.

Tento bol toho času v paláci biskupa assiského ťažko chorý; a Boh mu zjavil všetko pokušenie a zúfalstvo spomenutého brata a jeho predsavzatie, i jeho príchod. A svätý František hneď zavolá brata Lea a brata Massea i hovorí im: »Choďte v ústrety môjmu premilému synovi, bratovi Riccieri a obľapte ho v mojom mene, pozdravte ho a povedzte mu, že medzi všetkými bratmi, ktorí sú na svete, jeho obzvlášť milujem.« Idú teda títo a nájdu cestou brata Ricciera, obľapia ho a povedia

mu, čo im svätý František uložil. Týmto takú potechu a sladkosť pocítil v duši, že bol skoro bez seba; a ďakujúc Bohu celým srdcom, šiel a došiel k miestu, kde svätý František ležal chorý. A hoci bol tento ťažko nemocný, predsa však, keď sa dozvedel, že prichádza brat Ricciari, vstal, vyšiel mu v ústrety, objal ho a presladko mu hovoril: »Syn môj predrahý, brat Ricciari, medzi všetkými bratmi, ktorí sú na svete, teba obzvlášť milujem.« A po týchto slovách urobil mu na čele znamenie kríža, pobozkal ho a potom mu riekol: »Synu predrahý, toto pokušenie dopustil Boh na teba, aby si si získal viac zásluh; ale ak nechceš viac toho osohu, nemaj ho.« Napodiv! Len čo povedal svätý František tie slová, hneď odišlo od neho každé pokušenie, ako by ho nikdy vo svojom živote nebol mal, a bol veľmi potešený. Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXVIII.

O vytržení, ktoré mal brat Bernard, v ktorom bol od svitania až po nónu, bez toho, že by niečo cítil.⁵²⁾

Akú milosť dáva Boh často evanjeliovým chudobným, ktorí sa z lásky ku Kristovi zriekli sveta, vidieť na bratovi Bernardovi z Quintavalle, ktorý odvtedy, čo si obliekol habit svätého Františka, veľmi často upadal do vytrženia v Boha pri rozjímaní o nebeských veciach.

Medziiným raz sa stalo, keď bol v kostole prítomný na omši a celá jeho myseľ bola spojená s Bohom, že sa našiel v takom vnorení a vytržení v nazeraní, že ako bolo pozdvihované Telo Kristovo, nezbadal to, ani si nekľakol, ani nestiahol kapucňu, ako robili ostatní, ktorí tam boli, ba ani nežmurkol očima, tak uprene hľadel, a zostal takto od svitania až po nónu, bez vedomia. A po nóne, keď sa vrátil k sebe, chodil po kláštore a hlasom plným údivu volal: »Ó bratia, ó bratia! ó bratia! Či je niekto v tomto kraji taký vznešený a taký urodzený, kto by, keby mu bol sľúbený krásny palác

⁵²⁾ Hlava táto bližšie určuje chvályhodné vlastnosti brata Bernarda, o ktorých bola poznámka v hl. 1 Florettov.

plný zlata, nebol ochotný niesť vrece plné hnoja, aby si získal taký vznešený poklad?*

A k tomuto nebeskému pokladu, prisľúbenému milujúcim Boha, bol spomenutý brat Bernard pozdvihnutý v mysli tak, že cez pätnásť rokov nepretržite chodil myslou a tvárou obrátenou k nebu. A v tom čase nikdy pri stole nezahnal hlad, hoci jedol trocha z toho, čo mu bolo predložené, lebo hovorieval, že toho, čo človek neokúsil, nemôže sa dokonale zdržiavať, lež pravá zdržanlivosť je, umŕtvovať sa vo veciach, ktoré sú dobré ústam. A tým dosiahol aj takej jasnosti a svetla rozumu, že i veľkí učenici prichádzali k nemu, aby im rozriešil ťažké otázky a nepochopiteľné miesta Pisma svätého; a on im vysvetlil všetky ťažkosti.

A pretože jeho myseľ bola celkom odtrhnutá a odpútaná od vecí pozemských, lietaval podobne ako lastovičky vo výškach v rozjímaní, takže niekedy dvadsať dní, niekedy i tridsať, býval sám na končiaroch prevysokých vrchov a rozjímal o nebeských veciach. Brat Egid preto hovorieval o ňom, že iní ľudia nedostali ten dar, ktorý dostal brat Bernard z Quintavalle, totiž, aby sa živil lietajúc sfa lastovička. A pre tú vynikajúcu milosť, ktorú dostal od Boha, svätý František rád a často hovorieval s ním vo dne i v noci; preto niekedy ich našli spolu po celú noc vo vytržení v lese, kde sa obidvaja uchýlili, aby sa rozprávali o Bohu.

Ktorý je požehnaný naveky vekov. Amen.

KAPITOLA XXIX.

Ako sa diabol viac ráz zjavil bratovi Rufínovi v podobe Ukrižovaného a hovoril mu, že márne je všetko dobré, čo robí, lebo nepatrí medzi vyvolených pre večný život. Svätý František sa to zjavením božím dozvie a pripomenie bratovi Rufínovi jeho omyl, ktorému uveril.⁸⁹⁾

Brat Rufín, jeden z najpoprednejších ľudí v Assisi, spoločník svätého Františka a človek veľmi svätý, bol

⁸⁹⁾ V tejto a nasledujúcich dvoch kapitolách hovorí sa bližšie o dobrých vlastnostiach Rufínových, ktoré boli na-

istého času veľmi silne napadaný a pokúšaný v duši od diabla ohľadom predurčenia; tým sa stal veľmi zachmúreným a smutným, lebo diabol mu stále nabováral v srdci, že je odsúdený a nepatrí medzi predurčených k večnému životu, a že je márne všetko, čo robí v reholi. Hoci to pokušenie trvalo stále viac a viac dní, a hoci ho z hanblivosti nezjavil svätému Františkovi, predsa však nezanechal modlitby a obvyklú zdržanlivosť, začo mu nepriateľ začal pridávať zármutok za zármutkom; okrem vnútorného boja útočil naňho aj zvonku falošnými zjaveniami.

Preto sa mu zjavil raz v podobe Ukrižovaného a riekol mu: »Ó brat Rufín, prečo sa trápiš pokáním a modlitbou, keď nie si predurčený k životu večnému? A uver mne, lebo ja viem, koho som vyvolil a predurčil, a never synovi Petra Bernardona, ak by ti hovoril opak, a ani sa ho nespytuj na túto vec, lebo ani on, ani nik iný to nevie, iba ja, ktorý som synom božím; a preto ver mi doista, že si z počtu zatratených; i syn Petra Bernardona, tvoj otec a aj jeho otec sú zatratení a ktokoľvek ho nasleduje, je oklamáný.« Po týchto slovách začal brat Rufín cítiť takú temnotu v sebe, spôsobenú kniežaťom temnôt, že už strácal všetku vieru a lásku, ktorú mal k svätému Františkovi a nestaral sa, aby mu to povedal.

Ale čo svätému otcovi nepovedal brat Rufín, zjavil mu Duch svätý. Preto, keď svätý František videl v duchu toľké nebezpečenstvo spomenutého brata, poslal po neho brata Massea, ktorému brat Rufín odvetil neverle: »Čo ma po bratovi Františkovi!« Tu brat Masseo, celý plný múdrosti božej, poznajúc falošnosť diabla, riekol: »Ó brat Rufín, nevieš, že brat František je ako anjel boží, ktorý toľko duší na svete osvietil a od ktorého sme prijali milosť božiu? Preto na každý pád

značené v 1. hlave. Brat Rufín pochádzal z assiskej šľachtickej rodiny Scifi a bol príbuzensky spriaznený so sv. Klárou; k Františkovi sa pridružil r. 1210. Zomrel v Assisi roku 1270. — Opísovaná udalosť je z prvých čias rehole a stala sa v Carceri, kde sa dodnes ukazuje jaskyňa brata Rufína.

chcem, aby si šiel k nemu, lebo vidím jasne, že ňa oklamal diabol.« A po týchto slovách sa brat Rufín sobral a šiel k svätému Františkovi.

A keď ho svätý František zďaleka zbadal prichádzajúc, začal volať: »Ó úbohý brat Rufín, komu si to uveril?« A keď brat Rufín prišiel k nemu, svätý František mu porozprával po poriadku všetky pokusenia, ktoré mal od diabla znútra i zvonku, dokazujúc mu jasne, že ten, čo sa mu zjavil, bol diabol a nie Kristus, a že na nijaký spôsob nesmie súhlasiť s jeho náhovorkami. »Lež keď ti diabol zasa povie: — Si zatratený —,« riekol svätý František, »ty mu odpovedz: — Otvor ústa a ja ti do nich našpiním. — A to nech ti je znakom, že je diablom; lebo keď mu dáš takúto odpoveď, hneď utečie. Aj z toho si mal poznať, že to bol diabol, lebo tvoje srdce zatvrdil voči každému dobru; to je jeho vlastným remeslom; lež požehnaný Kristus nikdy nezatvrdzuje srdce veriaceho človeka, ale obmäkčuje, ako hovorí ústami proroka: Odnímam vám srdce zo skaly a dám vám srdce z mäsa.«

Tu brat Rufín, keď videl, že svätý František mu rozpovedal tak po poriadku celé jeho pokusenie, i pohnutý jeho slovami, začal veľmi plakať a prosiť svätého Františka a pokorne vyznávať svoju vinu, že zatajil svoje pokusenie. A tak bol potešený a posilnený napomenutiami svätého otca a cele zmenený v lepšieho. Potom konečne mu riekol svätý František: »Choď, synu, vyspovedaj sa, nezanedbávaj obvyklú modlitbu a vedz s istotou, že toto pokusenie ti bude na veľký osoh a potechu, a to zakúsiš o krátky čas.«

Keď sa brat Rufín vrátil do svojej cely v lese a modlil sa s mnohými slzami, hľa, prišiel nepriateľ v podobe Krista, podľa vonkajšieho výzoru, a riekol mu: »Ó brat Rufín, nepovedal som ti, aby si neveril synovi Petra Bernardona a aby si sa netrápil slzami a modlitbou, lebo si zatratený? Čo ti osoží sužovať sa kým žiješ, keď potom po smrti budeš zatratený?« A brat Rufín mu hneď odvetil: »Otvor ústa, nech ti do nich našpiním.« Tým rozhnevaný diabol hneď odchádza s veľkou búrkou a rachotom skál s vrchu Subasio, čo bol

tam vedľa, takže cez dlhý čas trval lomoz kameňov, ktoré padaly dolu; a kamene, keď sa gúľaly, tak narážaly na seba, že vyšľahoval z nich strašný oheň údolím; a na hrozný rachot, ktorý robily, svätý František a spoločníci vyšli z kláštora s veľkým údivom, pozrieť sa, čo to za novota; a i teraz tam ešte vidieť tú preveľkú zrúcaninu skál. Tu brat Rufín zrejmé spoznal, že to bol diabol, ktorý ho oklamal. I vrátil sa k svätému Františkovi, znova sa vrhne na zem a vyznáva svoju vinu; a svätý František zasa ho posilnil sladkými slovami a poslal ho celého potešeného do jeho cely.

Keď sa v nej zbožne modlil, zjavil sa mu pozhnaný Kristus, a celá jeho duša sa rozohriala láskou božou; a Kristus mu riekol: »Dobre si urobil, synu, že si uveril bratovi Františkovi, lebo ten, čo ňa zarmútil, bol diabol: ale ja som Kristus, tvoj majster a aby som ňa o tom presvedčil, dávam ti toto znamenie, že kým budeš žiť, nepocítiš nijakého zármutku ani žiaľu.« A po týchto slovách Kristus odišiel, nechajúc ho v takej radosti a sladkosti ducha a v takom povznesení mysle, že deň a noc bol vnorený a vytržený v Boha.

A od toho času bol tak posilnený v milosti a v istote o svojej spáse, že sa celkom premenil v iného človeka a bol by vo dne i v noci vytrval v modlitbe a rozjímaní o božských veciach, keby mu iní boli dovolili. Preto hovorieval svätý František o ňom, že brat Rufín bol už v tomto živote vyhlásený za svätého Ježišom Kristom, a keď nebol prítomný, neváhal hovoriť »svätý Rufín«, hoci ešte žil na zemi.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXX.

O krásnej kázni, ktorú povedali v Assisi svätý František a brat Rufín, keď kázali nahí.⁵⁴⁾

Spomenutý brat Rufín neustálym rozjímaním bol tak vnorený v Boha, že stal sa skoro necitlivým k oko-

⁵⁴⁾ I toto je udalosť z prvých čias rehole, kým sa všetci bratia zdržovali v Porciunkule. Príbeh dokazuje jednak

liu, nemým a zriedkakeď hovoril; a okrem toho nemal vlohy, ani smelosti, ani výrečnosti ku kázaniu. Predsa však raz mu rozkázal svätý František, aby šiel do Assisi a kázal ľudu, čo mu Boh vnukne. Na to brat Rufin odvetil: »Ctihodný otče, prosím ťa, odpusť mi a neposielaj ma, lebo ako vieš, nemám vlohy ku kázaniu a som jednoduchý a neučený.« Tu riekol svätý František: »Pretože si hneď neposlúchol, rozkazujem ti pod svätou poslušnosťou, aby si nahý, iba v gatiach šiel do Assisi a vošiel do niektorého kostola, a taký nahý kázal ľuďom.« Na ten rozkaz sa brat Rufin vyzliekol a nahý kráča do Assisi a vojde do ktoréhosi kostola; a keď sa pokloní pred oltárom, vystúpi na kazateľnicu a začne kázať. Deti a ľudia začali sa tomu smiať a hovorili: »Tu máš, tí robia také pokánie, že osprosteli z toho.«

Zatiaľ svätý František, uvažujúc o úplnej poslušnosti brata Rufína, ktorý patril medzi najvznešenejších ľudí z Assisi a o prísnom rozkaze, ktorý mu dal, začal kárať sám seba: »Odkiaľ si nabral toľkej opovážlivosti, syn Petra Bernardona, človečiku biedny, rozkazať bratovi Rufínovi, ktorý patrí medzi najvznešenejších ľudí z Assisi, aby šiel nahý kázať ľudu ako nejaký blázon? Na môj pravdu, že skúsiš teraz na sebe, čo rozkazuješ iným.« A hneď sa s rozplameneným duchom vyzliekol podobne do naha a išiel do Assisi a vzal so sebou brata Lea, ktorý niesol habit jeho i brata Rufína. A keď ho Assisťania rovnako videli, smiali sa mu a domnievali sa, že on i brat Rufin zblázneli pre prehnané pokánie. Svätý František vojde do kostola, kde brat Rufin kázal týmito slovami: »Ó predrahí, chráňte sa sveta a zanechajte hriech; vráťte, čo patrí druhému, ak sa chcete vyhnúť peklu; zachovávajúte príkazy božie, milujte Boha a bližného, ak chcete prísť do neba; a robte pokánie, ak chcete dosiahnuť kráľovstvo nebeské.« A tu svätý František nahý vystúpil na kazateľnicu a začal kázať tak podivuhodne o opovrhovaní svetom, o svätom po-

vplyv, aký mal sv. František na svojich nasledovníkov, jednak silu Františkovej výrečnosti, ktorá vie premeniť smiech Assisťanov v plač.

kání, o dobrovoľnej chudobe, o túžbe po kráľovstve nebeskom, o nahote a zahanbení umučenia nášho Pána Ježiša Krista, že všetci, ktorí boli na kázni, mužovia i ženy vo veľkom množstve, začali veľmi plakať s neuveriteľnou zbožnosťou a skrúšenosťou srdca; a nielen tam, ale po celom Assisi bol toho dňa taký plač nad umučením Kristovým, že sa nikdy nič podobného nestalo.

A tak, keď svätý František a brat Rufín povzbudili a potešili svojím skutkom ľud, svätý František znova obliekol Rufína i seba, a tak oblečení sa vrátili do kláštora Porciunkuly, chváliac a velebiac Boha, že im dal milosť premôcť opovrhnutím seba, povzbudiť ovečky Kristove dobrým príkladom a ukázať, nakoľko treba opovrhovať svetom. A toho dňa natoľko vzrástla úcta ľudí voči nim, že za blaženého sa pokladal, kto sa mohol dotknúť obruby ich habitu.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXXI.

Ako poznal svätý František tajnosti svedomia všetkých svojich bratov rad-radom.

Ako náš Pán Ježiš Kristus hovorí v evanjeliu: Ja poznám svoje ovečky a ony poznajú mňa atď., tak i blahoslavený otec svätý František, ako dobrý pastier, božím zjavením poznal všetky zásluhy a ctnosti svojich spoločníkov, a tak isto poznal aj ich chyby; preto vedel všetkým zaobstarať najlepší liek, totiž ponížujúc pyšných a povyšujúc ponížených, karhajúc hriechy a chváliac ctnosti, ako možno čítať v podivuhodných zjaveniach, ktoré mal o tej svojej prvotnej družine.

Medzi tými sa nachádza, že raz, keď sa svätý František rozprával so spomenutou družinou v istom kláštore o Bohu a brat Rufín nebol s nimi pri tom rozhovore, ale rozjímal v lese, a ako pokračovali v rozprávaní o Bohu, hľa, brat Rufín vyšiel z lesa a kráčal obďaleč. Tu svätý František, keď ho videl, obrátil sa k spoločníkom a opýtal sa ich, hovoriac: »Povedzte mi, o ktorej duši si myslíte, že je najsvätejšia z tých, ktoré má teraz Boh na svete?« A keď odvetili, že myslia, že

je to jeho duša, svätý František im riekol: »Ja, predrahi bratia, som najnehodnejší a najbiednejší človek, ktorého má Boh na tomto svete; ale vidíte brata Rufína, čo práve vyšiel z lesa? Boh mi zjavil, že jeho duša je jedna z troch najsvätejších duší, ktoré Boh má na tomto svete; a vážne vám hovorím, že by som neváhal už za jeho života nazvať ho svätým Rufínom, keďže jeho duša je utvrdená v milosti, posvätená a vyhlásená za svätú v nebi od nášho Pána Ježiša Krista.« A tieto slová nikdy nehovoril svätý František v prítomnosti spomenutého brata Rufína.

Podobne, ako poznal svätý František chyby svojich bratov, jasne vidieť na bratovi Eliášovi, ktorého často karhal pre jeho pýchu; a na bratovi Jánovi z Cappelly, ktorému predpovedal, že sa sám obesí; a na tom bratovi, ktorému diabol stískal hrdlo, keď bol karhaný pre neposlušnosť; a na mnohých iných bratoch, ktorých tajné chyby a ctnosti jasne poznal zjavením požehnaného Krista. Amen.

KAPITOLA XXXII.

Ako dostal brat Masseo od Krista ctnosť svätej pokory.

Prví spoločníci svätého Františka celou svojou silou sa usilovali byť chudobnými vo veciach pozemských a bohatými v ctnostiach, pomocou ktorých možno dosiahnuť pravých bohatstiev nebeských a večných.

Ktoréhosi dňa sa stalo, keď boli shromaždení spolu, aby sa rozprávali o Bohu, že jeden z nich riekol tento príklad: »Žil istý človek, ktorý bol veľkým priateľom božím a mal veľkú milosť života činného i rozjímavého a popritom mal takú veľkú a hlbokú pokoru, že sa pokladal za najväčšieho hriešnika; tá pokora ho posväcovala, posilňovala v milosti, dávala mu neustále vzrastať v ctnosti a daroch božích, a nikdy ho nenechala padnúť do hriechu.« Keď brat Masseo počul také podivuhodné veci o pokore a poznal, že ona je pokladom večného života, začal sa natoľko rozplameňovať láskou a túžbou po tejto ctnosti pokory, že vo veľkej

horlivosti zdvihol tvár k nebu a urobil sľub a pevné predsavzatie, že sa nebude radovať na tomto svete, kým dokonale nepocíti vo svojej duši spomenutú ctnosť, bez ktorej sa pokladal za hodného pekla, a ktorou ctnosťou bol ten priateľ boží, o ktorom počul, tak obdarený.

A keď už tak veľa dní brat Masseo túžil po tom, stalo sa, že ktoréhosi dňa vošiel do lesa a s rozplameneným duchom chodil roniac slzy, vzdychal, volal a s horúcou túžbou prosil od Boha tú božskú ctnosť. A pretože Boh rád vyslyší modlitby pokorných a skrušených, kým brat Masseo takto prosil, prišiel hlas s neba, ktorý ho dva razy zavola: »Brat Masseo! brat Masseo!« A on, keď poznal duchom, že je to hlas Kristov, odvetil: »Pane môj! Pane môj!« A Kristus k nemu: »Čo chceš dať za tú milosť, o ktorú prosíš?« Brat Masseo odpovie: »Pane, dám ti oči svojej hlavy.« A Kristus k nemu: »A ja chcem, aby si mal tú milosť i oči.« A po týchto slovách hlas zmizol a brat Masseo bol naplnený takou milosťou túženej ctnosti pokory a takým svetlom božím, že od toho času bol vždy veselý a často, keď sa modlil, vydával jasavý hlas, podobný nejasnému hlasu holuba: »u! u! u!«, a tak rozjímal s veselou tvárou a rozradosteným srdcom. A popritom, keď sa stal veľmi pokorným, pokladal sa za najnepatrnejšieho zo všetkých ľudí na svete.

Keď sa ho brat Jakub z Fallerone opýtal, prečo nemení spôsob svojej radosti, odvetil s veľkou veselosťou, že ak sa v jednej veci nachádza všetko dobro, netreba nič meniť.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXXIII.

Ako požehná svätá Klára na rozkaz pápeža chlieb, ktorý bol na stole, na čo sa na každom chlebe zjaví znak svätého kríža.⁵⁸⁾

Svätá Klára, veľmi zbožná učeníčka kríža Kristovho a vznešená plantička pána svätého Františka, bola taká

⁵⁸⁾ Uvádzaný pápež je Gregor IX. (vládol 1227—1240); rok návštevy je 1228, keď bola v Assisi kanonizácia sv. Fran-

svätá, že nielen biskupi a kardináli, ale aj sám pápež veľmi túžil vidieť ju a počuť, a často ju osobne navštívil.

Medziiným prišiel raz k nej svätý Otec do kláštora, aby ju počul rozprávať o veciach nebeských a božských; a keď boli takto spolu v božskom rozhovore, kázala svätá Klára prichystať stôl a položil naň chlieb, aby ho svätý Otec požehnal. Preto, keď skončili duchovný rozhovor, svätá Klára si kľakla s veľkou úctou a prosila ho, aby ráčil požehnať chlieb, položený na stole. Svätý Otec odvetí: »Preverná sestra Klára, želám si, aby si ty požehnala tieto chleby a urobila nad nimi znak kríža Kristovho, ktorému si sa celá odovzdaia.« A svätá Klára hovorí: »Presvätý Otče, odpusťte mi, lebo by som bola hodná veľkého pokarhania, keby som sa ja, biedna žena, odvážila dať také požehnanie pred Náместníkom Krista.« A pápež odvetí: »Aby sa to nepokladalo za opovážlivosť, ale za zásluhu poslušnosti, rozkazujem ti pod svätou poslušnosťou, aby si nad týmito chlebmi urobila znamenie kríža a požehnala ich v mene božom.«

Tu svätá Klára, ako pravá dcéra poslušnosti, veľmi zbožne požehnala tie chleby znamením kríža. Napodiv! Hneď sa zjavil na všetkých chleboch prekrásne vykrojený znak kríža. A tu časť tých chlebov zjedli a časť zachovali na pamiatku zázraku. A svätý Otec, keď videl zázrak, vzal si z toho chleba a ďakujúc Bohu, odišiel a zanechal svätú Kláru so svojím požehnaním.

Toho času zdržovala sa v tom kláštore sestra Hortulána, matka svätej Kláry, a sestra Agneska, jej rodná sestra,⁶⁶⁾ obidve spolu so svätou Klárou plné ctnosti a Ducha Svätého, i s mnohými inými svätými mniškami. Svätý František k nim posielal mnohých nemocných

tiška (16. júla). Gregor IX. už ako kardinál a protektor františkánskej rehole (Hugolín) veľmi si ctil sv. Kláru. V jej prítomnosti i ako pápež cítil sa skôr synom než otcom.

⁶⁶⁾V tom čase bola v kláštore sv. Damiána prítomná iba Klárina matka Hortulána, ktorá nasledovala čoskoro v spôsobe života svoje dcéry. Sv. Agnesa bola až do smrti Kláry (1253) abatíšou v kláštore Monticelli pri Florencii.

a ony svojimi modlitbami a znamením križa vracaly všetkým zdravie.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXXIV.

Ako prišiel svätý Ľudovít, kráľ francúzsky, osobne, v podobe pútnika do Perugia, navštíviť svätého brata Egída.⁵⁷⁾

Keď svätý Ľudovít, kráľ francúzsky, navštevoval ako pútnik sväte miesta po svete a počul chýr preveľkej svätosti brata Egída, ktorý patrila medzi prvých spoločníkov svätého Františka, zaumienil si v srdci a rozhodol sa pevne, že ho osobne navštívi. Preto prišiel do Perugia, kde sa spomenutý brat Egíd vtedy zdržoval.

A keď prišiel k bráne kláštora bratov, ako chudobný, neznámy pútnik, s malým sprievodom, prosil s veľkou túžobnosťou, aby mohol byť s bratom Egídom, nepovediac vrátnikovi, kto je ten, čo prosí. Vrátnik teda ide a povie bratovi Egído, že pri bráne ho čaká nejaký pútnik; a tomu Boh v duchu zjavil, že je to kráľ francúzsky. Preto hneď s veľkou horlivosťou vyjde z cely a beží ku bráne, a bez toho, žeby sa niekoho opýtali alebo žeby sa niekedy boli videli, obidvaja s veľkou zbožnosťou pokľakli, objali sa a pobožkali s takou dôvernou, ako keby už dlhý čas mali medzi sebou veľké priateľstvo; lež pritom všetkom ani jeden ani druhý neprehovoril, ale zotrvali tak ticho v objatí so znakmi horúcej lásky. A keď, ako bolo povedané, dlhší čas ostali takto bez toho, žeby si slova povedali, rozišli sa jeden od druhého; a svätý Ľudovít šiel svojou cestou a brat Egíd sa vrátil do cely.

⁵⁷⁾ Bl. Egíd strávil posledné roky svojho života (zomrel 1261) v kláštore Monteripido pri Perugii, ktorý mu darovali r. 1226. Tam ho navštevovaly význačné osobnosti, ako rímska matróna Jakuba de'Settesoli, pápež Gregor IX. a iní. Nie je však potvrdené inými záznamami, že by sem prišiel i sv. Ľudovít, francúzsky kráľ (1245—1270). Je to teda akiste legenda, a nevie sa, kedy a na akom podklade vznikla.

Keď kráľ odchádzal, istý brat sa opýtal jedného z jeho družiny, kto bol ten, čo sa tak objímal s bratom Egídom; a on odvetil, že to bol Ľudovít, kráľ francúzsky, ktorý sa prišiel pozrieť na brata Egída. Preto, keď to riekol ostatným bratom, títo sa veľmi hnevali, že mu brat Egíd nepovedal ani slova; a namrzené mu riekli: »Ó brat Egíd, prečo si bol taký nezdvorilý, že si takému kráľovi, ktorý prišiel z Francúzska, aby ťa videl a počul od teba nejaké dobré slovo, nič nepovedal?« Brat Egíd odvetil: »Predrahí bratia, nečudujte sa tomu, lebo ani ja jemu, ani on mne nemohol povedať slova, pretože len čo sme sa objali, svetlo božskej múdrosti vyjavilo a ukázalo mi jeho srdce a moje zasa jemu; a tak božím riadením hľadiac si do srdca, oveľa lepšie a s väčším potešením sme spoznali, čo ja som chcel povedať jemu a on mne, ako keby sme rozprávali ústami; a keby sme boli chceli hlasom vyjadriť to, čo sme cítili v srdci, pre nedostatočnosť ľudského jazyka, ktorým nemožno jasne vyjadriť tajomstvá božie, bolo by to bývalo skôr k neúteche ako k úteche. A preto vedzte s istotou, že kráľ odišiel podivuhodne potešený.«

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXXV.

Ako bola chorá svätá Klára zázračne zanesená v noci na Vianoce do kostola svätého Františka a tam počúvala cirkevné hodinky.⁵⁸⁾

Keď raz bola svätá Klára ťažko chorá, takže nijako nemohla ísť odriekať cirkevné hodinky do kostola s ostatnými mníškami, keď prišiel sviatok Narodenia Krista, všetky ostatné šly na matutinum a ona sama

⁵⁸⁾ Sv. Klára bola chorá dlhé roky, no nebola pripútaná na lôžko. R. 1252 bolo to po prvý raz, čo ju nemohli ani znieť do kostolíka sv. Damiána. Boh ju však vyslyšal v jej túžbe, takže bola zázračným spôsobom účasťná na polnočných bohoslužbách v bazilike sv. Františka. Staršie pramene hovoria iba toľko, že videla v duchu pobožnosti, tu však, že bola prenesená do kostola a dostala aj sv. prijímanie.

ostala na posteli, i bolo jej ľúto, že nemohla ísť s ostatnými a byť účastnou tej duševnej potechy. Ale Ježiš Kristus, jej ženich, nechcel ju nechať tak bez potechy, i dal ju zázračne zanieť do kostola svätého Františka a umožnil jej zúčastniť sa na celých cirkevných hodinách, nočnej omši a okrem toho dostala i sväté prijímanie, a potom zasa bola prenesená na svoju posteľ.

Keď sa mníšky po skončení cirkevných hodínok vo Svätom Damiáne vrátili k svätej Kláre, hovorili jej: »Ó matka naša, sestra Klára, akú veľkú radosť sme obľahly po tieto Vianoce! Kiežby sa bolo bývalo páčilo Bohu, aby ste boli s nami!« A svätá Klára odvetila: »Vďaka a chvály vzdávam svojmu požehnanému Pánovi Ježišovi Kristovi, sestry moje a dcéry predrahé, lebo zúčastnila som sa s veľkým potešením na celej slávnosti tejto presvätej noci, ba na väčšej ako vy, lebo pričinením otca svojho svätého Františka a milosťou svojho Pána Ježiša Krista, bola som prítomná v kostole svojho otca svätého Františka a vlastnými ušami telesnými i duševnými počula som celý spev i hru na organe, ktoré sa tam dialy, a tamtiež som dostala sväté prijímanie. Preto za túto milosť, mne udelenú, radujte sa a ďakujte nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi.« Amen.

KAPITOLA XXXVI.

Ako vykladá svätý František bratovi Leovi krásne videnie, ktoré mal tento.⁵⁹⁾

Raz, keď bol svätý František ťažko chorý a brat Leo ho ošetroval, spomenutý brat Leo, modliac sa vedľa svätého Františka, upadol do vytrženia a bol vedený v duchu k preveľkej, širokej a dravej rieke. A ako tak stál a pozoroval prechádzajúcich, videl vojsť do tejto rieky niekoľkých bratov s bremenom, ktorých hneď strhol prúd rieky a utopili sa; niekoľkí iní došli až do

⁵⁹⁾ Udalosť je vari z posledného roku života Františkovo, keď už mnoho trpel a keď rozpory o chudobe už hodne pokročili. Pri výklade Leovho sna sv. František nejaví sa ani príliš prísny, ani nejako pobúrený.

tretiny, niekoľkí až do polovice rieky, niekoľkí až blízko ku druhému brehu; tí všetci pre prúd rieky a pre bremená, ktoré niesli, napokon padli a potopili sa. Keď to brat Leo videl, mal s nimi preveľkú sústrasť. A naraz ako tam stál, hľa, prichádza veľké množstvo bratov bez všetkého bremena alebo zafarbenia, na ktorých sa jagala svätá chudoba; a keď vošli do rieky, prešli ju bez každého nebezpečenstva. A keď to brat Leo videl, prišiel k sebe.

Tu svätý František, cítiac v duchu, že brat Leo videl nejaké zjavenie, zavolať ho k sebe a opýtať sa ho, čo videl; a keď mu vyššie spomenutý brat Leo porozprával po poriadku celé videnie, svätý František riekol: »Čo si videl, je pravda. Veľká rieka je tento svet; bratia, ktorí sa utopili v rieke, sú tí, ktorí nenasledujú evanjeliové sľuby a zvlášť čo sa týka najvyššej chudoby; ale tí, čo bez nebezpečenstva prešli, sú bratia, ktorí nehľadajú nijakú vec pozemskú, ani telesnú, ani nemajú nič na tomto svete, lež sú spokojní, keď majú iba skromné živobytie a oblek, nasledujúc Krista nahého na kríži, a radostne a ochotne nesú sladké bremeno a jarmo Kristovo a svätej poslušnosti; a preto ľahko prechádzajú z časného života do večného.«

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXXVII.

Ako na prosbu svätého Františka požehnaný Ježiš Kristus obrátil a urobil bratom bohatého a urodzeného rytiera, ktorý preukázal veľkú česť a úslužnosť svätému Františkovi.⁶⁰⁾

Keď prišiel svätý František, sluha Kristov, ktorého si neskorého večera do domu istého veľmi urodzeného a mocného človeka, prijal ho tento na nocľah, jeho i spo-

⁶⁰⁾ Udalosť možno umiestiť do Kortony, kam prišiel sv. František po prvý raz r. 1211. Spomínaný »veľmi urodzený a mocný človek« mohol by byť Guido Vagnotelli da Cortona. — Tu vidno rytierske srdce sv. Františka, ktoré nevyprahlo ani kajúcnosťou, samotou a pohŕdaním sveta, lež sa ešte väčšmi rozpálilo za všetko krásne a šľachetné.

ločníka, ako rajských anjelov, s veľkou láskavosťou a úctou. Preto si ho svätý František veľmi zamiloval, uvažujúc, ako ho ten človek pri vstupe do svojho domu objal, priateľsky pobožkal, potom mu umyl nohy, poutieral a pobožkal pokorne, i rozložil oheň a pripravil stôl s mnohými dobrými jedlami; a kým jedli, ustavične ich obsluhoval s veselou tvárou. Keď sa svätý František a spoločník najedli, riekol ten vznešený človek: »Hľa, otče, dávam vám seba i všetky svoje veci; kedykoľvek budete potrebovať habit alebo plášť, alebo hocičo iné, kúpte si a ja zaplatím; a vidíte, že som ochotný starať sa o všetky vaše potreby, lebo z milosti božej môžem, keďže mám hojnosť časných vecí; a preto z lásky k Bohu, ktorý mi to dal, rád činím dobre jeho chudobným.«

Keď videl svätý František takú láskavosť a dobrosrdečnosť v ňom a také štedré ponuky, tak si ho zamiloval, že potom, keď odchádzal, šiel, hovoriac svojmu spoločníkovi: »Skutočne, tento vznešený človek, ktorý je taký vďačný a oddaný Bohu, a taký dobrosrdečný a láskavý ku bližnému a ku chudobným, bol by dobrý pre našu družinu. Vezd, bratku predrahý, že dobrosrdečnosť je jedna z vlastností Boha, ktorý z dobrosrdečnosti dáva svoje slnko a svoj dážď spravodlivým i nespravodlivým; a dobrosrdečnosť je sestrou milosrdenstva, ktoré ničí nenávisť a zachováva lásku. A pretože som spozoroval na tom dobrom človekovi takú božskú ctnosť, rád by som ho prijal za spoločníka; a preto chcem, aby sme sa niektorého dňa vrátili k nemu, azda sa Boh dotkne jeho srdca, že sa pridá k nám do služby božej; a za ten čas prosme Boha, aby mu vložil do srdca túto túžbu a dal mu milosť, uskutočniť ju.« Napodiv! O niekoľko dní, keď sa svätý František o to modlil, Boh vložil tú túžbu do srdca toho vznešeného človeka; i riekol svätý František spoločníkovi: »Poďme, bratku, k dobrosrdečnému človekovi, lebo pevne dúfam v Boha, že so štedrosťou vo veciach časných daruje sám sebe za nášho spoločníka.« I šli.

A keď sa priblížili k jeho domu, riekol svätý František spoločníkovi: »Počkaj ma trochu, lebo najprv chcem poprosiť Boha, aby učinil našu cestu zdarnou, a aby

Kristus nám chudobným a slabým láskavo udelil mocou svojho presväteho umučenia vznešenú korisť, ktorú zamýšľame vziať svetu.* A po týchto slovách sa pohrúžil do modlitby na mieste, ktoré mohol spomenutý dobrosrdečný človek vidieť; preto, ako sa páčilo Bohu, keď sa ten človek pozeral sem a tam, zbadal svätého Františka prevrúčne sa modliť pred Kristom, ktorý sa mu za spomenutej modlitby zjavil vo veľkom lesku a stál pred ním; a vtedy videl tiež svätého Františka dlhší čas telesne pozdvihnutého nad zemou. Tým sa ho Boh dotkol a vnukol mu, aby zanechal svet, takže hneď vyšiel zo svojho paláca a s rozplameneným duchom bežal ku svätému Františkovi a keď prišiel k nemu, modliacemu sa, kľakol mu k nohám a s preveľkou túžbou a zbožnosťou prosil, aby mohol činiť pokánie spolu s ním.

Tu svätý František, keď videl, že Boh vyslyšal jeho modlitbu a že tento urodzený človek prosí s veľkou túžbou o to, čo si želal, vstal rozplamenený a natešený v duchu a objal i pobožkol ho vrúčne, ďakujúc Bohu, ktorý takého rytiera pripojil k jeho družine. A ten vznešený človek hovorí svätému Františkovi: »Čo mi kážeš urobiť, otče môj? Hľa, som pripravený rozdať na tvoj rozkaz chudobným, čo mám, a s tebou nasledovať Krista, zbavený takto farchy pozemských vecí.«

A tak i urobil, lebo podľa rady svätého Františka rozdelil svoje majetky medzi chudobných, vstúpil do rehole a žil vo veľkom pokaní, svätosti života a v počestnom obcovaní.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXXVIII.

Ako poznal svätý František v duchu, že brat Eliáš je odsúdený k zatrateniu a že má zomrieť mimo rehole; preto, na prosby brata Eliáša, modlí sa zaňho a bol vyslyšaný.⁶¹⁾

Keď sa raz svätý František a brat Eliáš zdržovali spolu v istom kláštore, Boh zjavil svätému Františkovi,

⁶¹⁾ Keby toto proroctvo malo historický podklad, bolo by ho načim zadeliť do doby po roku 1221, v ktorom sa stal

že brat Eliáš je odsúdený k zatrateniu a že má odpadnúť od rehole a konečne zomrie mimo rehole. Preto dostal svätý František takú nechť voči nemu, že nerozprával sa s ním, ani sa s ním nestýkal; a ak sa niekedy stalo, že brat Eliáš šiel oproti nemu, odbočil a šiel v inú stranu, aby sa s ním nestretol.

Brat Eliáš začal badať a chápať, že svätý František má nechť voči nemu; preto, chcúc vedieť príčinu, jedného dňa zašiel si za svätým Františkom, aby sa s ním poshovárал; a keď sa mu chcel svätý František vyhnúť, brat Eliáš ho láskavo zadržal silou a začal uctivo prosiť, aby mu dobrotivo označil príčinu, pre ktorú sa tak stráni jeho spoločnosti a rozhovoru s ním. Svätý František mu odvetil: »Príčina je tá, že mi Boh zjavil, že pre svoje hriechy odpadneš od rehole a zomrieš mimo rehole, a tiež mi zjavil Boh, že si odsúdený k zatrateniu.«

Keď to brat Eliáš počul, riekol toto: »Otče môj cti-hodný, prosím ťa pre lásku ku Kristovi, aby si sa ma preto nestránil a neodpudzoval ma od seba, lež ako dobrý pastier podľa príkladu Kristovho nájsi a prijmi ovcu, ktorá zahynie, ak jej ty nepomôžeš; a pros Boha za mňa, aby, ak je možné, odvolal ortiel môjho zatratenia, lebo je napísané, že Boh zmení ortiel, ak hriešnik zanechá svoj hriech; a ja natoľko dôverujem v tvoju modlitbu, že keby som bol uprostred pekla, a ty by si sa modlil za mňa k Bohu, pocítil by som nejakú poľahobu. Preto tiež ťa prosím, aby si mňa hriešnika odporúčal Bohu, ktorý prišiel spasť hriešnikov, aby ma vo svojom milosrdenstve prijal.« A toto hovoril brat Eliáš s veľkou vrúcnosťou a plačom; preto svätý František,

Eliáš generálnym vikárom Františkovým po smrti Petra Cattaniho. Vtedy už mohol František spoznať pyšný a despotický charakter svojho budúceho nástupcu. No staré svedectvá o tomto proroctve nehovoria, lež naznačujú skôr úctu Eliáša k Františkovi a opačne. Je to akiste dodatočný výmysel, ktorý pramení v roztržkách o zachovávanie reguly, ako bolo poznamenané už pri 4. hl. No vystúpenie Eliáša z rehole, vyobcovanie z Cirkvi a smierenie v hodinu smrti sú dejinnou skutočnosťou.

*Mystická hostina v kláštore Panny Márie Anjelskej.
 (Kvetinky, kap. XV.)*

ako láskavý otec, sľúbil mu, že bude prosiť Boha zaňho, a tak i urobil.

A keď veľmi zbožne prosil Boha zaňho, dozvedel sa zo zjavenia, že Boh vyslyšal jeho modlitbu, čo sa týka odvolania ortiela zatratenia brata Eliáša a že napokon duša jeho nebude zatratená, lež istotne vystúpi z rehole a mimo rehole zomrie. A tak sa i stalo. Lebo keď sa vzbúrili proti Cirkvi Fridrich,⁶²⁾ kráľ sicílsky a pápež ho vyobcoval, jeho i každého, kto mu pomáhal alebo radil, spomenutý brat Eliáš, ktorý bol pokladaný za jedného z najmúdrejších ľudí na svete, požiadaný rečným kráľom Fridrichom, pripojil sa k nemu a stal sa povstalcom proti Cirkvi a odpadlíkom od rehole; preto ho pápež vyobcoval a zbavil habitu svätého Františka.

A keď bol takto vyobcovaný, ťažko ochorel; a keď sa o jeho chorobe dozvedel jeho rodný brat,⁶³⁾ brat laik, ktorý zostal v reholi a bol človekom dobrého a počestného života, šiel ho navštíviť a medziiným mu povedal: »Brat môj predrahý, veľmi ma zarmucuje, že si vyobcovaný a mimo svojej rehole, a že tak zomieraš; lež keby si vedel cestu alebo spôsob, ako by som ťa mohol vyslobodiť z nebezpečenstva, ochotne by som podstúpil každú námahu pre teba.« Brat Eliáš odvetil: »Brat môj, nevidím iného spôsobu, iba aby si šiel k pápežovi a prosil ho, aby ma z lásky ku Kristovi a svätému Františkovi, jeho sluhovi, ktorého naučeniami zriekol som sa sveta, zbavil vyobcovania a znova dovolil obliecť rehoľný habit.« Ten jeho brat hovorí, že ochotne sa bude namáhať pre jeho spásu; i odobral sa od neho a šiel k nohám svätého Otca a prosil ho veľmi pokorne, aby preukázal milosť jeho bratovi z lásky ku Kristovi a ku svätému Františkovi. A ako sa páčilo Bohu, pápež mu dovolil, aby sa vrátil a ak nájde brata Eliáša nažive, zbavil ho v jeho mene vyobcovania a vrátil mu habit.

⁶²⁾ Fridrich II. (ako sicílsky kráľ I.) z rodu Hohenstaufov; narodil sa r. 1194, umrel 1250. Viedol s pápežmi dlhý boj o investitúru.

⁶³⁾ O tomto bratovi nie je v iných rehoľných záznamoch zmienky.

Preto tento s veľkou radosťou odíde a s veľkou náhlivosťou sa vráti k bratovi Eliášovi a nájde ho živého, ale už-už majúceho zomrieť, i zbaví ho vyobcovania; a keď ho obliekol do habitu, brat Eliáš opustil tento život a jeho duša bola spasená pre zásluhy svätého Františka a pre jeho modlitbu, v ktorú brat Eliáš tak veľmi dôveroval.⁶¹⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XXXIX.

O podivuhodnej kázni, ktorú povedal v konzistóriu svätý Anton Paduánsky, Menší brat.⁶²⁾

Keď raz podivuhodná nádoba Ducha svätého, svätý Anton Paduánsky, jeden z vyvolených učeníkov a spoločníkov svätého Františka, ktorého svätý František volal svojim biskupom, kázal v konzistóriu pred pápežom a kardinálmi, v ktorom konzistóriu boli ľudia roz-

⁶¹⁾ Touto kapitolou končí sa prvá a azda najstaršia časť Fiorettovej. Počnúc nasledujúcou hlavou až do konca nehovorí sa už o sv. Františkovi a jeho prvých druhoch, lež o niekoľkých svätých bratoch prvej generácie po sv. Františkovi z Marky Ankonskej. Posledný z týchto bratov je bl. Ján z Alverny, ktorý umrel r. 1322. No udalosti vo Fiorettoch opísané nepresahujú XIII. storočie.

⁶²⁾ Sv. Anton Paduánsky pochádzal z Portugalska; narodil sa v Lisabone r. 1195 a bol najprv rehoľným kanonikom sv. Augustína. Keď novozaloženú františkánsku rehoľu splodila prvých mučeníkov (v Maroku 1220), chcel si i sv. Anton v novej reholi získať mučenícku korunu. Choroba ho donútila vrátiť sa s misijnej cesty do Maroka a búrka ho zahnila na Sicíliu. Zúčastnil sa na rohožkovej kapitule r. 1221 a potom sa utiahol na púšť Montepaulo pri Forlì. No čoskoro objavili veľkú kazateľskú schopnosť Antonovu a poslali ho ako misionára kázať po Taliansku i Francúzsku. Zomrel 13. júna 1231 v Padove, kde sa pred smrťou zdržiaval. Odtiaľ i Antonovo prírnenie Paduánsky. — Opísovaná udalosť sa stala akiste r. 1230 v Ríme, keď sv. Anton naozaj kázal pred pápežským dvorom a pápež Gregor IX. ho nazval archou Zákona a schránkou Písma sv. Nie je však potrebné vysvetľovať účinnosť Antonovej kázne ako túričný zázrak.

ličných národností, totiž Gréci, Latíni, Francúzi, Nemci, Slovania, Angličania a rozličných iných jazykov sveta, rozplamenený Duchom svätým, tak pôsobivo, tak zbožne, tak hlboko, tak jasne a srozumiteľne vykladal a rozprával slovo božie, že všetci, ktorí boli v konzistóriu, hoci mali rozličné reči, jasne porozumeli všetkým jeho slovám, ako keby hovoril rečou každého z nich; takže sa všetci čudovali a zdalo sa im, že bol obnovený ten dávny turíčný zázrak apoštolov, ktorí mocou Ducha svätého rozprávali všetkými jazykmi.

I hovorili si jeden druhému s obdivom: »Či nie je zo Španielska⁶⁶⁾ ten, ktorý káže? A ako to, že počujeme v jeho reči jazyk našich krajín?« Pápež podobne uvažujúc a diviac sa hĺbke jeho slov, riekol: »Skutočne, tento je archou Zákona a schránkou Pisma svätého.«

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XL.

O zázraku, ktorý urobil Boh, keď svätý Anton, za pobytu v Arimino, kázal morským rybám.⁶⁷⁾

Keď chcel požehnaný Kristus ukázať veľkú svätosť svojho najvernejšieho sluhu, svätého Antona, a ako zbožne treba počúvať jeho kážeň a jeho svätú náuku, raz medziiným skrze nerozumné tvory, totiž skrze ryby, pokarhal tvrdohlavosť neveriacich kacírov, podobne ako dávno kedysi v Starom zákone ústami osla pokarhal nevedomosť Balaama.

Keď teda bol raz svätý Anton v Arimino, kde bolo veľké množstvo kacírov, keďže ich chcel priviesť k svetlu pravej viery a na cestu pravdy, po mnoho dní im kázal a dišputoval s nimi o viere Kristovej a Pisme

⁶⁶⁾ Pod Španielskom sa rozumie celý polostrov pyrenejský; národnosť portugalská líšila sa už vtedy od španielskej.

⁶⁷⁾ Udalosť táto je z počiatku kazateľskej činnosti sv. Antona, keď ešte nebol všeobecne známy (asi z r. 1222). Svoju činnosť začal v Rimini, hniezde bludárov. Rieka sa volá Marecchia; na jej brehu je kaplnka, ktorá má označovať miesto Antonovej kázne. No antonovská tradícia v Rimini je dosť neskorá a je závislá od františkánskych dejepiscov.

svätom; lež keď oni nielenže nesúhlasili s jeho svätými slovami, ale aj ako zatvrdliví a zafatí nechceli ho počúvať, svätý Anton jedného dňa z vnuknutia božieho šiel k ústiu rieky, vlievajúcej so do mora; a postaviac sa na breh medzi morom a riekou, začal hovoriť v mene božom rybám, na spôsob kázne: »Počúvajte slovo božie, vy, ryby morské i riečne, keď neveriaci kacíri sa zdráhajú počúvať ho.« A ako to povedal, naraz prišlo k brehu k nemu toľké množstvo rýb veľkých, malých i stredných, že nikdy v celom tom mori ani v tej rieke nebolo vidieť také množstvo; a všetky povyskrkovaly hlavu nad vodu a hľadely pozorne na tvár svätého Antona, všetky v najväčšom pokoji, tichosti a poriadku: lebo vpredu a poblíž brehu boli najmenšie rybky, za nimi ryby stredné a potom vzadu, kde bola hlbšia voda, boli najväčšie ryby.

Keď sa teda ryby takto usporiadaly a rozostavily, svätý Anton začal im slávnostne kázať a hovoriť toto:⁶⁸⁾ »Sestry moje ryby, veľmi ste zaviazané podľa svojej možnosti ďakovať svojmu Stvoriteľovi, ktorý vám dal taký vznešený živel za váš prfbytok, takže, ako sa vám páči, máte vodu sladkú i slanú, a dal vám veľa útočísk pred búrkami; dal vám aj živel jasný a priezračný a jedlo, ktorým sa môžete užiť. Boh, váš láskavý a dobrotivý Stvoriteľ, keď vás stvoril, prikázal vám rásť a rozmnožovať sa a dal vám svoje požehnanie. Potom, keď bola potopa sveta, všetky ostatné živočíchy zahynuly, len vás zachoval Boh bez škody. Ďalej dal vám plutvy, aby ste mohli plávať, kam chcete. A vám bolo dopriate na rozkaz boží zachrániť proroka Jonáša a po troch dňoch vyniesť ho na zem zdravého a neporušeného. Vy ste poslúžili daňovým peniazom nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi, ktorý ako chudobný nemal čím zaplatiť. Vy ste boli jedlom večného Kráľa Ježiša Krista pred i po zmŕtvychvstaní, obzvláštnym tajomstvom. Za všetky tie veci ste zaviazané chváliť a velebiť Boha, ktorý vám dal viac dobrodení ako iným stvoreniam.«

⁶⁸⁾ Podklad a postup kázne je ten istý, čo u sv. Františka, keď kázal vtáčkom (hl. 16).

Na tieto a podobné slová a napomenutia svätého Antona začaly ryby otvárať ústa a ukláňať hlavy, a týmito i inými znakmi úcty, podľa svojich možností, chválili Boha. Svätý Anton, keď videl takú úctu rýb voči Bohu-Stvoriteľovi, potešil sa v duchu a riekol hlasne: »Nech je požehnaný večný Boh, lebo viac si ho uctieľajú vodné ryby, ako ľudia-kacíri a lepšie počúvajú jeho slová nerozumné živočíchov, ako ľudia neveriaci.« A čím dlhšie svätý Anton kázal, tým viac rástlo množstvo rýb a žiadna sa nevzdialila s miesta, ktoré zaujala.

Na tento zázrak začali sa sbiehať z mesta ľudia, medzi ktorými pribehli i horespomenutí kacíri; tí, vídiac tak podivuhodný a zrejmy zázrak, pohnutí v srdci, všetci sa hodili k nohám svätého Antona, aby vypočuli jeho kázeň. A tu svätý Anton začal kázať o viere katolíckej a kázal tak vznešene, že všetkých kacírov obrátil a priviedol nazpät k pravej viere Kristovej a všetci veriaci boli s veľkou radosťou posilnení a upevnení vo viere. A po tomto svätý Anton prepustil ryby s požehnaním božím a všetky odišli s podivuhodnými prejavmi radosti, a podobne i ľud.

Potom svätý Anton ostal v Arimino veľa dní a kázal a dosahoval mnoho duchovného úžitku v dušiach.⁶⁹⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XLI.

Ako vyslobodil ctihodný brat Šimon z veľkého pokušenia istého brata, ktorý z tej príčiny chcel vystúpiť z rehole.⁷⁰⁾

Začiatkom rehole, ešte za života svätého Františka, vstúpil do rehole istý mladík z Assisi, ktorý sa volal

⁶⁹⁾ V Rimini vykonal sv. Anton aj iný zázrak na usvedčenie kacírov, ktorí neuznávali prítomnosť Krista vo Svätosti Oltárnej. Po tri dni hladujúca mulica pokloní sa najprv Kristovi vo Svätosti, a len potom sa dá do žrania.

⁷⁰⁾ Brat Šimon Assiský vstúpil do rehole sv. Františka ešte pred smrťou sv. Zakladateľa (október 1226). Zomrel r. 1250. Akiste sa zdržoval zväčša v Markách, keďže v tejto časti Florettov opisujú sa iba udalosti z tejto provincie.

brat Šimon; tohto Boh ozdobil a obdaroval takou milosťou a takým nazeraním a pozdvihnutím mysle, že celý jeho život bol zrkadlom svätosti, ako som počul od tých, ktorí dlhý čas boli s ním. Veľmi zriedkakedy ho videli mimo cely; ak bol niekedy s bratmi, vždy hovoril o Bohu.

Nikdy sa neučil gramatiku, a predsa tak hlboko a tak vzletne rozprával o Bohu a o láske Kristovej, že sa jeho slová zdaly byť nadprirodzenými. Preto ktoréhosi večera, keď išiel s bratom Jakubom z Massy do lesa, aby sa rozprávali o Bohu, hovoriac presladko o božskej láske, zotrvali v tom rozhovore po celú noc, a ráno sa im zdalo, že to trvalo len kratušku chvíľu, ako mi rozprával spomenutý brat Jakub.

Spomenutý brat Šimon mával v takej lahode a sladkosti Ducha svätého božské osvietenia a milostné božské navštívenia, že často, keď ich cítil prichádzať, položil sa na lôžko, lebo pokojná slasť Ducha svätého požadovala od neho nielen odpočinok duše, ale aj tela. A pri týchto navštíveniach božích upadol veľa ráz do vytrženia v Boha a bol úplne necitlivý k telesným veciam. Preto raz, keď bol takto vytržený v Boha a necitlivý k svetu a horel vnútri božskou láskou a necítil nič zvonku telesnými smyslami, istý brat chcel vyskúšať, či je to skutočne tak, ako sa zdá, i šiel a vzal žeravý uhoľ a položil mu ho na bosú nohu; a brat Šimon ho vôbec nepocítil a ani mu nezanechal na nohe nijaký znak, hoci tam ležal dlhý čas, kým sám nevyhasol.

Keď si spomenutý brat Šimon sadol k stolu, pred požitím telesného pokrmu bral si a dával pokrm duchovný, hovoriac o Bohu. Jeho zbožným rozprávaním obrátil sa raz istý mladík zo San Severína, ktorý bol vo svete veľmi márnivým a svetským mladíkom, a bol zo vznešenej krvi a telesne veľmi jemný. A brat Šimon, keď prijímal spomenutého mladíka do rehole, ponechal u seba jeho svetské šaty; a on sa zdržoval pri bratovi Šimonovi, aby sa naučil rehoľnému životu. Preto dia-

¹¹⁾ O bratovi Jakubovi z Massy (z Marky Ankonskej) viac sa hovorí v hl. 48.

bol, ktorý sa usiluje pokaziť všetko dobré, napadol ho takým silným dráždením a takým páľčivým telesným pokušením, že nijakým spôsobom si nevedel s ním poradiť. Preto šiel k bratovi Šimonovi a riekol mu: »Vráť mi moje šaty, ktoré som si priniesol zo sveta, lebo už viac nemôžem zniesť telesné pokušenie.« A brat Šimon mal s ním sústrasť a riekol mu: »Sadni si tu trošku, synu, ku mne.« A začal mu hovoriť o Bohu a všetko pokušenie odišlo, a potom časom, keď sa pokušenie vracalo a mladík žiadal šaty, brat Šimon hovorením o Bohu zaháňal jeho pokušenie.

A keď sa to viac ráz stalo, jednej noci napokon prišlo spomenuté pokušenie také silné, aké prv nebývalo, takže za žiadnu vec na svete nemôžuc odolať, šiel k bratovi Šimonovi a teraz už rozhodne žiadal od neho svoje svet-ské šaty, lebo nijakým spôsobom už tu viac nemôže zostať. Brat Šimon ako obvykle, posadil ho k sebe, a keď rozprával o Bohu, mladík zádumčivo a smutne sklonil hlavu do lona brata Šimona. Tu brat Šimon z veľkej sústrasti, ktorú cítil k nemu, zdvihol oči k nebu, a keď veľmi vrúcne prosil Boha zaňho, upadol do vytrženia a Boh ho vyslyšal; preto keď sa prebral, mladík cítil, že je úplne zbavený toho pokušenia, ako by ho nikdy nebol cítil.

Ba aj, keď už bol zmenený oheň pokušenia v oheň Ducha svätého, lebo sa priblížil k žeravému uhľu, totiž k bratovi Šimonovi, cele zahorel láskou k Bohu a bliž-nému; natoľko, že ako bol raz chytený istý zločinec, ktorému mali byť vylúpené obe oči, zo sústrasti šiel smelo k správcovi súdnej rady a s mnohými slzami a zbožnými prosbami žiadal, aby jedno oko vylúpili jemu a zločincovi druhé, aby nebol zbavený oboch. Lež keď správca s radou videli plamennú lásku tohto brata, odpustili jednému i druhému.

Keď sa ktoréhosi dňa horespomenutý brat Šimon v lese modlil a cítil veľkú potechu vo svojej duši, začal ho obťažovať krdeľ vrán svojím krákorením; preto roz-kázal im v mene Ježiša, aby odletely a nevrátily sa viac. A keď tí spomenutí vtáci odleteli, od toho času už ich tam viac nikdy nebolo vidieť ani počuť, ani tam,

ani v celom kraji okolo. A tento zázrak bol známy celej fermskej kustódii,⁷²⁾ v ktorej sa nachádzal spomenutý kláštor.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XLII.

O krásnych zázrakoch, ktoré urobil Boh skrze svätých bratov, brata Bentivola, brata Petra z Monticello a brata Konráda z Offidy; a ako niesol brat Bentivol malomocného za veľmi krátky čas pätnásť míľ; a s druhým sa rozprával svätý Michal, a k tretiemu prišla Panna Mária a položila mu Syna do náručia.⁷³⁾

Provincia marky Ankonskej bola kedysi ozdobená, tak ako nebo hviezdami, svätými a príkladnými bratmi, ktorí sta svetlú na nebi ožarovali a ozdobovali rehoľu svätého Františka a svet príkladmi a učením. Medzi inými boli to, ponajprv brat Lucid Antikus,⁷⁴⁾ ktorý skutočne svietil svätosťou a plápolal božskou láskou a ktorého slávny jazyk, riadený Duchom svätým, prinášal podivuhodné plody pri kázňach.

Druhý bol brat Bentivol zo San Severina, ktorého videl brat Masseo zo San Severina,⁷⁵⁾ dlhší čas vyzdvih-

⁷²⁾ Fermská kustódia bola jednou zo siedmich kustódii, na ktoré sa delila provincia markijská. — Zahnanie vrán stalo sa podľa latinského textu v kláštore Brunforte. — Rozdelenie na provincie je v reholi sv. Františka od r. 1217. Provincia sa delila na kustódie s určitým počtom kláštorov, ktoré spravoval kustos. Kustódie boli v plnej závislosti od provincií.

⁷³⁾ Prvý odstavec je nielen úvodom do tejto hlavy, lež do celého odseku hláv, ktoré pojednávajú o bratoch v Markách a o udalostiach, ktoré sa tam prihodily, takže by sa lepšie hodil pred hl. 51.

⁷⁴⁾ O bratovi Lucidovi niet iných záznamov. Podľa tradície zomrel r. 1232. Mal prírnenie Anticus — Starší, na rozdiel od Lucida Mladšieho — Juniora.

⁷⁵⁾ San Severino, ako i ďalšie dve uvádzané miesta, totiž Murro (Morrovalle) a Trave Bonanti (Ponte la Trave), prirážali ku kustódii Camerino v provincii markijskej. — Brat Bentivol pochádzal z De Bonis, zomrel r. 1286. O Bentivolovi, ako i o Servodeovi vieme iba to, čo sa tu spomína

nutého vo vzduchu, keď sa modlil v lese. Pre tento zázrak spomenutý brat Masseo, ktorý bol vtedy farárom, zanechal faru a stal sa Menším bratom, a bol taký svätý, že konal veľa zázrakov za živa i po smrti; a jeho telo je pochované v Murro.

Horespomenutý brat Bentivol, keď sa raz sám zdržoval v Trave Bonanti, aby strážil a ošetroval istého malomocného, a dostal rozkaz od predstaveného odobrať sa odtiaľ a ísť do iného kláštora, ktorý bol vzdialený na pätnásť míľ, nechcejúc opustiť toho malomocného, s veľkou horlivosťou lásky ho vzal, položil si ho na chrbát a niesol od svitania až po východ slnka celou tou pätnásťmíľovou cestou až do spomenutého kláštora, ktorý sa volá Monte Sanvicino, kam mu bolo prikázané ísť. Túto cestu, keby bol býval orlom, nemohol by preletieť za taký krátky čas; a nad týmto božským zázrakom bol veľký úžas a obdiv v celej krajine.

Iný bol brat Peter z Monticello,⁷⁶⁾ ktorého videl v kostole brat Servodeo z Urbina (vtedy jeho gvardián v starom kláštore v Ankone), vyzdvihnutého telesne nad zemou päť alebo šesť lakťov až k nohám Ukrižovaného, pred ktorým sa modlil. Keď sa raz tento brat Peter s veľkou zbožnosťou postil cez štyridsaťdenný pôst k úcte svätého Michala Archanjela a keď sa posledný deň toho pôstu modlil v kostole, istý mladý brat, ktorý sa náročky schoval pod hlavný oltár, aby videl nejaké prejavy jeho svätosti, počul ho rozprávať sa so svätým Michalom Archanjelom; a slová, ktoré hovorili, boli tieto. Svätý Michal hovoril: »Brat Peter, veľmi si sa namáhal kvôli mne a všelijako si trýznil svoje telo; hľa, prišiel som, aby som ťa potešil a aby si si žiadal milosť, akúkoľvek len chceš, a ja ti ju od Boha vyprosím.« Brat Peter odvetil: »Presväté knieža nebeského vojska a najvernejší horliteľ za česť božiu a láskavý ochranca duší, prosím ťa o milosť, aby si mi vyžiadal od Boha

⁷⁶⁾ Monticello (Monticulum), dnes Treja, v kustódii camerinskej. — Bl. brat Peter zomrel okolo r. 1304; o ňom sa hovorí i v hlave 44.

odpustenie mojich hriechov.« Svätý Michal odpovie: »Žiadaj inú milosť, lebo túto ti veľmi ľahko vyprosím.« A keď brat Peter žiadnu inú vec nežiadal, Archanjel zakončil: »Za dôveru a úctu, ktorú máš ku mne, vyprosím ti milosť, o ktorú si žiadal, i mnoho iných.« A keď sa skončil ich rozhovor, ktorý trval dlhý čas, svätý Michal Archanjel odišiel a zanechal ho v najvyššej miere potešeného.

Za časov toho svätého brata Petra žil brat Konrád z Offidy.⁷⁷⁾ Keď boli spolu vo foranskom kláštore v an-konskej kustódii, spomenutý brat Konrád šiel do lesa rozjímať o Bohu a brat Peter potajomky šiel za ním, aby videl, čo sa s ním bude robiť. A brat Konrád začal sa modliť a veľmi zbožne s veľkým plačom prosil Pannu Máriu, aby mu vyprosila od svojho požehnaného Syna milosť, pocítiť trošku z tej slasti, ktorú cítil svätý Si-meon v deň Očisťovania, keď držal v náručí Ježiša, po-žehnaného Spasiteľa. A po tejto modlitbe milostivá Pan-na Mária ho vyslyšala; a hľa, zjavila sa Kráľovná ne-bies so svojím požehnaným Synom v náručí, vo veľmi jasnom svetle, a približiac sa k bratovi Konrádovi, po-ložila mu do náručia požehnaného Syna, ktorého on s veľkou zbožnosťou prijal, objal, pobožkal a privinul na prsia, a celý sa rozplýval a rozlieval v božskej láske a nevýslovnej poteche. A brat Peter, ktorý ukrytý všet-ko videl, podobne cítil vo svojej duši preveľkú slad-kosť a potechu.

A keď Panna Mária odišla od brata Konráda, brat Peter rýchle sa vrátil do kláštora, aby ho nezbadal; lež potom, keď sa brat Konrád vracal celý veselý a nate-šený, riekol mu brat Peter: »Ó nebešťane, veľkú potechu si dnes zažil.« Povedal brat Konrád: »Čo to hovoríš, brat Peter, a ako vieš, čo som zažil?« »Dobre viem,

⁷⁷⁾ Offida pri Ascoli bol kláštor v ascolskej kustódii. Forano pri Macerate nachádzalo sa v kustódii Jesi. — Brat Konrád narodil sa r. 1241, vstúpil do rehole ako 15-ročný a zomrel r. 1306. O ňom sa hovorí i v ďalších troch hlavách a v Dodatkoch.

dobre viem,« hovoril brat Peter, »ako ťa navštívila Pan-
na Mária so svojim požehnaným Synom.« Tu brat Kon-
rád, ktorý ako pravý pokorný túžil, aby milosť od
Boha ostala skrytá, prosil ho, aby to nikomu nehovoril.
A odvtedy nastala taká láska medzi obidvoma, ako by
v každej veci bolo medzi nimi jedno srdce a jedna duša.

Spomenutý brat Konrád raz v sirolskom⁷⁸⁾ kláštore
svojimi modlitbami oslobodil istú diablom posadlú ženu,
modliac sa za ňu po celú noc, a zjaviac sa jej matke; a
ráno utiekol, aby ho ľudia nenašli a neuctievali.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XLIII.

**Ako obrátil brat Konrád z Offidy istého mladého
brata, ktorý obťažoval iných bratov. A ako sa spo-
menutý mladý brat po smrti zjavil menovanému
bratovi Konrádovi a prosil ho, aby sa modlil zaňho.
A ako ho svojou modlitbou vyslobodil z prehrozných
múk očistca.**

Spomenutý brat Konrád z Offidy, podivuhodný hor-
litosť za evanjelióvu chudobu a za regulu svätého Fran-
tiška, viedol taký rehoľnícky život a získal si takých
veľkých zásluh u Boha, že požehnaný Kristus poctil ho
za živa i po smrti mnohými zázrakmi.

Medziiným raz, keď prišiel do kláštora v Offide, ako
cudzí brat, bratia ho prosili z lásky k Bohu a bližnému,
aby napomenul istého mladého brata, čo bol v tom
kláštore, ktorý sa choval tak detinsky, neporiadne a
roztopašne, že hneval starých i mladých bratov, a o cir-
kevné hodinky a ostatné rehoľné povinnosti sa nesta-
ral, alebo len málo. Brat Konrád zo sústrasti s tým mla-
díkcom a na prosby bratov zavolať stranou spomenutého
mladíka a rozplamenený láskou k bližnému povedal mu
také pôsobivé a zbožné slová napomenutia, že sa tento
riadením božej milosti hneď stal z decka starým čo do

⁷⁸⁾ Sirolo je mesto medzi Ankonou a Recanati pri Adria-
tickom mori v kustódii ankonskej.

zvykov, a takým poslušným, dobrotivým, starostlivým, zbožným, pokojným, ochotným a usilujúcim sa o každú ctnostnú vec, že ako prv všetkých bratov hnevával, tak potom všetci boli s ním spokojní, tešili sa mu a veľmi ho milovali.

Stalo sa, ako sa páčilo Bohu, že o niekoľko dní po tomto svojom obrátení spomenutý mladík zomrel, čo bratia veľmi ľutovali; a o niekoľko dní po smrti zjavila sa jeho duša bratovi Konrádovi, keď sa zbožne modlil pred oltárom spomenutého kláštora, a pozdravila ho úctivo ako otca; a brat Konrád sa pýta: »Kto si?« Odvetila: »Som duša toho mladého brata, ktorý zomrel v týchto dňoch.« A brat Konrád: »Ó synu premilý, čo je s tebou?« Odvetila: »Otče predrahý, milosťou božou a vašou náukou mám sa dobre, lebo nie som zatratený, ale za isté svoje hriechy, od ktorých som sa nemal čas dostatočne očistiť, znášam prehroznú muky v očistci; lež prosím ťa, otče, ako si mi svojou dobrotivosťou pomohol zažívať, tak i teraz láskavo mi pomôž v mojích mukách a pomodli sa za mňa niekoľko Otčenášov, lebo tvoja modlitba je veľmi milá pred tvárou božou.« Tu brat Konrád vyhovel dobrotivo jeho prosbám, a keď sa raz pomodlil zaňho Otčenáš s requiem aeternam, riekla duša: »Ó otče predrahý, ako mi to dobre padlo a akú poľahobu cítim teraz. Prosím ťa, aby si sa ešte raz pomodlil!« A brat Konrád sa modlí; a keď sa pomodlil, hovorí duša: »Svätý otče, keď sa modlíš za mňa, cítim sa celý osviežený; preto ťa prosím, aby si sa neprestal za mňa modliť.« Tu brat Konrád, keď videl, že jeho modlitby tak pomáhajú tej duši, pomodlil sa za ňu sto otčenášov; a keď ich skončil, riekla duša: »Otče predrahý, ďakujem ti v mene božom za lásku, ktorú si prejavil voči mne, lebo tvojimi modlitbami som vyslobodený zo všetkých múk a vchádzam do kráľovstva nebeského.« A po tých slovách duša odišla. Tu brat Konrád, aby potešil a posilnil bratov, porozprával im po poriadku celé to videnie.

Na chválu Kristovu. Amen.

Ako sa bratovi Petrovi z Monticello zjavila Matka Kristova, svätý Ján Evanjelista a svätý František, a povedali mu, ktorý z nich najviac znášal bolesti umučenia Kristovho.

Toho času, keď sa zdržovali spolu v kustódii ankon-skej vo foranskom kláštore brat Konrád a brat Peter, spomenutí hore, (ktorí boli dvoma žiariacimi hviezdami v provincii Markey a dvoma nebeskými ľudmi), pretože panovala medzi nimi taká láska a taká srdečnosť, že sa zdalo, že to isté srdce a tá istá duša je v oboch. uzavreli medzi sebou smluvu, že každú potechu, ktorou ich božie milosrdenstvo obdarí, navzájom si v láske vy-javia jeden druhému.

Keď potvrdili spolu tú smluvu, stalo sa, že ktoréhosi dňa, keď sa brat Peter modlil a rozmýšľal veľmi zbožne o umučení Kristovom, a ako boli preblahoslavená Matka Kristova a Ján, najmilší učeník a svätý František na-maľovaní pod krížom, ukrižovaní duševnými bolesťami s Kristom, nadišla ho túžba vedieť, kto z tých troch mal väčšiu bolesť nad umučením Krista, či Matka, ktorá ho zrodila, či učeník, ktorý odpočíval na jeho hrudi, alebo svätý František, ktorý bol s Kristom ukrižovaný. A ako tak sväto rozmýšľal, zjavila sa mu Panna so svätým Jánom Evanjelistom a svätým Františkom, oblečení v prevznešenom šate blaženej slávy; lež svätý František zdal sa mať krajšie šaty ako svätý Ján.

A keď bol brat Peter prestrašený tým videním, svätý Ján ho posmelil a riekol mu: »Neboj sa, predrahý brat-ku, lebo my sme prišli potešiť ťa a vyjasniť tvoju po-chybnosť. Vezd teda, že Matka Kristova a ja sme smú-tili nad umučením Krista viac, než všetky tvory; lež po nás svätý František mal väčšiu bolesť, ako ktokoľvek iný, a preto ho vidíš v takej sláve.« A brat Peter sa ho pýtal: »Presvätý apoštol Kristov, prečo sa zdá byť šat svätého Františka krajším ako tvoj?« Svätý Ján odvetil: »Príčina je tá, že dokiaľ bol na svete, nosil na sebe chudobnejšie šaty ako ja.«

A po týchto slovách dal svätý Ján bratovi Petrovi šat, ktorý držal v ruke a riekol mu: »Vezmi si tento šat, ktorý som priniesol pre teba.« A keď ho chcel svätý Ján obliecť do toho rúcha, brat Peter naľakaný padol na zem a začal kričať: »Brat Konrád, brat Konrád predrahý, poď rýchle, poď sa pozrieť na tento div!« A pri týchto slovách to sväté videnie zmizlo. Potom, keď brat Konrád prišiel, rozpovedal mu všetko po poriadku, a ďakovali Bohu. Amen.

KAPITOLA XLV.

O obrátení, živote, zázrakoch a smrti svätého brata Jána z Penny.⁷⁹⁾

Keď bol brat Ján z Penny ešte svetským mladikom v provincii Marky, ktorejasi noci zjavil sa mu prekrásny chlapec a volal ho, hovoriac: »Ó Ján, choď do kostola svätého Štefana, kde káže jeden z mojich bratov, uver jeho náuke a dávaj pozor na jeho slová, lebo ja som ho ta poslal; a keď to urobíš, musíš prekonať veľkú cestu a potom prideš ku mne.« Preto tento hneď vstal a pocítil veľkú zmenu vo svojej duši. I šiel do kostola svätého Štefana a našiel tam veľké množstvo mužov i žien, ktorí prišli počúvať kážeň. A ten, kto mal kázať, bol bratom a volal sa brat Filip,⁸⁰⁾ a bol jedným v prvých bratov, čo prišli do Marky Ankonskej; a vtedy bolo ešte len málo kláštorov v Marke.

Vystúpi ten brat Filip na kazateľnicu a káže prevrúčne, nie slovami ľudskej múdrosti, lež mocou ducha Kristovho, hlásajúc kráľovstvo večného života. A po kázni spomenutý mladík šiel k rečenému bratovi Filipovi a povedal mu: »Otče, keby si ma láskavo prijal

⁷⁹⁾ Penna San Giovanni je medzi Ascoli a Maceratou pri rieke Tenne v kustódii fermskej. Brat Ján z Penny zomrel r. 1274. Podľa kontextu tejto hlavy žil 25 rokov v Provensalsku, potom 30 rokov v Markách. Do rehole vstúpil pred rokom 1219.

⁸⁰⁾ Filip Dlhý je jeden z prvých 12 druhov sv. Františka. Miesto Filippovej kázne bolo na juh od Penny San Giovanni, pri rieke Tenne.

do rehole, rád by som konal pokánie a slúžil nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi.« Keď brat Filip videl a spoznal v mladíkovi podivuhodnú nevinnosť a ochotnú vôľu slúžiť Bohu, riekol mu: »Toho a toho dňa príď ku mne do Recanati⁸¹⁾ a postarám sa, aby si bol prijatý.« V tom kláštore sa mala konať provinciálna kapitula. Preto mladík, ktorý bol veľmi čistý, myslel si, že to je tá veľká cesta, čo ju má prekonať podľa zjavenia, ktoré mal, a potom že pôjde rovno do raja; domnieval sa, že sa tak stane hneď po prijatí do rehole. Šiel teda a bol prijatý.

A keď videl, že to, čo si myslel, sa teraz nevyplnilo, a keď provinciál na kapitule⁸²⁾ vyhlásil, že každému, kto by chcel ísť pre zásluhu svätej poslušnosti do provincie provensalskej, dal by ochotne dovolenie, nadišla ho veľká túžba ísť ta, keďže si myslel vo svojom srdci, že to je tá veľká cesta, ktorú musí vykonať prv, než pôjde do raja; lež hanbil sa to povedať. Napokon dôverujúc horespomenutému bratovi Filipovi, ktorý mu pomohol vstúpiť do rehole, prosil ho úctivo, aby mu vymohol milosť, ísť do provensalskej provincie. Tu brat Filip, keď videl jeho čistotu a jeho svätý úmysel, vymohol mu to dovolenie; preto brat Ján s veľkou radosťou sa vydal na cestu, pokladajúc za isté, že až skončí túto cestu, pôjde do raja.

Lež ako sa páčilo Bohu, bol v tom očakávaní a v tej túžbe v spomenutej provincii dvadsaťpäť rokov a žil vo veľmi veľkej počestnosti, svätosti a príkladnosti, a rozmáhal sa stále v ctnostiach a milosti pred Bohom i pred ľuďmi; a bratia i svetskí ľudia ho milovali v najväčšej miere.

Keď sa jedného dňa brat Ján zbožne modlil, plakal a nariekal, lebo jeho túžba sa nevyplnila a jeho púť v tomto živote sa príliš predlžovala, zjavil sa mu pozhnaný Kristus, pri pohľade na ktorého jeho duša sa celá rozplývala, i riekol mu Kristus: »Syn môj, brat Ján, žiadať si odo mňa, čo chceš.« A on odvetil: »Pane môj,

⁸¹⁾ Recanati je medzi Ankonou a Maceratou v ankonskej kustódií.

⁸²⁾ Kapitula tu spomínaná je generálna kapitula porciunkulská r. 1219.

neviem, čo iné by som mal žiadať, ako teba samého, lebo netúžim po žiadnej inej veci; ale len o to ťa prosím, aby si mi odpustil všetky moje hriechy a dal mi milosť, aby som ťa mohol vidieť inokedy, keď to budem viac potrebovať.« A Kristus riekol: »Tvoja modlitba je vyslyšaná.« A po týchto slovách odišiel, a brat Ján bol celý potešený a posilnený.

Napokon, keď bratia z Marky počuli chýr jeho svätosti, pričínili sa u generála, že mu poslal list, aby sa pod poslušnosťou vrátil do Marky; keď obdržal tento list, radostne sa vydal na cestu, keďže si myslel, že po skončení tejto cesty bude môcť ísť podľa sľubu Kristovho do neba. Ale keď sa vrátil do provincie Marky, žil v nej tridsať rokov a nepoznal ho nik z jeho rodiny; a každý deň očakával milosrdenstvo božie, že mu vyplní prisľúbenie. A za ten čas viac ráz zastával úrad gvardiána s veľkou múdrosťou, a Boh učinil skrze neho veľa zázrakov.

Medzi inými darmi, ktoré dostal od Boha, mal ducha prorockého; preto raz, keď vyšiel z kláštora, napadol istého jeho novica diabol, a tak silne ho pokúšal, že tento privolil pokušeniu a rozhodol sa vystúpiť z rehole, len čo sa brat Ján vráti; keď brat Ján prorockým duchom spoznal toto pokušenie a rozhodnutie, hneď sa vrátil domov, zavola k sebe spomenutého novica a povie mu, že si želá, aby sa vyspovedal. Lež skôr, než ho vyspovedal, porozprával mu po poriadku celé jeho pokušenie, ako mu to Boh zjavil, a zakončil: »Synu, pretože si ma očakával a nechcel si odísť bez môjho požehnania, Boh ti dal milosť, že nikdy z tejto rehole nevystúpiš, lež zomrieš v reholi v milosti božej.« Tu spomenutý novic bol posilnený v dobrej vôli, zostal v reholi a stal sa svätým bratom.

A všetky tieto veci rozprával mne, bratovi Hugolinovi,⁸³⁾ spomenutý brat Ján.

⁸³⁾ Je to poznámka o pisateľovi týchto markijských kapitol. Je ním brat Hugolín z Monte Giorgio alebo Monte St. Maria, ktorý prijal habit asi r. 1260. R. 1274 už bol iste v reholi a zomrel okolo r. 1300.

Bol on človekom veselého a spokojného ducha, a zriedkakedy rozprával; bol človekom veľkej modlitby a zbožnosti, a zvlášť po matutine nikdy sa nevracal do cely, lež v kostole sa modlil do bieleho dňa. A keď sa raz v noci po matutine modlil, zjavil sa mu anjel boží a riekol mu: »Brat Ján, skončená je tvoja cesta, čo si taký dlhý čas očakával; a preto ti oznamujem v mene božom, že môžeš prosiť o milosť, akúkoľvek len chceš. A tiež ti oznamujem, že si môžeš vybrať, čo chceš: buď jeden deň v očistci alebo sedem dní trápenia na tomto svete.« A keď si brat Ján vybral skôr sedem dní múk na tomto svete, hneď ochorel na rozličné choroby, lebo dostal silnú horúčku a reumu do rúk a nôh, pichanie v boku a mnoho iných bolestí; ale čo najhoršie naňho pôsobilo, bolo to, že stál pred ním diabol a držal v ruke veľký papier, popísaný všetkými hriechmi, ktoré kedy spáchal skutkom alebo myšlienkou, a hovoril mu: »Za tieto hriechy, ktoré si popáchal myšlienkami, jazykom a skutkami, si odsúdený do hĺbky pekla.« A nevedel sa rozpamätať na nijaké dobro, ktoré by bol urobil, ani že je v reholi, ani že by bol v nej niekedy býval, ale myslel si tak, že je zatratený, ako mu hovoril diabol. Preto, keď sa ho pýtali, ako sa má, odvetil: »Zle, lebo som zatratený.«

Keď to bratia videli, poslali po istého starého brata, menom Matúša z Monte Rubbiano,⁶⁴⁾ ktorý bol svätým človekom a veľkým priateľom brata Jána. I prišiel k nemu spomenutý brat Matúš v siedmy deň jeho utrpenia, pozdravil ho a pýtal sa, ako sa má. Odpovedal mu, že zle, lebo je zatratený. I riekol brat Matúš: »Nepamätáš, že si sa veľa ráz spovedal u mňa a že som ťa úplne rozhrešil od všetkých tvojich hriechov? Nepamätáš sa tiež, že si Bohu slúžil v tejto reholi veľa rokov? Okrem toho, nepamätáš sa, že milosrdenstvo božie prevyšuje všetky hriechy sveta a že požehnaný Kristus, náš Spasiteľ, zaplatil, aby nás vykúpil, nesmiernu cenu? A preto len

⁶⁴⁾ Monte Rubbiano je na juh od Ferma. — O bratovi Matúšovi nevie sa nič bližšieho, iba že r. 1245 bol už ako vekom pokročilý v reholi.

dôveruj pevne, lebo si iste spasený.« A pri týchto slovách, pretože sa skončil čas jeho očisťovania, odišly pokušenia a prišla potecha.

A brat Ján s veľkou radosťou riekol bratovi Matúšovi: »Pretože si sa namáhal a je neskorá hodina, prosím ťa, aby si si šiel odpočinúť.« A brat Matúš ho nechcel nechať; lež predsa konečne, na veľké naliehanie, odobral sa od neho a šiel si odpočinúť. A brat Ján ostal sám s bratom, ktorý ho ošetroval. A hľa, požehnaný Kristus prišiel v preveľkom lesku a s nesmiernou sladkosťou a vôňou, ako mu to bol prisľúbil, že sa mu zjaví inokedy, keď toho bude viac potrebovať, a uzdravil ho dokonale zo všetkých chorôb. Tu brat Ján so sopätými rukami mu ďakoval, že dokonal s najlepším koncom svoju veľkú cestu prítomného biedneho života, a odpodráčal a odovzdal dušu svoju do rúk Kristových, odchádzajúc z tohto smrteľného života do života večného s požehnaným Kristom, po ktorom taký dlhý čas túžil a očakával ho. Spomenutý brat Ján je pochovaný v kláštore v Penna di Santo Giovanni.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XLVI.

Ako videl brat Pacifik počas modlitby ísť do neba dušu brata Humilisa, svojho rodného brata.⁸⁵⁾

V spomenutej provincii Marky, po smrti svätého Františka, boli v reholi dvaja rodní bratia; jeden sa volal brat Humilis a druhý brat Pacifik; títo boli ľudmi

⁸⁵⁾ O bratovi Humiliso vi, že zomrel r. 1234. — Brat Pacifik, tu spomínaný, je podľa niektorých povestný »rex versuum«, ktorý sa pridružil ku sv. Františkovi v San Severino r. 1212. Pravdepodobne je to druhý Pacifik, lebo Pacifik-básmnik bol, ako je známo, od r. 1217 do 1223 provinciálom vo Francúzsku. Od r. 1223 do smrti sv. Františka zdržiaval sa v Taliansku, potom bol znova poslaný do Francúzska, kde i zomrel. Teda okolo r. 1234 nebol básnik Pacifik v Taliansku. Tu spomínaný brat Pacifik zomrel v Sofiane, kde bol pochovaný jeho brat Humilis. — Mesto Soffiano opustili bratia okolo r. 1260.

veľmi svätými a dokonalými; a jeden, totiž brat Humilis, býval v kláštore soffianskom, a tam zomrel; druhý býval v inom kláštore, ďaleko od neho. Ako sa páčilo Bohu, keď sa raz brat Pacifik modlil na osamelom meste, upadol do vytrženia a videl dušu svojho rodného brata, brata Humilisa, ktorá sa práve oddelila od tela, ísť priamo do neba, bez každého zdržovania alebo prekážky.

Stalo sa potom, po mnohých rokoch, že ten brat Pacifik, ktorý ostal nažive, bol preložený do spomenutého kláštora v Soffiane, kde zomrel jeho brat. V tom čase bratia na prosbu pánov z Brunforte zamenili spomenutý kláštor za iný; preto, medzi inými vecami, preniesli i pozostatky svätých bratov, ktorí zomreli v tom kláštore. A keď prišli k hrobu brata Humilisa, jeho rodný brat, brat Pacifik, vzal jeho kosti a umyl ich dobrým vínom a potom zabalil do bieleho plátna a s veľkou úctou a zbožnosťou ich bozkával a plakal; ostatní bratia sa čudovali a nepozerali na to dobrým okom, lebo hoci bol človekom veľmi svätým, zdalo sa, že zo smyselnej a svetskej lásky oplakáva svojho rodného brata, a že preukazuje viac úcty jeho pozostatkom, ako pozostatkom iných bratov, ktorí neboli menej svätí než brat Humilis, a boli hodné takej istej úcty ako jeho.

Keď brat Pacifik spoznal mylné smýšľanie bratov, upokojil ich pokorne a riekol: »Bratia moji predrahi, nečudujte sa, že som urobil s kosťami svojho brata to, čo som neurobil s inými; pretože, nech je požehnaný Boh, netiahla ma, ako si myslíte, láska telesná; lež len preto som to urobil, lebo ako môj brat odišiel z tohto života, keď som sa modlil na mieste osamelom a vzdialenom od neho, videl som jeho dušu vystupovať priamo do neba; a preto som istý, že jeho kosti sú sväté a že majú byť v raji. A keby mi Boh bol dal takú istotu aj o iných bratoch, bol by som preukázal takú istú úctu aj ich kostiam.« Preto bratia, keď videli jeho zbožný a svätý úmysel, boli tým povzbudení a chválili Boha, ktorý robí také podivuhodné veci svojim svätým bratom.

Na chválu Kristovu. Amen.

O tom svätom bratovi, ktorému sa zjavila Matka Kristova, keď bol chorý a priniesla mu tri nádoby zaváraniny.⁸⁶⁾

V horespomenutom kláštore v Soffiano žil kedysi istý Menší brat, taký plný svätosti a milosti, že celý sa zdal byť božským a veľa rás bol vytržený v Boha. Keď bol raz tento brat úplne pohrúžený v Boha a povznesený, lebo bol zvlášť obdarený milosťou nazerania, prileteli k nemu vtáci rôznych druhov a krotko si posadali na jeho plecia, hlavu, ruky a na nohy, a podivuhodne spievali. Bol veľmi samotársky a zriedkakedy rozprával, ale keď sa ho na nejakú vec pýtali, odpovedal tak milo a múdro, že skôr sa zdal byť anjelom ako človekom, a bol mužom preveľkej modlitby a nazerania; a bratia si ho veľmi vážili.

Keď dokončieval tento brat beh svojho ctnostného života, božím ustanovením ochorel na smrť, takže nič nemohol jesť a pritom nechcel prijať nijaký telesný liek, lež celú svoju dôveru skladal v nebeského lekára, požehnaného Ježiša Krista a v jeho požehnanú Matku; pomocou tejto si z božej dobrotivosti zaslúžil, aby bol milosrdne navštívený a potešený. Preto, keď raz ležal na posteli a celým srdcom a všetkou zbožnosťou sa pripravoval na smrť, zjavila sa mu slávna a najblahoslavenejšia Matka Kristova, Panna Mária, s veľkým množstvom anjelov a svätých panien a v podivuhodnom lesku, a priblížila sa k jeho posteli. Keď ju videl, bol veľmi posilnený a naradovaný, ako na tele, tak i na duši, a začal ju pokorne prosiť, aby orodovala u svojho milého Syna, aby ho skrze svoje zásluhy vyslobodil z pút biedneho tela. A ako tak prosil s mnohými slzami, Pan-

⁸⁶⁾ Tento nemenovaný brat sa stotožňuje s bl. bratom Liberatom z Loro, z panského rodu Brunforte. Zomrel r. 1260. Potom bol prenesený na nové miesto, nazývané najprv Brunforte a potom pomenované po blahoslavenom — miestom bl. Liberata.

na Mária mu odvetila, osloviac ho menom: »Neboj sa, synu, lebo tvoja prosba je vyslyšaná, a ja som prišla, aby som ťa trocha posilnila, kým neodideš z tohto života.«

Vedľa Panny Márie stály tri sväté panny, ktoré držaly v ruke tri nádoby zaváraniny nesmiernej vône a lahodnosti. Tu slávna Panna vzala i otvorila jednu z tých nádobiek, a celý dom sa naplnil vôňou; i nabrala lyžičkou z tej zaváraniny, dala ju chorému, ktorý sotva okúsil, pocítil také posilnenie a takú sladkosť, že sa zdalo, že jeho duša nemôže viac ostať v tele; preto začal hovoriť: »Nedávaj mi viac, ó presladká Matka a požehnaná Panna a záchrankyňa ľudského pokolenia, nedávaj mi viac, ó požehnaná lekárka; nedávaj mi viac, lebo nemôžem zniesť toľkú sladkosť.« Lež láskavá a dobrotivá Matka predsa často podávala tej zaváraniny chorému a kŕmila ho ňou, kým nebola celá nádobka prázdna. Potom, keď už bola prvá nádobka prázdna, blahoslavená Panna vzala druhú a začrela do nej lyžičkou, a chcela mu dať; on však sladko nariekal, hovoriac: »Ó preblahoslavená Matka Božia, duša moja skoro celá sa rozplýva vôňou a sladkosťou prvej zaváraniny, ako budem môcť zniesť druhú? Prosím ťa, požehnaná nad všetkých svätých a nad všetkých anjelov, aby si mi už viac nedávala.« Naša Pani odvetila: »Ochutnaj, synu, troška aj z tejto druhej nádoby.« A dajúc mu trocha, riekla: »Teraz, synu, dostal si už toľko, že ti môže stačiť. Posbieraj sa, synu, lebo čoskoro prídem pre teba a zavediem ťa do kráľovstva svojho Syna, ktoré si vždy hľadal a po ktorom si túžil.«

A po týchto slovách rozlúčila sa s ním a odišla, a on zostal tak potešený a posilnený sladkosťou tej zaváraniny, že žil ešte niekoľko dní sýty a silný, bez všetkého telesného pokrmu. A po niekoľkých dňoch, počas veselého rozhovoru s bratmi, s veľkou radosťou a plesaním odišiel z tohto biedneho života do života blaženého. Amen.

Ako videl brat Jakub z Massy všetkých Menších bratov sveta vo videní stromu, a spoznal ctnosti, zásluhy a hriechy každého.⁸⁷⁾

Brat Jakub z Massy, ktorému Boh otvoril dvere svojich tajností a dal mu dokonalé poznanie a znalosti Písma svätého a vecí budúcich, bol taký svätý, že brat Egíd z Assisi, brat Marek z Montina, brat Juniper a brat Lucid⁸⁸⁾ hovorili o ňom, že nepoznali na svete nikoho väčšieho pred Bohom, ako jeho.

⁸⁷⁾ Hlava táto je opäť hlbokou ozvenou rozporov, ktoré sa vyvinuly v reholi skoro po smrti sv. Františka. K ich porozumeniu stačí poznamenať, že taký ideál, aký vytýčil Serafínsky svätec sebe a svojim bratom, nemôže zostať na dlho a pre mnoho tisíc ľudí uchvacujúcim; vznikne skúmanie, posudzovanie, a rozdvojenosť mienok sa čoskoro uplatní. Jedni chceli sa pridržať presne prísneho ducha sv. Františka, nemajúc ani toľko rozvahy, ako mal zápalistý sv. František. Druhí chceli všeobecnú úľavu, odstúpenie od Františkovo ideálu, alebo aspoň čiastočné prispôbenie sa potrebám života. Tak vznikly dva hlavné smery: prísni zelanťi a voľní konventuáli, medzi ktorými stoja mierni ústupkári. — Po umiernenom generálovi Krescencovi z Jesi (1244—1247) príde observant Ján z Parmy (1247—1257), ktorý upadne do chillastického bludu joachimizmu. Jeho nástupca, učený sv. Bonaventúra (1257—1273), bol opäť miernejšieho smeru. A sv. Bonaventúra zaviedol vyšetrovanie proti bludnému učeniu svojho predchodcu. Tu sa osoby posudzujú s hľadiska prísnych zelanťov, preto sv. Bonaventúra sa opisuje nechválne. — Pisateľa hlavy dosť ťažko určiť. Mohol by to byť brat Hugolín z Monte Giorgio alebo Angelus Clarenus, ktorý vo svojej Historii septem tribulationum (trib. IV.) má túto hlavu doslovne; pravdepodobne však prevzal Clarenus od Hugolína toto videnie, lebo Clarenus, ktorý vstúpil do rehole r. 1270, nemohol sa osobne stretnúť s Jakubom z Massy (zomrel r. 1280).

⁸⁸⁾ O bratovi Egídovi a Juniperovi je reč v ich Životoch. Brat Marek z Montina je pravdepodobne totožný s Matúšom z Montore, o ktorom bola reč už v 45. hl. Florettov; ináč o ňom nevieme nič. — O bratovi Lucidovi (Staršom) bola už poznámka v hl. 42. — Brat Ján (Parmský) je spomínaný

Veľmi som túžil vidieť toho brata Jakuba, lebo keď som prosil brata Jána, spoločníka spomenutého brata Egída, aby mi vysvetlil isté duchovné veci, riekol mi: »Ak sa chceš poučiť o duchovnom živote, pousiluj sa hovoriť s bratom Jakubom z Massy, lebo i brat Egíd túžil byť osvietený od neho, a k jeho slovám nemožno nič pridať, ani odobrať, lebo jeho myseľ prenikla k tajnostiam nebeským a slová jeho sú slovami Ducha svätého, a niet človeka na zemi, ktorého by som si tak želal vidieť, ako jeho.«

Tento brat Jakub začiatkom predstavenstva brata Jána z Parmy upadol raz počas modlitby do vytrženia v Bohu, a tri dni bol vo vytržení, zbavený všetkého telesného cítenia; a bol taký necitlivý, že bratia nevedeli s istotou, či nie je mŕtvy. A v tom vytržení mu Boh zjavil, čo malo prísť a stať sa v našej reholi; preto, keď som to počul, vzrástla moja túžba vidieť ho a rozprávať sa s ním.

A keď sa zapáčilo Bohu, aby som mal príležitosť rozprávať sa s ním, prosil som ho takto: »Ak je pravda, čo som počul o tebe, prosím ťa, aby si to predomnou netajil. Počul som, že ako si bol tri dni sťa mŕtvy, medzi inými vecami ti Boh zjavil, čo má prísť na našu rehoľu; a toto hovoril brat Matúš, provinciál Marky, ktorému si to z poslušnosti vyjavil.« Tu brat Jakub s veľkou pokorou pripustil, že to, čo brat Matúš hovoril, je pravda.

A slová jeho, totiž spomenutého brata Matúša, provinciála Marky, sú tieto: »Ja som brat, ktorému Boh zjavil všetko, čo príde na našu rehoľu; lebo brat Jakub z Massy mi vyjavil a porozprával, po mnohých veciach, ktoré mu Boh zjavil o stave bojujúcej Cirkvi, že videl v zjavení krásny a veľmi veľký strom, ktorý mal koreň zo zlata a plody jeho boli ľudia, a všetci boli Menšími bratmi. Hlavné konáre boli rozdelené podľa počtu provincií rehole a každý konár mal toľko bratov, koľko boli v provincii, označenej tým konárom; a vtedy sa dozvedel počet všetkých bratov v reholi a každej pro-

i ako jeden z tých, čo dodávali zprávy o sv. Františkovi z nariadenia janovskej kapituly »trom druhom«.

vincii, a tiež ich mená a vek, postavenie, úrady, stupne, hodnosti a milosti a viny všetkých. A videl brata Jána z Parmy na najvyššom mieste prostredného konára toho stromu; a na vrcholkoch konárov, ktoré boli okolo toho prostredného konára, boli provinciáli všetkých provincií. A potom videl Krista sedieť na svojom preveľkom a jagavom tróne; ten Kristus zavolať svätého Františka, dal mu kalich plný ducha života a poslal ho, hovoriac: »Chod a navštív svojich bratov a daj im piť z tohto kalicha ducha života, lebo duch satanov povstane proti nim a zaútočí na nich a mnohí z nich odpadnú a nevstanú viac.« A dal Kristus svätému Františkovi dvoch anjelov, aby ho sprevádzali.

A tu prišiel svätý František podávať svojim bratom kalich života, a začal ho podávať od brata Jána, ktorý vzal a rýchle a zbožne vypil do dna; a hneď zažiaril celý ako slnko. A po ňom rad-radom podával ho svätý František všetkým ostatným, a len málo bolo tých, ktorí ho s dostatočnou úctou a zbožnosťou vzali a vypili celý. Tí, ktorí ho zbožne prijali a vypili do dna, hneď zažiarili ako slnko; tí však, ktorí všetko vyliali a nebrali ho so zbožnosťou, stali sa čiernymi, tmavými, znetvorenými a hroznými na pohľad; tí, ktorí čiastočne vypili a čiastočne vyliali, čiastočne zažiarili a čiastočne otmaveli, viac alebo menej, podľa toho, koľko vypili a koľko vyliali. Ale nad všetkých ostatných žiaril horespomenutý brat Ján, ktorý úplnejšie vypil kalich života, čím dosiahol hlbokého nazerania na priepasť nekonečného svetla božieho a poznal v ňom protivenstvá a búrky, ktoré majú vzniknúť proti spomenutému stromu a triasť a hýbať jeho konármi.

Preto spomenutý brat Ján odišiel s vrcholku konára, na ktorom bol, i sostúpil pod všetky konáre a ukryl sa na úpäť pňa stromu a zamyslel sa. A brat Bonaventúra, ktorý sa čiastočne napil z kalicha a čiastočne vylial, vystúpil na konár a na miesto, odkiaľ sostúpil brat Ján. A keď bol na spomenutom mieste, nechty na rukách sa mu premenili v železné pazúry, ostré a nabrúsené ako britvy; preto sa pohl s miesta, na ktoré vystúpil a chcel sa prudko a rozzúrene vrhnúť na brata Jána,

aby mu uškodil. Lež brat Ján, keď to videl, zakričal silne a odporúčal sa Kristovi, ktorý sedel na tróne; a Kristus na jeho krik zavolať svätého Františka a dal mu ostrý kresací kameň a riekol: »Choď a týmto kameňom orež bratovi Bonaventúrovi nechty, ktorými chce poškriabať brata Jána, takže mu nebude môcť uškodiť.« Tu svätý František šiel a urobil, ako mu Kristus kázal.

Po tomto prišiel víchor a oboril sa na strom tak silne, že bratia popadali na zem, a najprv padli tí, čo celkom vyliali kalich ducha života a diabli ich odniesli na miesto tmavé a hrozné. Lež brata Jána, spolu s ostatnými, ktorí vypili kalich do dna, zanesli anjeli na miesto života, večného svetla a blaženého jasu. A horespomenutý brat Jakub, ktorý mal videnie, chápal a rozoznával v jednotlivostiach i zreteľne to, čo videl, čo sa týka mien, postavenia a stavu každého. A tak dlho trvala tá búrka proti stromu, kým nepadol a neodniesol ho vietor.

A potom, hneď ako prestala búrka, z koreňa toho stromu, ktorý bol zlatý, vyrástol iný strom, celý zo zlata, ktorý vydal listy, kvety a plody pozlátené. O tomto strome a o jeho mohutnosti, hĺbke, kráse, vóni a ctnosti je teraz lepšie mlčať, ako hovoriť.⁶⁹⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XLIX.

Ako sa zjavil Kristus bratovi Jánovi z Alverny.⁷⁰⁾

Medzi inými múdrymi a svätými bratmi a synmi svätého Františka, ktorí, ako hovorí Šalamún, sú slá-

⁶⁹⁾ Nižaká udalosť v dejinách františkánskej rehole počas XIII. stor. nepotvrďuje túto obnovu a neobjasňuje to, čo je tu zamlčané.

⁷⁰⁾ Päť posledných hláv hovorí o bl. Jánovi z Alverny, a je to ako by úvod k Úvahám o sv. ranách, ktoré mali svoje dejisko na vrchu Alverne. V skutočnosti však iba prvá udalosť sa stala na Alverne. Nasledujúce príbehy (hl. 50 a 52) mohli sa stať aj inde, najskôr v Markách, kde Ján strávil

vou otcovou, bol za našich čias v spomenutej provincii Marky ctihodný a svätý brat Ján z Ferma, ktorý, pretože dlhý čas žil vo svätom kláštore na Alverne a tam i odišiel z tohto života, volal sa i brat Ján z Alverny, lebo bol človekom zvláštného života a veľkej svätosti.

Tento brat Ján, keď bol svetským mladíkom, túžil celým srdcom po ceste pokánia, ktoré zachováva čistotu tela a duše; preto už ako celkom malý chlapec začal nosiť krúžkový pancierik⁹¹⁾ a železný kruh na holom tele, a cvičil sa v odriekaní; a zvlášť, keď sa zdržoval s kanonikmi svätého Petra vo Ferme, ktorí žili nádherne, utekal pred telesnými rozkošami a trýznil svoje telo veľmi prísnyim odriekaním. Lež keď si tým veľmi popudil proti sebe spoločníkov, ktorí mu sťahovali pancierik a rôznym spôsobom prekážali jeho odriekaniu, vnuknutím božím odhodlal sa zanechať svet i s jeho milovníkmi a obetovať sa úplne v náručie Ukrižovaného, v habite ukrižovaného svätého Františka. A tak i urobil.

Keď bol teda prijatý do rehole taký mladý a sverný starostlivosti novicmajstra, stal sa tak preduchovným a zbožným, že niekedy, keď počul spomenutého majstra hovoriť o Bohu, jeho srdce sa rozlievalo ako vosk pri ohni; a s takou veľkou sladkosťou milosti sa rozpaľoval v láske božej, že nemôžuc pevne stáť a znášať toľkú sladkosť, vstával a ako opitý duchom behal raz

prvé obdobie svojho života. Tu všetky tieto príbehy dobre zapadajú ako úvod ku Františkovým videniam na hore Alverne. — Bl. Ján narodil sa vo Fermo r. 1259, a ako dieťa vstúpil vo svojom rodnom meste medzi rehoľných kanonikov sv. Augustína. R. 1272 prešiel k Menším bratom. Do r. 1292 zostával v markijských kláštoroch, potom sa usadil na Alverne, kde zomrel 9. augusta 1322. Nebol iba mystikom a vizionárom. Ako misionár prešiel celé Taliansko, najmä v Toskáne a Umbrii hodne apoštoloval. Tu sú zaznačené iba jeho kajúce skúšky a mystické vytrženia.

⁹¹⁾ Bola to drótená vojenská košeľa, spojená s platňami starého brnenia. Že mu ju druhovia vzali, bolo to varí pre jeho mladosť a zčasti i pre voľnejšie smýšľanie, ktoré sa už vtedy začalo uplatňovať.

po záhrade, raz po lese, inokedy po kostole, ako ho hnali ten plameň a nával ducha.

Potom, postupom času, božská milosť neustále dávala vzrastať tomu anjelskému človekovi od ctnosti k ctnosti a v nebeských daroch, v božských povznese- niach a vytrženiach, natoľko, že niekedy jeho myseľ bola povznesená k lesku cherubínov, niekedy k ohňu sera- finov, niekedy k blaženosti blahoslavených, niekedy k láskyplným a úchvatným objatiám Kristovým, nielen duchovnými pocitmi zvnútra, lež aj zrejmými vonkajší- mi znakmi a telesnými pocitmi. A obzvlášť raz nesmier- nym spôsobom zapálil plameň božskej lásky jeho srdce, a trval v ňom ten plameň celé tri roky; v tom čase ob- držal podivuhodné útechy a návštevy božie a často bol vytržený v Boha; a, jedným slovom, v spomenutom čase zdal sa byť celý rozplamenený a zapálený leskom Kri- sta. A to bolo na svätom vrchu Alverne.

Lež pretože Boh sa zvlášť stará o svojich synov a dáva im podľa rôznych časov raz útechu, raz trápenie, inokedy šťastie, inokedy zasa protivenstvo, ako vidí, že to po- trebujú, aby ich zachoval v pokore alebo aby zapálil v nich túžbu po veciach nebeských, pozdávalo sa božej добрote po troch rokoch odňať spomenutému bratovi Já- novi ten lúč a plameň božskej lásky a zbaviť ho každej duševnej útechy; brat Ján ostal takto bez svetla a bez lásky božej, celý zarmútený, smutný a utrápený. Preto chodil taký úzkostlivý lesom, blúdil sem a tam, volal hlasne, s plačom a vzdychmi milého ženicha svojej duše, ktorý sa ukryl a odišiel od neho, a bez ktorého jeho duša nenachádzala pokoja, ani odpočinku; lež na žiadnom mieste a žiadnym spôsobom nemohol nájsť sladkého Ježiša, ani nijako sa nemohol dostať k tomu presladkému duchovnému pocitu lásky Kristovej, na aký bol zvyklý. A toto trápenie trvalo mnoho dní, ktoré strávil v neustálom plači, vzdychaní a prosení Boha, aby mu vo svojej добрote vrátil milého ženicha jeho duše.

Konečne, keď sa Bohu zazdalo, že už dosť vyskúšal jeho trpezlivosť a zapálil jeho túžbu, jedného dňa, keď brat Ján chodil po spomenutom lese a sadol si taký zro- nený, utrápený a unavený poblíž ktoréhosi buka, a keď

tam sedel, hľadiac tvárou, zaliatou slzami k nebu, hľa, razom sa zjavil Ježiš Kristus blízko pri ňom na chodníku, kadiaľ prišiel brat Ján, ale nič nehovoril. Keď ho brat Ján zbadal, vediac dobre, že je to Kristus, hneď sa mu hodil k nohám a s nesmiernym plačom ho veľmi pokorne prosil a hovoril: »Pomôž mi, Pane môj, lebo bez teba, Spasiteľ môj presladký, som v tmách a plači; bez teba, Baránok najtichší, som v úzkosti a strachu; bez teba, Syn Boha najvyššieho, som v zmätku a zahanbení; bez teba som olúpený o každé dobro a slepý, lebo ty si Ježiš, pravé svetlo duše; bez teba som stratený a zatratený, lebo ty si životom duše a životom života; bez teba som neplodný a suchý, lebo ty si prameňom každého daru a každej milosti; bez teba som celý zarmútený, lebo ty si Ježiš, naša spása, láska a túžba, chlieb posilňujúci a víno rozveseľujúce sbory anjelské a srdcia všetkých svätých. Osvieť ma, majster predrahý a pastier najláskavejší, lebo ja som tvojou ovečkou, hoci nehodnou.«

Lež pretože túžba svätých ľudí, ktorú Boh mešká vyplniť, rozplameňuje ich k väčšej láske a zásluhe, požehnaný Kristus odchádza bez toho, že by prehovoril nejaké slovíčko a uberá sa preč po spomenutom chodníku. Tu brat Ján sa zdvihne a beží za ním a znova sa mu hodi k nohám a so svätou neústupnosťou ho zadrží a prezbožnými slovami ho prosí a hovorí: »Ó Ježiš presladký, maj zmilovanie so mnou trpiacim, vyslyš ma pre množstvo svojho milosrdenstva a pre pravdu svojej spásy, a vráť mi radosť svojej tváre a svojho láskavého pohľadu, lebo celá zem je plná tvojho milosrdenstva.« A Kristus zasa odchádza a nič neprehovorí, ani ho nijako nepoteší; a robí s ním ako matka s dieťaťom, keď chce, aby zatúžilo po prsníku a nechá ho s plačom ísť za sebou, aby ho potom vzalo ochotnejšie.

Preto aj brat Ján znova s väčšou horlivosťou a túžbou ide za Kristom; a keď prišiel k nemu, požehnaný Kristus sa obrátil a pozrel naň veselým a milým pohľadom a roztvoriac svoju presvätú a milosrdnú náruč, objal ho presladko. A pri tom roztvorení náruče videl

brat Ján vychádzať z najsvätejších prs Spasiteľa lúče podivuhodného svetla, ktoré ožarovali celý les a aj jeho v duši i na tele.

Tu brat Ján pokľakol k nohám Krista a požehnaný Ježiš, podobne ako Magdaléne, podal mu láskavo nohu, aby ju bozkal; a brat Ján ju s najväčšou úctou omýval slzami natoľko, že sa skutočne zdal byť druhou Magdalénou, a riekol zbožne: »Prosím ťa, Pane môj, aby si nehľadel na moje hriechy, ale pre svoje presväté umučenie a pre vyliatie predrahej krvi svojej prebuď moju dušu v milosti svojej lásky, keďže to je tvoje prikázanie, aby sme ťa milovali celým srdcom a všetkou vrúcnosťou; tento príkaz nik nemôže vykonať bez tvojej pomoci. Pomôž mi teda, najmilší Syn boží, aby som ťa miloval celým srdcom svojím a zo všetkých svojich síl.«

A keď brat Ján takto hovoril pri nohách Ježišových, bol vyslyšaný a znova dostal predošlú milosť, totiž plameň božskej lásky, a cítil sa celý obnovený a potešený; a keď spoznal, že dar božskej milosti sa vrátil k nemu, začal ďakovať požehnanému Kristovi a bozkávať zbožne jeho nohy. A potom, keď vstal, aby sa pozrel Spasiteľovi do tváre, Kristus natiahol k nemu a podal mu svoje presväté ruky, aby ich bozkal, a keď ich brat Ján pobozkal, priblížil sa a privínil na prsia Ježiša, objal ho a pobozkal na jeho presvätú hrud', a Kristus podobne objal a pobozkal jeho. A pri tom objímaní a bozkávaní brat Ján cítil takú božskú vôňu, že keby sa všetky koreniny a všetky voňavky sveta posbieraly dokopy, zdaly by sa zápachom v porovnaní s touto vôňou; a v nej brat Ján upadol úplne do vytrženia a bol potešený a osvietený, a tá vôňa trvala v jeho duši po veľa mesiacov.⁹²⁾

A od toho času z jeho úst, napojených z prameňa božskej milosti na hrudi Spasiteľa, vychádzaly slová podivuhodné a nebeské, ktoré premieňali srdcia tých, čo

⁹²⁾ Na Alverne bola na tomto požehnanom mieste vystavaná kaplnka, a pôda, po ktorej kráčal Kristus, ohradená múrikom.

ich počuli a prinášaly veľký úžitok v dušiach. A na lesnom chodníku, na ktorom stály požehnané nohy Krista, a hodný kus okolo, cítieval brat Ján tú vôňu a videl tú žiaru vždy, keď tam šiel vtedy, i dlhý čas potom.

Keď sa napokon brat Ján po vytržení a po zmiznutí telesnej prítomnosti Krista prebral, bol taký osvietený v duši v priepasti jeho božstva, že hoci nebol človekom vzdelaným ľudským učením, predsa podivuhodne riešil a vysvetľoval najťažšie a hlboké otázky o božskej Trojici a hlboké tajomstvá Písma svätého. A veľa rás potom, keď hovoril pred pápežom a kardinálmi a pred kráľom, barónmi, majstrami a učencami, všetkých uvádzal v úžas vznešenými slovami a hlbokými výpoveďami, ktoré hovoril.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA I..

Ako videl brat Ján z Alverny, keď slúžil na Dušičky omšu, mnohé duše, vyslobodené z očistca.

Keď raz spomenutý brat Ján deň po Všetechsvätých slúžil omšu za všetky duše zomrelých, ako to Cirkev nariadila, obetoval s takým citom lásky a s takou súcitnou zbožnosťou tú presvätú Sviatosť (po ktorej, pre jej účinky, duše zomrelých túžia nad všetky ostatné dobrá, ktoré možno za ne konať), že sa zdal celý rozplývať sladkosťou zbožnosti a bratskej lásky. Preto, keď dvíhal zbožne počas tej omše Telo Kristovo a obetoval ho Bohu Otcovi a prosil ho, aby z lásky k svojmu požehnanému Synovi Ježišovi Kristovi, ktorý visel na kríži pre vykúpenie duší, láskavo vyslobodil z múk očistca duše zomrelých, ktoré on sám stvoril a vykúpil, videl naraz skoro nekonečný počet duší vychádzať z očistca, ako nespočetné ohnivé iskry, ktoré vychádzajú z horiacej pece, a videl ich vystupovať do neba pre zásluhy umučenia Kristovho, čo sa každý deň obetuje za živých i za mŕtvych v presvätej hostii, ktorá je hodná poklony na veky vekov. Amen.

O svätom bratovi Jakubovi z Fallerone, a ako sa zjavil po smrti bratovi Jánovi z Alverny.⁸³⁾

V tom čase, keď brat Jakub z Fallerone, človek veľmi svätý, bol ťažko chorý v kláštore v Mogliano v kustódii fermskej, brat Ján, menovaný z Alverny, ktorý sa vtedy zdržoval v kláštore v Masse, počujúc o jeho chorobe, pretože ho miloval ako svojho drahého otca, pohrúžil sa do modlitby zaňho a zbožne prosil Boha v rozjímavnej modlitbe, aby spomenutému bratovi Jakubovi vrátil telesné zdravie, keby to bolo pre jeho dušu lepšie.

A ako sa takto zbožne modlil, upadol do vytrženia a videl nad svojou celou, ktorá bola v lese, vo vzduchu veľký zástup anjelov a svätých v takom lesku, že celá krajina okolo bola ožiarená. A medzi tými anjelmi videl chorého brata Jakuba, za ktorého prosil, celého jagavého, v žiarivom šate. Videl medzi nimi tiež blahoslaveného otca svätého Františka, ozdobeného svätými ranami Kristovými a veľkou slávou. Videl a spoznal aj svätého brata Lucida a starého brata Matúša z Monte Rubbiano⁸⁴⁾ a mnohých iných bratov, ktorých nikdy nevidel, ani nepoznal v tomto živote. A ako tak brat Ján s veľkou radosťou hľadel na ten blažený zástup svätých, bolo mu s istotou zjavené spasenie duše spomenutého chorého brata, a že v tejto chorobe zomrie; lež nie hneď po smrti má ísť do raja, lebo musí sa trocha očistiť v očistci. Tým zjavením sa brat Ján pre spásu tej duše tak potešil, že ani trochu nesmútil nad telesnou smrťou, ale s veľkou sladkosťou ducha volal ho sám v sebe a hovoril: »Brat Jakub, sladký otec môj; brat Jakub, sladký

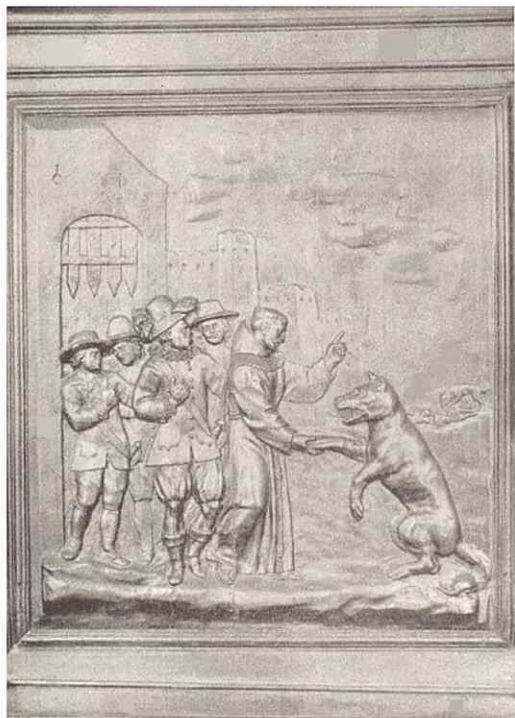
⁸³⁾ Mogliano je na juh od Maceraty pri Fallerone, v kustódii fermskej. — Je tu opäť ťažkosť s dátami. Jakub z Massy (alebo Fallerone) zomrel r. 1260, vtedy však by sa s ním nemohol lúčiť brat Ján, ktorý sa narodil r. 1259. Ide tu alebo o druhého Jakuba, alebo o legendárne pospájanie príbehov.

⁸⁴⁾ Sv. Lucid je ten istý, čo i v hl. 48 — Lucid Starší. — Matúš z Monte Rubbiano je známy z hl. 45. Nepoznal tých, ktorí zomreli skôr než vstúpil do rehole (pred r. 1272).

brat; brat Jakub, najvernejší sluha a priateľ boží; brat Jakub, spoločník anjelov a druh blažených.« A keď v tejto istote a radosti prišiel k sebe, hneď odišiel z kláštora a odobral sa navštíviť spomenutého brata Jakuba do Mogliana.

A keď ho našiel tak ťažko chorého, že sotva vládal rozprávať, oznámil mu telesnú smrť a spásu a slávu duše, podľa uistenia, ktoré dostal božím zjavením; brat Jakub celý natešený týmto v duchu i na tvári, prijal ho s veľkou radosťou a jasným pohľadom a ďakoval mu za dobrú novinu, ktorú mu priniesol a odporúčal sa mu vrúcne. Tu ho brat Ján srdečne prosil, aby sa po svojej smrti vrátil k nemu a povedal mu, v akom stave je; a brat Jakub mu to prisľúbil, ak sa bude Bohu páčiť dovoliť to. A po týchto slovách, keď sa priblížila chvíľa odchodu, brat Jakub začal odriekať zbožne tento verš žalmu: »V pokoji vo večnom živote zaspiem a budem odpočívať«; a keď dopovedal tento verš, s radostnou a veselou tvárou odišiel z tohto života.

A potom, keď ho pochovali, vrátil sa brat Ján do kláštora v Masse a očakával splnenie sľubu brata Jakuba, že sa k nemu vráti v deň, v ktorý riekol. Lež keď sa spomenutého dňa modlil, zjavil sa mu Kristus s veľkou družinou anjelov a svätých, brata Jakuba však medzi nimi nebolo; preto brat Ján, veľmi začudovaný, zbožne ho odporúčal Kristovi. Potom, druhého dňa, keď sa brat Ján v lese modlil, zjavil sa mu brat Jakub v sprievode anjelov, celý slávny a naradovaný; a brat Ján mu riekol: »Ó otče svätý, prečo si sa nevrátil ku mne v deň, ktorý si sľúbil?« Brat Jakub odvetil: »Lebo som potreboval trochu očistenia; lež v tej samej chvíli, keď sa ti zjavil Kristus a ty si mu mňa odporúčal, Kristus ťa vyslyšal a vyslobodil ma zo všetkých múk. A tu som sa zjavil bratovi Jakubovi z Massy, svätému laikovi, ktorý posluhoval pri omši a videl po premenení Hostiu, keď ju kňaz dvíhal, zmenenú a obrátenú v podobu prekrásneho živého Chlapčeka, i riekol som mu: »Dnes idem s týmto Chlapčekom do kráľovstva večného života, kde nik nemôže ísť bez neho.« A po týchto slovách brat Jakub zmizol a odišiel do neba s celou tou blaho-

30. František skrotí vlka v Gubbio. (Kvelinky, kap. XXI.)

slavenou družinou anjelov; a brat Ján bol veľmi potešený.

Spomenutý brat Jakub z Fallerone zomrel na vigíliu svätého Jakuba apoštola, v mesiaci júli, v horespomenutom kláštore v Mogliano, v ktorom pre jeho zásluhy učinila božia dobrota po jeho smrti veľa zázrakov.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA LII.

O videní brata Jána z Alverny, v ktorom poznal celý poriadok Najsvätejšej Trojice.

Horespomenutého brata Jána z Alverny, keďže sa dokonale zriekol každej rozkoše a potechy svetskej alebo časnej, a v Boha uložil všetku svoju rozkoš a celú svoju nádej, božia dobrota obdarovala podivuhodnými útechami a zjaveniami, zvlášť na sviatky Kristove; preto, keď sa raz približoval sviatok Narodenia Krista, v ktorý určite očakával potechu zo sladkého človečenstva Ježišovho, Duch svätý vložil mu do duše takú veľkú a mocnú lásku a plamennú vrúcnosť Kristovu, pre ktorú sa tento ponížil a vzal na seba našu ľudskosť, že skutočne sa mu zdalo, že mu bude duša vytrhnutá z tela a že horí ako pec. A keďže nemohol zniesť ten oheň, trápil sa, celý omdlieval a kričal silným hlasom, lebo pre nával Ducha svätého a pre prílišnú páľčivosť lásky nemohol sa zdržať, aby nekričal. A v tej chvíli, keď prichádzala naň tá nesmierna páľčivosť, prichádzala s ňou i taká istá a pevná nádej v spásu, že za celý svet neveril, že by musel ísť do očistca, keby bol vtedy zomrel. A táto láska mu trvala dobrého pol roka, hoci tú nesmiernu páľčivosť necítil ustavične, lež prichádzala v určité hodiny dňa.

A v tom čase, i potom, dostal od Boha podivuhodné a mnohé návštevy a útechy; a veľa ráz upadol do vytrženia, ako videl ten brat, ktorý prv opísal tieto veci. Medziiným, ktorúsi noc bol tak pozdvihnutý a vytržený v Boha, že videl v ňom Stvoriteľa všetkých vecí stvorených, i nebeských i pozemských, a všetky ich dokonalosti, stupne a roztriedenia, každé zvlášť. A vtedy jasne spoznal, ako každá vec stvorená odzrkadľuje svoj-

ho Stvoriteľa, a ako Boh je nad i vnútri i vonku i vedľa všetkých vecí stvorených. Ďalej spoznal jediného Boha v troch osobách a tri osoby v jednom Bohu, a nesmier-
nu lásku, pre ktorú sa Syn boží vtelil z poslušnosti k Otcovi. A konečne spoznal v tom videní, že niet nijakej inej cesty, po ktorej by duša mohla kráčať k Bohu a obsiahnuť život večný, iba skrze požehnaného Krista, ktorý je cesta, pravda a život duše. Amen.

KAPITOLA LIII.

Ako padol Ján z Alverny, keď slúžil omšu, sfa by bol mŕtvy.

Spomenutému bratovi Jánovi stala sa raz v hore-spomenutom moglianskom kláštore, ako rozprávajú bratia, ktorí tam boli prítomní,⁶³⁾ tá podivuhodná príhoda, že prvú noc po oktáve svätého Vavrinca a cez oktávu Nanebevzatia Panny Márie, keď odriekal v kostole matutínum s ostatnými bratmi a prišlo naň pomazanie božej milosti, odišiel do záhrady rozjímať o umučení Krista a pripraviť sa celou svojou zbožnosťou na slúženie svätej omše, ktorú mal spievať toho rána. A keď rozjímal o slovách premenenia Tela Kristovho, totiž: Hoc est corpus meum, a uvažoval o nesmiernej láske Kristovej, pre ktorú nielen že nás chcel vykúpiť svojou predrahou Krvou, ale aj svoje Telo a Krv dal za pokrm najhodnejší našej duše, začala sa v ňom rozmáhať taká vrúcnosť a taká slasť lásky sladkého Ježiša, že jeho duša už viac nemohla znášať toľkú sladkosť, lež kričal hlasne a ako opitý duchom neprestával sám k sebe hovoriť: »Hoc est corpus meum«; lebo keď hovoril tie slová, zdalo sa mu, že vidí požehnaného Krista s Pan-nou Máriou a množstvom anjelov. A pri tých slovách ho Duch svätý osvietil k chápaniu všetkých hlbokých a vznešených tajomstiev tej prevelebnej Sviatosti.

⁶³⁾ Podľa tohto úvodu by brat Hugolín nebol osobne prítomný. No z ďalej povedaného je zjavné, že tam bol osobne. Je to úmyselná neosobnosť, lebo udalosť je dosvedčená aj inými.

A keď svitalo, šiel v tej vrúcnosti ducha a v tej úzkosti a s tými slovami do kostola, nemysliac, že by ho mohol niekto počuť alebo vidieť; lež na chóre sa modlil nejaký brat, a ten videl a počul všetko. A keďže nemohol pre hojnosť milosti božej v tej vrúcnosti vydržať, kričal silným hlasom; a tak zotrval, až prišiel čas k slúženiu omše; preto šiel sa prichystať a vyšiel k oltáru.

A keď začal omšu, čím ďalej pokračoval, tým viac v ňom rástla láska Kristova a tá vrúcnosť zbožnosti, s ktorou mu bol daný nevýslovny pocit Boha, ktorý sám nevedel pochopiť, ani neskôr potom vyjadriť jazykom. Preto obávajúc sa, aby tá vrúcnosť a pocit Boha nevzrástly natoľko, že by musel prerušiť omšu, bol veľmi v rozpakoch a nevedel, čo urobiť, či pokračovať ďalej v omši, alebo čakať. Lež pretože aj inokedy sa mu stal podobný prípad, a Pán utíšil tú vrúcnosť natoľko, že nemusel prerušiť omšu, dúfajúc, že sa to i teraz môže stať, s veľkou bázňou pokračoval v omši ďalej. A keď došiel až po prefáciu o Panne Márii, začalo v ňom natoľko rásť božie osvietenie a lahodná slasť lásky božej, že ako prichádzal ku Qui pridie, sotva vládol znášať toľkú slasť a sladkosť. Konečne, keď došiel po úkon premenenia a vyslovoval nad hostiou slová premenenia, vysloviac polovicu slov, totiž: Hoc est, na žiaden spôsob nemohol pokračovať ďalej, lež len opakoval tie isté slová: Hoc est; a príčina, prečo nemohol pokračovať ďalej, bola, že cítil a videl prítomnosť Krista s množstvom anjelov, velebnosť ktorého nevládol zniesť; a videl, že Kristus nevchádza do hostie a že sa hostia nepremeňuje na Telo Kristovo, kým nevypovie druhú polovicu slov, totiž: corpus meum. Preto, keď stál takto v úzkosti a nepokračoval ďalej, gvardián a ostatní bratia a tiež mnohí svetskí ľudia, ktorí boli v kostole na omši, priblížili sa k oltáru a s bázňou pozerali a uvažovali o počínaní brata Jána; a mnohí z nich plakali od dojatia.

Konečne po dlhej prestávke, keď sa zapáčilo Bohu, brat Ján vyriekol hlasno: corpus meum; a naraz podoba chleba zmizla a v hostii sa zjavil požehnaný Ježiš Kristus, vtelený a oslávený, a ukázal mu pokoru a lásku, ktorá ho primäla vteliť sa z Panny Márie a ktorá ho

núti každodenne prichádzať do rúk kňaza, keď premeňuje hostiu. Tým bol ešte viac pozdvihnutý v sladkosti nazerania. Preto, keď dvíhal Hostiu a premenený kalich, bol vytržený mimo seba; a keď sa jeho duša odlúčila od telesného cítenia, telo padlo dozadu, a keby ho nebol zadržal gvardián, ktorý stál za ním, bol by padol na zem horeznačky. Preto, keď sa sbehli k nemu bratia i svetskí ľudia, ktorí boli v kostole, mužovia i ženy, zanesli ho do sakristie sťa mŕtveho, pretože jeho telo bolo meravé ako telo mŕtveho človeka, a prsty na rukách mal stuhnuté tak silne, že nijako ich nemohli roztvoriť alebo pohnúť. A takto omdletý, alebo vytržený, ležal až do terciie; a to bolo v lete.

A pretože ja, ktorý som bol pri tom, veľmi som túžil vedieť, čo s ním učinil Boh, hneď ako sa prebral, šiel som k nemu a prosil som ho pre lásku božiu, aby mi všetko porozprával. Tu on, pretože mi veľmi dôveroval, vyrozprával všetko po poriadku; a medzi inými vecami mi riekol, že ako premeňoval Telo a Krv Krista, a aj predtým, bolo jeho srdce mäkké sťa vosk veľmi ohriaty, a telo zdalo sa mu byť bez kostí tak, že skoro nemohol zdvihnúť ramená, ani ruky a urobiť znamenie kríža nad hostiou, ani nad kalichom. Ďalej mi riekol, že skôr než sa stal kňazom, Boh mu zjavil, že zamdlie pri omši; lež pretože už odslúžil veľa omší a nestalo sa mu to, myslel, že to zjavenie nebolo od Boha. A predsa asi päťdesiat dní pred Nanebevzatím Panny Márie, keď sa mu stal horespomenutý prípad, Boh mu znova zjavil, že sa mu ten prípad stane okolo spomenutého sviatku Nanebevzatia; ale potom sa nerozpamätal na spomenuté zjavenie.

Na chválu Kristovu. Amen.

Úvahy o svätých ranách

Úvahy o svätých ranách

V tejto čiaske budeme zbožne uvažovať o slávnych ranách blahoslaveného otca nášho, pána svätého Františka, ktoré obdržal od Krista na svätom vrchu Alverne. A pretože spomenutých rán bolo päť, podľa piatich rán Kristových, preto toto pojednanie bude mať päť úvah.

Prvá bude o tom, ako prišiel svätý František na svätý vrch Alvernu.

Druhá bude o živote a obcovaní, ktoré viedol so svojimi spoločníkmi na spomenutom vrchu.

Tretia bude o serafínskom zjavení a vtlačení rán.

Štvrtá bude o tom, ako svätý František po obdržaní rán sostúpil s vrchu Alverny, a vrátil sa do kláštora Panny Mária Anjelskej.

Piata bude o istých videniach a zjaveniach božích, učinенých po smrti svätého Františka svätým bratom a iným zbožným osobám, o spomenutých ranách.

I. ÚVAHA.

Ako daroval pán Orlando z Chiusi svätému Františkovi vrch Alvernu.¹⁾

Čo sa týka prvej úvahy, treba vedieť, že svätý František, keď mal štyridsaťtri rokov, roku 1224, vybral sa

¹⁾ Je to úplne nové pojednanie spracovaním a složením jednotlivých častí a celkov. Hoci poznáme pramene, na ktorých sa zakladajú jednotlivé časti, ba celé odseky Úvah, úplný latinský text sa dosiaľ nenašiel. Vrch Alvernu dostal sv. František od grófa Orlanda už r. 1213 a r. 1214 vyšiel prvý raz na túto krásnu horu. — Úvahy o sv. ranách podľa spôsobu spracovania leglenda radia všetky alvernské príhody, i časove hodne vzdialené, vedľa seba.

z vnuknutia božieho zo spoločného údolia so spoločným bratom Leom na cestu do Romagne; a cestou uberal sa popod hrad Montefeltro,²⁾ na ktorom hrade bola práve veľká hostina a slávnosť z príležitosti pasovania ktoréhosi z grófov z Montefeltra za rytiera.³⁾ Keď svätý František počul o tej slávnosti, ktorá sa tam konala, a že je tam shromaždené mnoho vznešených ľudí z rozličných krajov, povedal bratovi Leovi: »Poďme hore na tú slávnosť, lebo s pomocou božou naša prítomnosť bude tam slúžiť len k duševnému dobru.«

Medzi inými vznešenými ľuďmi, čo prišli na tú slávnosť, nachádzal sa istý mocný a bohatý toskánsky šľachtic, menom Orlando z Chiusi v Casetine,⁴⁾ ktorý pre podivuhodné veci, čo počul o svätosti a zázrakoch svätého Františka, veľmi si ho uctieval a veľmi si želal vidieť ho a počuť kázať.

Príde svätý František na ten hrad, vojde dnu a uberá sa na nádvorie, kde bolo shromaždené celé množstvo tých šľachticov; a s rozplameneným duchom vystúpi na akýsi múrik⁵⁾ a začne kázať, zvoliac si za predmet kázne tieto slová ľudového príslovia: Také je, ktoré čakám, dobrodenie, že rád mám preň i utrpenie. A o tomto predmete z vnuknutia Ducha svätého kázal tak vrúcne a tak hlboko, uvádzajúc rozličné príklady bolesti a mučeníctva svätých apoštolov a svätých mučeníkov, prísneho pokánia svätých vyznavačov a mnohého súženia a pokušenia svätých panien a iných svätých, že všetci ľudia upierali naňho oči a myseľ, a počúvali pozorne, ako by anjel boží hovoril. Medzi nimi spomenutý pán Orlando, uchvátený v srdci Bohom skrze po-

²⁾ Spomínaná cesta vedie od Panny Márie Anjelskej údolím tberským ku Borgo Sansepolcro, prejde do údolia rieky Marecchie smerom na Rimini. Na pol cesty na pravom boku je mesto San Leo s hradom Montefeltro.

³⁾ Pasovanie za rytiera dialo sa v XIII. stor. s veľkou cirkevnou i svetskou okázalosťou.

⁴⁾ Zámok Chiusi je na južnom svahu pod Alvernou.

⁵⁾ V znaku mesta San Leo je sv. František ako káže pod brestom. Podľa podania stál sv. František pri svojej kázni na múriku pod brestom, ktorý mu robil tieň.

divuhodnú kázeň svätého Františka, zaumienil si po kázni poradiť sa s ním o veciach svojej duše a ich usporiadaní.

Preto po kázni zavolať svätého Františka naňok a povedal mu: »Otče, chcel by som sa s tebou poradiť o spáse svojej duše.« Svätý František odvetil: »To sa mi veľmi páči; ale teraz choď a ucti si svojich priateľov, ktorí ťa pozvali na slávnosť, poobeduj s nimi a po obede môžeme sa rozprávať, koľko sa ti bude páčiť.« Pán Orlando ide teda na obed a po obede vráti sa k svätému Františkovi, a pokojne s ním usporaduje a urovnáva veci svojej duše. A na konci povedal tento pán Orlando svätému Františkovi: »Mám v Toskáne vrch, veľmi súci na pobožnosť, ktorý sa volá Alverna, je veľmi osamelý, pustý a nadovšetko výhodný pre toho, kto by chcel činiť pokánia na mieste vzdialenom od ľudí, alebo pre toho, kto túži po živote samotárskom. Keby sa ti to pozdávalo, ochotne by som ho pre spásu svojej duše daroval tebe a tvojim spoločníkom.« Keď svätý František počul takú veľkodušnú ponuku takej veci, po akej veľmi túžil, náramne sa potešil, a vzdávajúc chválu a vďaku najprv Bohu a potom pánovi Orlandovi, povedal mu toto: »Pane, keď sa vrátite domov, pošlem k vám dvoch svojich spoločníkov a vy im ukážete vrch; a ak sa im pozdá vhodným na modlitbu a skutky pokánia, už od tejto chvíle prijímam vašu láskavú ponuku.« A po týchto slovách svätý František odišiel a po skončení svojej cesty vrátil sa do kláštora Panny Márie Anjelskej; a pán Orlando podobne, keď sa skončili slávnosti, vrátil sa na svoj hrad, ktorý sa volal Chiusi a ktorý bol na miľu cesty od Alverny.

Keď sa teda svätý František vrátil k Panne Márii Anjelskej, poslal dvoch svojich spoločníkov k spomenutému pánovi Orlandovi, ktorých tento, keď k nemu prišli, prijal s veľkou radosťou a láskou. A chcúc im ukázať vrch Alvernu, poslal s nimi do päťdesiat ozbrojených mužov, aby ich chránili od divej zveri. A s týmto sprievodom vystúpili tí bratia na vrch a prezreli si ho pozorne; a nakoniec prišli k časti vrchu, veľmi príhodnej na pobožnosti a rozjímanie, v ktorej časti bola

malá rovinka, a toto miesto vyvolili za príbytok pre seba a svätého Františka. A pomocou tých ozbrojených mužov, ktorí ich sprevádzali, postavili niekoľko chatrčí z konárov stromov; a tak v mene božom prijali a zaujali vrch Alvernu a príbytok bratov na tom vrchu, i odišli a vrátili sa k svätému Františkovi.

A keď prišli k nemu, porozprávali mu, ako a akým spôsobom zaujali na vrchu Alverne miesto, veľmi príhodné na modlitbu a rozjímanie. Keď svätý František počul túto novinu, veľmi sa potešil a chváliac Boha a ďakujúc mu, s veselou tvárou rozprával sa s tými bratmi a povedal toto: »Synáčkovia moji, blíži sa náš štyridsaťdenný pôst k úcte svätého Michala archanjela;⁶⁾ pevne verím, že je vôľa božia, aby sme svoj štyridsaťdenný pôst strávili na vrchu Alverne, ktorý vrch nám pripravila Božia Prozreteľnosť, aby sme si na česť a slávu božiu a jeho slávnej Panny Márie a svätých anjelov kajúcnosťou zaslúžili od Krista posvätenie toho požehnaného vrchu.«

A tu, po týchto slovách, vzal svätý František so sebou brata Massea z Marignana pri Assisi, muža veľmi múdreho a veľmi výrečného, a brata Angela Tancredi z Rieti, muža veľmi jemného, ktorý bol vo svete rytierom, a brata Lea, muža najvyššej jednoduchosti a čistoty, za čo ho svätý František veľmi miloval a skoro každú svoju tajnosť mu vyjavoval; s týmito tromi bratmi začal sa svätý František modliť a potom, po modlitbe, odporúčajúc seba i vyššie spomenutých spoločníkov do modlitieb bratov, ktorí ostali doma, vydal sa v mene Ježiša Krista ukrižovaného s tými tromi spoločníkmi na cestu k vrchu Alverne.

A cestou zavolať svätý František brata Massea, jedného z troch svojich spoločníkov, a povedal mu toto:

⁶⁾ Úryvok o štyridsaťdennom pôste ku sv. Michalovi týka sa posledného pobytu sv. Františka na Alverne r. 1224, keď dostal Serafínsky svätec stigmy. No sprievodcovia svätcovi a im udelené práce patria k prvej tu opisovanej ceste sv. Františka. Na poslednej ceste bol i brat Illuminát a podľa niektorých i Silvester.

»Ty, brat Masseo, budeš našim gvardiánom a naším predstaveným počas tejto cesty, kým pôjdeme a budeme spolu; a zachováme si svoj zvyk, modliť sa Hodinky alebo rozprávať o Bohu, alebo zachovávať mlčanie, a nebudeme vopred myslieť na jedlo ani na spánok, ale keď príde čas k prenocovaniu, vyžobeme si trocha chleba a tam zostaneme a odpočinieme si na tom mieste, ktoré nám Boh pripraví.« Tu tí traja spoločníci sklonili hlavy, prežehnali sa o pokračovali v ceste.⁷⁾

A prvý večer prišli do istého kláštora bratov a tam prenocovali; druhého večera, pre zlé počasie a pre únavu, nemohli dôjsť do nijakého kláštora bratov, ani na nijaký hrad alebo do nejakej dedinky, a keď nadišla sychravá noc, uchýlili sa na nocľah do akéhosi opusteného a prázdneho kostola, a tam sa uložili na odpočinok. A zatiaľ čo spoločníci spali, svätý František sa ponoril do modlitby; a hľa, počas modlitby, ešte v prvej časti noci, prišlo s ohromným hrmotom a revom veľké množstvo divých diablov i začali naňho dorážať a znepokojovať ho; jeden ho sácal sem, druhý tam, jeden ho ťahal hore, iný dolu, jeden sa mu vyhrážal jednou vecou, druhý mu vytýkal inú, a tak rozličnými spôsobmi sa usilovali vyrušovať ho v modlitbe, ale nepodarilo sa im to, lebo Boh bol s ním. Preto, keď svätý František už dlhšie znášal tie diabolské útoky, začal hlasite volať: »Ó zatratení duchovia, nič viac nemôžete, iba čo vám dovolí ruka božia: a preto v mene všemohúceho Boha vás vyzývam, aby ste narábali s mojím telom tak, ako vám to dovolil Boh; rád všetko pretrpím, lebo nemám väčšieho nepriateľa ako svoje telo, a preto preukazujete mi veľkú službu, keď sa namiesto mňa vypomstíte nad mojím nepriateľom.« Tu ho diabli pochytili s veľkou prudkosťou a zúrivosťou a začali ho vláčiť po kostole a oveľa

⁷⁾ Prvý deň prišli akiste po Città di Castello a odtiaľ zamierili do útulku bratov, menovaného Bonriposo (Dobrý oddych), niekoľko kilometrov na juh. Na druhý deň dorazili až po opustený kostol sv. Petra pri Caprese. Odpočinok v opustenom kostole nestal sa však na prvej ceste, lež až na poslednej ceste, keď sv. František išiel na osloví.

viac trýzniť ako predtým. A tu svätý František začal volať a hovoriť: »Pane môj Ježišu Kriste, ďakujem Ti za veľkú lásku a dobrotu, ktorú mi preukazuješ, lebo je znakom veľkej lásky, keď Pán dôkladne trestá svojho sluha za všetky jeho poklesky už na tomto svete, aby nebol trestaný na onom. I ja som ochotný s radosťou znášať každý trest a každé protivenstvo, ktoré mi Ty, Bože, pošleš za moje hriechy.«

Tu diabli, zahanbení a premožení jeho vytrvanlivosťou a trpezlivosťou, zutekali, a svätý František s rozplameneným duchom vyjde z kostola a vojde do lesa, ktorý tam blízko ležal a ponorí sa do modlitby a vzdychajúc, sliac a bijúc sa v prsia, usiloval sa nájsť Ježiša. ženícha a miláčka svojej duše. A keď ho konečne našiel v skrytosti svojej duše, hovoril k nemu úctivo ako k svojmu pánovi, potom zasa mu odpovedal ako svojmu sudcovi, hneď na to ho prosil ako otca a hneď sa shováral s ním ako so svojím priateľom. V tú noc a v tom lese jeho spoločníci, keď sa prebudili a počúvali a pozorovali, čo robí, videli a počuli ho s plačom a volaním vrúcne prosiť o zmilovanie božie pre hriešnikov. Videli a počuli ho tiež hlasite oplakávať utrpenie Krista, ako by ho videl na vlastné oči. V tejže noci videli ho aj modliť sa s rukami složenými do kríža a dlhý čas vznášajúceho sa a pozdvihnutého nad zemou, obkľúčeného žiariacim oblakom. A tak v týchto svätých úkonoch prebdel celú noc.

A potom ráno, keď spoločníci zbadali, že pre námahy noci a pre nevyspatosť je svätý František telesne veľmi slabý a že by sa mu zle kráčalo peši, šli k istému chudobnému roľníkovi v tom kraji a prosili ho, aby požičal z lásky k Bohu svoje osliatko pre brata Františka, ich otca, ktorý nemôže chodiť peši. Keď ich tento počul spomínať brata Františka, opýtal sa ich: »Ste z bratov toho brata Františka z Assisi, o ktorom sa rozpráva toľko dobrého?« Bratia odvetili, že áno a že skutočne preňho prosia to osliatko. Tu ten dobrý človek s veľkou ochotou a starostlivosťou pripravil osliatko a priviedol k svätému Františkovi, a s veľkou úctou mu pomohol

vysadnúť. I uberal sa ďalej, a ten človek s nimi za svojím osliatkom.

A keď už prešli kus cesty, povedal roľník svätému Františkovi: »Povedz, mi, si ty brat František z Assisi?« Svätý František odvetí, že áno. »Usiluj sa teda«, povedal roľník, »aby si bol taký dobrý, za akého ťa všetci ľudia pokladajú, lebo mnohí veľmi ti dôverujú; a preto ťa napomínam, aby si nebol iný, než ako ľudia očakávajú.« Keď počul svätý František tie slová, nepokladal za poníženie, že ho napomína roľník, a nepovedal si sám v sebe: Čo za grobiana ma to napomína?, ako by dnes povedali mnohí pyšní, ktorí nosia habit, ale hneď soskočil s osla na zem, kľakol pred roľníkom, pobožkal mu nohy a pokorne ďakoval, že ho ráčil tak láskavo napomenúť. Tu roľník a spoločníci svätého Františka s veľkou úctou ho zdvihli zo zeme a znova posadili na osla; i uberal sa ďalej.

A keď vystúpili asi doprostred vrchu, pre veľkú horúčavu a namáhavé stúpanie začal toho roľníka trápiť náramný smäd, takže začal volať za svätým Františkom: »Jaj! jaj! umriem od smädu; a ak nedostanem niečo k pitíu, skutočne zahyniem.« Svätý František preto sostúpil s osla a ponoril sa do modlitby; a dlho tak kľačal s rukami pozdvihnutými k nebu, kým mu Boh nedal zjavením na vedomie, že ho vyslyšal. I hovorí sedliakovi: »Bež rýchle k tamtej skale a tam nájdeš prameň čerstvej vody, ktorú Kristus vo svojom milosrdenstve v tejto chvíli vyviedol zo skaly.« Bežl ten človek na miesto, ktoré mu svätý František ukázal a nájde krásny prameň, ktorý vytiekol z pretvrdej skaly mocou modlitby svätého Františka, i napil sa dosýta a bol občerstvený. A je celkom zrejmé, že ten prameň zázračne vyviedol Boh na prosby svätého Františka, lebo ani predtým ani potom na tomto mieste nebolo vidieť studničky, ani nijakej vody v susedstve toho prameňa široko-ďaleko. Po tejto príhode svätý František so spoločníkmi a roľníkom poďakovali Bohu za preukázaný zázrak; a potom pokračovali v ceste.

A keď prišli na úpätie vlastného vrchu Alverny, zatúžil svätý František odpočinúť si trocha pod dubom,

ktorý bol na ceste a je tam dosiaľ;⁸⁾ a ako pod ním svätý František odpočíval, začal si obzerať polohu miesta a krajiny. A hľa, za toho pozorovania priletelo veľké množstvo rozličných vtákov, ktorí všetci spevom a trepotaním krídel prejavovali preveľkú radosť a veselosť; a obklopili svätého Františka tak, že niektorí si mu sadli na hlavu, niektorí na plecía, niektorí na ruky, niektorí do lona a niektorí okolo nôh. Keď to videli jeho spoločníci a roľníci, a divili sa, svätý František, celý plesajúci v duchu, povedal toto: »Myslím, predrahi bratia, že nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi sa páči, aby sme prebývali na tejto osamelej hore, keď naše sestričky a bračkovia vtáci prejavujú toľkú radosť z nášho príchodu.« A po týchto slovách vstal a uberal sa ďalej; a konečne prišli na miesto, ktoré predtým zaujali jeho spoločníci.

Na chválu Kristovu a jeho najsvätejšieho Mena. Amen.

A toto je to, čo patrí k prvej úvahe, totiž ako prišiel svätý František na svätý vrch Alvernu.

II. ÚVAHA.

O živote svätého Františka a jeho spoločníkov na vrchu Alverne.⁹⁾

Druhá úvaha je o tom, ako žil svätý František a jeho spoločníci na spomenutom vrchu.

A čo sa týka tohto, treba vedieť, že pán Orlando, keď počul, že svätý František s tromi spoločníkmi vystúpil na vrch Alvernu, aby sa tam zdržoval, zaradoval sa veľmi a nasledujúceho dňa sa vybral s mnohými zo

⁸⁾ Kázeň vtáčkom sa vzťahuje na prvú cestu (srovn. hl. 16 Kvetiniek), kým príbeh s drsným dedičanom a zázračným prameňom je z poslednej cesty. Na mieste kázne vtáčkom je od r. 1802 »kaplnka vtáčkov«.

⁹⁾ V tejto druhej Úvahe stretáme sa s mnohými príbehmi, pre ktoré niet iného prameňa. Je to napr. návšteva grófa Orlanda na Alverne, zjavenie o vzniku alvernských trhlín, hľadanie druhého príbytku pre Františka, zloba diabla, ktorý chcel svrhnúť sv. Františka so skaly.

svojho hradu na cestu a šiel ho navštíviť, nesúc chlieb a iné veci k živobytiu preňho a pre jeho spoločníkov.¹⁰⁾ A keď prišiel hore, našiel ich v modlitbách; i priblížiac sa k nim, pozdravil ich. Tu sa svätý František zdvihol a prijal pána Orlanda a jeho družinu s preveľkou láskou a radosťou. A potom sa začali rozprávať; a po rozhovore a keď svätý František poďakoval za svätý vrch, ktorý mu daroval, a za jeho návštevu, poprosil ho, aby mu dal urobiť chudobnú celku pod prekrásnym bukom, ktorý bol od príbýtku bratov vzdialený na dohodenie kameňom, lebo to miesto sa mu zdalo byť veľmi posvätné a súce na modlitbu. A pán Orlando hneď ju dal spraviť.

A po tomto, pretože sa schyľovalo k večeru a bol čas k odchodu, svätý František skôr než odišli, povedal im krátku kázeň; a potom, po kázni a po požehnaní, pán Orlando, sbierajúc sa k odchodu, zavolał stranou svätého Františka a jeho spoločníkov a povedal im: »Drahí moji bratia, neželal by som si, aby ste na tomto pustom vrchu znášali nejakú telesnú núdzu, pre ktorú by ste sa menej mohli venovať veciam duchovným; a preto chcem, a hovorím to raz navždy, aby ste sa s najväčšou dôverou obracali na môj dom v každej svojej potrebe. A keby ste konali opačne, veľmi za zlé by som vám to mal.« Keď to povedal, odišiel so svojím sprievodom a vrátil sa na hrad.

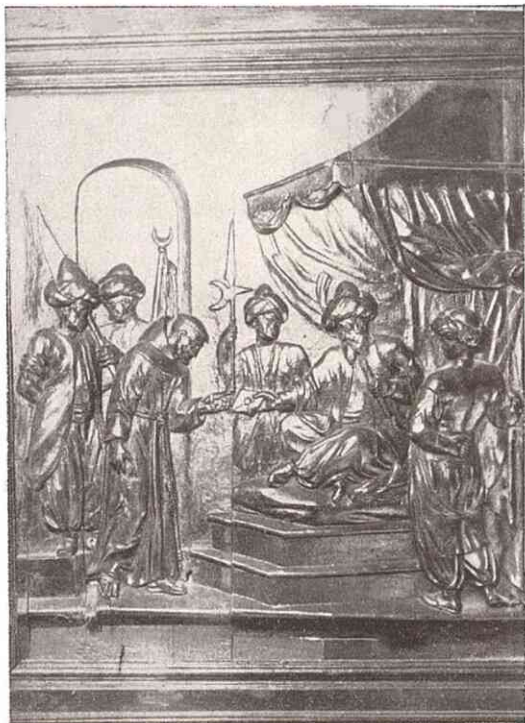
Tu svätý František kázal svojim spoločníkom posadať si a poučoval ich o spôsobe a živote, aký mali viesť oni i každý, kto chce žiť v samote. A medziiným zvlášť im prikázal zachovávať svätú chudobu, hovoriac: »Príliš si nevšímajte láskavej ponuky pána Orlanda, aby ste v tej veci nejakou neurazili našu paniu, svätú chudobu. Buďte presvedčení, že čím viac budeme bočiť

¹⁰⁾ Gróf Orlando chcel takto splatiť Františkovu návštevu, ktorou ho svätec možno i viac ráz poctil. Na Alverne sú zachované poháre a črpák, ktoré používal sv. František pri stole grófovom; synovia grófovi ich darovali spolu so stolom r. 1274 Menším bratom.

od chudoby, tým viac svet bude bočiť od nás a tým väčšiu núdzu budeme triet; ale ak skutočne pevne privinieme k sebe svätú chudobu, svet pôjde za nami a bude nás hojne živiť. Boh nás povolal do tejto svätej rehole pre spásu sveta a urobil smluvu medzi nami a svetom, aby sme my svetu dávali dobrý príklad a svet aby sa staral o naše potreby. Zotrvávajme teda vo svätej chudobe, lebo ona je cestou dokonalosti, zárukou a záväzkom večného bohatstva.« A po mnohých krásnych a zbožných slovách a poučeníach o tejto veci, zakončil takto: »To je spôsob života, ktorý predpisujem sebe i vám. A pretože vidím, že sa blíži moja smrť, chcem byť v samote a sobranosti s Bohom a oplakávať pred ním svoje hriechy; a brat Leo, keď za dobré uzná, nech mi prinesie kúsok chleba a trocha vody; a pod nijakou zámienkou nepúšťajte ku mne nijakého svetského človeka, ale vy mu odpovedzte namiesto mňa.« A po týchto slovách udelil im požehnanie a odišiel do svojej cely pod bukom;¹¹⁾ a spoločníci ostali na svojom mieste a zaumienili si pevne zachovávať príkazy svätého Františka.

O niekoľko dní, keď svätý František stál pred spomenutou celou a obzeral si polohu vrchu a divil sa veľkým puklinám a priepadliskám preveľkých skál, pohrúžil sa do modlitby; a tu mu Boh zjavil, že tie podivuhodné pukliny vznikly zázračne v hodine umučenia Krista, keď, ako hovorí evanjelista, skaly sa pukaly. A Boh chcel, aby sa to ukázalo zvlášť na tomto vrchu Alverne, na znamenie, že na tomto vrchu sa malo obnoviť umučenie Ježiša Krista, v jeho duši láskou a spoluutrpéním, a v jeho tele vtlačením svätých rán.

¹¹⁾ Františkovu celu pod bukom neskôr premenili na kaplnku, nazvanú tiež sv. Magdalény, ktorá je teraz pripojená k hlavnému kostolu alvernskému. Od nej na dohodenie kameňom je kostolík Panny Márie Anjelskej, postavený na mieste prvej kaplnky a spoločného príbytku bratov. Sv. František chcel, aby bol kostolík na Alverne zasvätený Anjelskej Panne Márii, ktorej bol zasvätený prvý kostol rehole — Porclunkula.

Sv. František pred sultánom.

(Kvetinky, kap. XXIV.)

Keď svätý František obdržal toto zjavenie, hneď sa utiahol do cely a úplne sa vnorí do seba a pripravuje na prijatie tajomstva toho zjavenia. Ak od toho času svätý František začal častejšie okusovať v ustavičnej modlitbe sladkosť božského nazerania, skrze ktoré veľa ráz upadol do vytrženia v Boha, takže ho spoločníci vidávali telesne vyzdvihnutého nad zemou a vo vytržení zbaveného smyslov.

V týchto rozjímavých vytrženiach mu zjavil Boh nielen veci súčasné a budúce, ale i tajné myšlienky a žiadosti bratov, ako to toho dňa skúsil na sebe brat Leo, jeho spoločník. Tento brat Leo, keďže znášal od diabla veľmi veľké pokušenie, nie telesné, lež duchovné, veľmi zatúžil mať nejaké zbožné slová, napísané rukou svätého Františka, a myslel si, že keby ich mal, to pokušenie by prestalo buď úplne alebo aspoň čiastočne. A toto želanie neodvážil sa z hanblivosti a úcty povedať svätému Františkovi; lež komu to nepovedal brat Leo, tomu to zjavil Duch svätý. Preto si ho svätý František zavolať k sebe, dal si doniesť kalamár, pero a papier, a vlastnou rukou napísal chválu na Krista, podľa túžby brata, a na konci urobil znamenie Tau¹²⁾ a dal mu to,

¹²⁾ Tau, grécke písmeno pre T; svojou podobou znázorňuje kríž. Sv. František používal ako svoj osobný znak toto písmeno, ku ktorému prikresľoval lebku. — Vzácný Františkov rukopis, ku ktorému brat Leo pripojil svoje poznámky, uchováva sa v Assisi v Sacro Convento. Na jednej strane papiera sú tzv. *Laudes Dei*, Františkov chválospev za sv. rany. Znejú po latinsky: »Tu es sanctus Dominus Deus solus, qui facis mirabilia. Tu es fortis. Tu es magnus. Tu es altissimus. Tu es rex omnipotens. Tu Pater sancte. Rex coeli et terre. Tu es trinus et unus Domine Deus, omne bonum. Tu es bonum, omne bonum, summum bonum. Dominus Deus, vivus et verus. Tu es caritas, amor. Tu es sapientia. Tu es humilitas. Tu es patientia. Tu es securitas. Tu es quietas. Tu es gaudium et letitia. Tu es iustitia et temperantia. Tu es omnes divitia ad sufficientiam. Tu es pulchritudo. Tu es mansuetudo. Tu es protector. Tu es custos et defensor. Tu es fortitudo. Tu es refugium. Tu es spes nostra. Tu es fides nostra. Tu es magna dulcedo nostra. Tu es vita

hovoriac: »Vezmi si, predrahý bratku, tento papier a opatruj ho starostlivo až do smrti. Boh ťa žehnaj a zachráň od každého pokušenia. Neľakaj sa, že máš pokušenia; lebo vtedy ťa pokladám za väčšieho služobníka a priateľa božieho, a väčšmi ťa milujem, čím viac pokušení musíš znášať. Skutočne ti hovorím, že nik sa nesmie pokladať za dokonalého priateľa božieho, dokým neprejde mnohými pokušeniami a trápeniami.« Keď brat Leo s najväčšou zbožnosťou a vierou prijal toto písmo, pokušenie hneď úplne prestalo; a keď sa vrátil do kláštora, rozprával spoločníkom s najväčšou radosťou, akú milosť obdržal od Boha tým, že dostal to písmo z rúk svätého Františka. I schoval ho a starostlivo opatroval, a bratia ním neskôr vykonali mnohé zázraky.

Od toho času spomenutý brat Leo s veľkou nevinnosťou a dobrým úmyslom začal pozorovať a všímať si starostlivo život svätého Františka; a svojou čistotou zaslúžil si vidieť svätého Františka niekoľko ráz vytrženého v Boha a zdvihnutého nad zemou, niekedy na tri lakte vysoko, niekedy na štyri, niekedy až k vrcholku duba a niekedy ho videl zdvihnutého vo vzduchu tak vysoko, a obklopeného takým leskom, že sotva ho mohol rozoznať. A čo robil ten jednoduchý brat? Keď bol svätý František zdvihnutý nad zemou tak málo, že ho

aeterna nostra, magnus et admirabilis Dominus, Deus omnipotens, misericors Salvator.« Na druhej strane kartičky je zvláštne požehnanie Františkovo pre Lea: »Benedicat tibi Dominus et custodiat te. Ostendat faciem suam tibi et misereatur tui. Convertat vultum suum ad te et det tibi pacem. Dominus benedicat frater Leo te.« Nad požehnanie pripísal brat Leo červeným atramentom poznámku o dobe a okolnostiach vzniku kartičky. Laudes Dei vznikly, vraj, 2 roky pred Františkovou smrťou ako vďaka za obdržanie stigmat. Pod požehnaním čítame poznámku tej istej ruky: »Beatus Franciscus scripsit manu sua istam benedictionem mihi fratri Leonī.« A pod literou T, ktorou sa končí požehnanie: »Simili modo fecit istud signum Tau cum capite manu sua.« — Z toho pravdaže vyplýva, že tu opisovaná udalosť stala sa neskôr, až po stigmatizáciu, a nie ako sa tu hovorí.

mohol dočiahnuť, prichádzal potichúčky, objímal a bozkával mu nohy a so slzami hovoril: »Bože, maj zmiľovanie so mnou hriešnym, a pre zásluhy tohto svätého človeka daj mi nájsť tvoju milosť.« A raz, keď tak stál pod nohami svätého Františka, ktorý bol zdvihnutý zo zeme natoľko, že sa ho nemohol dotknúť, videl sostupovať z neba listok, popísaný zlatými písmenami a usadzovať sa na hlavu svätého Františka, na ktorom listku boli napísané tieto slová: Tu je milosť božia; a keď ho prečítal, videl ho vracť sa do neba.

Darom milosti božej, ktorá bola v ňom, svätý František nielen, že býval vytržený v Boha extatickým nazeraním, lež i anjelským videním bol posilnený. Keď ktoréhosi dňa svätý František rozmýšľal o svojej smrti a stave rehole po svojej smrti, a keď hovoril: »Pane Bože, čo bude po mojej smrti s tvou chudobnou rodinou, ktorú si vo svojej добрote sveril mne hriešnemu? Kto ju bude posilňovať, kto napravovať, kto sa bude modliť za nich?« a podobné slová, zjavil sa mu anjel, poslaný od Boha,¹³⁾ potešoval ho a hovoril toto: »Oznamujem ti v mene božom, že tvoja rehoľa potrvá až do súdneho dňa, a nebude nijakého tak veľkého hriešnika, ktorý by nenašiel milosrdenstvo u Boha, ak bude zo srdca milovať tvoju rehoľu; a nik, kto bude tvoju rehoľu zo zloby prenasledovať, nebude môcť dlho žiť. Okrem toho nijaký veľký hriešnik v tvojej reholi, ktorý nenapraví svoj život, nebude môcť nadiľho ostať v nej. A preto sa nazarmucuj, keď vidíš vo svojej reholi niekoľko zlých bratov, ktorí nezachovávajú regulu ako majú a nemysli, že preto táto rehoľa zahynie; lebo vždy sa nájdú v nej mnohí a mnohí, ktorí budú žiť podľa Kristovho evanjelia a zachovávať čistotu reguly; a títo hneď po tuzemskom živote pôjdu do večného života bez toho, žeby museli prejsť očistcom. Niektorí ju budú

¹³⁾ Podľa iných prameňov sám Kristus dal Františkovi tieto zašľúbenia. A František nariadil Leovi, aby kameň, na ktorom Kristus sedel, umyl najprv vodou, potom vínom, olejom a balzamom (Dodatky, hl. 5). Kameň sa ukazuje v »kaplnke pod bukom«, pri hlavnom chráme.

zachovávať menej dokonale a tí, skôr než pôjdu do raja, budú očistení v očistci, ale určovať čas očisťovania Boh sverí tebe. Lež o tých, ktorí vôbec nebudú zachovávať regulu, sa nestaraj, hovorí Boh, lebo ani on sa o nich nestará.« A po týchto slovách anjel odišiel a svätý František zostal celý posilnený a potešený.

Potom sa približoval sviatok Nanebevzatia Panny Márie, a svätý František hľadá príhodné miesto, čím viac osamelé a skryté, kde by mohol osamote odbaviť štyridsaťdenný pôst ku cti svätého Michala archanjela, ktorý sa začína spomenutým sviatkom Nanebevzatia. Preto zavolať brata Lea a povedal mu toto: »Choď a postav sa ku dverám kaplnky kláštora bratov a keď ťa zavolám, vráť sa ku mne.« Brat Leo ide, postaví sa ku dverám a svätý František sa vzdiali na kus cesty a silne zakričí. Keď brat Leo počuje volanie, vráti sa k nemu a svätý František mu hovorí: »Synu, hľadáme iné miesto, osamelejšie, odkiaľ ma nebudeš môcť počuť, keď ťa zavolám.« A keď hľadali, spozorovali na južnej strane vrchu miesto osamelé a veľmi zodpovedajúce jeho úmyslu; lež nedalo sa tam dostať, lebo vpredu bola prehrozná a strašlivá skalná trhlina: preto s veľkou námahou preložili cez ňu akési drevo na spôsob mosta a dostali sa ťa.¹⁴⁾ Tu teda svätý František poslal po ostatných bratov a povedal im, že zamýšľa na tomto osamelom mieste odbaviť štyridsaťdenný pôst ku cti svätého Michala a preto ich prosí, aby mu tu postavili nejakú celku tak, aby nepočuli nijaký jeho krik. A keď bola cela postavená, povedal im svätý František: »Choďte do svojho kláštora a nechajte ma samého, lebo s pomocou božou tu zamýšľam odbaviť štyridsaťdenný pôst bez huku a roztržitosti mysle. A preto nik z vás nech neprichádza ku mne, ani sem nepúšťajte nijakého svet-

¹⁴⁾ Tento opis porozumie ľahko ten, kto bol na Alverne. »Prehrozná a strašlivá priepasť« začína sa pri rozčesnutej skale (»sasso spicco«) a rozdeľuje celý vrch vo dvoje. Teraz na mieste, kde sv. František prešiel, je priepasť preklenutá viaduktom a krytou chodbou, ktorá vedie do kaplnky stigmatizácie.

ského človeka. Ale len ty, brat Leo, prídeš ku mne raz cez deň s kúskom chleba a vody, a druhý raz v noci v čas matutína; a to prídeš ticho a keď budeš na kraj mosta, povieš: — Domine, labia mea aperies.¹⁵⁾ — A ak ti odpoviem, prejdí a príď do cely a pomodlíme sa spolu matutinum; ak však neodpoviem, hneď sa vzdiaľ. « A toto hovoril svätý František preto, lebo niekedy býval taký vytržený v Boha, že nič nepočul a nič necítil smysliami tela. A keď to svätý František dopovedal, požehnal ich a oni sa vrátili do svojho kláštora.

Keď teda prišiel sviatok Nanebevzatia, svätý František začal štyridsaťdenný pôst, umŕtvujúc telo preveľkou zdržanlivosťou a prísnosťou, a posilňujúc ducha vrúcnyimi modlitbami, bdením a bičovaním. A týmito skutkami rozhojňoval v sebe ctnosti, a tak pripravoval svoju dušu k prijatiu božských tajomstiev a božských svetiel, a telo k znášaniu krutých útokov diablov, s ktorými často viditeľne bojoval. Tak medziiným stalo sa raz, za toho štyridsaťdenného pôstu, keď svätý František vyšiel ktoréhosi dňa s rozplamenenou dušou z cely a šiel sa pomodliť do veľmi blízkej jaskyne, vyhlbenej v skale, od ktorej až dolu k zemi je obrovská hĺbka a strašlivá, hrozná kolmá stena, že zrazu prišiel diabol s preveľkým lomozom a rachotom, v ohavnej podobe aby ho odtiaľ sotil dolu. Preto svätý František, keďže nemal, kam by utiekol, a keďže nemohol zniesť prehrozný pohľad na diabla, obrátil sa náhle ku skale rukami, tvárou i celým telom a porúčajúc sa Bohu, šmátral rukami po niečom, čoho by sa mohol chytiť. Ale ako sa páčilo Bohu, ktorý nedopustí, aby jeho služobníci boli pokúšaní viac než môžu zniesť, skala, o ktorú bol opretý, nenazdajky sa zázračne vyhlbila podľa tvaru jeho tela a prijala ho do seba, a ako by vstrčila ruky i obličaj do mäkkého vosku, tak sa do spomenutej skaly vtláčil tvar obličaja a rúk; a tak sa s pomocou božou oslobodil od diabla.

¹⁵⁾ Zo žalmu 51, 15. Takto sa začína kňaz modliť matutinum. A chór odpovedá slovami: Et os meum annuntiabit laudem tuam, čo mal sv. František Leovi odpovedať.

Lež to, čo diabol nemohol vtedy urobiť svätému Františkovi, totiž sotiť ho dolu, urobil potom, dlhší čas po smrti svätého Františka, istému jeho milému a zbožnému bratovi, ktorého diabol na tom samom mieste, keď ukladal niekoľko kusov dreva, aby sa tadiaľ mohlo bez nebezpečenstva chodiť z úcty k svätému Františkovi a zázraku, čo sa tam stal, sotil jedného dňa, keď niesol na hlave veľké drevo, ktoré tam chcel umiestiť, a shodil ho dolu i s tým drevom na hlave.¹⁶⁾ Ale Boh, ktorý zachránil a vyslobodil od pádu svätého Františka, pre jeho zásluhy zachránil a vyslobodil i jeho zbožného brata od nebezpečenstva pádu; keď totiž spomenutý brat padal, s veľkou zbožnosťou a hlasite sa porúchal do ochrany svätého Františka; ten sa mu hneď i zjavil, zachytil ho a položil bez každého úrazu alebo zranenia dolu na kamene. Preto ostatní bratia, ktorí počuli jeho krik ako padal, keďže mysleli, že je mŕtvy a na kúsky rozbitý pádom na ostré kamene, vzali s veľkou bolesťou a plačom máry a druhou stranou vrchu schádzali, aby priniesli kusy jeho tela a pochovali ich. A keď už boli na úpätí vrchu, stretol ich brat, ktorý padol, nesúc na hlave drevo, s ktorým padol a spieval hlasite *Te Deum laudamus*. A keď sa bratia náramne čudovali, vyrozprával im po poriadku ako padal, a ako ho svätý František zachránil od všetkého nebezpečenstva. Tu všetci bratia spolu s ním šli do kláštora, spievajúc *Te Deum* a chváliac a ďakujúc Bohu a svätému Františkovi za zázrak, ktorý urobil tomuto ich bratovi.

Keď teda svätý František, ako bolo povedané, pokračoval v spomenutom štyridsaťdennom pôste, pritom všetkom, že mnoho útokov musel znášať od diabla, predsa i mnoho útech obdržal od Boha, nielen návštevami anjelov, ale i skrze divých vtákov, lebo za celého štyridsaťdenného pôstu sokol, ktorý hniezdil tam vedľa jeho cely, každú noc niečo pred matutinom budil ho svojím spevom a trepotaním krídel pred jeho celou a neodíšiel, kým nevstal, aby sa pomodlil matutinum; a

¹⁶⁾ Príbeh mal sa stať r. 1273 bl. bratovi Františkovi del Malefizl z Florencie.

keď bol svätý František viac unavený ako inokedy, alebo slabý, alebo chorý, sokol, ako by nejaký rozumný a súcitný človek, spieval neskôr. A tomuto svätému budíčku sa svätý František veľmi tešil, lebo starostlivosť sokola zaháňala od neho každú lenivosť a popoháňala ho k modlitbe; a okrem toho sokol niekedy cez deň krotko sedával pri ňom.

Konečne, čo sa týka tejto druhej úvahy, keď bol svätý František veľmi unavený telesne veľkým umŕtvovaním a útokmi diablov a chcel duchovným pokrmom svojej duše posilniť telo, začal rozmýšľať o nekonečnej sláve a radosti blahoslavených vo večnom živote, a pritom začal prosiť Boha, aby mu doprial milosti okúsiť trošička z tých radostí. A ako tak rozmýšľal, zjavil sa mu zrazu v preveľkom lesku anjel, ktorý mal v ľavej ruke husle a v pravej sláčik;¹⁷⁾ a keď svätý František celý prekvapený hľadel na toho anjela, tento pretiahol jediný raz sláčikom po husliach a hneď taká sladkosť melódie naplnila dušu svätého Františka a zbavila ho všetkých telesných citov, že sa bál, ako hovoril neskôr spoločníkom, ak by bol anjel potiahol sláčik dolu, že by bola duša pre neznesiteľnú sladkosť opustila telo.

A toto je, čo patrí k druhej úvahe.

III. ÚVAHA.

O serafínskom zjavení a vtlačení rán svätému Františkovi.¹⁸⁾

Čo sa týka tretej úvahy, totiž serafínskeho zjavenia a vtlačenia rán, načim uvažovať, že ako sa približoval sviatok svätého Kríža v septembri, šiel brat Leo jednej noci v obvyklú hodinu, aby odbavil so svätým Františkom matutínium; a keď na kraji mosta povedal, ako

¹⁷⁾ Príbeh podľa Tomáša Celanského mal sa stať v Rieti, rok pred smrťou Františkovou.

¹⁸⁾ V tejto Úvahe sú už len udalosti posledného pobytu Františkovo na Alverne, súvisiace s vtlačením rán. Pisateľ tejto Úvahy musel byť dobre oboznámený s Alvernou, lebo jeho popis miesta je nanajvýš presný.

bol zvyklý: »Domine, labia mea aperies«, a keď mu svätý František neodpovedal, brat Leo sa nevrátil nazad, ako mu rozkázal svätý František, ale s dobrým a svätým úmyslom prešiel cez most a tichúčko vošiel do jeho cely, a keď ho nenašiel, myslel si, že sa niekde v lese modlí. Preto vyjde von a pri svite mesiaca hľadá ho ticho po lese; a konečne začul hlas svätého Františka, a keď sa priblížil, zbadal ho, ako kľačí s tvárou a rukami pozdvihnutými k nebu a hovorí rozplamenený v duchu: »Kto si ty, o najsladší Bože môj, a kto som ja, najbiednejší červ a naničhodný sluha tvoj?« A neustále opakoval tie isté slová, a nič iné nehovoril. Preto brat Leo veľmi zadivený týmto, zdvihol zrak a hľadel k nebesiam; a ako tak hľadel, videl prichádzať z neba prekrásnu a prejavavú horiacu pochodňu, ktorá sostúpila a položila sa na hlavu svätého Františka; a zo spomenutého plameňa počul vychádzať hlas, ktorý hovoril so svätým Františkom, ale slovám brat Leo nerozumel. Keď to teda videl, a cítil, že je nehodný stáť tak blízko k svätému miestu, na ktorom sa odohrávalo to podivuhodné zjavenie, a potom keďže sa bál, že urazí svätého Františka alebo ho vyruší z jeho potechy, keby ho zbadal, tichúčko sa utiahol dozadu, a stojac obďaleč, čakal, aby videl koniec. A keď uprene hľadel, videl, ako svätý František tri razy natiahol ruku k plameňu; a konečne, po dlhšom čase, videl plameň vracáť sa do neba. Preto uspokojený a potešený zjavením, pohne sa a vracia do svojej cely.

A ako tak spokojne kráčaľ, svätý František začul ťuchot nôh v listí a rozkázal mu, aby čakal a nehýbal sa. Tu brat Leo poslušne zastal a čakal ho s takým strachom, že, ako neskôr rozprával spoločníkom, bolo by mu bývalo v tej chvíli milšie, keby ho bola zem pohltila, ako mal takto čakať na svätého Františka, o ktorom si myslel, že sa naňho hnevá; a on predsa s najväčšou starostlivosťou sa chránil uraziť jeho otcovstvo, aby ho pre jeho chybu svätý František nezbavil svojej spoločnosti. Keď teda svätý František prišiel k nemu a pýtal sa ho: »Kto si?«, brat Leo celý sa trasúc odvetil: »Som brat Leo, otče môj.« A svätý František

k nemu: »Prečo si sem prišiel, brat Ovečka? Nepovedal som ti, aby si sa chránil pozorovať ma? Povedz mi pod svätou poslušnosťou, či si niečo videl alebo počul.« Brat Leo odvetil: »Otče, počul som ťa hovoriť veľa ráz: „Kto si ty, najsladší Bože môj, a kto som ja, najbiednejší červ a naničhodný sluha tvoj?“« A tu brat Leo pokľakol pred svätým Františkom, vyznal vinu svojej neposlušnosti, ktorej sa dopustil proti jeho príkazu a prosil s mnohými slzami o odpustenie. A potom ho úctivo požiadal, aby mu vyložil slová, ktoré počul, a vysvetlil to, čomu nerozumel.

Keď teda svätý František videl, že Boh pokornému bratovi Leovi pre jeho jednoduchosť a čistotu zjavil alebo doprial vidieť niektoré veci, privolil vyjaviť mu a vysvetliť to, čo si prial, i hovoril toto: »Vedz, brat Ovečka Ježiša Krista, že ako som hovoril tie slová, ktoré si počul, dve svetlá boly ukázané mojej duši, jedno poznanie Stvoriteľa, druhé poznanie seba samého. Keď som hovoril: „Kto si ty, najsladší Bože môj?“, bol som vo svetle nazerania, v ktorom som videl priepasť nekonečnej dobroty, múdrosti a moci božej; a keď som hovoril: „Kto som ja?, atď.“, bol som vo svetle nazerania, v ktorom som videl žalostnú hĺbku svojej biedy a ničoty, a preto som hovoril: „Kto si ty, Pane nesmiernej dobroty, múdrosti a moci, že si láskavo navštívil mňa, ktorý som biedny červ a hodný opovrhnutia?“ A v plameni, ktorý si videl, bol Boh, ktorý v tejto podobe hovoril ku mne, ako hovoril voľakedy k Mojžišovi. A medzi inými vecami, ktoré mi povedal, žiadal ma, aby som mu obetoval tri dary, a ja som mu odvetil: »Pane môj, som tvoj celý; dobre vieš, že nemám nič iné, len habit, povraz a gate; a tieto tri veci sú tiež tvoje; čo teda môžem obetovať alebo darovať tvojej velebnosti?“ Tu mi Boh riekol: „Hľadaj vo svojom lone a obetuj mi, čo tam nájdeš.“ Hľadal som a našiel zlatú guľu, i dal som ju Bohu; a tak som urobil tri razy, ako mi to Boh tri razy rozkázal; a potom som tri razy pokľakol, dobrorečil a ďakoval Bohu, ktorý mi dal, čo mu mám obetovať. A hneď mi bolo dané vysvetlenie, že tie tri obety označujú svätú poslušnosť, najvyššiu chudobu a naj-

prial zachovávať tak dokonale, že svedomie mi nič nevytýka. A ako si ma videl rukou siahnuť do lona a obeť Bohu tie tri ctnosti, označené tými troma zlatými guľami, ktoré mi Boh položil do lona, tak mi dal Boh do duše ctnosť, že za všetky dobrodenia a za všetky milosti, ktoré mi vo svojej добрote doprial, neustále ho chválím a velebím srdcom i ústami. To sú slová, ktoré si počul, a to znamená troje zdvihnutie rúk, ktoré si videl. Ale chráň sa, brat Ovečka, druhý raz ma pozorovať, a vráť sa do svojej cely s požehnaním božím, a staraj sa o mňa horlivo, lebo o niekoľko dní od tejto chvíle Boh učiní veľké a podivuhodné veci na tomto vrchu, takže celý svet užasne, lebo urobí nejaké nové veci, akých neučinil nikdy nijakému stvoreniu na tomto svete.»

A po týchto slovách dal si podať knihu evanjelií, lebo Boh mu vnukol, že mu bude ukázané, čo sa Bohu zapáčilo urobiť s ním, keď tri razy otvorí knihu evanjelií. A keď mu bola kniha podaná, svätý František ponoril sa do modlitby; a keď skončil modlitbu, dal si knihu v mene Najsvätejšej Trojice tri razy otvoriť rukou brata Lea; a ako sa páčilo božiemu riadeniu, pri tomto trojom otvorení vždy sa naskytlo umučenie Krista. Tým mu bolo dané na vedomie, že ako nasledoval Krista v skutkoch života, tak ho má nasledovať a pripodobniť sa mu i v mukách a bolestiach umučenia, skôr než sa rozlúči s týmto svetom.

A od tej chvíle začal svätý František omnoho hojnejšie prežívať a pocíťovať sladkosť božského nazera-
nia a božských navštívení. Medzi týmito mal jedno bezprostredné a pripravujúce na vtlačenie rán, týmto spôsobom. Keď sa svätý František v deň, ktorý je pred sviatkom Kríža v septembri,¹⁹⁾ modlil, utiahnutý vo svojej cele, zjavil sa mu anjel boží a v mene božom mu povedal: »Povzbudzujem ťa a napomínam, aby si sa pri-

¹⁹⁾ Sú dva sviatky sv. Kríža: Nájdenie (3. mája) a Povýšenie (14. septembra). Presné dátum stigmatizácie (14. septembra) nachádza sa iba tu. Sviatok stigmatizácie sv. Františka slávi sa v Cirkvi 17. septembra.

pravil a prichystal pokorne so všetkou trpezlivosťou na prijatie toho, čo ti Boh chce urobiť.« Svätý František odvetil: »Som pripravený trpezlivo znášať všetko, čokoľvek mi chce môj Pán urobiť.« A po týchto slovách anjel odišiel.

Príde nasledujúci deň, totiž deň svätého Kríža, a svätý František sa zavčas rána ponoril do modlitby pred prahom svojej cely, tvár obracajúc k východu, a modlil sa takto: »Pane môj, Ježišu Kriste, o dve milosti ťa prosím, aby si mi ich poskytol, skôr ako zomriem; prvá je, aby som za života svojho pocítil v duši i na tele svojom, nakoľko je to možné, tie bolesti, ktoré si ty, sladký Ježišu, znášal v hodine prehorkého umučenia; druhá je, aby som pocítil vo svojom srdci, nakoľko je to možné, tú nesmiernu lásku, ktorou si bol ty, Syn boží, rozpálený, aby si ochotne znášal také umučenie za nás hriešnikov.« A keď sa dlho takto modlil, pochopil, že Boh ho chce vyslyšať, a že, nakoľko je to možné u obyčajného tvora, natoľko mu bude dopriate cítiť za krátky čas vyššie spomenuté veci.

Keď bolo toto prisľúbené svätému Františkovi, začal veľmi zbožne rozjímať o umučení Krista a o jeho nekonalej láske. A vrúcnosť zbožnosti natoľko vzrástla v ňom, že celý sa pretvoroval v Ježiša láskou a spoluutrpením. A ako sa takto rozplameňoval v rozjímaní, videl v to ráno prichádzať z neba serafína so šiestimi jagavými a ohnivými krídlami; tento serafín rýchlym letom sa priblížil k svätému Františkovi, takže ho mohol rozoznať, i videl jasne, že má v sebe podobu ukrižovaného človeka, a krídla boli rozložené tak, že dve krídla sa rozprestierali nad hlavou, dve sa rozprestierali k letu a dve zakrývaly celé telo.

Keď to svätý František videl, veľmi sa naľakal a zároveň bol naplnený radosťou, bolesťou i obdivom. Mal preveľkú radosť z milostivého pohľadu Krista, ktorý sa mu zjavil tak dôverne a hľadel naňho tak milostivo, ale s druhej strany, keď ho videl pribitého na kríži, cítil nesmiernu bolesť zo sústrasti. Okrem toho veľmi sa divil takému úžasnému a nezvyklému zjaveniu, keďže dobre vedel, že bieda utrpenia sa nesrovnáva s nesmr-

teľnosťou serafínskeho ducha. A ako sa takto divil, zjavil mu ten, ktorý sa mu ukázal, že Božia Prozreteľnosť mu toto videnie takým spôsobom ukázala preto, aby porozumel, že nie telesným mučeníctvom, ale duchovným ohňom má byť cele premenený v opravdivú podobu ukrižovaného Krista.

Počas tohto podivuhodného zjavenia sa zdalo, že celý vrch Alverna horí najjasnejším plameňom, ktorý ožaroval a osvetľoval všetky vrchy a údolia okolo, ako by slnko bolo nad zemou. Preto pastieri, ktorí bdeli v tom kraji, keď videli vrch v plameňoch a takú žiaru okolo, veľmi sa báli, ako neskôr rozprávali bratom, a tvrdili, že ten plameň nad vrchom Alvernou trval celú hodinu, i viac. Podobne, pri žiare toho svetla, ktoré svietilo do okien hostincov v kraji, istí pohoniči mulíc, uberajúci sa do Romagna, vstali, mysliac si, že vyšlo slnko, i osedlali a naložili tovar na svoje zvieratá a až cestou zbadali, že spomenuté svetlo sa tratí a vychádza hmotné slnko.²⁰⁾

V spomenutom serafínskom zjavení Kristus, ktorý sa zjavil, povedal svätému Františkovi isté tajné a hlboké veci, ktoré svätý František za svojho života nechcel nikdy nikomu vyjaviť, ale po svojej smrti ich zjavil, ako sa to ukáže ďalej.²¹⁾ A slová boli tieto: »Vieš, — povedal Kristus, — čo som urobil? Daroval som ti rany, ktoré sú znakmi môjho utrpenia, aby si bol nositeľom mojej zástavy. A ako som ja v deň svojej smrti sostúpil do predpekľia a mocou týchto svojich rán vyviedol všetky duše, ktoré som tam našiel, tak i tebe dovoľujem, aby si každý rok v deň svojej smrti sostúpil do očistca a mocou svojich rán vyslobodil a uviedol do slávy raja všetky duše svojich troch reholí, totiž Menších bratov, Sestier a Kajúcnikov, a tiež i duše iných, ktorí ťa budú veľmi zbožne uctievať, ktoré tam nájdeš, aby si mi bol podobný pri smrti tak, ako si mi podobný za života.«

²⁰⁾ Z Bibblien cez tzv. Mandrioli na západ od Alverny vedie cesta do Bagno di Romagna. Pre toho, kto ide touto cestou, Alverna zostáva na východ.

²¹⁾ V platej Ůvahe sú znova uvedené tie isté slová (pozn. 37).

Keď teda toto zázračné zjavenie po dlhšom čase a tajomnom hovorení zmizlo, zanechalo v srdci svätého Františka nesmiernu vrúcnosť a oheň lásky božej, a na jeho tele zanechalo podivuhodný obraz a stopu umučenia Kristovho. Hneď na to začaly sa na rukách a na nohách svätého Františka zjavovať znaky klinov, podobne ako to videl vtedy na tele ukrižovaného Ježiša, ktorý sa mu zjavil v podobe serafa; a tak ruky i nohy zdaly sa byť prebodnuté v strede klinami, hlavičky ktorých boli na dlaniach rúk a vrchnej strane nôh von z mäsa, a ich hroty vychádzaly na vrchnej strane rúk a v chodidlách nôh; natoľko sa zdaly byť zahnuté a zakrivené, že pod ich zahnutie a zakrivenie, ktoré celé vychádzalo von z mäsa, pohodlne bolo možno strčiť prst ruky, ako do prsteňa; a hlavičky klincov boli guľaté a čierne. Podobne na pravom boku sa zjavila jazva po rane kopijou, nezacelená, červená a krvácajúca, ktorou potom často vytekala krv zo svätých prs svätého Františka a zakrvavila mu habit i gate. Preto jeho spoločníci, skôr ako sa to od neho dozvedeli, keď pozorovali, že si neodkrýva rúk ani nôh, a že chodidlá nôh nemôže postaviť na zem, a potom, keď našli zakrvavený habit i gate, keď ich prali, s istotou pochopili, že v rukách, v nohách a podobne v boku má výrazne vtlačený obraz a podobu ukrižovaného Krista.

A hoci sa všemožne usiloval ukryť a zatajiť tie slávne rany, tak zrejme vtlačené do jeho tela, a s druhej strany zasa, keď videl, že ťažko ich bude môcť zatajiť pred svojimi dôvernými spoločníkmi, predsa však bojac sa prezradiť tajomstvá božie, bol veľmi v rozpakoch, či má vyjaviť serafínske zjavenie a vtlačenie rán, alebo nie. Konečne, poslúchnuc hlas svedomia, zavolať k sebe niekoľkých svojich najdôvernejších bratov a predložil im svoju pochybnosť všeobecnými slovami, nevyjadriac, čo sa stalo, a prosil ich o radu. Medzi tými bratmi bol jeden veľmi svätý, ktorý sa volal brat Illuminát;²²⁾

²²⁾ Tento brat Illuminát bol druhom Františkovým v Egypte. R. 1238 bol tajomníkom Eliášovým. Neskôr bol umbríjskym provinciálom a od r. 1273 assiským biskupom. Že bol

tento, skutočne osvietený Bohom, pochopil, že svätý František asi videl podivuhodné veci, i odvetil mu takto: »Brat František, vedz, že nielen pre teba samého, ale tiež i pre iných ti Boh občas ukazuje svoje tajomstvá; a preto právom sa musíš obávať, aby si nebol hodný pokarhania, keby si zatajoval to, čo ti Boh ukázal na osov iným.« Tu svätý František, pohnutý týmto slovom, s preveľkou bážňou rozpovedal im úplne spôsob a podobu horespomenutého zjavenia, a dodal, že Kristus, ktorý sa mu zjavil, povedal mu isté veci, ktoré by nechcel prezradiť nikomu, dokiaľ žije.

A hoci mu tie presväté rany, nakoľko mu ich vtlačil Kristus, spôsobovali v srdci preveľkú radosť, predsa však telu a jeho telesným smyslom zapríčiňovali neznesiteľné bolesti. Preto prinútený potrebou, vybral si brata Lea, najjednoduchšieho a najčistejšieho zpomiedzi ostatných, ktorému vyjavil všetko a dovolil mu tie sväté rany vidieť, dotýkať sa ich a obväzovať voľajakými šatkami, aby sa zmiernila bolesť a zadržala krv, ktorá zo spomenutých rán vytekala a vymokala. Tieto obväzy počas choroby dával si často vymieňať, hoci i každý deň, s výnimkou od štvrtka večera do soboty rána, lebo nechcel, aby mu v tom čase bola zmiernovaná nejakým liekom alebo ľudským prostriedkom, čo i len máličko, bolesť umučenia Kristovho, ktoré niesol na svojom tele; v tom čase totiž náš Spasiteľ Ježiš Kristus bol pre nás zajatý, ukrižovaný, zomrel a bol pochovaný. Raz sa stalo, ako mu brat Leo vymenňoval obväz na rane v boku, že svätý František pre bolesť, ktorú cítil pri odlepovaní zakrvaveného obväzu, položil ruku na prsia brata Lea; dotykom týchto svätých rúk brat Leo pocítil takú slasť zbožnosti vo svojom srdci, že skoro by bol omdletý padol na zem.

Konečne, čo sa týka tejto tretej úvahy, keď svätý František dokončil štyridsaťdenný pôst k svätému Michalovi archanjelovi, božím zjavením rozhodol sa vrátiť

na Alverne v čase stigmatizácie Františkovej, je dôkazom toho, že okrem uvádzaných bratov boli tu aj iní, a že sv. František nebol iba raz na Alverne.

k Panne Márii Anjelskej. Preto zavolať k sebe brata Massea a brata Angela, a po mnohých slovách a svätých úpravách dal im so všetkým dôrazom, akého bol schopný, do ochrany tento svätý vrch, hovoriac, že jemu spolu s bratom Leom patrí sa vrátiť k Panne Márii Anjelskej. A po týchto slovách rozlúčil sa s nimi, a keď ich požehnal v mene ukrižovaného Ježiša, podvolil sa ich prosbám a podal im svoje presväté ruky, ozdobené tými slávnymi ranami, aby sa na ne pozreli, dotýkali sa ich a pobozkali ich. A zanechajúc ich takto potešených, odišiel od nich a sostúpil so svätého vrchu.²³⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

IV. ÚVAHA.

Ako odišiel svätý František po vtlčení rán s Alverny a vrátil sa k Panne Márii Anjelskej.²⁴⁾

Čo sa týka štvrtej úvahy, načim vedieť, že keď pravá láska Kristova dokonale pretvorila svätého Františka v Boha a v pravý obraz ukrižovaného Krista, keď dokončil na svätom vrchu Alverne štyridsaťdenný pôst ku cti svätého Michala archanjela, sostúpil anjelský muž František po sviatku svätého Michala s vrchu s bratom Leom a s istým zbožným sedliakom, na oslovi ktorého sedel, lebo pre klince v nohách nemohol dobre chodiť pešo.

Keď teda svätý František sostúpil s vrchu a keď ľudia toho kraja počuli, že tadiaľ prechádza, pretože chýr jeho svätosti bol už rozšírený po krajine a pastieri rozhlásili, ako videli vrch Alvernu celý rozplamenený a že to bol iste znak nejakého veľkého zázraku, ktorý

²³⁾ Bolo to 30. septembra 1224.

²⁴⁾ Posledné sbomom dal sv. František Alverne s vrchu Casella (srov. 20. hl. Dodátkov). Potom sostúpil cez Montecuto, Borgo San Sepolcro do kláštora Panny Márie Anjelskej. — Táto Úvaha sa odlišuje od predchádzajúcej. Nepodáva nič nového, iba udalosti a zázraky, ktoré v prameňoch boli bez udania miesta a času, shrňuje a dáva im tak novú náplň a význam.

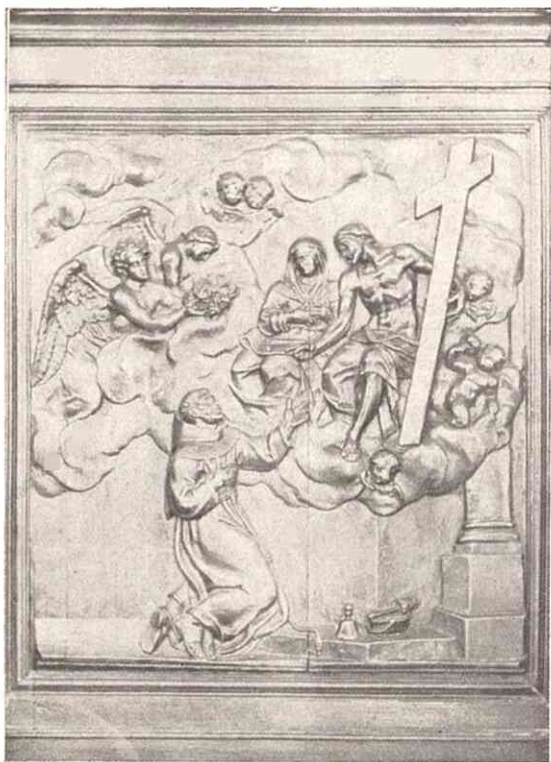
Boh učinil svätému Františkovi, prichádzali všetci pozrieť sa naňho, i mužovia i ženy, malí i veľkí, a všetci sa usilovali s veľkou zbožnosťou a túžbou dotknúť sa ho a pobožkať mu ruky. A keďže nemohol zabráňovať úcte ľudu, hoci mal dlane obviazané, predsa však, aby viac zakryl rany, ešte raz si ich obviazal a zakryl rukávami a len odkryté prsty im podával na bozkanie.

Lež hoci sa všemožne usiloval skryť a utajiť tajomstvo slávnych rán, aby sa vyhol každej príležitosti k svetskej márnivosti, Bohu sa páčilo na svoju slávu preukázať veľa zázrakov mocou spomenutých rán, zvlášť na tej ceste s Alverny k Panne Márii Anjelskej, a potom i premnoho zázrakov v rôznych častiach sveta, za jeho života i po jeho slávnej smrti, aby sa ich skrytá a podivuhodná sila a tiež nesmierna láska a milosrdenstvo Kristovo k tomu, ktorému ich tak podivuhodne daroval, ukázaly svetu zrejmými a jasnými zázrakmi, z ktorých niektoré tu uvedieme.

Keď sa teda svätý František približoval k istej dedine, ležiacej na hraniciach aretínskeho kraja,²⁵⁾ postavila sa pred neho s veľkým plačom istá žena, držiac v náručí svojho osemročného synka, ktorý mal už štvrtý rok vodnatieľku, a brucho mal tak hrozne napuchnuté, že keď stál rovno, nohy si nemohol vidieť. A keď tá žena položila toho svojho synka pred neho a prosila ho, aby sa prihovril zaň u Boha, svätý František sa najprv ponoril do modlitby a potom po modlitbe položil svoje sväté ruky na brucho chlapca, a hneď sa stratila všetka napuchlosť a bol dokonale uzdravený; i vrátil ho matke, ktorá ho pojala s nesmiernou radosťou a odviedla domov, vzdávajúc vďaky Bohu i jeho svätému. A uzdraveného synka rada ukazovala ľuďom z celej krajiny, ktorí prichádzali do jej domu, pozrieť sa naň.

V ten istý deň prechádzal svätý František cez Borgo Santo Sepolcro; a skôr ako sa priblížil k mestečku, pri-

²⁵⁾ T. Celanský umiestňuje tento zázrak do diecézy reatínskej (Rieti); zámena z reatínsky na aretínsky je ľahko vysvetliteľná.

*Sv. František dostáva od Krista porciunkulové odpustky.
(Dodatky, kap. IV.)*

chádzaly zástupy mu v ústrety z mestečka a z dedín, a mnohí z nich šli naproti s olivovými ratolesťami v rukách, volajúc hlasne: »Ajhľa, svätý! ajhľa, svätý!«; a z úcty a túžby dotknúť sa ho, ľudia sa veľmi tlačili a tlačili k nemu. Ale on šiel s myslou rozjímaním pozdvihnutou a vytrženou v Boha, a hoci sa ho dotýkali, držali i ťahali, necítil nič z toho, čo sa okolo neho dialo alebo hovorilo, ako by bol človekom bez citu, ba ani nezbadal, že prechádza tým mestečkom a tým krajom. Preto, keď prešiel Borgo a zástupy sa vrátili do svojich domov, a keď došiel k nejakému domu malomocných, vzdialenému dobrú miľu od Borga a prišiel k sebe, ako by sa bol vrátil z druhého sveta, pýtal sa tento nebeský nazerač spoločníka: »Kedy budeme pri Borgu?« Skutočne, duša jeho, pohrúžená a vytržená v nazeraní na veci nebeské, nevšímala si vecí pozemských, ani rôzností miest, časov, ani ľudí, ktorých stretali. A toto sa aj inokedy viac ráz prihodilo, ako sa o tom zrejmosťou skúsenosťou presvedčili jeho spoločníci.²⁶⁾

Toho večera príde svätý František do kláštora bratov na Monte Casale, v ktorom kláštore bol istý brat tak hrozne chorý a tak ukrutne ho trápila choroba, že sa zdala byť skôr trápením a súžením diabolským, ako prirodzenou chorobou, lebo niekedy sa celý hodil na zem s veľkou triaškou a penou na ústach, raz sa mu skrúcaly všetky údy tela, hneď zasa naťahovali, raz sa prehol, hneď zasa stočil, raz mal päty až kdesi pri krku a hádzal sa do výšky, a hneď zasa padal naznak. Keď svätý František sedel za stolom a počul od bratov o tomto úbohom a nevyliciteľnom bratovi, pojala ho sústrasť, i vezme krajec chleba, z ktorého jedol a urobí nad ním znamenie kríža svojimi svätými rukami, ozdobenými ranami, a pošle ho chorému bratovi. A len čo

²⁶⁾ T. Celanský má túto udalosť, ale bez označenia času. Okolnosť, že išiel na oslätku, príhovára sa i podľa Celanského za obdobie po stigmatizácii. — Podobne i ostatné udalosti sú čiastočne alebo doslovne prevzaté z T. Celanského a z Legendy sv. Bonaventúru.

ho chorý zjedol, bol dokonale uzdravený a nikdy viac už nepocítil tú chorobu.

Prišlo druhé ráno a svätý František pošle dvoch bratov z toho kláštora, aby išli bývať na Alvernu, a s nimi pošle nazad i sedliaka, ktorý prišiel, kráčajúc za oslom, ktorého mu požičal, a chcel, aby sa vrátil s nimi do svojho domu.

Keď bratia šli so spomenutým sedliakom a došli do aretínskeho kraja, zbadali ich zďaleka istí ľudia z toho kraja, a veľmi sa tešili, keďže mysleli, že je to svätý František, ktorý prešiel tadiaľ pred dvoma dňami, lebo bola medzi nimi istá žena, ktorá už tri dni pracovala k pôrodu, a keďže nemohla porodiť, už umierala; i mysleli si, že by zasa ozdravela a vyslobodila sa, keby svätý František položil na ňu svoje sväté ruky. Ale keď sa spomenutí bratia priblížili a keď tí ľudia spoznali, že to nie je svätý František, veľmi sa zarmútili; lež kde nebol svätec telesne, nechýbala preto i jeho moc, lebo nechýbala ich viera. Zázračná vec! Žena zomierala a každú chvíľu jej hrozila smrť. Ľudia sa pýtali bratov, či nemajú niečo, čoho sa dotkly presväté ruky svätého Františka. Bratia rozmýšľali i hľadali horlivo, a v krátkom čase nenašli nič, čoho by sa bol svätý František dotkol rukou, iba uzdu osla, na ktorom prišiel. Ľudia vzali uzdu s veľkou úctou a zbožnosťou, i položili ju na telo samodruhej ženy a vzývaly zbožne meno svätého Františka a odporúčali mu ju s dôverou. Čo viac? Len čo mala žena na sebe spomenutú uzdu, hneď bola oslobodená od každého nebezpečenstva a porodila ľahko, s radosťou a zdravím.

Keď sa svätý František zdržal niekoľko dní v spomenutom kláštore, odišiel a vybral sa do Città di Castello; a hľa, mnohí mešťania priviedli pred neho nejakú ženu, dlhý čas posadlú diablom a pokorne ho prosili, aby ju oslobodil, lebo niekedy bolestným výskotom, inokedy zasa hroznými výkrikmi alebo zavíjaním podobným psiemu, znepokojuje celý kraj. Tu svätý František, pomodliac sa najprv a urobiac nad ňou znamenie kríža, rozkázal diablovi, aby vyšiel z nej; a on hneď i vyšiel a nechal ju zdravú na tele i na rozume.

A keď sa tento zázrak rozšíril pomedzi ľud, nejaká iná žena mu priniesla s veľkou dôverou svojho syna, ťažko chorého, s ukrutnou ranou a prosila zbožne, aby ho láskavo požehnal svojimi rukami. Tu svätý František, dojatý jej zbožnosťou, vezme toho chlapčeka, sníme obväz s rany a požehná ho, urobiac tri razy znamenie kríža nad ranou a potom vlastnými rukami znova ju obviazal a vrátil matke. A pretože bol večer, tu ona hneď ho uložila do postele k spánku. Ráno potom ide tá žena vziať syna z postele a nájde ho rozviazaného, i pozrie naňho a vidí, že je tak dokonale uzdravený, ako by mu nikdy nič nebolo bývalo, iba že na mieste rany narástlo mäso v podobe červenej ruže, a to skôr ako svedectvo zázraku, než ako znak po rane, lebo spomenutá ruža zostala tam po celý jeho život a často ho nabádala k úcte voči svätému Františkovi, ktorý ho uzdravil.

V tomto meste zdržal sa svätý František na vrúcne prosby mešťanov celý mesiac, v ktorom čase urobil veľa iných zázrakov; a potom odišiel odtiaľ, aby pokračoval v ceste k Panne Márii Anjelskej s bratom Leom a istým dobrým človekom, ktorý mu požičal svoje osliatko, na ktorom sa svätý František niesol.

Stalo sa, že pre zlé cesty a veľkú zimu, hoci už celý deň cestovali, nemohli prísť k nijakému miestu, kde by mohli prenocovať. Preto, prinútení nocou a zlým počasím, uchýlili sa pod skalný svah, aby sa ukryli pred snehom a nocou, ktorá nadchádzala. A dobrý človek, ktorému patrilo osol, v takom zlom položení a len naľahko oblečený, keďže nemohol pre zimu zaspáť (a nedal sa tam ani nijaký oheň rozložiť), začal sám v sebe ticho nariekať a skoro i šomrať na svätého Františka, že ho zaviedol na také miesto. Tu svätého Františka, keď to zbadal, pojala sústrasť k nemu; i rozplamenený v duchu vystrel k nemu svoju ruku a dotkol sa ho. Napodiv! Hneď ako sa ho dotkol rukou rozplamenenou a prebodnutou serafínskym ohňom, prešla všetka zima a bolo mu tak teplo znútra i zvonku, že sa mu zdalo, ako by stál pri otvorených dverách ohnivej pece; preto posilnený na duši i na tele hneď zaspal, a spal, ako sám

hovoril, medzi kameňmi a snehom až do rána oveľa príjemnejšie, ako by bol spal vo svojej posteli.

Druhého dňa uberali sa potom ďalej a došli k Panne Márii Anjelskej; a keď už boli blízko, brat Leo zdvihol zrak do výšky a hľadel smerom k spomenutému kláštoru Panny Márie. A ako tak hľadel, zbadal prekrásny kríž, na ktorom bola podoba Ukrižovaného, ísť pred svätým Františkom, ktorý kráčal vpredu. A natoľko podobne šiel spomenutý kríž pred tvárou svätého Františka, že ako sa on zastavil, zastavil sa i kríž, a keď on šiel, šiel i kríž; a bol taký jagavý ten kríž, že ožiaril nielen tvár svätého Františka, ale aj celé ovzdušie okolo osvietil a bolo ho vidieť až kým svätý František nevošiel do kláštora Panny Márie.

Keď svätý František s bratom Leom prišli do kláštora, bratia ich prijali s nevýslovnou radosťou a láskou. A od toho času až do smrti väčšinu času strávil svätý František v tomto kláštore Panny Márie. A ustavične viac a viac sa šíril v reholi i po svete chýr jeho svätosti a jeho zázrakov, hoci on v prehlbokej svojej pokore ukrýval, nakoľko len mohol, dary a milosti božie, a nazýval sám seba najväčším hriešnikom.

Brat Leo sa tomu raz veľmi divil, i rozmyšľal hlúpo sám v sebe: »Hľa, tento sa verejne nazýva najväčším hriešnikom, a je veľkým v reholi a Boh si ho tak váži, ani sa nikdy potajomne nespovedá z telesného hriechu; zachoval si čistotu?« I začal veľmi túžiť dozvedieť sa pravdu, ale neodvážil sa spýtať svätého Františka. Preto obrátil sa na Boha a prosil ho vrúcne, aby mu zjavil to, čo túžil vedieť, a pre mnohé modlitby zaslúžil si, aby bol vyslyšaný, a že svätý František mal skutočne panenské telo, bolo mu zjavené takýmto videním. Zbadal totiž vo videní svätého Františka stáť na vysokom a vyvýšenom mieste, na ktoré nik nemohol vystúpiť, ba ani priblížiť sa k nemu, a bolo mu v duchu povedané, že to miesto, také vysoké a vyvýšené, značí vznešenosť panenskej čistoty vo svätom Františkovi, ktorá právom prináleží telu, čo malo byť ozdobené svätými ranami Kristovými.

Keď svätý František videl, že pre rany mu vždy viac a viac ubúda telesných síl a že sa už viac nemôže starať o správu rehole, urýchlil generálnu kapitulu.²⁷⁾ Keď sa táto cele shromaždila, pokorne sa vyhovoriť bratom na chorobu, pre ktorú sa už viac nemohol venovať starosti o rehoľu, čo sa týka vykonávania úradu generála, hoci generalátu sa nezriekol, čo ani nemohol, lebo generálom ho urobil pápež, a preto nemohol úrad zanechať, ani ustanoviť nástupcu bez výslovného dovoľenia pápeža, ale určil svojho vikára, Petra Cattani, odporúčajúc vrúcne, nakoľko len mohol. rehoľu jemu i ministrom provinciálom.

A po tomto svätý František, posilnený na duchu, zdvihol zrak a ruky k nebu a hovoril toto: »Tebe, Pane Bože môj, dávam do ochrany rodinu tvoju, ktorú si mi až do tejto chvíle sveril, a o ktorú sa už teraz pre svoje choroby, ktoré poznáš, najsladší môj Pane, nemôžem viac starať. Tiež ju dávam do ochrany ministrom provinciálom; nech sú povinní vydať počet v deň súdny, ak by ich nedbalosťou alebo zlým príkladom alebo príliš prísny trestom nejaký brat zahynul.« A z týchto slov, ako sa Bohu páčilo, všetci bratia na kapitule porozumeli, že hovorí o ranách, keď sa vyhovárať na chorobu, a od dojatia nik z nich sa nemohol zdržať plaču. A od tej chvíle všetku starosť a správu rehole nechal v rukách svojho vikára a ministrov provinciálov, a hovorieval: »Teraz, keďže som pre svoje choroby zanechal starosť o rehoľu, nemám inej povinnosti, iba modliť sa k Bohu za našu rehoľu a dávať dobrý príklad bratom. A som presvedčený, že i keby ma choroba opustila, najväčšia pomoc, ktorú by som mohol reholi poskytnúť, by bola, modliť sa za ňu neustále k Bohu. aby ju riadil, chránil a zachovával.«

²⁷⁾ Táto udalosť nedá sa zaradiť do historického rámca. Peter Cattani bol generálnym vikárom sv. Františka hneď po svätcovom návrate z Egypta (r. 1220); po jeho smrti (1221) nastúpil ako generálny vikár brat Eliáš. Stigmatizácia teda nemala vplyv na zrieknutie sa sv. Františka.

Teda, hoci sa svätý František, ako je spomenuté vyššie, usiloval, nakoľko len mohol, skryť presväté rany, a odvtedy, čo ich obdržal, chodil vždy s obviazanými rukami a nohami obutými, predsa nemohol zabrániť, aby ich mnohí bratia rôznym spôsobom nevideli a nedotkli sa ich, zvlášť tej v boku, ktorú sa usiloval skryť s väčšou starostlivosťou.²⁸⁾ Istý brat, ktorý ho obsluhoval, naviedol ho raz zbožnou starostlivosťou, aby si vyzliekol habit, že mu ho vypráši; a keď sa vyzliekol v jeho prítomnosti, brat jasne videl ranu v boku, a položiac mu rýchle ruku na prsia, dotkol sa jej tromi prstami a zistil jej rozsah a veľkosť. A podobným spôsobom ju v tom čase videl i jeho vikár. Ale omnoho zrejmejšie sa o nej presvedčil brat Rufín, človek veľkého nazerania, o ktorom svätý František raz bol povedal, že na svete niet svätejšieho človeka nad neho, a ktorého pre jeho svätosť vrúcne miloval a vyhovel mu vo všetkom, čo chcel.

Tento brat Rufín trojakým spôsobom presvedčil seba i iných o spomenutých ranách a zvlášť o tej v boku. Prvý spôsob bol, že spomenutý brat Rufín, keď mal prať jeho gate, ktoré svätý František nosil také veľké, že ak ich dobre natiahol, zakryl nimi ranu v pravom boku, pozorne ich popozeral a prezrel, a zakaždým ich našiel zakrvavené na pravej strane, čím jasne spoznal, že je to krv, ktorá vytiekla zo spomenutej rany; svätý František ho zato neraz pokarhal, keď zbadal, že rozťahuje jeho gate, aby videl spomenutý znak. Druhý spôsob bol, že spomenutý brat Rufín, keď raz škrabal svätého Františka na chrbte, schválne zabehol rukou a strčil prsty do rany v boku; svätý František nato pre veľkú bolesť, ktorú pocítil, zvolal nahlas: »Boh ti odpusť, ó brat Rufín; prečo si to urobil?« Tretí spôsob bol, že raz veľmi úpenlivo prosil svätého Františka, aby mu na znak veľkej milosti dal svoj habit a vzal si jeho z lásky k Bohu. Povoliac jeho prosbe, hoci nerád, svlie-

²⁸⁾ Odtiaľto až do konca Úvahy nasleduje soznam tých, ktorí videli alebo sa i dotkli stíglom, či za života, či po smrti Františkovej. Postup je skoro totožný s Legendou sv. Bonaventúru.

kol si dobrotivý otec habit, i dal mu ho a vzal si jeho. A vtedy pri vyzliekaní a obliekaní brat Rufín zrejme videl spomenutú ranu.

Podobne brat Leo i mnohí iní bratia videli spomenuté rany svätého Františka za jeho života. Tí bratia, hoci pre svoju svätosť boli ľuďmi hodnými dôvery a spokojne sa mohlo veriť ich prostým slovám, predsa však, aby odstránili každú pochybnosť zo srdca, prisahali na Písmo sväté, že ich zreteľne videli.

Videli ich tiež aj niektorí kardináli, ktorí boli s ním vo veľkom priateľstve a z úcty k spomenutým ranám svätého Františka složili a vyhotovili krásne a zbožné hymny, antifóny i prózy.

Keď svätý Otec, pápež Alexander, kázal ľudu v prítomnosti všetkých kardinálov (medzi ktorými bol i svätý brat Bonaventúra, ktorý bol kardinálom), hovoril a zdôrazňoval, že na vlastné oči videl sväté rany svätého Františka za jeho života.²⁹⁾

Pani Jakuba de'Settesoli z Ríma,³⁰⁾ ktorá svojho času bola najpoprednejšou ženou rímskou a veľmi si ctíla svätého Františka, pred smrťou svätého Františka, i keď už bol mŕtvy, videla ich a pobožkala viac ráz s preveľkou úctou, lebo prišla z Ríma do Assisi k smrti svätého Františka božím zjavením; a stalo sa to takto:

²⁹⁾ Je to Alexander IV. (1254—61); sv. Bonaventúra bol prítomný, a to ako generálny predstavený rehole, nie ako kardinál; kardinálom sa stal až r. 1273.

³⁰⁾ Jakuba de Septemsolis (de Settesoli), vznešená rímska matróna, vydatá za Graciána Frangepána, soznámila sa so sv. Františkom r. 1212. Vysoko si ho vážila a svoju pozornosť prejavovala mu i chutným mandľovým pečivom (»mostacciucelle«). Sv. František jej r. 1223 daroval svoje obľúbené zviera, baránka. — Smrtné rúcho, ktoré mu pani Jakuba doniesla, uchováva sa dodnes v Sacro Convento v Assisi. Jej hrob sa ukazuje v spodnom chráme baziliky sv. Františka. Zomrela podľa mienky jedných r. 1239; podľa iných je totožná s pani Jakubou, ktorá ešte r. 1273 žila v Assisi ako dobroditeľka bratov. — V celom príbehu zraďí sa vznešený postoj sv. Františka k ženám, v ktorých nevidí, ako starí anachoreti, nástroj diablov, lež obraz boží.

Svätý František niekoľko dní pred svojou smrťou ležal chorý v Assisi, v paláci biskupa, s niekoľkými svojimi spoločníkmi; a napriek svojej chorobe často spieval určité chvály na Krista. Preto mu riekol jedného dňa ktorýsi z jeho spoločníkov: »Otče, vieš, že títo mešťania veľmi dôverujú v teba a pokladajú ťa za svätého človeka, a preto by si mohli myslieť, že ak si skutočne taký, za akého ťa pokladajú, mal by si v tejto svojej chorobe myslieť na smrť a skôr plakať, ako spievať, keď si tak ťažko chorý; a uznaj, že tvoj spev, i náš, ktorý nám prikazuješ,³¹⁾ mnohí v paláci i zvonku počujú, lebo tento palác je kvôli tebe strážený mnohými ozbrojenými mužmi, ktorým by sme azda týmto mohli dať zlý príklad. Preto myslím — povedal ten brat —, že by si dobre urobil, keby si odišiel odtiaľto a keby sme sa všetci vrátili k Panně Márii Anjelskej, lebo nie je nám dobre medzi svetskými ľuďmi.« Svätý František odvetil: »Bratku predrahý, vieš, že pred dvoma rokmi, keď sme boli vo Foligno, Boh ti zjavil termín môjho života, a mne zjavil i to, že odtiaľto o niekoľko dní, v tejto chorobe skončí sa spomenutý termín; a v tom zjavení ma Boh uistil o odpustení všetkých mojich hriechov a o blaženosti neba. Až po toto zjavenie plakal som často nad smrťou a nad svojimi hriechmi, ale odtedy, čo som mal to zjavenie, som taký naplnený radosťou, že nemôžem viac plakať; a preto spievam a budem spievať Bohu, ktorý mi dal dobro svojej milosti a uistil ma o nebeskej sláve. Ale čo sa týka nášho odchodu odtiaľto, súhlasím a pozdáva sa mi to; ale nájdite nejaký spôsob, ako ma odtiaľto odniesť, lebo pre chorobu nemôžem chodiť.« Tu ho bratia vzali na ramená a niesli ho, sprevádzaní mnohými mešťanmi.

³¹⁾ Assisťania strážili Františka preto, aby azda neprišli obyvatelia iného mesta a nevzali im tak vzácnu relikviu. — Brat z rozhovoru je Eliáš, ktorý dostal zjavenie o smrti Františkovej a zdržiaval sa pri smrteľnom lôžku sv. Patriarchu. — Príčina radostného spevu Františkovho bola nadprirodzená potecha a nebeské zjavenie, o ktorom bola reč i v 19. hl. Kvetiniek.

Keď prišli k istej nemocnici, ktorá im padla do cesty,³²⁾ svätý František povedal tým, ktorí ho niesli: »Položte ma na zem a obráťte k mestu.« A keď ho složili tvárou k Assisi, požehnal mesto mnohými požehnaniami, hovoriac: »Buď požehnané od Boha, sväté mesto, lebo skrze teba mnoho duší bude spasených, a mnohí služobníci boží budú v tebe prebývať, a mnohí z teba budú vyvolení pre kráľovstvo večného života.« A po týchto slovách dal sa niesť ďalej k Panne Márii Anjelskej.

A keď prišli k Panne Márii, zanesli ho do izbičky pre chorých a složili ho tam, aby si odpočinul. Tu svätý František zavolať k sebe jedného zo spoločníkov a povedal mu: »Bratku milý, Boh mi zjavil, že v tejto chorobe o niekoľko dní odídem z tohto života; a vieš, že keby sa pani Jakuba de'Settesoli, milá ctiteľka našej rehole, dozvedela o mojej smrti a nebola tu prítomná, veľmi by sa zarmútila. A preto daj jej vedieť, ak ma chce vidieť živého, nech hneď sem príde. Brat odvetil: »Veľmi dobre, otče; lebo skutočne, pre veľkú úctu, ktorú chová k tebe, bolo by nesprávne, aby nebola pri tvojej smrti.« »Choď teda, — povedal svätý František, — a prines kalamár, pero a papier, a napíšeš, čo ti poviem.« A keď brat priniesol, čo mal, svätý František mu diktuje takýto list:

Pani Jakube, služobníčke božej, brat František, žobrák Kristov, pozdrav a spoločenstvo Ducha svätého v Pánovi našom Ježišovi Kristovi. Vez, drahá moja, že požehnaný Kristus milostivo mi zjavil koniec môjho života, ktorý nastane čoskoro. A preto, ak ma chceš nájsť živého, len čo uvidíš tento list, vyber sa a príď k Panne Márii Anjelskej, lebo ak do toho dňa neprídeš, nebudeš ma môcť nájsť živého. A prines so sebou drsné súkno, do ktorého zavinú moje telo, i vosk, potrebný k pohrebu. Prosím ťa tiež, aby si mi priniesla na jedenie tie veci, ktoré si mi obvykle dávala, keď som bol chorý v Ríme.

³²⁾ Bol to špitál krížovníkov (Crociferi), nazvaný San Salvatore delle Paretì, kde sa ošetrovali prašiví. Je na pol cesty medzi Assisi a Porciunkulou, kam sa spríevod uberal.

tiškovi, že Pani Jakuba prichádza k nemu a že je blízko ku kláštoru a prináša so sebou všetky tie veci, o ktoré v liste prosil. Preto svätý František, keď obdržal toto zjavenie, povedal bratovi, ktorý písal list, aby už ďalej nepísal, lebo že to nie je už potrebné, ale aby odložil papier. Bratia sa veľmi čudovali, prečo nedokončil list a nechcel, aby bol poslaný. Onedlho ktosi silne zaklopal na bránu, a svätý František kázal vrátnikovi otvoriť. A keď otvoril bránu, bola tam pani Jakuba, vznešená pani z Ríma, so svojimi dvoma synmi senátormi³³⁾ a s veľkou spoločnosťou rytierov.

Keď vošli dovnútra, pani Jakuba ide priamo do izbičky pre nemocných a pristúpi k svätému Františkovi. Svätý František sa jej prichodu veľmi radoval a tešil, a ona podobne, keď ho videla živého a hovorila s ním. Tu mu rozpovedala ako jej Boh v Ríme zjavil, keď sa modlila, krátky čas jeho života, i ako jej on chcel odkázať a požiadať ju o tie veci, ktoré všetky, ako vravela, priniesla so sebou; i kázala ich svätému Františkovi priniesť a dala mu z nich jesť. A keď sa najedol a veľmi potešil, pani Jakuba si kľakla k nohám svätého Františka i vzala tie presväté nohy, poznačené a ozdobené ranami Krista a s veľkou zbožnosťou ich bozkávala a máčala slzami, takže bratom, ktorí stáli okolo, sa skutočne zdalo, že vidia Magdalénu pri nohách Ježiša Krista, a nijako ju nemohli odtrhnúť.

Konečne po dlhšom čase ju odtiaľ odtiahli, zaviedli nabok a opýtali sa jej, ako to, že prišla tak načas a opatrená všetkými vecami, ktoré boli potrebné k životu i k pohrebu svätého Františka. Pani Jakuba odvetila, že ako sa jednej noci v Ríme modlila, počula hlas s neba, ktorý hovoril: »Ak chceš nájsť svätého Františka živého, bez meškania choď do Assisi a vezmi so sebou tie veci, ktoré si mu obvykle dávala, keď bol chorý, a

³³⁾ Pani Jakuba mala dvoch synov: Jána, ktorý sa narodil r. 1210 a Jakuba, ktorý sa narodil r. 1217. Keď prišiel r. 1226 s matkou do Assisi, pre svoj mladý vek nemohli byť ešte senátormi.

tie veci, ktoré budú potrebné na pohreb.« »A ja«, hovorila, »urobila som tak.«

Zostala tam teda pani Jakuba až dotiaľ, kým svätý František neodišiel z tohto života a kým nebol pochovaný; a pohrebu jeho preukázala preveľkú česť s celým svojím sprievodom a hradila všetko, čo bolo potrebné. A potom sa vrátila do Ríma a tam o krátky čas tá svätá žena sväto zomrela; a z úcty k svätému Františkovi si želala a chcela, aby ju zanesli a pochovali v kláštore Panny Márie Anjelskej; a tak sa i stalo.

Pri smrti svätého Františka nielen spomenutá pani Jakuba a jej synovia so svojím sprievodom videli a pobozkali slávne rany, ale aj mnohí mešťania z Assisi. Medzi nimi istý rytier, človek veľmi slávny a popredný, menom pán Hieronym, ktorý veľmi o nich pochyboval a neveril im tak, ako svätý Tomáš apoštol Kristovým. Aby presvedčil seba i iných, pred bratmi i pred svet-skými ľuďmi smelo hýbal klinami v rukách a nohách, a zreteľne ohmatával ranu v boku. Preto bol neskôr pevným svedkom tej pravdy a prisahal na Písmo sväté, že tak je to pravda a tak ich videl a dotýkal sa ich.

Slávne rany svätého Františka videly tiež a pobozkaly svätá Klára a jej mníšky, ktoré sa zúčastnily na pohrebe svätého Františka.³⁴⁾

Slávny vyznavač Kristov, pán svätý František, odišiel z tohto života roku Pána 1226, dňa štvrtého októbra,³⁵⁾ v sobotu, a pochovaný bol v nedeľu. Tento rok bol dvadsiatym rokom od jeho obrátenia, keď začal či-

³⁴⁾ Zúčastnily sa na pohrebe v tom smysle, že pohrebný sprievod, uberajúci sa z Porciunkuly do kostola sv. Juraja, odbočil na kúsok k Sv. Damiánu, a sestry pri kláštorskej mriežke mohli nielen vidieť, lež sa i dotýkať a bozkávať sv. telo, ba pokúsily sa aj vytiahnuť kliniec z rany.

³⁵⁾ Podľa dnešného počítania už 3. októbra, lebo podvečer (a Vesperis) rátal sa už k nasledujúcemu dňu. — Kanonizovaný bol sv. František 16. júla 1228. Dňa 25. mája 1230 bolo telo sv. Františka prenesené z provizórnej hrobky v kostole sv. Juraja do mauzólea nádhornej baziliky sv. Františka, vystavanej na Pekelnom vršku (Colle dell'Inferno), ktorý sa zmenil na Rajský vršok (Colle del Paradiso).

niť pokánie, a druhým rokom po vtláčení rán; a od jeho narodenia bolo štyridsaťpäť rokov.

Potom bol svätý František vyhlásený za svätého roku 1228 pápežom Gregorom deviatym, ktorý osobne prišiel do Assisi a vyhlásil ho za svätého.

Na chválu Kristovu. Amen.

A toto stačí k štvrtej úvahe.

V. ÚVAHA.

O istých videniach svätých ľudí ohľadom svätých rán.³⁶⁾

Piata a posledná úvaha je o istých videniach, zjaveniach a zázrakoch, ktoré Boh učinil a ukázal po smrti svätého Františka, aby potvrdil jeho rany a oznámil deň a hodinu, kedy mu ich Kristus dal.

Čo sa toho týka, načim vedieť, že roku Pána 1282, dňa 3. októbra, brat Filip, provinciál v Toskáne, na rozkaz brata Bonagrazia, ministra generála,³⁷⁾ vyzval pod svätou poslušnosťou brata Matúša z aretinského Castigliona, človeka veľmi zbožného a svätého, aby mu povedal, čo vie o dni a hodine, v ktorej Kristus vtláčil posvätné rany do tela svätého Františka, lebo počul, že mal o tom videnie. Tento brat Matúš, prinútený svätou poslušnosťou, odpovedal mu takto:

»Keď som bol lanského roku v mesiaci máji medzi bratmi na Alverne, ponoril som sa jedného dňa do modlitby v cele, o ktorej sa myslí, že je na tom mieste, kde sa stalo to serafínske zjavenie. A vo svojej modli-

³⁶⁾ Stigmatizácia sv. Františka zpočiatku nebola dosť určene časove ani miestne, lebo sv. František usiloval sa uchovať tento veľký a mimoriadny dar boží v tajnosti. Preto sa čoskoro objavili pochybovači a popierači. Piata Úvaha je zbierkou zjavení a usvedčujúcich udalostí o sv. ranách, ktoré majú obrániť pravosť stigmatizácie. Tieto neskôr posbierané dôkazy len podporujú historickú skutočnosť o sv. ranách, ktorá sa zakladá na nevyvrátiteľných pramenných dôkazoch.

³⁷⁾ Bol generálnym predstaveným r. 1278—1283.

tbe veľmi vrúcne som prosil Boha, aby nejakému človekovi láskavo zjavil deň, hodinu a miesto, kde byly posvätné rany vtlačené do tela svätého Františka. A keď som vytrval v modlitbe a v tom prosení viac než do prvého spánku, zjavil sa mi svätý František v preveľkom jagote a povedal mi: — Synu, o čo prosíš Boha? — A ja som riekol: — Otče, o to a o to prosím. — A on ku mne: — Ja som tvoj otec František: poznáš ma dobre? — Áno, otče, — povedal som ja. Tu mi ukázal rany na rukách a na nohách i v boku a povedal: — Prišiel čas, keď Boh chce na slávu svoju ukázať to, čo sa bratia predtým neusilovali vedieť. Vedz, že ten, kto sa mi zjavil, nebol anjel, lež Ježiš Kristus, v podobe serafína; tento vlastnými rukami vtlačil do môjho tela týchto päť rán, ako ich on prijal do svojho tela na križi. A stalo sa to takto: totiž deň pred Povýšením Kríža prišiel ku mne anjel a povedal mi v mene božom, aby som sa pripravil k trpezlivosti a k prijatiu toho, čo mi Boh chce poslať. A ja som odvetil, že som pripravený na každú vec, ktorá by sa páčila Bohu. Potom druhého dňa ráno, totiž ráno na sviatok svätého Kríža, ktorý toho roku padol na piatok, vyšiel som za svitania z cely preveľmi rozplamenený v duchu, a šiel som sa modliť na to miesto, kde si ty teraz; na tomto mieste som sa často modlieval. A za modlitby, hľa, vzduchom sostupoval s neba s veľkou rýchlosťou ukrižovaný mladík v podobe serafína so šiestimi krídlami. Pri tomto podivuhodnom pohľade som si pokorne kľakol a začal som zbožne rozjímať o nesmiernej láske ukrižovaného Ježiša a o nesmiernej bolesti jeho umučenia: a pohľad nášho vzbudil vo mne takú sústrasť, že sa mi zdalo, ako by som sám na svojom tele cítil to umučenie; a jeho prítomnosťou celý tento vrch žiaril ako slnko. A ako tak sostupoval, prišiel blízko ku mne a stojac predomnou, povedal mi isté tajné slová, ktoré som ešte nikomu neprezradil, ale blíži sa čas, keď budú aj tie zjavené. Potom, po nejakom čase, Kristus odišiel a vrátil sa do neba; a ja som zbadal, že som poznačený týmito piatimi ranami. Choď teda — povedal svätý František — a dôverne rozpovedz tieto veci svojmu provinciálovi,

lebo toto je dielo božie a nie ľudské. — A po týchto slovách ma svätý František požehnal a vrátil sa do neba s veľkým množstvom žiariacich mladíkov.«

Spomenutý brat Matúš povedal, že všetky tieto veci videl a počul nie v spánku, ale v bdení. A i prisahal na to spomenutému provinciálovi vo Florencii, v jeho cele, keď ho tento o to pod poslušnosťou požiadal.

Druhý raz, keď istý zbožný a svätý brat čítal v Legende o svätom Františkovi kapitolu o ranách, začal s veľkou túžbou ducha myslieť, aké by to mohli byť tie tajné slová, o ktorých hovoril svätý František, že kým žil, nikomu ich neriekol, a ktoré mu povedal serafín, keď sa mu zjavil. I povedal si ten brat sám v sebe: »Tie slová nechcel svätý František povedať za svojho života, ale po svojej telesnej smrti azda ich povie, keby ho o to vrúcne prosili.« A od tej chvíle začal zbožný brat prosiť Boha a svätého Františka, aby mu láskave zjavili tie slová; a keď ten brat osem rokov vydržal v tom prosení, ôsmeho roku si zaslúžil, aby bol vyslyšaný, takto:

Ktoréhosi dňa po jedle, po vďačovaní v kostole, ostal tento modliť sa v určitej časti kostola, a keď prosil Boha a svätého Františka o tú vec oveľa zbožnejšie ako obvykle a s mnohými slzami, zavolať ho iný brat v mene gvardiána, aby šiel s ním do mesta pre osoh kláštora. On preto, nepochybujúc, že poslušnosť je oveľa záslušnejšia ako modlitba, hneď poslušol rozkaz predstaveného, zanechal modlitbu a išiel pokorne s tým bratom, ktorý ho zavolať. A ako sa páčilo Bohu, tento brat si týmto skutkom ochotnej poslušnosti zaslúžil to, čo si nezaslúžil dlhými modlitbami. Preto len čo boli von z brány kláštora, stretli dvoch cudzích bratov, ktorí sa zdali prichádzať z ďalekých krajov, a jeden z nich vyzeral mladý a druhý starý a chudý, a pre zlé počasie boli celí premočení a zablatení. Preto ten poslušný brat mal sústrasť s nimi, i povedal spoločníkovi, s ktorým išiel: »Bratku môj premilý, mohli by sme tú vec, pre ktorú ideme, trochu odložiť, lebo títo bratia veľmi potrebujú láskavého prijatia; prosím ťa, aby si mi dovoľil najprv ísť a umyť im nohy, a zvlášť tomu staršiemu

bratovi, ktorý toho viac potrebuje, a vy môžete umyť tomuto mladšiemu; a potom pôjdeme za vecou kláštora.« Tu ten brat vyhovel láske spoločníka, i vrátili sa dovnútra, a keď tých bratov láskave prijali, zaviedli ich do kuchyne k ohňu, aby sa ohriali a osušili; pri tom ohni sa ohrievalo osem iných bratov kláštora.

A keď sa trocha zdržali pri ohni, zaviedli ich stranou, aby im umyli nohy, ako sa ushovorili. A keď poslušný a zbožný brat umýval nohy tomu staršiemu bratovi a odstraňoval s nich blato, lebo boli veľmi zablatené, zbadá a vidí, že jeho nohy sú poznačené ranami; a hneď s radosťou a úľakom tesne ich objal a začal volať, hovoriac: »Buď si Kristus, alebo svätý František!« Na ten hlas a tie slová bratia, ktorí boli pri ohni, vyskočili a pribehli pozrieť sa na tie slávne rany s veľkou bážňou a úctou. Tu ten starý brat na ich prosby dovolil im zrejme ich vidieť, dotýkať sa ich i bozkávať. A keď radosťou ešte viac žasli, povedal im: »Nepochybujte a nebojte sa, bratia najdrahší a synovia; ja som váš otec, brat František, ktorý podľa vôle božej založil tri rehole. A pretože tento brat, ktorý mi umýva nohy, už osem rokov ma prosí, a dnes oveľa vrúcnejšie ako inokedy, aby som mu zjavil tie tajné slová, ktoré mi povedal serafín, keď mi dal rany, ktoré slová som nechcel prezradiť za svojho života, dnes na rozkaz boží pre jeho vytrvanlivosť a ochotnú poslušnosť, pre ktorú zanechal sladkosť svojej modlitby, poslal ma Boh, aby som mu pred vami zjavil to, o čo prosil.« A tu sa svätý František obrátil k tomu bratovi a hovoril toto:

»Vedz, bratku premilý, keď som bol na vrchu Alverne celý pohrúžený v rozjímanie o umučení Kristovom, pri tom serafínskom zjavení bol som takto poznačený ranami na svojom tele, a vtedy mi Kristus povedal: „Vieš, čo som ti urobil? Obdaroval som Ťa znakmi svojho umučenia, aby si bol nositeľom mojej zástavy. A ako som ja v deň svojej smrti sostúpil do predpekia a mocou svojich rán vyviedol odtiaľ všetky duše, ktoré som tam našiel a voviedol do raja, tak od tejto chvíle dovoľujem i tebe, aby si mi bol podobný v smrti tak, ako

si mi bol podobný v živote, aby si, keď odídeš z tohto života, každoročne v deň svojej smrti šiel do očistca a mocou svojich rán, ktoré som ti dal, vyviedol odtiaľ a voviedol do raja všetky duše svojich troch reholí, totiž Menších bratov, Sestier a Kajúcnikov, a ďalej i duše svojich ctiteľov, ktoré tam nájdeš.“ A tieto slová som nikdy nespomínal, kým som žil na svete.*

A po týchto slovách svätý František a jeho spoločník hneď zmizli. Mnohí bratia to potom počuli od týchto ôsmich bratov, ktorí boli účastní zjavenia a slov svätého Františka.

Na vrchu Alverne zjavil sa raz svätý František počas modlitby bratovi Jánovi z Alverny,³⁸⁾ človekovi veľmi svätému; i zdržal sa pri ňom a hovoril s ním cez dlhý čas; a konečne, keď už chcel odísť, povedal mu: »Pýtaj si odo mňa, čo chceš.« Brat Ján povedal: »Otče, prosím ťa, aby si mi povedal to, čo som si už dávno prial vedieť, totiž, čo ste robili a kde ste boli, keď sa vám zjavil Serafín.« Svätý František odvetil: »Modlil som sa na tom mieste, kde je teraz kaplnka grófa Šimona z Battifolle³⁹⁾ a prosil som svojho Pána Ježiša Krista o dve milosti. Prvá bola, aby mi doprial za môjho života cítiť na duši i na tele, nakoľko by to bolo možné, všetku tú bolesť, ktorú on sám na sebe cítil počas svojho ukrutného umučenia. Druhá bolesť, o ktorú som prosil, bola, aby som podobne cítil v srdci svojom tú nesmiernu lásku, ktorá ho roznieťila k znášaniu takeho umučenia za nás hriešnikov. A tu mi Boh zjavil v srdci, že mi dopraje cítiť jedno i druhé, nakoľko je to možné obyčajnému tvor; to sa mi skutočne i splnilo vtlačením rán.« Tu sa ho brat Ján spýtal, či tie tajné slová, ktoré mu povedal Serafín, boli skutočne také, ako hovoril vyššie spomenutý zbožný brat, ktorý tvrdil, že ich počul od svätého Františka v prítomnosti ôsmich

³⁸⁾ O blahosl. Jánovi z Alverny sa hovorilo v hl. 49—53 Fioretto.

³⁹⁾ Gróf Šimon z Battifolle dal r. 1264 vystavať na mieste stigmatizácie kaplnku (»capella delle Stimate«), ako dodnes svedčí o tom epigraf na tejže kaplnke.

ako to ten brat hovoril.

Tu brat Ján ešte sa odváži dovedieť, pre povoľnosť dovoľujúceho, i hovorí toto: »Ó otče, prosím ťa čo najvrúcnejšie, aby si mi dovolil vidieť a pobožkať svoje slávne rany, nie preto, že by som o nich pochyboval, ale len pre moje potešenie; lebo po tomto som vždy túžil.« A svätý František ochotne mu ich ukázal a podal, takže ich brat Ján jasne videl, dotýkal sa ich a pobožkal. A konečne sa ho opýtal: »Otče, aké veľké potešenie mala tvoja duša, keď videla prichádzať požehnaného Krista a dávať ti znaky svojho najsvätejšieho utrpenia? Kiežby Boh chcel, aby som i ja pocítil trochu z tej slasti!« Svätý František odvetil: »Vidíš tieto klíny?« A brat Ján: »Áno, otče.« »Dotkni sa ešte raz, — hovorí svätý František, — tohto klína, ktorý je v mojej ruke.« Tu brat Ján s veľkou úctou a bázňou dotkol sa toho klína, a pri tom dotknutí hneď taká vôňa odtiaľ vyšla, ako prúžok dymu v podobe kadidla, a vojdúc nosom brata Jána, takou sladkosťou naplnila jeho dušu i telo, že hneď bol vytržený v Boha a stratil všetky smysly; a takto bol vytržený od tretej hodiny až do večera.

A o tomto zjavení a dôvernom rozhovore so svätým Františkom nikdy nikomu inému nehovoril, iba svojmu spovedníkovi, kým neprišla smrť; ale keď sa smrť už približovala, rozpovedal to viacerým bratom.

V rímskej provincii istý veľmi zbožný a svätý brat mal toto podivuhodné zjavenie. Keď mu jednej noci umrel istý brat, najmilší jeho spoločník, a ráno bol pochovaný pred vchodom do kapitulárnej miestnosti,⁴⁹⁾ toho samého dňa uchýlil sa popoludní ten brat do kúta kapitulárnej miestnosti, aby sa zbožne pomodlil k Bohu

⁴⁹⁾ Kapitulárna miestnosť (capitulum) bolo miesto, kde sa bratia schádzali na kapitulum, t. j. na duchovné rozhovory (srovn. 14. hl. Kvetiniek), alebo na poradu o kláštor-ských veciach. Kapitulum bolo neskôr pripojované ku kostolu, pochovávali v ňom bratov a často bolo premenené na kaplnku.

a svätému Františkovi za dušu spomenutého svojho mŕtveho spoločníka. A keď vytrval v modlitbe s prosbami a slzami, popoludní, keď všetci ostatní bratia šli spať,⁴¹⁾ začul naraz veľký hrmot na kláštorskom dvore; preto hneď s veľkým strachom obrátil zrak k hrobu svojho spoločníka; i vidí tam pri vchode do kapitulárnej miestnosti stáť svätého Františka a za ním veľké množstvo bratov, okolo spomenutého hrobu. Hľadí ďalej a uprostred kláštorského dvora vidí oheň s ohromným plameňom a v strede ohňa dušu svojho mŕtveho spoločníka. Poobzerá sa okolo po dvore a vidí Ježiša Krista chodiť okolo kláštorského dvora s veľkou družinou anjelov a svätých.

A ako tak hľadí s veľkým úžasom na tie veci, vidí, že svätý František, keď šiel Kristus okolo kapitulárnej miestnosti, so všetkými tými bratmi pokľakol a hovoril toto: »Prosím ťa, najsvätejší Otče a Pane, pre neoceniiteľnú lásku, ktorú si preukázal ľudskému pokoleniu svojím vtelením, aby si mal zmilovanie s dušou tohto môjho brata, ktorý hori v tom ohni.« Kristus však nič neodpovedá a kráča ďalej. A keď sa druhý raz vrátil a kráčal popred kapitulárnu miestnosť, svätý František zasa ako prv pokľakol so svojimi bratmi a prosil ho takto: »Prosím ťa, láskavý Otče a Pane, pre nesmiernu lásku, ktorú si preukázal ľudskému pokoleniu, keď si zomrel na dreve križa, aby si mal zmilovanie s dušou tohto môjho brata.« A Kristus podobne prešiel a nevyslyšal ho. A keď obišiel dvor, vrátil sa po tretí raz a kráčal popred kapitulárnu miestnosť; a tu svätý František, pokľaknúc ako prvý raz, ukázal mu ruky, nohy i prsia a povedal toto: »Prosím ťa, láskavý Otče a Pane, pre tú veľkú bolesť a veľkú potechu, ktorú som pocítil, keď si vtlačil do tela môjho tieto rany, aby si mal zmilovanie s dušou tohto môjho brata, ktorý je v tomto ohni očistca.« Napodiv! Keď svätý František prosil

⁴¹⁾ Poznámka, že bratia šli spať popoludní, poukazuje, že sa to stalo v lete, medzi dvoma sviatkami sv. Kríža (3. mája až 14. septembra), keď sa pre dĺžku dní a prílišnú horúčavu v teplých krajoch dodnes siestuže.

Krista po tretej raz v mene svojich rán, tento hneď sa zastaví, pozrie na rany, vypočuje prosbu a hovorí toto: »Tebe, brat František, ponechávam dušu tvojho brata.« A tým istotne chcel poctiť a potvrdiť slávne rany svätého Františka a zjavne naznačiť, že duše jeho bratov, ktoré prídu do očistca, najľahšie budú vyslobodené z múk a vvedené do slávy nebeskej mocou svätých rán, podľa slova, ktoré Kristus povedal svätému Františkovi, keď mu ich vtlačal. Preto hneď po týchto slovách ten oheň so dvora zmizol, mŕtvy brat prišiel k svätému Františkovi a spolu s nim i s Kristom a s celou slávnou blaženou družinou odišiel do neba.

Preto ten brat, ktorý sa zaňho modlil, keď videl, že je vyslobodený z múk a vovádzaný do raja, veľmi sa radoval; a potom rozprával ostatným bratom celé videnie a spolu s nimi chválil a ďakoval Bohu.

Istý vznešený rytier z Massa di Santo Piero,⁴²⁾ menom pán Landolf, ktorý bol ctiteľom svätého Františka a napokon z jeho rúk obdržal habit Tretej rehole, bol týmto spôsobom presvedčený o smrti svätého Františka a o jeho slávnych ranách.

Keď bol svätý František už blízko smrti, toho času v spomenutom mestečku vošiel do nejakej ženy diabol a ukrutne ju trápil a dával jej učene hovoriť tak šikovne, že premohla všetkých mudrcov a učencov, ktorí prichádzali s ňou dišputovať. Stalo sa, že diabol vyšiel z nej a nechal ju dva dni slobodnú, a keď sa tretieho dňa do nej vrátil, trýznil ju oveľa krutejšie, ako prv. Keď o tom počul ten pán Landolf, ide k tej žene a pýta sa diabla, ktorý v nej prebýval, pre akú príčinu odišiel z nej na dva dni, a potom, po návrate, trápi ju ukrutnejšie, ako prv. Diabol odvetí: »Keď som ju zanechal, bolo to preto, že ja a všetci moji spoločníci, ktorí sú tu na okolí, sme sa shromaždili a šli veľmi silní k smrti žobráka Františka, aby sme naňho útočili a vzali si jeho dušu; ale keďže bola obklopená a bránená väčším množstvom anjelov ako bolo nás a odniesli ju rovno do neba, odišli sme odtiaľ s hanbou, tak-

⁴²⁾ V Umbrii pri Gubbii.

že teraz som sa vrátil a vynahradzujem si na tejto biednej žene, čo som po tie dva dni zameškal.«

Tu ho pán Landolf zaprisahal menom božím, aby mu povedal, nakoľko je pravdivá svätosť svätého Františka, o ktorom hovorí, že zomrel, a svätej Kláry, ktorá žije. Diabol odvetí: »Či chcem, či nechcem, poviem ti, čo je pravda. Boh Otec sa natoľko rozhneval pre hriechy sveta, že sa zdalo, že za krátky čas vynesie proti mužom i ženám posledný ortiel a vyhladí ich zo sveta, ak sa nenapravia. Ale Kristus, jeho Syn, prosil za hriešnikov, a prisľúbil, že obnoví svoj život a svoje utrpenie v istom človekovi, totiž vo Františkovi, chudobnom a žobrákovi, skrze život a učenie ktorého mnohých privedie na cestu pravdy a pokánia na celom svete. A teraz, aby ukázal svetu, čo učinil vo svätom Františkovi, chcel, aby rany jeho umučenia, ktoré mu za života vtlačil do tela, pri jeho smrti mnohí videli a dotýkali sa ich. Podobne Matka Kristova prisľúbila obnoviť svoju panenskú čistotu a svoju pokoru v istej žene, totiž v sestre Kláre, takým spôsobom, že svojím príkladom vytrhne mnoho tisíc žien z našich rúk. A tak týmito sľubmi uspokojený Boh Otec oddialil svoj konečný ortiel.«

Tu pán Landolf, keďže chcel s istotou vedieť, či diabol, ktorý je otcom lži, v tej veci hovorí pravdu a zvlášť čo sa týka smrti svätého Františka, poslal svojho verného sluhu do Assisi k Panne Márii Anjelskej, aby sa prezvedel, či svätý František žije alebo je mŕtvy. Keď ta sluha prišiel, presvedčil sa o tom s istotou a tak, vrátiac sa, oznámil svojmu pánovi, že svätý František odišiel z tohto života práve v ten deň a v tú hodinu, ako povedal diabol.

Keď vynecháme všetky zázraky ohľadom rán svätého Františka, o ktorých sa možno dočítať v jeho Legende, na zakončenie tejto piatej úvahy načím vedieť, že pápežovi Gregorovi deviatemu, keď trochu pochyboval o rane v boku svätého Františka, ako sám neskôr rozprával, zjavil sa jednej noci svätý František, nadvihol trochu pravú ruku, odkryl ranu v boku a žiadal nejakú nádobku; i kázal ju priniesť; a svätý František dal

si ju položiť pod ranu v boku a pápež skutočne zbadal, že sa naplnila až po okraj krvou smiešanou s vodou, ktorá vytekala zo spomenutej rany. A od toho času všetky jeho pochybnosti zmizly. A potom na radu všetkých kardinálov potvrdil rany svätého Františka a dal bratom o tom zvláštnu výsadnú listinu s visiacou pečatou; a to urobil vo Viterbo, jedenásteho roku svojho pápežstva. A potom dvanásteho roku vydal inú, obširnejšiu.

Tiež i pápež Mikuláš tretí⁴³⁾ a pápež Alexander⁴⁴⁾ vydali o tom rozsiahle výsadné listiny, podľa ktorých proti tomu, kto by popieral rany svätého Františka, možno postupovať ako proti kacírovi.

A toto stačí k piatej a poslednej úvahe o slávnych ranách nášho otca svätého Františka, Boh však nech nám dá milosť jeho život nasledovať na tomto svete, aby sme si mocou jeho slávnych rán zaslúžili byť s ním spasení v nebi.

Na chválu požehnaného Krista. Amen.

⁴³⁾ Spomínanú bulu daromne by sme hľadali v Bullariu Francisc., kde sú ináč všetky dokumenty o stigmatizácii sv. Františka. Ide tu skôr o Mikuláša IV. (1288—92), ktorý naozaj vydal viacero búl o stigmatizácii.

⁴⁴⁾ Je to Alexander IV. (1254—61).

Život brata Junipera

Život brata Junipera

KAPITOLA I.

**Ako usekol brat Juniper nohu ošípanej len preto,
aby ju mohol dať istému chorému.**

Jedným z najvyvolenejších učeníkov a prvých spoločníkov svätého Františka bol brat Juniper, človek hlbokkej pokory, veľkej horlivosti a lásky, o ktorom svätý František, hovoriac kedysi s onými svätými spoločníkmi, povedal: »Ten je dobrým menším bratom, kto premôže seba a svet, ako brat Juniper.«

Raz, keď v kláštore Panny Márie Anjelskej, rozpálený láskou božou, navštívil istého nemocného brata, opýtal sa ho s veľkou útrpnosťou: »Mohol by som ti preukázať nejakú službu?« Chorý hovorí: »Veľmi by som sa tešil, keby si mi mohol nejako zaopatriť prasačiu nožičku.« Brat Juniper hneď povedal: »Len to nechaj na mňa, zaraz ju budem mať.« I ide a vezme nôž, myslím, že z kuchyne, a rozpálený v duchu kráča do lesa, kde sa pásly ošípané, hodí sa na jednu, usekne jej nohu a uteká, nechajúc ošípanú tak okyptenú; i vráti sa, umyje, upraví tú nohu; a keď ju dobre s veľkou starostlivosťou pripravil, zanesol spomenutú nohu s veľkou láskou chorému. A ten chorý ju zje s veľkou chuťou, nie bez mnohého potešenia a radosti brata Junipera, ktorý, aby rozveselil toho chorého, so smiechom opakoval, ako napadol tú ošípanú.

Zatiaľ ten, čo pásol ošípané, ktorý videl ako onen brat usekol nohu, rozhorčene oznámil po poriadku celý príbeh svojmu pánovi. Keď tento počul, čo sa stalo, prišiel do kláštora bratov, vynadal im do pokrytcov, zbojníkov a podvodníkov, darebákov a zlých ľudí, lebo

usekli nohu jeho ošípanej. Na krik, ktorý tam robil, pribehol svätý František so všetkými bratmi a pokorne ospravedlňoval svojich bratov, ako by nevedel o tom, čo sa stalo, aby ho uspokojil a sľúbil mu, že mu nahradí všetku škodu. Ale ani tým všetkým sa tento neuspokojí, ale s veľkým hnevom, nádvakami a hrozbami odchádza od bratov, opakujúc znova a znova, že zlomyseľne usekli nohu jeho ošípanej; a neprijmúc nijakého ospravedlnenia ani sľubu, odišiel taký rozhnevaný.

A svätý František, plný múdrosti, keďže všetci ostatní bratia boli prekvapení, zamyslel sa a povedal si v srdci: »Neurobil to azda z nerozumnej horlivosti brat Juniper?« I dal si tajne zavolať brata Junipera k sebe a opýtal sa ho: »Neusekol si v lese nohu nejakej ošípanej?« Brat Juniper, celý rozveselený, nie ako človek, ktorý spáchal zločin, ale ako človek, ktorému sa zdá, že vykonal skutok veľkej lásky, odvetil mu a riekol: »Otče môj sladký, pravdaže ja som usekol nohu spomenutej ošípanej, a ak chceš vedieť príčinu, otče môj, vypočuj ma trpezlivo. Šiel som navštíviť toho chorého brata...« a po poriadku mu vyrozprával celú príhodu a potom pridal: »Hovorím ti, keď si predstavím radosť, ktorú mal ten náš brat, a že sa hneď lepšie cítil po spomenutej nohe, i keby som bol sto ošípaným usekol nohy tak, ako tej jednej, pevne verím, že Boh by sa na to díval s potešením.« Svätý František mu povedal so spravodlivým rozhorlením a s veľkým rozhorčením: »Ó brat Juniper, prečo si spôsobil toľké pohoršenie? Nie bez príčiny sa sťažuje ten človek a je rozhnevaný na nás; a teraz azda chodí po meste a ohovára nás pre taký priestupok; a má k tomu veľkú príčinu. Preto ti rozkazujem v mene svätej poslušnosti, aby si bežal za ním, kým ho nedohoníš, a hoď sa pred ním na zem a vyznaj svoju vinu a sľúb mu, že mu škodu úplne nahradíš, aby nemal príčiny sťažovať sa na nás, lebo istotne bol to veľký priestupok.« Brat Juniper veľmi sa zadiivil vyššie spomenutým slovám (ostatní stáli ohromení) a čudoval sa, že sa niekto môže rozčuľovať pre taký čin lásky, lebo sa mu zdalo, že tieto časné veci neznamenajú nič, iba ak sú používané k láske k bližnému. Odvetil: »Ne-

pochybuj, otče môj, že mu hneď zaplatím a uspokojím ho. A načo sa rozčuľuje, keď tá ošipaná, ktorej som uťal nohu, bola skôr božia, ako jeho, a keď bol ňou preukázaný taký skutok lásky?»

I rozbehne sa a dobehne toho človeka, ktorý bol nadmieru rozhnevaný, v ktorom neostalo kvapky trpezlivosti, a rozpráva mu s takým oduševnením, jasotom a radosťou, ako a prečo uťal spomenutej ošipanej nohu, ako by bol človekom, ktorý mu preukázal veľkú službu, za ktorú by ho mal hojne odmeniť. Ten plný hnevu a premožený zúrivosťou, povedal bratovi Juniperovi veľa drsných slov, nazval ho bláznom a hlupákom, zlodejom, najhorším darebákom. Brat Juniper, hoci mal od Boha dar tešiť sa urážkam, veľmi sa divil tvrdým slovám toho človeka a keďže si myslel, že ho dobre nerozumel, lebo sa mu zdalo, že tá vec je skôr k radosti ako k hnevu, zopakoval celý spomenutý príbeh, i vrhol sa mu okolo krku, objal ho, pobožkal a hovoril, že len z lásky to urobil a s takou láskou a pokorou ho vyzýval a prosil, aby vykonal podobne, že ten človek vstúpil do seba, vrhol sa na zem, nie bez mnohých slz, a uznal, že ukrivdil slovom i skutkom tým svätým bratom; i vzal a zabil tú ošipanú, uvaril ju a uvarenú zanesol s veľkou úctivosťou a veľkým plačom do kláštora Panny Márie Anjelskej a dal ju tým svätým bratom, aby ju zjedli, žeby tak zadostučinil za krivdy, ktoré im učinil slovom i skutkom.

Keď svätý František uvažoval o jednoduchosti spomenutého brata Junipera i o jeho trpezlivosti v protiivenstvách, povedal spoločníkom a iným okolostojacím: »Bratia moji, kiežby dal Boh, aby som mal celý les takých borievčičí!«¹⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

¹⁾ Juniperus značí po slovensky borievč. Brat Juniper sa teší z poníženia, ktorého sa mu dostalo od sv. Františka a z nádavok, ktorými ho zasype rozzúrený sedliak. No nevie si vysvetliť ani bôh Otca, ani hnev sedliaka. Myšlienka pomôcť bratovi sa ho celkom zmocnila, a za jedine správne pokladá svoje riešenie. A napokon svojou svätou vynaliezavosťou alebo blaženou prostotou premôže i rozumnosť Otcovu i zúrivosť sedliakovu.

KAPITOLA II.

Príklad veľkej moci brata Junipera proti diablovi.

A preto diabli nemohli znášať belosť čistoty a hlbkej pokory brata Junipera, ako je to zrejmé z tohto.

Raz nejaký posadlý, proti všetkým svojim zvykom, vybehol s veľkou zúrivosťou von na ulicu a bežal šialene cestou-necestou na sedem míľ. A keď sa ho rodičia, ktorí ho s veľkou žalosťou nasledovali, opýtali, prečo spôsobil útekem taký rozruch, odvetil: »Príčina je tá, že ten hlúpy Juniper šiel ulicou, a ja, keďže som nemohol zniesť jeho prítomnosť ani jeho pohľad, utiekol som na tieto miesta.« A keď skúmali pravdivosť toho, presvedčili sa, že brat Juniper šiel tadiaľ v ten čas, ako povedal diabol.

Preto svätý František, keď k nemu privádzali posadlých diablami, aby ich uzdravil, ak sa tí hneď na jeho rozkaz nevzdialili, hovorieval: »Ak hneď nevyjdeš z tohto tvora, dám priviesť na teba brata Junipera.« A vtedy diabol, keďže sa bál prítomnosti brata Junipera a keďže nemohol zniesť ctnosť a pokoru svätého Františka, hneď odišiel.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA III.

Ako bol brat Juniper prispením diabla odsúdený na šibenicu.

Raz, keď chcel diabol spôsobiť bratovi Juniperovi hanbu a neprijemnosť, šiel k istému ukrutnému vladárovi, menom Mikulášovi, ktorý bojoval vtedy s mestom Viterbom,²⁾ a povedal: »Pane, dobre strážte tento svoj

²⁾ Spomínaný tyran Mikuláš je totožný azda s Viterbčanom Mikulášom de Janni de Coccho, ktorý bol hlavou jednej partaje vo Viterbe. Táto strana musela r. 1227 utiecť z Viterba a utiahnúť sa na zámok Vitorchiano, asi na 10 km na severovýchod od Viterba, kde sa zdržiavali do r. 1233. Možno vtedy, v tomto časovom rozpätí, sa stala spomínaná udalosť. Nie je však záznamov, že by bratia mali kláštor vo

hrad, lebo čoskoro má sem prísť veľký zradca, poslaný obyvateľmi Viterba, aby vás zabil a zapálil hrad. A že hovorím pravdu, dávam vám tieto znaky. Chodí ako žobrák v šatách úplne roztrhaných a zalátaných, s kapučnou prederavenou vzadu na chrbte a nosí so sebou šidlo, ktorým vás má zabiť a má pri sebe kresadlo, ktorým má zapáliť tento hrad; a ak to nebude pravda, potrestajte ma podľa spravodlivosti.« Na tieto slová sa vladár Mikuláš veľmi naľakal a mal veľký strach, lebo ten, čo mu tie slová hovoril, zdal sa byť veľmi vážnym človekom. Rozkáže, aby sa starostlivo strážilo a ak ten človek s vyššie spomenutými vecami príde, aby ho hneď predviedli pred neho.

V tom čase prichádza brat Juniper sám, lebo pre svoju dokonalosť mal povolenie chodiť i byť samotný, ako sa mu páči. I stretol sa brat Juniper s niekoľkými mladíkmi, ktorí si robili z neho blázna a začali sa bratovi Juniperovi posmieváť. On sa pre to všetko nerozčuľoval, ba ešte ich podpichoval, aby si robili z neho ešte väčší posmech. A keď prišiel ku bráne hradu, a keď ho strážne videly takého doriadeného, s roztrhaným a dokmášaným šatom (lebo habit daroval cestou z lásky k Bohu chudobným a nijako nevyzeral na Menšieho brata), pretože celkom zrejme mal spomenuté znaky, rýchle ho zavedú pred toho vladára Mikuláša. A keď ho sluhovia prezerali, či nemá zbrane, ktorými by mohol ublížiť, našli v rukáve šidlo, ktorým si opravoval podrážky a našli i kresadlo, ktoré nosil k zapáleniu ohňa, lebo mal slabú myseľ a často prebýval v lesoch a pustinách.

Keď Mikuláš videl pri ňom znaky, o ktorých hovoril diabol, rozkázal, aby mu sviazali hlavu, a tak sa i stalo, a to s takou ukrutnosťou, že povraz sa mu úplne vryl do mäsa. A potom ho dal vytiahnuť na škripec a dal mu

Vitorchiane, takže príbeh sa mohol odohrať i v susednom Cornete alebo Toscanelle, kde už v tomto čase boli akiste bratia a kde tiež vládol Mikuláš de Jani. — Podľa niektorých prameňov Juniper tyranovi odpustil a sa s ním spriatelil. Mikuláš sa potom obrátil a žil ešte viac rokov.

naťahovať a rozťahovať ruky i celé telo bez všetkého milosrdenstva. A keď sa ho opýtali, kto je, odvetil: »Som najväčší hriešnik.« A keď sa ho opýtali, či chcel zradiť hrad a vydať ho Viterbčanom, odvetil: »Ja som najväčší zradca, nehodný nijakého dobra.« A keď sa ho opýtali, či chcel tým šidlom zabiť vladára Mikuláša a podpáliť hrad, odvetil: »Oveľa väčšie a horšie veci by som popáchal, keby Boh dopustil.« A tu Mikuláš, premožený svojou prchkosťou, nechcel už ďalej vyšetrovať, ale bez pretahovania zo zlosti odsúdil brata Junipera ako zradcu a vraha, aby bol priviazaný o chvost koňa a ťahaný po zemi až pod šibenicu a tam hneď obesený. Brat Juniper sa z toho všetkého neospravedľuje ani sa nermúti ani neprosí o milosť, ale ako človek, ktorý sa z lásky k Bohu teší utrpeniu, bol úplne rozradovaný a veselý. A keď bol rozkaz vladárov prevedený a brat Juniper priviazaný za nohy o chvost koňa a vlečený po zemi, nenariekal ani sa nesťažoval, ale ako krotký baránok, vedený na porážku, šiel so všetkou pokorou.

Na toto divadlo a náhly rozsudok sbieha sa všetok ľud, aby videl túto urýchlenú a krutú popravu; a nik ho nepoznal. Predsa však, ako bola vôľa božia, nejaký dobrý človek, ktorý videl, ako bol brat Juniper chytený, a teraz videl, ako ho idú hneď popraviť, beží do kláštora Menších bratov a hovorí: »Pre Boha vás prosím, poďte chytro, lebo chytili nejakého žobráka a hneď ho i odsúdili a vedú na smrť; poďte, aby mohol aspoň dušu vypustiť vo vašich rukách, lebo sa mi zdá, že je dobrý človek a nemal času vyspovedať sa, a vedú ho na šibenicu a nezdá sa, že by sa staral o smrť a o spásu svojej duše; rýchle poďte, prosím.«

Gvardián, ktorý bol súcitným človekom, hneď sa ponáhľal, aby prispel k jeho spáse; a keď tam prišiel, už sa nasbieralo toľko ľudí, aby videli popravu, že sa tam nemohol pretisnúť. I stál teda a pozoroval; a ako tak stál, začul zpomedi ľudí hlas, ktorý hovoril: »Nerobte, nerobte, lumpáčkovia, veď mi nohy vytiahnete.« Na ten hlas gvardiánovi napadlo, že by to mohol byť brat Juniper; i vrhne sa medzi zástup s rozplameneným duchom, sníme obväz s jeho tváre a tu skutočne pozná, že

je to brat Juniper; preto gvardián z útrpnosti chcel vyzliecť habit a obliecť brata Junipera. A ten mu s veselou tvárou, skoro so smiechom, povedal: »Ó gvardián, ty si tučný a zle by sa bolo dívať na tvoju nahotu; nechcem.« Tu gvardián s veľkým plačom prosí tých vykonávateľov rozsudku i všetkých ľudí, aby láskavo chvíľku počkali, kým zájde k vladárovi poprosiť za brata Junipera, či by sa nad ním nezmiloval.

Keď vykonávatelia rozsudku i okolostojaci súhlasili, mysliac, že je z jeho príbuzných, šiel zbožný a súcitný gvardián k vladárovi Mikulášovi so žalostným plačom a hovorí: »Pane, som taký prekvapený a rozžalostený, že skoro k slovu neprichádzam, lebo sa mi zdá, že v tejto obci bol dnes spáchaný najväčší hriech a najväčšie zlo, aké sa kedy stalo od čias našich otcov; a myslím, že sa to stalo z nevedomosti.« Mikuláš počúva trpezlivo gvardiána a opýta sa ho: »Čo je to za veľký hriech a zlo, ktoré bolo dnes spáchané v tejto obci?« Gvardián odvetil: »Že ste jedného z najsvätejších bratov, čo sú nateraz v reholi svätého Františka, ktorého si i vy obzvlášť ctíte, odsúdili k tak krutému trestu, a myslím, že iste bez príčiny.« Hovorí Mikuláš: »Nože mi povedz, gvardián, kto to je? Lebo keďže som ho nepoznal, dopustil som sa azda veľkej chyby.« Gvardián hovorí: »Ten, ktorého ste odsúdili na smrť, je brat Juniper, spoločník svätého Františka.«

Vladár Mikuláš užasol, lebo počul už chýr o svätom živote brata Junipera, a ako by ohromený, celý bledý ponáhľal sa spolu s gvardiánom, i príde k bratovi Juniperovi, odviaže ho s konského chvosta, oslobodí ho a pred všetkými ľuďmi vrhne sa na zem pred brata Junipera a s veľkým plačom vyznáva svoju vinu v krivde a potupe, ktorá bola spáchaná z jeho rozkazu tomuto svätému bratovi, a dodal: »Skutočne myslím, že sa blíži koniec môjho zlého života. Pretože som tohto svätého človeka trýznil bez všetkej príčiny, Boh dopustí na môj zlý život, že za krátky čas zomriem zlou smrťou, hoci som to urobil nevedomky.«

Brat Juniper ochotne odpustil vladárovi Mikulášovi, ale Boh o niekoľko dní dopustil, že vladár Mikuláš

skončil svoj život preukrutnou smrťou. A brat Juniper odišiel a zanechal všetok ľud veľmi ponaučený.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA IV.

Ako brat Juniper z lásky k Bohu dával chudobným, čo mohol.

Brat Juniper mal s chudobnými takú sústrasť a taký súcit, že keď videl niekoho zle oblečeného alebo nahého, hneď vyzliekol svoj habit alebo kapucňu svojich šiat a dal to tomu chudobnému; a preto gvardián mu pod poslušnosťou kázal, aby nijakému chudobnému nedával celé svoje šaty, ani čiastku svojho habitu.

Náhodou sa stalo, že po niekoľkých dňoch stretol akéhosi skoro nahého žobráka, ktorý prosil brata Junipera pre lásku božiu o nejakú almužnu; tento mu s veľkým súcitom povedal: »Nemám nič, čo by som ti mohol dať, iba habit, a môj predstavený mi pod poslušnosťou zakázal darovať niekomu čo i len čiastku šiat; ale ak mi habit ty stiahneš, nebudem sa protivíť.« Nehovoril hluchému, lebo ten chudobný mu hneď stiahol habit cez hlavu a odišiel s ním, zanechajúc brata Junipera nahého. A keď sa vrátil do kláštora, opýtali sa ho, kde má habit. Odvetil: »Istý dobrý človek mi ho stiahol a odišiel s ním.«

A ako v ňom rástla ctnosť lásky k bližnému, nespokojil sa tým, že daroval len svoj habit, ale dával knihy, omšové rúcha, plášte, a čo mu prišlo pod ruku, dával chudobným. A pre tú príčinu bratia nič nenechávali neskryté, lebo brat Juniper všetko rozdával z lásky k Bohu a na jeho chválu.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA V.

Ako odrezal brat Juniper z oltára isté zvončeky a daroval ich z lásky k Bohu.³⁾

Keď bol raz brat Juniper v Assisi na sviatok Naro-

³⁾ Udalosť mohla sa stať po r. 1230, keď bola dohotovená bazilika sv. Františka, keď bol generálnym predstaveným

Anjel potešuje skormúteného sv. Františka.
(Kvetinky, kap. XIX.)

denia Pána pohrúžený v hlbokom rozjímaní pred kláštorným oltárom, ktorý oltár bol veľmi pekne vychystaný a vyzdobený, na prosby sakristiána zostal strážiť spomenutý oltár, kým si šiel sakristián troška zajesť. A ako tak zbožne rozjímal, nejaká chudobná žena ho prosila pre lásku božiu o almužnu. Odvetil jej takto: »Počkaj trošku a pozriem sa, či ti budem môcť niečo dať z tohto tak vyzdobeného oltára.« Bol na tom oltári veľmi skvostný závoj, ozdobený striebornými zvončkami, veľmi drahými. Brat Juniper hovorí: »Tieto zvončeky sú tu zbytočné.« I chytí nož, odreže všetky zo závoja a dá súcitne tej žobráčke.

Keď si sakristián položil tri alebo štyri kúsky jedla do úst, rozpomenul sa na zvyky brata Junipera i začal sa veľmi strachovať, aby mu pre prílišnú dobročinnosť neporobil niečo s ozdobeným oltárom, ktorý ho nechal strážiť. I hneď vstane zpoza stola, ide do kostola a pazerá sa, či nie sú už preč ozdoby oltára alebo či niečo nezmizlo, i vidí, že zo závoja sú odrezané a odtrhnuté zvončeky; náramne sa preto rozčúlil a rozhneval. Brat Juniper zbadá ho takého napajedeného, i hovorí: »Nerozčuľuj sa pre tie zvončeky, lebo tie som dal istej chudobnej žene, ktorá ich veľmi potrebovala a tu aj tak neboly k ničomu, iba že to bola taká svetská a márna paráda.«

Keď to sakristián počul, hneď sa rozmrzený rozbehol po kostole a po celom meste, či by ju náhodou nedochytil; ale nielen že ju nenašiel, ale nenašiel ani človeka, ktorý by ju bol videl. Vrátil sa do kláštora a v zlosti schytil ten závoj i zanesol ho ku generálovi, ktorý bol v Assisi a hovorí: »Otec generál, prosím, aby ste potrestali brata Junipera, ktorý mi znivočil tento závoj, najdrahocenejší zo všetkých v sakristii; hľadte, ako ho pobabral a odrezal všetky strieborné zvončeky a hovorí, že ich daroval akejsi chudobnej žene.« Generál

Ján. Nevle sa však, či Ján Parenti (1227—32) alebo Ján z Parmy (1247—57). Druhá možnosť je pravdepodobnejšia, lebo do r. 1232 sotva mala bazilika tak hojnú výzdobu oltára.

odvetil: »To neurobil brat Juniper, ale urobila to tvoja hlúposť, lebo konečne mal si poznať už jeho zvyky. A veruže sa čudujem, že nerozdal i všetko ostatné. Avšak predsa ho za tento priestupok poriadne potrescem.« I svolal všetkých bratov do kapituly, dal zavolať brata Junipera a pred celým kláštorom ho veľmi ostro pokarhal pre vyššie spomenuté zvončeky a natoľko sa rozhorlil a hlasite kričal, že skoro ochrapľavel.

Brat Juniper sa málo staral o tie slová, ba skoro nič, lebo sa tešil urážkam, keď bol hodne zosmiešnený, ale zo súcitu s ochrapľavým generálom začal rozmýšľať o lieku. A keď ho už generál pokarhal, ide brat Juniper do mesta, i obstará a dá urobiť za poriadnu misu múčnej kaše s maslom; a keď prešiel hodný kus noci, ide a vráti sa, zažne sviecu a kráča s tou misou múčnej kaše k cele generála a zaklope. Generál otvorí a vidí ho so zažatou sviecou a misou v ruke, i opýta sa šeptom: »Čo je?« Brat Juniper odvetil: »Otče môj, keď si ma dnes karhal pre moje chyby, zbadal som, že ti hlas ochrapľavel, myslím, že od veľkej námahy; i rozmýšľal som o lieku a dal som urobiť túto múčnu kašu pre teba; preto ťa prosím, aby si ju zjedol, lebo hovorím ti, že ti prečistí prsia a hrdlo.« Generál hovorí: »Či je teraz čas na to, aby si chodil znepokojovať ľudí?« Brat Juniper odvetí: »Pozri, pre teba je urobená; prosím ťa, nechaj všetky výhovorky a zjedz ju, lebo ti to bude veľmi osožné.« A generál rozhnevaný pre neskorú hodinu a jeho dotieravosť, rozkázal mu zmiznúť, že v takú hodinu nebude jesť a nazýval ho najhorším a najdarebáckejším človekom. Keď brat Juniper videl, že ani prosby ani lichotenia nepomáhajú, hovorí toto: »Otče môj, keďže nechceš jesť ty, a pre teba bola pripravená táto múčna kaša, urob mi aspoň to, že mi podržíš sviečku a kašu zjem ja.« A generál, ako človek dobrosrdečný a zbožný, berúc do ohľadu dobrotu a jednoduchosť brata Junipera, a že celé to urobil zo zbožnosti, odvetí: »Nuž teda, keď tak nasilu chceš, zjedzme to spolu, ty i ja.« A obidvaja zjedli tú misu múčnej kaše s bratskou láskou, a oveľa viac sa posilnili zbožnosťou ako jedlom.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA VI.

Ako zachovával brat Juniper šesť mesiacov mlčanie.

Raz si brat Juniper zaumienil zachovávať mlčanie takýmto spôsobom. Prvý deň z lásky k nebeskému Otčovi, druhý deň z lásky k Ježišovi, jeho Synovi, tretí deň z lásky k Duchu svätému, štvrtý deň z úcty k Panně Márii. A tak rad-radom, každý deň z lásky k niektorému svätému strávil šesť mesiacov bez hovorenia.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA VII.

Príklad proti telesným pokušeniam.

Keď sa raz sišli brat Egíd, brat Šimon z Assisi, brat Rufín⁴⁾ a brat Juniper, aby sa rozprávali o Bohu a o spáse duše, povedal brat Egíd druhým: »Čo robíte vy v pokušení na telesný hriech?« Brat Šimon povedal: »Ja rozmyšľam o nízкости a ošklivosti telesného hriechu a z toho povstane vo mne veľký odpor, a tak sa oslobodím.« Brat Rufín hovorí: »Ja sa hodím na zem a tak dlho sa modlím, prosiac dobrotu božiu a Matku Ježiša Krista, kým sa necítim úplne vyslobodený.« Brat Juniper odvetí: »Keď začujem huk diabolskej telesnej žiadosti, hneď bežím a zamknem dvere svojho srdca a pre zabezpečenie pevnosti srdca zaoberám sa svätými rozjímaniami a svätými túžbami; takže, keď príde telesná žiadosť a klope na dvere srdca, ja ako by znútra odpovedám: — Zostaň vonku, lebo tu je už prísbytok zaujatý a nik už sem dovnútra nemôže vojsť; — a tak nikdy nedovolím, aby telesná myšlienka vstúpila do môjho srdca. Keď tá vidí, že je premožená, odchádza ako porazená nielen odo mňa, ale i z celej krajiny.«

Odpovedá brat Egíd a hovorí: »Brat Juniper, súhlasím s tebou, lebo ničím nie je možné premôcť nepriateľa tela lepšie, ako útekom; lebo vnútri je zradkyňa

⁴⁾ O bratovi Šimonovi hovorí sa i v hl. 41 Florettov; o bratovi Rufínovi je reč vo Florettoch v hl. 29, 30, v platej Úvahe a na iných miestach.

telesná žiadosť, zvonku ohláša sa skrze telesné smysly taký a tak silný nepriateľ, že ho bez úteku nemožno premôcť. A preto kto ináč chce bojovať, pre ťažkosť boja zriedkakedy zvíťazí. Uteč teda hriechu a zvíťazíš.»

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA VIII.

Ako ponižuje brat Juniper sám seba na chválu božiu.

Raz, keď sa chcel brat Juniper dôkladne ponižiť, vyzliekol sa do naha a šaty si položil na hlavu, urobiac si zo svojho habitu ako by batôžtek, a taký nahý vošiel do Viterba; i ide pre svoj posmech na verejné námestie. Keď tam stál taký obnažený, deti a mládenci, keďže ho pokladali za blázna, veľmi mu nadávali, hádzali mu na telo veľa blata, bili ho kameňami a sácali sem a tam s mnohými posmešnými slovami; a tak ho trápili a posmievali sa mu dlhý čas; potom taký nahý šiel do kláštora.

A keď ho bratia videli takého obnaženého, veľmi sa rozhorčili, najviac preto, že celým mestom prešiel taký nahý so svojím batôžkom na hlave; karhali ho veľmi prísne a veľmi sa mu vyhrážali. A jeden hovoril: »Hodme ho do žalára«; a druhý hovoril: »Obesme ho«; a iní hovorili: »Niet nijakého tak prísneho trestu, za taký zlý príklad, akým tento dnes zhanobil seba i celú rehoľu.« A brat Juniper, celý rozveselený, odpovedal so všetkou pokorou: »Ozaj, pravdu hovoríte, lebo všetkých tých trestov som hodný, ba i mnohých iných.«

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA IX.

Ako sa kolíše brat Juniper na hojdačke, aby sa ponižil.

Keď raz šiel brat Juniper do Ríma, kde už bola povesť jeho svätosti rozšírená, mnohí Rimania mu vyšli z veľkej úcty v ústrety; a keď brat Juniper videl prichádzať toľko ľudí, zdalo sa mu, že ich úcta vyjde na posmech a hlúposť.

Boly tam dve deti, ktoré si urobily hojdačku, preložily totiž jedno drevo cez druhé, každé sa postavilo na jeden koniec a hojdaly sa hore-dolu. Brat Juniper ide, složí jedno z tých detí s dreva, sám vystúpi naň a začne sa hochať. Medzitým prišli ľudia a divili sa, že sa brat Juniper hojda; predsa však s veľkou úctou ho pozdravili a čakali, kedy sa prestane hrať, aby ho potom úctivo odprevadili až do kláštora. A brat Juniper sa málo staral o ich pozdrav a úctu alebo čakanie, ale oveľa starostlivejšie o hojdačku. A keď tak dlhý čas čakali, začali sa niektorí nudiť a hovoriť: »Čo je to za hlupáka?« Iní, ktorí poznali jeho spôsoby, dôverovali v jeho väčšiu zbožnosť, predsa však všetci odišli a nechali brata Junipera na hojdačke.

A keď už všetci odišli, brat Juniper bol veľmi natešený, lebo videl, že si niektorí robili z neho žarty. Pohl sa a vošiel do Ríma so všetkou skromnosťou a pokorou, a prišiel do kláštora Menších bratov.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA X.

Ako varil brat Juniper bratom na pätnásť dní.

Keď bol raz brat Juniper v ktoromsi kláštóríku bratov, všetci bratia museli pre istú vážnu príčinu odísť a len brat Juniper zostal doma. Hovorí gvardián: »Brat Juniper, všetci ideme von a preto, kým sa vrátíme, uvar niečo na občerstvenie bratov.« Brat Juniper odpovedal: »Veľmi rád, nechajte to len na mňa.«

Keď všetci bratia odišli, ako je spomenuté, hovorí si brat Juniper: »Aká to zbytočná starosť, aby bol jeden brat stratený v kuchyni a úplne zbavený modlitby? Na môj veru, keďže som zostal variť, navarím toho toľko, že všetci bratia, i keby ich bolo ešte viac, budú mať dosť na pätnásť dní.« A tak plný starostlivosti ide do mesta, vyžobre niekoľko veľkých hrncov na varenie, zoženie čerstvé i nasolené mäso, i kurčatá, vajcia, zeleninu, nasbiera hodne dreva a postaví všetko na oheň, totiž kurčatá s perím, vajcia so škrupinou a podobne všetky ostatné veci.

Keď sa bratia vrátili do kláštora, jeden, ktorý dobre poznal prostotu brata Junipera, vošiel do kuchyne a vidí toľko a také veľké hrnce s preveľkým ohňom, i posadí sa a hľadí s údivom a nehovorí nič; pozerá s akou horlivosťou brat Juniper varí. Pretože oheň bol veľmi veľký a brat Juniper nemohol sa dobre priblížiť k hrncom a miešať, vzal akúsi latu, povrazom si ju pevne priviazal k telu, a potom skákal od jedného hrnca k druhému, až bolo radosť pozeráť sa naňho. Keď to všetko ten brat videl, s veľkou veselosťou vyšiel z kuchyne, i nájde ostatných bratov a hovorí: »Oznamujem vám, že brat Juniper chystá svadbu.« Bratia prijali tie slová ako žart.

A brat Juniper vezme tie svoje hrnce s ohňa a dá zazvoniť k jedlu; i zasadli bratia za stôl a on ide do re-fektára s tým, čo navaril, celý zarumenený od práce a teploty ohňa, a hovorí bratom: »Najedzte sa dobre a potom sa všetci pôjdeme modliť, a nech už teraz nik nemyslí na varenie, lebo ja som dnes navaril toľko, že toho bude dosť na viac než pätnásť dní.« I položí tú svoju babračku na stôl pred bratov, lež v celej rímskej krajine niet takého vyhladovaného prasata, ktoré by to zožralo. Brat Juniper vychvaľuje, čo navaril, aby sa to miňalo, ale už vidí, že ostatní bratia nejedia, i hovorí: »Takáto kuracina posilňuje mozog; a toto jedlo bude vám udržiavať v tele vlhkosť, také je dobré.«

A keď bratia s údivom a úctou uvažovali o zbožnosti a jednoduchosti brata Junipera, gvardián pohnevaný toľkou nerozumnosťou a že sa toľko dobrých vecí pokazilo, veľmi ostro pokarhá brata Junipera. Tu sa brat Juniper hneď hodí na kolená pred gvardiánom a pokorne vyznáva svoju vinu jemu i všetkým bratom, hovoriac: »Ja som najhorší človek. Ktosi sa dopustil takého a takého hriechu, za ktorý mu boli vylúpené oči; ale ja som toho omnoho viac hodný ako on. Druhý bol za svoje poklesky obesený, ale ja si toho zaslúžim oveľa viac za svoje zlé skutky, a teraz som pobabral toľké dobrodenia božie i rehoľné.« A celý zarmútený takto odišiel a neukázal sa po celý deň pred žiadnym bratom.

A tu povedal gvardián: »Bratia moji najdrahší, želal by som si, aby tento brat každý deň, tak ako dnes, pokazil práve toľko dobrého, keby sme mali, len nech nás vždy takto poučil, lebo urobil to zo svojej veľkej jednoduchosti a lásky.«

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XI.

Ako šiel brat Juniper do Assisi pre svoje zahanbenie.

Raz sa zdržoval brat Juniper v spoletskom údolí⁶⁾ a keď videl, že v Assisi je veľká slávnosť a že tam ide veľa ľudí s veľkou zbožnosťou, zachcelo sa i jemu ísť na tú slávnosť. A čuj ako.

Vyzliekol sa brat Juniper úplne do naha a tak prešiel Spellom,⁷⁾ dvoma inými mestečkami a stredom mesta, a prišiel do kláštora taký nahý. Bratia, veľmi pohnevaní a pohoršení, veľmi ostro ho karhali, nazývali ho bláznom, hlupákom a hanobiteľom rehole svätého Františka, a že by ho mali ako blázna spútať reťazami.

A generál, ktorý bol vtedy tam v kláštore, dá svolat všetkých bratov, i brata Junipera a pred celým kláštorom ho ostro a tvrdo pokarhá. A po mnohých slovách, aby zdôraznil pokarhanie, hovoril bratovi Juniperovi: »Tvoj priestupok je taký a tak veľký, že neviem, akú dostatočnú pokutu ti uložiť.« Brat Juniper, ako človek, ktorý sa teší zo svojho poníženia, odvetí: »Otče môj, poviem ti akú: nech sa za trest práve tak, ako som až sem došiel nahý, vrátim až tam, odkiaľ som prišiel na túto slávnosť.«

Na chválu Kristovu. Amen.

⁶⁾ Niektoré pramene uvádzajú foliňské údolie.

⁷⁾ Miesto Spello majú niektoré vydania Spoleto, no nesprávne. Brat Juniper kráčal ekiste horskou cestou po západnom úbočí vrchu Subasio cez Spello, Collepino a Satriano do Assisi.

KAPITOLA XII.

Ako upadol brat Juniper do vytrženia počas omše.

Keď raz brat Juniper počúval s veľkou zbožnosťou svätú omšu, pozdvihnutím mysle upadol do vytrženia na dlhší čas. I nechali ho samého v izbe, obďaleč od ostatných bratov, a keď sa vrátil k sebe, začal s veľkou vrúcnosťou hovoriť: »Ó bratia moji, kto je v tomto živote taký vznešený, že by ochotne nenlesol kôš hnoja po celej zemi, keby za to dostal dom plný zlata.« A hovoril: »Och! prečo nechceme znášať troška poníženia, keď môžeme si získať život blažený?«

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XIII.

O zármutku, ktorý mal brat Juniper na smrťou svojho spoločníka brata Attientalbena.⁷⁾

Brat Juniper mal istého spoločníka brata, ktorého vrúčne miloval, ktorý sa volal Attientalbene. Istotne mal tento v sebe ctnosť najvyššej trpezlivosti a poslušnosti, lebo keby ho boli celý deň mlátili, nebol by nariekal ani by sa nebol ozval nijakým slovom; často ho posielali do kláštorov, kde boli hašteriví bratia, od ktorých zakúšal veľa prenasledovaní, ktoré znášal veľmi trpezlivo, bez akéhokoľvek protirečenia. Tento plakal i smial sa na rozkaz brata Junipera.

Umrel teda tento brat Attientalbene, ako bola vôľa božia, v najlepšej povesti; a keď brat Juniper počul o jeho smrti, tak sa zarmútil vo svojej mysli, ako sa vo svojom živote nikdy nezarmútil pre nejakú časnú vec; a tak navonok ukazoval veľkú bolesť, ktorú cítil vnútri, a hovoril: »Och, ja úbohý, lebo teraz mi už nič dobré-

⁷⁾ Staré rukopisy a aj novšie vydania Kvetnínek udávajú toto nezvyčajné meno v rozmanitých podobách. Uvedená forma je však najpravdepodobnejšia, hoci inde (okrem fran-tíškánskej rehole) sa meno nevyskytuje. Brat Attientalbene zomrel v kláštore Santa Illuminata pri Alvierno v kustódii Todi asi r. 1232.

kého a milovaného brata Attientalbena!« A hovoril: »Keby nie toho, že by som potom nemal pokoja od bratov, šiel by som k jeho hrobu, vzal jeho hlavu a z lebky urobil dve misky; z jednej by som k svojej zbožnosti vždy jedával na jeho pamiatku, z druhej by som pil, keby som bol smädný alebo keby sa mi zachcelo piť.«⁸⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XIV.

O ruke, ktorú videl brat Juniper vo vzduchu.

Keď sa raz brat Juniper modlil a azda myslel o sebe nejake veľké veci, zdalo sa mu, že vidí vo vzduchu ruku, a telesnými ušami počul hlas, ktorý mu hovoril toto: »Ó brat Juniper, bez tejto ruky nič neurobiš.« Tu on hneď vstal a upierajúc oči na nebo, hovoril nahlas, chodiac hore-dolu po kláštore: »Hej, to je pravda! Hej, to je pravda!« A toto opakoval hlasite cez dlhší čas.

Na chválu Kristovu. Amen.⁹⁾

⁸⁾ Je to dosť čudný nápad, no vysvetliteľný v duchu toho času, keď kult relikvií bol nadmieru rozšírený. Na druhej strane výstredná povaha brata Junipera dáva pochopiť i tento druh zbožnosti, ktorý iste nie je nasledovateľný.

⁹⁾ Staršie vydania majú tu ako 15. hl. ešte udalosť zo života brata Lea: Príklad brata Lea, ako mu svätý František kázal umývať kameni. Táto kapitola však bola sem vnesená zo životopisu brata Lea a nijako sem nepatrí. Uvádza sa v Dodatkoch, hl. 5.

Život blahoslaveného Egída

Zivot blahoslaveného Egída

KAPITOLA I.

Ako boli prijatí do rehole Menších bratov brat Egíd a traja spoločníci.

Keďže príklady svätých ľudí budia v duši zbožných poslucháčov odpor k pominateľným rozkošiam a majú povzbudzovať túžbu po večnom spasení, na česť božiu a jeho prevelebnej Matky Panny Márie a na úžitok všetkých poslucháčov, zmienim sa niekoľkými slovami o skutkoch, ktoré vykonal Duch svätý skrze nášho presväteho otca, brata Egída, ktorý, kým ešte žil vo svete, dotknutý Duchom svätým, začal v sebe uvažovať, ako by sa mohol vo všetkých skutkoch svojich páčiť len Bohu.

V tom čase svätý František, ako nový hlásateľ boží a pripravovateľ (príkladom života) pokánia a svätej pokory, dva roky po svojom obrátení pritiahol a priviedol k zachovávaniu evanjeliovej chudoby istého človeka, ozdobeného podivuhodnou múdrosťou a veľmi bohatého na pozemské majetky, ktorý sa volal pán Bernard, a druhého, Petra Cattani, ktorí na radu svätého Františka rozdali z lásky k Bohu všetky svoje časné poklady chudobným a s preveľkou horlivosťou sľubovali, vezmúc na seba habit Menších bratov, zachovávať po celý život regulu kajúcnosti a evanjeliovej dokonalosti, a tak i urobili so všetkou dokonalosťou.

Osem dní po vyššie spomenutom obrátení a rozdani majetkov, keď brat Egíd, ešte vo svetskom šate, počul, ako pohrdli svetom takí vznešení rytieri, assiski mešťania, že sa celá krajina zadivila, celý rozpálený láskou

božou, druhého dňa, na sviatok svätého Juraja,¹⁾ roku Pána 1209, skoro ráno a ako by sa obával o svoju spásu, šiel do kostola svätého Juraja, kde je teraz kláštor svätej Kláry, a keď si vykonal svoju modlitbu, veľmi túžiac vidieť svätého Františka, uberal sa k nemocnici prašivých, kde sa tento zdržoval v chatrči s bratom Bernardom a bratom Petrom Cattanim v najväčšej pokore, oddelene od ľudí.²⁾ A keď prišiel na rúžcestie a nevedel kade ísť, pomodlil sa najprv ku Kristovi, najlepšiemu vodcovi, ktorý ho zaviedol priamo k spomenutej chatrči.

A keď rozmýšľal o tom, prečo prišiel, stretol ho svätý František, ktorý prichádzal z lesa, kde sa bol modliť; preto hneď sa vrhol na zem pred svätým Františkom na kolená a pokorne prosil, aby ho prijal pre lásku božiu do svojej spoločnosti. Keď svätý František videl zbožný vzhľad brata Egída, odvetil a riekol: »Predrahý bratku, Boh ťa vyznačil preveľkou milosťou. Keby prišiel cisár do Assisi a chcel by niektorého občana povýšiť na rytiera alebo tajného komorníka, či by sa nemal ten človek veľmi tešiť? O koľko väčšiu radosť máš mať ty, keď Boh ťa vyvolil za svojho rytiera a milého služobníka, aby si zachovával evanjeliovú dokonalosť? A preto buď pevný a vytrvalý v povolaní, ku ktorému ťa Boh povolal.« I chytil ho za ruku, zdvihol a zaviedol do spomenutého domčeka; i zavola brata Bernarda a hovorí: »Pán Boh nám poslal dobrého brata, z čoho sa tešme v Pánu: hodujme v láske.«

¹⁾ T. j. 23. apríla; zomrel na ten istý sviatok o 52 rokov neskôr (7. hlava Života bl. Egída). Kostol sv. Juraja bol r. 1260 prestavaný na baziliku sv. Kláry; sem sa presťahovali i klarisky zo sv. Damiána.

²⁾ Bolo to Rivo-Torto, prvé prístrešie sv. Františka a jeho novozaloženej rehole. Leží na juhovýchod od Assisi. Bolo to kedysi assiské leprozórium (špitál pre prašivých), kde si bratia vystavali malú chatrč, v ktorej sa zdržiavali. Chatrč bola taká tesná, že sv. František musel každému bratovi vymedziť a presne označiť miesto na modlitbu a odpočinok.

A po jedle šiel svätý František s týmto Egídom do Assisi, aby zaobstarali súkno na odev bratovi Egídovi. A cestou stretli žobráčku, ktorá ich prosila o almužnu pre lásku božiu; a keď nevedeli, čím pomôcť úbohej žene, svätý František sa obrátil s anjelskou tvárou k bratovi Egídovi a povedal: »Bratku najdrahší, darujme z lásky k Bohu tejto chudobnej žene tvoj plášť.« A brat Egíd, ktorý si želal, aby mu svätý František tak povedal, poslúchol svätého otca s takým ochotným srdcom, že sa mu zdalo, že vidí tú almužnu hneď letieť do neba; od toho pocítil v sebe nevýslovnú radosť s novou premenou.

A svätý František, keď zaobstarali súkno a vyhotovili habit, prijal do rehole brata Egída, ktorý bol jedným z najslávnejších rehoľníkov, akých mal vtedajší svet, v živote nazeravom.

Po prijatí brata Egída svätý František šiel s ním hneď do Marky Ankonskej a cestou hlasite spevom velebil a chválil Pána neba a zeme. A bratovi Egídovi povedal: »Synu, naša rehoľa bude podobná rybárovi, ktorý vrhá sieť do vody a nachytá množstvo rýb, a veľké si necháva a maličké púšťa do vody.« Začudoval sa brat Egíd tomuto prorocku, lebo v reholi boli dotiaľ len traja bratia a svätý František.

A hoci svätý František ešte nekázal ľudu verejne, uberajúc sa cestou, napomínal a povzbudzoval mužov i ženy, hovoriac jednoducho s láskou: »Milujte Boha, bojte sa ho a čiňte pokánie za svoje hriechy.« A brat Egíd hovorieval: »Robte, čo vám hovorí tento môj duchovný otec, lebo vám hovorí to najlepšie.«

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA II.

Ako šiel brat Egíd k Svätému Jakubovi Staršiemu³⁾

Postupom času šiel raz brat Egíd s povolením svätého Františka k Svätému Jakubovi v Galícii, a celou tou cestou len raz sa nasýtil, pre veľkú biedu, ktorá

³⁾ Táto púť brata Egída do Kompostelly bola asi r. 1212 (srov. 4. hl. Kvetiniek).

panovala v celej krajine. Preto ako chodil, žobrajúc almužnu, a keď nenašiel nikoho, kto by mu preukázal svoju lásku, večer náhodou sa dostal na nejaké mlátište, kde ostalo niekoľko zrníek bôbu, ktoré posbieral, a to bola jeho večera; a tam prenocoval, lebo rád sa zdržoval na miestach osamelých a vzdialených od ľudí, aby sa lepšie mohol venovať modlitbám a bdeniu. A Boh ho tou večerou tak posilnil, že keby sa bol najedol rôznych jedál, nebol by cítil takého občerstvenia.

Ako pokračoval v ceste, stretol sa so žobrákom, ktorý prosil v mene božom o almužnu. A brat Egíd, plný lásky, pretože nemal nič iné, iba habit na svojom tele, odrezal si z habitu kapucňu a dal ju tomu chudobnému z lásky k Bohu; a tak bez kapucne šiel nepretržite dvadsať dní.

A keď sa vracal cez Lombardiu, zavolať ho nejaký človek, ku ktorému hneď šiel veľmi ochotne, lebo si myslel, že dostane od neho almužnu; ale keď natiahol k nemu ruku, položil mu tento na dlaň dve kocky, pozývajúc ho hrať. Brat Egíd veľmi pokorne odvetil: »Boh ti odpusť, synu.«

A tak, kráčajúc svetom, zakúsil mnoho posmechu a všetok trpezlivo znášal.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA III.

O spôsobe života, ktorý viedol brat Egíd, keď šiel k svätému Hrobu.⁴⁾

S povolením svätého Františka šiel brat Egíd navštíviť svätý Hrob Kristov, a prišiel do prístavu v Brindisi, a tam ostal niekoľko dní, lebo nebolo tam pripravenej lode. A brat Egíd, keďže chcel žiť zo svojej práce, vy-

⁴⁾ Do Sv. zeme šiel brat Egíd r. 1215. Nevie sa, ako dlho tam zostal. Roku 1219 bol však už opäť v Tallansku, keďže v tom roku bol poslaný do Tuniska a medzitým bol už na púti v Sant Angelo na vrchu Gargano a u sv. Mikuláša v Bari. Mučenícku korunu chcel brat Egíd získať v Tunisku, ale márne; preto sa vrátil nazad do Talianska, kde potom zostal až do smrti (r. 1261).

žobral džbán, naplnil ho vodou, chodil po meste a volal: »Kto chce vodu?« A za svoju prácu dostával chlieb a veci potrebné na živobytie pre seba i pre svojho spoločníka. A potom preplaval sa cez more a navštívil svätý Hrob a iné sväté miesta s veľkou zbožnosťou.

A keď sa vracal, zostal niekoľko dní v Ankone. Keďže bol zvyknutý žiť zo svojej práce, plietol z trstia košíčky a predával ich, nie za peniaze, ale za chlieb pre seba a pre spoločníka; a nosil i mŕtvych na pochovanie za vyššie spomenutú cenu. A keď sa mu toho nedostávalo, utiekal sa k stolu Ježiša Krista, prosiac almužnu od dverí k dverám.⁵⁾ A tak po mnohých námahách a strádaniach vrátil sa k Panne Márii Anjelskej.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA IV.

Ako chváli brat Egíd viac poslušnosť než modlitbu.

Raz sa ktorýsi brat modlil vo svojej cele a jeho gvardián mu rozkázal pod poslušnosťou, aby šiel zbierať almužnu. Preto tento hneď s nevoľou šiel k bratovi Egidovi a povedal: »Otče môj, ja som sa modlil a gvardián mi kázal, aby som šiel žobrať chlieb: a mne sa zdá, že je lepšie modliť sa.« Brat Egíd odvetil: »Syn môj, ešte si nespoznal a neporozumel, čo je modlitba. Pravá modlitba je, konať vôľu svojho predstaveného; a je znamením veľkej pýchy u toho človeka, ktorý sklonil šiju pod jarmo svätej poslušnosti, keď pre nejaké ohľady nechce konať to, na čo ho ona zaväzuje, hoci sa mu zdá, že robí oveľa dokonalejšie. Dokonale poslušný rehoľník sa podobá rytierovi, ktorý sedí na silnom koni, silou ktorého sa ubera bezpečne stredom cesty; a naopak, rehoľník neposlušný, šomravý a neochotný, podobá sa tomu, kto sedí na chudom, slabom a chromom koni, lebo nepriatelia ho bez veľkej námahy premôžu alebo zabijú, alebo zajmú. Hovorím ti, keby bol človek

⁵⁾ Ako odkazuje sv. František v záveti: A keby sme nedostali odmenu za prácu, utiekajme sa k stolu Pána, prosiac almužnu z domu do domu..

taký zbožný a natoľko povznesený v mysli, že by s anjelmi hovoril a predstavený by ho z tohto rozhovoru vyvolal, má hneď zanechať rozhovor s anjelmi a poslúchnuť svojho predstaveného.«⁶⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA V.

Ako žil brat Egíd zo svojej práce.

Keď sa raz brat Egíd zdržoval v kláštore v Ríme,⁷⁾ chcel sa živiť telesnou prácou, ako mal vo zvyku robiť od svojho vstupu do rehole; a zachovával tento spôsob. Zavčas rána počúval s veľkou zbožnosťou omšu, potom chodil do lesa, vzdialeného od Ríma na osem míľ a pri-nášal na chrbte viazanicu raždia a predával ho za chlieb a iné veci k jedlu.

Medziiným raz sa stalo, že ako sa vracal s nákladom dreva, nejaká žena ho poprosila, aby jej ho predal; a keď sa ushovorili o cene, zanesol jej ho do domu. Žena nedbajúc toho, čo sa ushovorili, keďže videla, že je rehoľníkom, dávala mu oveľa viac ako sľúbila. Brat Egíd hovorí: »Dobrá žena, neželám si, aby ma premohol hriech lakomstva, preto nechcem väčšiu mzdu, než ako som sa s tebou ushovoril.« Takže nielen nevzal viac, ale i s ushovoreného len polovicu, a odišiel; pre toto tá žena začala si ho veľmi vážiť.

Brat Egíd konal každú nádennícku prácu a vždy dbal na svätú počestnosť; pomáhal gazdom trhať olivy a lisovať mušt. Keď bol ktoréhosi dňa na námestí, ktosi chcel si dať ráňať orechy a prosil iného, aby mu ich za mzdu ráňal; ten sa vyhovárал, že je to veľmi ďaleko a že je mu ťažko liezť na stromy. Brat Egíd hovorí: »Ak mi dáš, priateľ môj, časť orechov, idem s tebou ráňať.« A keď sa dohovorili, šiel; a prežehnajúc sa najprv svätým krížom, vyliezol s veľkým strachom na vysoký

⁶⁾ Tie isté výpovede, trochu inak usporiadané, nájdeme i vo Výrokoch blahosl. Egída v hl. 5 a roztrúsene v hl. 17.

⁷⁾ Prvý kláštor v Ríme mali bratia už za života sv. Františka (r. 1212). Bolo to hospícium pri nemocnici, kde je teraz San Francesco a Ripa. Do Aracoeli prišli bratia až r. 1250.

orech ráňať. A keď poráňal, čo mal, dostal z nich taký podiel, že ich v podolku nemohol odniesť; preto si vyzliekol habit a sviažuc rukávy a kapucňu, urobil si z habitu vrece, sám však zostal vyzlečený len v gatiach, i naplnil tento svoj habit orechmi, položil si ho na chrbát a niesol do Ríma, a všetky z lásky k Bohu s veľkou radosťou rozdal chudobným.

Keď sa kosilo obilie, brat Egíd chodil s inými chudobnými a sbieral klásky; a keď mu niekto ponúkal za hrst obilia, odpovedal: »Bratku môj, nemám stodoly, do ktorej by som si to uložil.« A tie nasbierané klásky väčšinou rozdával z lásky k Bohu. Málokedy pomáhal brat Egíd celý deň iným, lebo vždy si vyhradil nejaký čas, aby sa mohol pomodliť svoje cirkevné hodinky a aby nezanedbal svoje rozjímavé modlitby.

Raz šiel brat Egíd k prameňu svätého Sixta po vodu pre mníchov.⁸⁾ Nejaký človek ho poprosil, aby sa mu dal napiť. Brat Egíd odvetil: »A ako zanesiem mníchom krčah, totiž džbán, len do polovice naplnený?« Tento rozhnevaný povedal bratovi Egídovi veľa drsných a urážlivých slov. Vrátil sa brat Egíd k mníchom veľmi zarmútený, vyprosil si veľkú nádobu a hneď sa vrátil k spomenutému prameňu po vodu, i nájde toho muža a hovorí: »Priateľ môj, tu máš, napi sa koľko sa ti páči, a nehnevaj sa, lebo mne sa zdalo neslušným zaniest tým svätým mníchom vodu, z ktorej už niekto pil.« Tento dojatý a premožený láskou a pokorou brata Egída, uznal svoju vinu a od toho času si ho veľmi ctí.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA VI.

Ako bolo zázračne postarané o brata Egída vo veľkej núdzi, keď pre veľký sneh nemohol ísť sbierať almužnu.⁹⁾

⁸⁾ Bolj to podľa latinského textu mnísi kláštora »Quatuor Coronatorum« pri Lateráne. Prameň San Sisto na Aventíne bol vzdialený od kláštora asi na jednu míľu.

⁹⁾ Príbeh je z r. 1226. Podľa latinského textu kardinál, u ktorého býval brat Egíd, bol Mikuláš, biskup tuskulský.

Keď raz býval brat Egíd s istým kardinálom v Rieti, keď sa blížil veľký štyridsaťdenný pôst, keďže nemal toho duševného pokoja, po akom túžil, povedal kardinálovi: »Otče môj, ak dovoľíte, chcel by som so svojím spoločníkom pre svoj pokoj odísť a odbaviť tento štyridsaťdenný pôst na nejakom osamelom mieste.« Odvetil pán kardinál: »Eh čo, syn môj drahý, kdeže chceš ísť? Je všade veľká bieda a vy ste tu ešte neznámi; eh čo, ostaň radšej na mojom dvore, lebo pre mňa to bude veľká milosť, dávať vám z lásky k Bohu, čo budete potrebovať.« Brat Egíd predsa však odišiel a odobral sa z Rieti na vysoký vrch nad hradom Deruta a našiel tam opustený kostol, ktorý sa volal Svätý Vavrinec, i vošiel dnu so svojím spoločníkom a oddali sa modlitbe a mnohému rozjímaniu. Nepoznali ich a preto im preukazovali len málo úcty a pozornosti, a preto i znášali veľkú biedu: a okrem toho napadol ešte veľký sneh, takže nemohli vyjsť z domu a nik im neposlal nič k živobytiu a oni sami nemali. I boli tak zatvorení tri prirodzené dni.

Keď brat Egíd videl, že zo svojej práce nemôže žiť, a ísť zbierať almužnu sa nedalo, povedal svojmu spoločníkovi: »Bratku môj drahý, volajme k nášmu Pánovi silným hlasom, aby nám vo svojej добрote pomohol v takej krajnej núdzi a potrebe, lebo istí mnísi, keď boli vo veľkej biede, volali k Bohu a Božia Prozreteľnosť im pomohla v ich potrebách.« A podľa príkladu týchto neprestávali sa modliť a prosiť Boha so všetkou vrúcnosťou, aby im pomohol v takej biede. Boh, ktorý je svrchovaná dobrota, shliadol na ich vieru, zbožnosť, prostotu a vrúcnosť takto.

Keď sa akýsi človek pozrel smerom ku kostolu, kde bol brat Egíd a jeho spoločník, z vnuknutia božieho riekol si sám v sebe: »Možno, že tam v tom kostole je

ktorý bol s pápežským dvorom v Rieti. Kardinál pochádzal z Chlaramonte a bol z rehole cisterciáckej. Pápežský dvor sa zdržiaval v Rieti od júna 1225 do januára 1228. Brat Egíd sa usiloval zarobiť si každodenné živobytie zväčša vonku, no niekedy i prácou v kardinálskej kuchyni. — Z Rieti prešiel brat Egíd so svojím spoločníkom do Deruty pri Perugia, asi na 80 km.

nejaký dobrý človek, aby konal pokánie, a keďže je zlý čas a také množstvo snehu, nemá azda, čo potrebuje a preto by mohol zomrieť od hladu.« I pohnutý Duchom svätým riekol: »Pre istotu pôjdem tam a pozriem sa, či je pravda, čo si myslím alebo nie.« I vezme niekoľko chlebov a nádobu s vinom, a vydá sa na cestu; a horko-ťažko sa dostal k spomenutému kostolu, kde našiel brata Egída a jeho spoločníka veľmi zbožne sa modliť; a boli hladom tak zmorení, že skôr sa podobali ľuďom mŕtvym ako živým. Mal s nimi veľkú sústrasť a keď ich posilnil a občerstvil, vrátil sa a povedal svojim susedom o krajnej núdzi a blede tých bratov; i nahováral ich a prosil pre Boha, aby im pomohli. Mnohí preto podľa jeho príkladu zanesli im chlieb a iné veci k jedlu; a dohodli sa medzi sebou, že počas celého štyridsaťdenného pôstu budú sa starať o ich potreby.

A keď brat Egíd uvažoval o veľkom milosrdenstve božom a o láske tých ľudí, povedal spoločníkovi: »Brat môj najdrahší, doteraz sme prosili Boha, aby nám pomohol v našej blede a vyslyšal nás, a preto sluší sa teraz vzdávať mu vďaky a slávu, a modliť sa za tých, ktorí nás živili svojimi almužnami, a za všetok kresťanský ľud.«

A Boh obdaril brata Egída takou milosťou, že mnohí podľa jeho príkladu zanechali tento slepý svet, a mnohí iní, ktorí nemohli byť rehoľníkmi, činili vo svojich domoch veľké pokánie.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA VII.

O dni smrti svätého brata Egída.

Na vigíliu svätého Juraja, v čase matutína, keď prešlo 52 rokov (lebo toho istého dňa¹⁰) prijal habit sväté-

¹⁰) Bolo to v noci s 22. apríla, čo sa zhoršil zdravotný stav brata Egída. V prvých hodinách 23. apríla (na sviatok sv. Juraja) zomrel. Bolo to r. 1261 a nie, ako nesprávne sa nižšie (v 10. hl.) uvádza, 1262. Zomrel v kláštore Monteripido pri Perugii a bol pochovaný v kostole sv. Františka v tomže meste.

ho Františka), prijal Boh dušu brata Egída do rajskej slávy, to jest vo sviatok svätého Juraja.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA VIII.

Ako videl istý svätý človek počas modlitby dušu brata Egída vchádzať do života večného.

Istý svätý človek, ktorý sa modlil v čase, keď brat Egíd opustil tento život, videl jeho dušu s množstvom duší, ktoré práve vtedy opustily očistec, vznášať sa do neba, a Ježiša Krista prichádzať v ústrety duši brata Egída, a videl ho s množstvom anjelov a so všetkými tými dušami vchádzať do slávy raja s veľkým jasotom.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA IX.

Ako bola pre zásluhy brata Egída oslobodená z múk očistca duša priateľa istého brata dominikána.

Keď ochorel brat Egíd, od čoho po niekoľkých dňoch zomrel, aj istý brat svätého Dominika onemocnel na smrť. Mal tento istého svojho dôverného priateľa brata; keď ten videl, že sa blíži smrť, hovorí tomu nemocnému: »Brat môj, chcem, ak Boh dovoľí, aby si sa po smrti vrátil ku mne a povedal mi, v akom stave si.« Chorý sľúbil, že sa vráti, ak to bude možné. Brat Egíd zomrel v ten istý deň.

A po smrti zjavil sa brat dominikán živému a hovorí: »Vôľa božia bola, aby som splnil sľub.« Hovorí živý mŕtvemu: »Ako ti je?« Mŕtvy odvetil: »Dobre mi je, lebo som zomrel v ten istý deň, v ktorý sa rozlúčil so životom istý svätý Menší brat, ktorý sa volal brat Egíd a ktorému Ježiš Kristus pre veľkú svätosť dovolil, aby všetky duše, ktoré boli v očistci, vyviedol odtiaľ do raja. Medzi nimi i ja som bol vo veľkých mukách a pre zásluhy svätého brata Egída som vyslobodený.« A keď to povedal, hneď zmizol.

Onen brat nikomu nehovoril o tom videní. I ochorel spomenutý brat a vtedy zo strachu, aby ho Boh nepo-

trestal, že nevyjavil ctnosti a slávu brata Egída, dal zavolať Menších bratov, i prišlo ich k nemu päť dvojíc; a povolajúc ich spolu s bratmi dominikánmi, s veľkou zbožnosťou vyjavil spomenuté videnie. A po dôkladnom skúmaní presvedčili sa, že v jeden a ten istý deň sa rozžehnali s týmto životom.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA X.

Ako obdaril Boh brata Egída milosťami, a o roku jeho smrti.

Brat Bonaventúra z Bagnoreggia¹¹⁾ hovorieval o bratovi Egídovi, že Boh mu dal a udelil zvláštnu milosť pre všetkých tých, ktorí sa obrátili naňho so zbožným úmyslom vo veciach, týkajúcich sa duše.

Vykonal veľa zázrakov za života svojho i po smrti, ako je to vidieť v jeho Legende;¹²⁾ a odišiel z tohto života do nadzemskej slávy roku Pána 1262,¹³⁾ na sviatok sv. Juraja. A je pochovaný v Perugii v kláštore Menších bratov.¹⁴⁾

Na chválu Kristovu. Amen.

¹¹⁾ O sv. Bonaventúrovi sa hovorí i v 48. hl. Fiorettovej R. 1261 bol generálnym ministrom františkánskej rehole a zomrel r. 1274.

¹²⁾ Legenda o bl. Egídovi je životopis svätcov, ako je v úplnosti obsažený v latinskom spise *Chronica XXIV Generalium*.

¹³⁾ Je to zrejma chyba v počítaní, keďže je isté, že brat Egíd vstúpil do rehole r. 1209 a žil v reholi 52 rokov.

¹⁴⁾ V chráme sv. Františka del Prato v Perugii zostalo telo Egídovo do r. 1860. Prebože starý kostol hrozil zrútením, bolo telo uložené spolu s pozostatkami bl. Konráda z Offidy najprv do biskupskej kaplnky a potom r. 1880 pod oltár kaplnky sv. Onofria v katedrálnom kostole tohože mesta. V septembri 1920 bolo telo bl. Egída prenesené opäť do kláštora, kde najdlhšie pôsobil i zomrel, do Monteripida, a vyložené na verejnú úctu pod oltárom kaplnky, ktorá vznikla na mieste Egídovej cely.

Výroky blahoslaveného Egída.

Výroky blahoslaveného Egída

KAPITOLA I.

O hriechoch a o ctnostiach.

Milosť božia a ctnosť sú cesta a schody, po ktorých sa vystupuje do neba; ale neprávosti a hriechy sú cesta a schody, po ktorých sa zostupuje do hĺbky pekla.

Neprávosti a hriechy sú smrtonosným jedom; ale ctnosti a dobré skutky sú liečivým protijedom.

Jedna milosť privádza a ťahne za sebou druhú; a tak isto jedna nepravosť ťahá za sebou inú nepravosť.

Milosť si nežiada, aby bola chválená; a nepravosť nemôže strpieť, aby bola opovrhovaná.

Mysel sa v pokore utišuje a odpočíva; trpezlivosť je jej dcéra. A svätá čistota srdca vidí Boha, ale pravá pobožnosť ho požíva.

Ak miluješ, budeš milovaný; ak sa bojíš, budeš obávaný; ak slúžiš, bude ti slúžené; a ak sa ty budeš dobre chovať voči iným, patrí sa, aby sa aj iní dobre chovali voči tebe. Ale blahoslavený je ten, čo skutočne miluje a nežiada si, aby bol milovaný; blahoslavený je ten, čo sa bojí a nežiada si, aby bol obávaný; blahoslavený, ktorý slúži a nežiada si, aby jemu slúžili; blahoslavený, ktorý sa dobre chová voči iným a nežiada si, aby sa iní dobre chovali voči nemu. A pretože tieto veci vyžadujú veľmi vysokú a veľkú dokonalosť, preto nemúdri ich nemôžu pochopiť ani získať.

Tri veci sú veľmi vážne a veľmi užitočné, ktoré keď si niekto získa, nemôže už viac padnúť. Prvá je, ak ochotne s radosťou znášaš všetky trápenia, ktoré ťa postihnú, z lásky k Ježišovi Kristovi. Druhá je, ak sa každý deň vždy viac a viac ponížuješ v každej veci, ktorú

konáš a v každej veci, ktorú obdržíš. Tretia je, ak verne miluješ z celého srdca to najvyššie, neviditeľné Dobro nebeské, ktoré nemožno vidieť telesnými očami.

Tie veci, ktorými svetskí ľudia najviac opovrhujú a ktoré nenávidia, tie sú v skutočnosti Bohu a jeho svätým najpriateľnejšie a najmilšie; a tie veci, ktoré svetskí ľudia najviac milujú, ctia a ktoré sa im najviac páčia, tie Boh a jeho svätí najviac odsudzujú, opovrhujú nimi a nenávidia ich. Tento ošklivý nesúlad pochádza z nevedomosti a zloby ľudskej, lebo biedny človek viac miluje to, čo by mal nenávidieť, a nenávidí to, čo by mal milovať.

Raz sa opýtal brat Egíd iného brata, hovoriac: »Povedz mi, predrahý, máš dobrú dušu?« Odvetil brat: »Otče môj, to neviem.« A tu mu povedal brat Egíd: »Brat môj, chcem, aby si vedel, že svätá ľútosť, svätá pokora, svätá láska, svätá zbožnosť a svätá radosť činia dušu dobrou a blaženou.«

KAPITOLA II.

O viere.

Všetky tie veci, ktoré si možno myslieť srdcom, alebo vypovedať jazykom, alebo vidieť očami, alebo dotknúť sa rukami, všetky sú ako nič vzhľadom a v prirovnaní k veciam, ktoré si nemôžeme myslieť ani vidieť ani dotýkať sa ich.

Všetci svätí a múdri, ktorí už žili, všetci tí, ktorí teraz žijú a všetci tí, ktorí budú po nás, ktorí hovorili alebo písali, alebo budú hovoriť a písať o Bohu, nepovedali, ani nikdy nebudú môcť povedať o Bohu toľko, koľko je zrnko prosa vzhľadom a v prirovnaní k nebu a zemi, ba aj tisíc ráz menej. Lebo všetky spisy, ktoré hovoria o Bohu, hovoria o ňom ako by žvatľajúc, ako robí matka, ktorá žvatľá so svojím dieťaťom, ktoré by nerozumelo jej slovám, keby rozprávala iným spôsobom.

Raz povedal brat Egíd istému svetskému sudcovi: »Veríš, že dary božie sú veľké?« Sudca odvetil: »Verím.« Brat Egíd mu na to hovorí: »Dokážem ti, že ne-

veríš verne.« I opýtal sa ho: »Akú cenu má to, čím vládneš na tomto svete?« Sudca odvetil: »Asi tisíc lír.« Tu brat Egíd riekol: »Dal by si celý svoj majetok za desaťtisíc lír?« Sudca odvetil bez váhania, hovoriac: »Istotne, bez všetkého by som ho dal.« A brat Egíd povedal: »Je zrejmé, že všetky majetky a všetky bohatstvá sveta nie sú ničím vzhľadom k nebeským veciam; prečo teda nedáš tie svoje pozemské majetky Kristovi, aby si si mohol zakúpiť tie nebeské a večné?« Tu sudca, múdry hlúpymi vedomosťami sveta, odvetil bratovi Egídovi, jednoduchému a prostému nevedomcovi, plnému múdrosti bláznovstva pre Boha, hovoriac: »Myslíš, brat Egíd, že je nejaký človek, ktorý by sa tak isto pričiňoval vonkajšími skutkami, ako verí vnútornou vierou?« A brat Egíd odvetil: »Pozri, predrahý môj, je isté, že všetci svätí sa usilovali účinne plniť skutkom všetko, čo mohli a čo vedeli pochopiť, podľa svojich možností; a všetky tie veci, ktoré nemohli účinne previesť skutkami, prevádzali svätými túžbami svojej vôle takým spôsobom, že nedostatok nemožnosti skutku vyplnili túžbou duše a tak zadosťučinovali.«

Ďalej hovoril brat Egíd: Keby sa našiel človek, ktorý by mal dokonalú vieru, za krátky čas by dosiahol dokonalosti, ktorou by mu bola daná plná istota jeho spásy. Akú škodu alebo aké zlo by mohlo spôsobiť nejaké časné protivenstvo v tomto prítomnom živote človekovi, ktorý pevnou vierou očakáva to večné, svrchované a najvyššie dobro? A aké dobro môže spôsobiť nejaký prospech alebo časné dobro na tomto svete človekovi biednemu, ktorý očakáva večné zlo?

Pritom všetkom, čo akým je človek hriešnikom, nesmie preto zúfať, dokiaľ žije, nad nekonečným milosrdenstvom božím; lebo niet na svete stromu tak trnistého ani tak hrčovitého ani tak uzlovitého, ktorý by ľudia nemohli urovnať, vyhladiť, ozdobiť a urobiť pekným; a tak isto niet človeka natoľko zlého a natoľko hriešneho na tomto svete, že by ho Boh nemohol obrátiť a vyzdobiť zvláštnymi milosťami a mnohými cnosťami.

KAPITOLA III.

O svätej pokore.

Nik nemôže dôjsť k poznaniu a pochopeniu Boha bez ctnosti pokory; lebo tá cesta vedie priamo hore, ktorá vedie dolu.

Všetky nebezpečenstvá a veľké úpadky, ktoré sa prihodily na tomto svete, nepovstali z inej príčiny, iba z pozdvihnutia hlavy, totiž mysle, v pýche; a to dokazuje pád Lucifera, ktorý bol vyhnaný z neba a pád nášho otca Adama, ktorý bol vyhnaný z raja pre pozdvihnutie hlavy, totiž pre neposlušnosť; a tiež i farizej, o ktorom hovorí Kristus v evanjeliu, a mnohé iné príklady. A tak zasa opačne: totiž, že všetky veľké dobrá, ktoré sú na tomto svete, všetky pochádzajú z poníženia hlavy, totiž z pokory mysle, ako to dokazuje Panna Mária, publikán a svätý lotor na kríži a mnoho iných príkladov zo svätého Písma. A preto bolo by dobre, keby sme mohli nájsť nejaké veľké a ťažké závažie, ktoré by sme stále mali uviazané na krku, aby nás vždycky tiaholo dolu, totiž, aby nás vždy nútilo k pokore.

Istý brat sa opýtal brata Egída: »Povedz mi, otče, ako budeme môcť utiecť tejto pýche?« Brat Egíd mu odvetil: »Bratku môj, nedúfaj v to, totiž nečakaj, že budeš môcť niekedy utiecť pýche, ak prv nepoložíš ústa tam, kde máš nohy. Ale ak si dobre uvážiš dobrodenie božie, tu spoznáš, že právom si povinný skloniť svoju hlavu. A ďalej, keď si dobre predstavíš svoje chyby a mnohé urážky, ktoré si učinil Bohu, budeš mať dosť príčin, aby si sa pokoroval. Ale beda tomu, kto chce byť uctievaný za svoje neprávosti!«

Určitý stupeň pokory je v tom človekovi, ktorý uznáva, že je nepriateľom svojho vlastného dobra. Určitý stupeň pokory je, vracať cudzie veci tomu, komu patria a neprivlastňovať ich sebe; to znamená, že každé dobro a každú ctnosť, ktorú človek nájde v sebe, nemá sebe privlastňovať, ale len Bohu, od ktorého pochádza všetka milosť a každá ctnosť a každé dobro; ale každý hriech alebo vášeň duše, alebo ktorúkoľvek nepravosť, ktoré nachádza v sebe, má sebe privlastňovať, uvažo-

júc, že pochádzajú od neho samého a z vlastnej zloby, a nie od iného.

Blahoslavený ten človek, ktorý sa považuje a pokladá za biedneho pred Bohom a tak isto i pred ľuďmi! Blahoslavený ten, kto vždy odsudzuje a zavrhuje seba samého a nie iných, lebo ten nebude súdený pri hroznom a poslednom večnom súde! Blahoslavený ten, kto chodí verne pod jarmom poslušnosti a súdom iných, ako robili svätí apoštolovia pred a po prijatí Ducha svätého.

Ďalej hovoril brat Egíd: Ten, čo chce získať a dosiahnuť dokonalý pokoj a mier, musí každého človeka pokladať za svojho predstaveného a musí sa vždy uznávať za poddaného a nižšieho od všetkých. Blahoslavený ten človek, ktorý nechce, aby ho poznali a videli pri konaní a hovorení ináč, iba v tom čistom složení a v tom jednoduchom vystrojení, ktorým ho Boh vyzdobil a složil! Blahoslavený ten človek, ktorý vie zachovávať a skrývať zjavenia a útechy božské, lebo niet nijakej tak tajnej veci, ktorú by Boh, keď sa mu to páči, nezjavil!

Keby bol nejaký človek najdokonalejším a najsvätejším človekom na svete, a pokladal by sa a veril, že je najbiednejším hriešnikom a najhorším človekom na svete, v tom by bola pravá pokora.

Svätá pokora nevie hovoriť a blahoslavená bázeň nevie rozprávať.

Povedal brat Egíd: Zdá sa mi, že pokora je podobná blesku búrky, lebo ako blesk hrozne udiera, láme, drúgza a páli všetko, do čoho uderí, a potom po blesku sa nič nenájde, tak podobne pokora udiera, rozráža, páli a stravuje každé zlo, každú nepravosť a každý hriech, a potom predsa zdá sa ten človek, ktorý má pokoru, ako by nebol ničím.

Pokorou nachádza človek milosť u Boha a dokonalý pokoj so svojím bližným.

KAPITOLA IV.

O svätej bázni božej.

Ten, kto sa nebojí, dokazuje, že nemá čo stratiť.

Svätá bázeň božia usporaduje, spravuje a riadi dušu a privádza ju do milosti.

Ak niekto má nejakú milosť alebo božskú ctnosť, posvätná bázeň je to, ktorá ju zachováva; a kto si ešte nenadobudol ctnosti alebo milosti, svätá bázeň mu ich pomôže získať. Svätá bázeň božia je sprievodkyňou milostí božích, lebo dušu, v ktorej prebýva, privádza rýchle k svätej ctnosti a milosti božej. Všetky rozumné tvory, ktoré padly do hriechu, nikdy by neboly padly, keby boly maly svätú bázeň božiu. Ale tento svätý dar bázne dostávajú len dokonali, lebo čím je človek dokonalejší, tým je bázlivejší a pokornejší.

Blahoslavený ten človek, ktorý vie, že je na tomto svete v žalári, a vždy pamätá, ako ťažko urazil svojho Pána!

Človek by sa mal veľmi báť pýchy, aby ho nesotila a nevyľúčila zo stavu milosti, v ktorom je, lebo človek nikdy nemôže byť bezpečný medzi svojimi nepriateľmi. Naši nepriatelia sú rozkoše tohto biedneho sveta a vlastné naše telo, ktoré spolu s diablami je vždy nepriateľom duše.

Je potrebné však, aby človek mal väčší strach z toho, aby ho vlastná zloba nepremohla a neoklamala, ako z nejakého iného svojho nepriateľa.

Je nemožné, aby človek dosiahol nejakú milosť alebo božskú ctnosť, ani aby v nej zotrval bez svätej bázne.

Kto nemá bázne božej, je vystavený nebezpečenstvu, že zahynie, ba že bude úplne zatratený.

Bázeň božia pobáda človeka pokorne poslúchať a skláňať hlavu pod jarmo poslušnosti, a čím väčšiu bázeň má človek, tým vrúcnejšie sa modlí. Nie je malým darom dar modlitby, komu je daný.

Ctnostné skutky ľudí, hoci sa nám zdajú byť veľkými, nie sú cenené a odmeňované podľa nášho úsudku, ale podľa úsudku a ľúbosti Boha; lebo Boh nehľadí na veľkosť námahy, ale na množstvo lásky a pokory: a preto najbezpečnejšie pre nás je, vždy milovať a báť sa s pokorou a nikdy nedôverovať sebe samému v nejakom dobrou, a mať vždy v podozrení myšlienky, ktoré vznikajú v našej mysli pod rúškom dobra.

Stigmatizácia sv. Františka.

(III. úvaha.)

O svätej trpezlivosti.

Kto z horúcej lásky k Bohu trpí a znáša súženia s pevnou a pokornou trpezlivosťou, čoskoro si nadobudne veľkú milosť a ctnosť, bude pánom tohto sveta a bude mať záruku druhého, slávneho.

Každú vec, ktorú človek robí dobre alebo zle, sebe samému robí; a preto nehnevaj sa na toho, ktorý ťa uráža, ale maj pokornú trpezlivosť a len ľutuj jeho hriech, majúc s ním sústrasť, modliac sa k Bohu zaňho.

Nakoľko je človek silný v trpezlivom znášaní a strpení urážok a protivenstiev z lásky k Bohu, natoľko je veľký pred Bohom, a nie viac: a nakoľko je človek slabší v znášaní bolesti a trápení z lásky k Bohu, natoľko je menší pred Bohom.

Ak ťa nejaký človek chváli a dobre hovorí o tebe, vzdávaj tú chválu jedine Bohu; a ak niekto hovorí o tebe zle alebo ťa haní, pomáhaj mu, sám zle hovoriac o sebe, i horšie.

Ak chceš svoje meno urobiť dobrým, usiluj sa vždy urobiť zlým svoje a dobrým svojho spoločníka, vždy seba samého obviňujúc a vždy chváliac alebo ospravedľujúc bližného.

Keď sa niekto chce s tebou vadiť alebo hádať, ak chceš zvíťaziť, prehraj, a zvíťazíš; lebo keby si sa chcel hádať, aby si zvíťazil, práve keby si si myslel, že si zvíťazil, zbadal by si, že si ohromne prehral. A preto, brat môj, ver mi s istotou, že priamou cestou spásy je cesta prehry. Lež keď nie sme dobrými nositeľmi trápení, tu nemôžeme byť ani dobrými nasledovateľmi duchovných útech.

Oveľa väčšia dokonalosť a záslužnejšia vec je, trpezlivo bez reptania znášať urážky a nádavky z lásky k Bohu, ako nasýtiť sto chudobných a každodenne sa bez prestania postiť.

Veď čo osoží človekovi alebo čo mu pomôže, keď pohŕda sám sebou a trýzni svoje telo veľkými pôstmi, bdením a bičovaním, ak nemôže zniesť jedinou malú urážku od svojho bližného? Za túto vec dostane človek

oveľa väčšiu odmenu a väčšiu zásluhu, ako za všetky protivenstvá, ktoré si môže človek spôsobiť zo svojej vlastnej vôle, lebo kto znáša nádavky a urážky od svojho bližného s pokornou trpezlivosťou bez reptania, oveľa skôr sa očistí od hriechov, ako keby vylieval potoky slz.

Blahoslavený ten človek, ktorý má stále pred očima svojej mysle pamiatku svojich hriechov a božích dobrodení, lebo ten bude s trpezlivosťou znášať každé trápenie a protivenstvo, za čo ho očakávajú veľké útechy.

Človek, ktorý je skutočne pokorný, neočakáva od Boha nijakú zásluhu alebo odmenu, ale len sa vždy usiluje, nakoľko môže, v každej veci vyhovieť, vediac, čím je podlžný; a o každom dobrou, ktoré má, uznáva, že ho má len pre dobrotu božiu a nie pre nejakú svoju zásluhu; a o každom protivenstve, ktoré má, skutočne uznáva, že ho má za svoje hriechy.

Istý brat sa opýtal brata Egída, hovoriac: »Otče, ak prídu za našich čias nejaké veľké protivenstvá alebo trápenia, čo máme robiť v tom prípade?« Brat Egíd mu odvetil, hovoriac: »Brat môj, chcem, aby si vedel, že keby Pán dopustil z neba dažď kameňov a šípov, nemohly by uškodiť ani spôsobiť nám nejakú škodu, keby sme boli takými ľuďmi, akými máme byť; lebo keby bol človek skutočne tým, čím má byť, každé zlo a trápenie by sa mu obrátilo v dobro; lebo vieme, hovorí apoštol, že tým, ktorí milujú Boha, všetko sa obracia na dobro; a tak podobne človekovi, ktorý je zlomyseľný, všetky dobré sa obrátia v zlo a odsúdenie.«

Ak chceš byť spasený a vojsť do slávy nebeskej, nikdy nesmieš túžiť po nejakej pomste alebo spravodlivosti na nejakom tvorovi, lebo dedičstvo svätých je, robiť vždy dobré a prijímať zlé. Keby si skutočne poznal, ako a nakoľko si urazil svojho Stvoriteľa, uznal by si, že je zaslúžené a spravodlivé, aby ňa všetky tvory prenasledovali, trápily a morily, aby sa tie tvory pomstili za mnohé urážky, ktoré si učinil ich Stvoriteľovi.

Veľmi veľkou ctnosťou pre človeka je, premáhať seba samého; lebo ten, kto premôže seba samého, premôže všetkých svojich nepriateľov a získa si každé dobro.

Ešte väčšia ctnosť by bola, keby sa človek dal premôcť všetkým ľuďom, lebo bol by pánom všetkých svojich nepriateľov, totiž hriechov, diablov, sveta, i vlastného tela.

Ak chceš byť spasený, zriekni sa a opovrhni každým potešením, ktoré ti môžu dať všetky veci sveta a všetky smrteľné stvorenia, lebo väčšie a častejšie sú úpadky, ktoré pochádzajú z dobrobytu a radovánok, ako tie, ktoré pochádzajú z nehôd a trápení.

Raz istý rehoľník reptal v prítomnosti brata Egída proti svojmu predstavenému, pre ťažkú a prísnu poslušnosť, ktorú mu prikázal. Brat Egíd mu riekol: »Drahý môj, čím viac budeš reptáť, tým viac oťažie tvoje bremeno a tým ťažšie ti bude niesť ho; čím pokornejšie však a zbožnejšie skloníš hlavu pod jarmo svätej poslušnosti, tým ľahšie a sladšie ti bude niesť tú poslušnosť. Lež mne sa pozdáva, že nechceš byť opovrhnutý z lásky ku Kristovi na tomto svete, avšak na druhom by si chcel byť uctievaný s Kristom; nechceš byť prenasledovaný a zlorečený pre Krista na tomto svete, ale na druhom by si chcel byť požehnaný a prijatý Kristom; na tomto svete by si sa nechcel namáhať, a na druhom by si chcel odpočívať a mať pokoj. Bratku, bratku, hovorím ti, že si zle oklamáný, lebo cestou nízkosti, hanby a urážok príde človek k pravej cti nebeskej; a trpezlivým znášaním posmechu a zlorečenia z lásky ku Kristovi príde človek do slávy Kristovej. Preto zaiste dobre hovorí isté svetské porekadlo: Kto nedá z toho, čo mu ťažko padne dať, nič nedostane z toho, z čoho rád by mal. Ušľachtilá je prirodzenosť koňa; lebo akokoľvek rýchle kôň beží, predsa sa dá ovládať, riadiť a obracať hore, dolu, dopredu i dozadu podľa vôle jazdca; tak podobne má konať služobník boží, totiž má sa dať ovládať, riadiť, ohýbať a obracať podľa vôle svojho predstaveného a aj každého iného človeka z lásky ku Kristovi. Ak chceš byť dokonalý, usiluj sa usilovne, aby si bol milý a ctnostný, a zmužile bojuj proti hriechom, trpezlivo znášajúc protivenstvo, trápenie, zahanbenie, opovrženie, nádavky a zármutky z lásky k svojmu Pánovi, trpiacemu, zarmútenému, potupenému, ubíťovanému,

ukrižovanému a zomrelému z lásky k tebe, nie pre svoju vinu ani pre svoju slávu ani na svoj osoh, ale len pre tvoju spásu. Aby si robil to, čo som ti povedal, je nevyhnutne potrebné, aby si premohol sám seba; lebo málo osoží človekovi privádzať a tiahnuť duše k Bohu, ak on sám nepremôže, nepritiahne a neprivedie najprv seba samého.*

KAPITOLA VI.

O záhaľke.

Človek, ktorý je záhaľčivý, stratí tento svet, i druhý, lebo neprináša nijaké ovocie v sebe samom a neprináša úžitku ani iným.

Je nemožné, aby si človek mohol získať ctnosť bez usilovnosti a veľkej práce.

Keď môžeš stáť na bezpečnom mieste, nikdy nestoj na neistom: na bezpečnom mieste stojí ten, kto sa usiluje, trápí, pracuje a namáha podľa Boha a pre Boha, nie zo strachu pred trestom ani nie pre odmenu, ale pre Boha.

Človek, ktorý sa zdráha trápiť a namáhať pre Krista, skutočne odvrhne od seba slávu Kristovu.

Ako je pre nás usilovnosť užitočná a osočná, tak je nám nedbanlivosť vždy na škodu. A ako je hriešna záhaľčivosť cestou, ktorá vedie do pekla, tak je svätá usilovnosť cestou, ktorá vedie do neba.

Človek by sa mal veľmi usilovať získať si a udržať ctnosť a milosť božiu, spolupracujúc vždy verne s tou milosťou a ctnosťou, lebo veľa ráz sa príhodi človekovi, ktorý verne nepracuje spolu, že stratí ovocie pre listie, alebo zrno pre slamu.

Boh niekomu udeľuje ovocie s trochou listia, niekomu inému zasa dáva ovocie s listím: a sú niektorí, ktorí nemajú ani listia, ani ovocia.

Väčšou vecou sa mi zdá vedieť dobre uchovať a udržať v tajnosti dobrá a milosti od Pána, ako vedieť ich získať; lebo hoci i človek vie dobro získavať, ak však nevie ho ukladať a uchovávať, nikdy nebude bohatý; lež niektorí pomaly, pomaličky získavajú veci a stanú

sa bohatými, lebo dobre uchovávajú svoje zisky a svoj poklad. Ó aké množstvo vody by už bol nasbieral Tiber, keby mu nikade neodtekala!

Človek žiada od Boha nekonečný dar, ktorý je bez miery a bez konca, a on chce milovať Boha iba s mierou a s koncom. Kto chce byť milovaný a mať u Boha nekonečnú zásluhu, neobmedzenú a nesmiernu, musí milovať Boha nadovšetko a nadmieru, a slúžiť mu vždy bez konca.

Blahoslavený, kto z celého srdca a z celej mysle miluje Boha a kto vždy trýzni telo a myseľ svoju z lásky k Bohu, neočakávajúc od Boha nijakú odmenu ani zásluhu, ani od nejakého tvora, ale len preto, lebo uznáva, že musí tak robiť!

Keby bol nejaký človek veľmi chudobný a núdzny, a keby mu nejaký iný človek povedal: »Požičiam ti svoju veľmi vzácnu vec na čas troch dní, a vedz, že ak budeš s tou vecou za tie tri dni dobre hospodáriť, získaš si nekonečný poklad, takže budeš môcť byť navždy bohatým«, je isté, že ten chudobný by veľmi opatrne s ňou zaobchádzal a starostlivo by sa usiloval, aby mal z tej vzácnej veci hojný úžitok. A tak podobne hovorím, že tá vec, požičaná nám rukou božou, je naše telo, ktoré nám dobrý Boh požičal na tri dni, lebo všetky naše časy a roky rovnajú sa trom dňom. Ak chceš byť teda bohatý a večne požívať božiu sladkosť, usiluj sa dobre pracovať a dobre využiť tú vec, požičanú ti rukou božou, totiž svoje telo, za tie tri dni, totiž v krátkom čase svojho života, lebo ak sa nepousiluješ získavať si v tomto prítomnom živote, pokiaľ máš čas, nebudeš môcť potom požívať večných pokladov, ani nebudeš môcť odpočívať sväto vo večnom nebeskom pokoji.

Keby však všetky majetky sveta patrily jednému človekovi, ktorý by ich neobrábal, ani by nedal obrábať iným, aké ovocie alebo aký ošoh by mal z tých vecí? Istá vec je, že by nemal nijaký ošoh ani ovocie. Ale ľahko by sa mohlo stať, že nejaký človek by mal len málo majetkov a keby ich dobre obrábal, mal by z nich

veľký osoh pre seba i pre iných, a mal by hojne a veľmi mnoho ovocia.

Isté svetské porekadlo hovorí: Nikdy neklad' na oheň prázdny hrniec, skladajúc nádej vo svojho suseda; a tak podobne Boh nechce, aby nejaká milosť ostala prázdna, lebo dobrotivý Boh nikdy nedáva nejakú milosť človekovi, aby ju mal prázdnu, ale dáva ju človekovi na to, aby ju naplnil výsledkom dobrých skutkov; lebo dobrá vôľa nestačí, ak sa človek neusiluje nasledovať ju, a naplniť výsledkom svätých skutkov.

Raz povedal nejaký túlavý človek bratovi Egídovi: »Otče, prosím ťa, aby si ma potešil.« Brat Egíd mu odvetil: »Brat môj, usiluj sa byť zadobre s Bohom a hneď budeš mať potechu, ktorú potrebuješ: lebo ak človek vo svojej duši neprichystá čistý príbytok, v ktorom by Boh mohol prebývať a odpočívať, nikdy nenájde ani miesta ani odpočinku ani pravej útechy v tvoroch.«

Keď chce niektorý človek zle robiť, nikdy pred skutkom nežiada mnoho rady; ale k dobrému skutku mnohý hľadá radu, dlho odďaľujúc skutok.

Raz povedal brat Egíd svojim spoločníkom: »Bratia moji, zdá sa mi, že v dnešných časoch nenájde sa nik, kto by chcel robiť tie veci, o ktorých vie, že sú užitočnejšie, a to nielen pre dušu, ale aj pre telo. Verte mi, bratia moji, že by som sa mohol naozaj zaprisahať, že čím viac človek uteká a vyhýba sa jarmu Kristovmu, tým ťažším si ho činí a tým väčšiu ľarchu cíti; a čím dobrovoľnejšie ho berie človek na seba, a vždy viac si dobrovoľne pridáva, tým ľahším a sladším na nosenie ho cíti. Kiežby sa páčilo Bohu, aby človek shromažďoval a rozmnožoval si dobrá tela na tomto svete, lebo shromažďoval by aj dobrá duše, pretože telo a duša bez všetkých pochýb sa majú spojiť, aby vždy spolu trpely alebo radovaly sa, totiž, buď aby skutočne trpely v pekle večné muky a nesmierne trýznenia, alebo aby pre zásluhy dobrých skutkov večne sa radovaly so svätými a anjelmi v raji, v radostiach a potechách nevýslovných a nespočítateľných.«

Istý brat povedal bratovi Egídovi: »Otče, zdá sa mi, že ešte nevieme poznávať svoje dobrá.« Brat Egíd mu

odvetil: »Brat môj, istá vec je, že každý prevádza to remeslo, ktorému sa naučil, lebo nik nemôže dobre pracovať, ak sa prv nenaučí; preto chcem, aby si vedel, brat môj, že najvznešenejšie umenie na svete je, dobre pracovať; a kto by to vedel, ak sa prv nenaučí?«

Blahoslavený človek, ktorého nijaký tvor nepohorší; ale blahoslavenejší ten, ktorému všetko, čo vidí alebo počuje, slúži k povzbudeniu!

KAPITOLA VII.

O pohŕdaní časnými vecami.

Mnoho bolesti a mnoho zármutku bude mať biedny človek, ktorý svoje srdce, svoju túžbu a svoju nádej vkladá do vecí pozemských, pre ktoré opúšťa a stráca bohatstvá nebeské, a konečne utráca i tie pozemské.

Orol lieta veľmi vysoko, ale keby mal na svojich krídlach priviazané nejaké bremeno, nemohol by letieť do výšky; a tak i človek pre bremeno pozemských vecí nemôže letieť do výšky, totiž nemôže dôjsť dokonalosti. Ale človek múdry, ktorý si priviaže na krídla svojho srdca záväzie myšlienky na smrť a na večný súd, nemôže sa pre veľký strach sháňať a lietať za márnosťami alebo bohatstvami tohto sveta, vediac, že ony sú príčinou záhuby.

Každodenne vidíme ľudí pracovať a namáhať sa veľa a vydávať sa vo veľké telesné nebezpečenstvá, aby si získali klamné bohatstvá; a potom, keď sa už mnoho napracujú a nashŕňajú, naraz zomrú a zanechajú to, čo vo svojom živote získali; a preto neslobodno dôverovať tomuto vrtkavému svetu, ktorý oklame každého človeka, ktorý mu verí, lebo je lživý. Ale kto túži a chce byť veľkým a veľmi bohatým, nech hľadá a miluje bohatstvá a dobrá večné, ktoré vždy nasycujú, nikdy sa nesprotivia a nikdy neubudnú.

Ak nechceme byť sklamaní, vezmime si príklad zo zvierat a vtákov, ktoré, keď sa nasýtia, uspokojia sa, a len vtedy hladnú občas živobytie svoje, keď potrebujú; a tak isto i človek by mal byť spokojný len s tým, čo potrebuje, s mierou a nie prebytočne.

Brat Egíd hovorieval, že mravce sa nepáčily svätému Františkovi tak, ako iné zvieratá, pre veľkú starostlivosť, ktorú majú v sbieraní a odkladaní zásob zrna v letnom čase na zimu, lež hovorieval, že vtáci sa mu oveľa viac páčia, lebo nič neshromažďujú deň po deň. Ale mravec nám dáva príklad, že nesmieme byť leniví v letnom čase tohto terajšieho života, aby sme sa nenašli prázdni a bez ovocia v zime posledného súdu.

KAPITOLA VIII.

O svätej čistote.

Naše biedne a krehké ľudské telo je podobné ošpanej, lebo ošpanej sa vždy páči ležať a váľať sa v blate, pokladajúc blato za veľkú svoju rozkoš.

Naše telo je rytierom diabla, lebo vždy odporuje a bojuje proti všetkému, čo je podľa Boha a podľa našej spásy.

Istý brat sa opýtal brata Egída, hovoriac: »Otče, nauč ma, ako sa máme chrániť telesného hriechu.« Brat Egíd mu odvetil: »Brat môj, kto chce pohnúť nejakou veľkou skalou alebo nejakým veľkým bremenom a preložiť ho inde, musí sa usilovať pohnúť ho viac rozumom ako silou. A my podobne, ak chceme premôcť telesné hriechy a získať si ctnosť čistoty, skôr si ju získame pokorou a múdрым duševným vedením, ako svojou namyslenou prísnosťou a silou kajúcnosti.«

Každý hriech zakaľuje a zastiera svätú a žiarivú čistotu, lebo čistota je ako jasné zrkadlo, ktoré sa zastrie a zakalí nielen dotykom špinavej veci, ale aj dychom človeka.

Je nemožné, aby človek mohol dosiahnuť nejakú duchovnú milosť, kým je náklonný na telesnú žiadostivosť. A preto krúť sa hore-dolu ako sa ti páči, nenájdeš iného prostriedku, pomocou ktorého by si prišiel k duchovnej milosti, ak si nepodrobíš telesné neprávosti. A preto udatne bojuj proti smyselnému a krehkému svojmu telu, vlastnému svojmu nepriateľovi, ktoré vždy, vo dne i v noci, chce ti odporovať. Kto toto telo, nášho smrteľného nepriateľa, premôže, buď istý, že premohol

a porazil všetkých svojich nepriateľov, a čoskoro dosiahne duchovnú milosť a dokonalosť.

Brat Egíd hovorieval: Medzi všetkými inými ctnosťami najviac by som odporúčal ctnosť čistoty, lebo presladká čistota už sama v sebe obsahuje nejakú dokonalosť, avšak niet nijakej inej ctnosti, ktorá by mohla byť dokonalou bez čistoty.

Istý brat sa opýtal brata Egída: »Otče, nie je väčšou a vynikajúcejšou ctnosťou láska, ako čistota?« A brat Egíd riekol: »Povedz mi, bratku, ktorá vec na celom svete je čistejšia ako svätá láska?«

Veľa ráz si brat Egíd prespevoval tento sonet, totiž:

O svätá čistota,
veľká je tvoja dobrota!
Skutočne vzácna si a taká
sladká je tvoja vôňa,
že kto ňu skúsi len, vie, tvoja cena aká;
preto pre hlupákov si iba tóna.

Istý brat sa opýtal brata Egída: »Otče, keď natoľko odporúčaš ctnosť čistoty, prosím ňu, vysvetli mi, čo je to čistota.« Brat Egíd mu odvetil: »Brat môj, hovorím ti, že čistotou sa volá vlastne starostlivá stráž a ustavičné stráženie smyslov telesných i duchovných, takže ich zachováme čisté a nepoškvrnené jedine Bohu.«

KAPITOLA IX.

O pokušeníach.

Veľké milosti, ktoré duša dostala od Boha, nemôže človek udržať v pokoji, lebo povstáva veľa vecí protivných, veľa nepokojov a veľa protivenstiev proti tým milostiam, pretože čím je človek milší Bohu, diabli tým mocnejšie ho napádajú a útočia naňho. Preto človek nikdy nesmie prestať zmužile bojovať, aby mohol ísť za milosťou, ktorú dostal od Boha, lebo čím ťažší bude boj, tým krajšia bude koruna, ak v boji zvíťazí. Ale my nemáme mnoho bojov ani mnoho prekážok ani mnoho pokušení, lebo nie sme v duchovnom živote takí. akí by sme mali byť.

Zaiste je pravda, ak by človek dobre a múdro kráčať po cestách božích, neunavil by sa ani nenudil na svojej ceste; ale človek, ktorý kráča cestou sveta, nikdy sa nebude môcť vyhnúť mnohým námahám, únavám, úzkostiam, trápeniam a bolestiam až do smrti.

Istý brat povedal bratovi Egídovi: »Otče, zdá sa mi, že si podal dve výpovede, jednu odporujúcu druhej; lebo najprv si povedal: — Čím je človek ctnostnejší a milší Bohu, tým viac protivenstiev a bojov má v duchovnom živote —; a potom si povedal opak toho, totiž: — Človek, ktorý dobre a opatrne kráča po cestách božích, nepocíti únavy ani nudy na svojej ceste.« — Brat Egíd vysvetlil mu protirečenie týchto dvoch výpovedí, a odvetil: »Brat môj, isté je, že diabli sa vrhajú s útokmi prudkých pokušení na tých, ktorí majú dobrý úmysel, a nie na tých, ktorí dobrý úmysel nemajú, totiž nemajú ho podľa Boha. Ale aké námahy, únavy a škody by mohli spôsobiť diabli a všetky protivenstvá sveta človekovi, ktorý múdro a horlivo kráča po cestách božích, keď poznáva a vidí, že svoj tovar môže predať tisíc ráz drahšie, než akú má cenu? Ba ďalej ti hovorím, že ten, kto by bol zapálený ohňom božskej lásky, čím viac by naňho dorážali nepravosti, tým viac by ich nenávidel a zavrhoval ich. Podľa diabli majú vo zvyku napádať a pokúšať človeka vtedy, keď je v nejakej chorobe alebo v nejakej veľkej telesnej slabosti, alebo keď je v nejakom zármutku, alebo veľmi unavený, alebo v úzkosti, alebo keď je hladný alebo smädný, alebo keď obdržal nejakú urážku alebo zahanbenie, alebo škodu telesnú alebo duchovnú, lebo tí zlomyseľníci vedia, že v takých chvíľkach je človek náklonnejší poddať sa pokušeniam. Ale hovorím ti, že za každé pokušenie a za každý hriech, ktorý premôžeš, získaš si nejakú ctnosť; a keď premôžeš hriech, ktorý ťa napáda, dostaneš väčšiu milosť a väčšiu korunu.«

Istý brat prosil radu od brata Egída, hovoriac toto: »Otče, často ma pokúša veľmi ošklivé pokušenie a veľa ráz som prosil Boha, aby ma od neho oslobodil, a predať ho Pán neodvracia odo mňa: poraď mi, otče, čo mám robiť.« Brat Egíd mu odvetil: »Brat môj, čím lep-

šie vyzbrojí kráľ svojich rytierov dobrými a silnými zbraňami, tým viac si želá, aby udatne, z lásky k nemu bojovali proti jeho nepriateľom.»

Istý brat sa opýtal brata Egída, hovoriac: »Otče, aký prostriedok mám užívať, aby som mohol chodiť na modlitbu s väčšou ochotou, väčšou túžbou a väčšou horlivosťou? Lebo kedykoľvek sa idem modliť, som suchopárny, lenivý, vlažný a bez zbožnosti.« Brat Egíd mu odvetil takto, hovoriac: »Istý kráľ má dvoch sluhov, a jeden má zbrane, aby mohol bojovať, druhý však nemá nijakých zbraní, a obidvaja chcú sa pustiť do boja, aby premohli nepriateľov kráľa. Ten, čo je ozbrojený, pustí sa do boja a bojuje statočne; ale druhý, ktorý je neozbrojený, povie svojmu pánovi toto: — Pán môj, vidíš, že som nahý a bez zbraní; ale z lásky k tebe rád sa pustím do boja a budem bojovať taký neozbrojený, ako som. — A tu dobrý kráľ, vidiac lásku svojho verného sluhu, hovorí svojim správcom: — Choďte s týmto mojím sluhom a oblečte ho do všetkých zbraní, ktoré sú mu potrebné k boju, aby sa bezpečne mohol pustiť do boja, a poznačte všetky jeho zbrane mojím kráľovským znakom, aby ho poznali ako môjho verného rytiera. — A tak podobne veľa ráz sa stáva človekovi, keď sa ide modliť, zbadá totiž, že je bez zbožnosti, lenivý a suchopárny duchom; ale predsa sa namáha a z lásky k Pánovi pustí sa do boja modlitby: a tu náš dobrotivý Kráľ a Pán, vidiac odhodlanosť svojho rytiera, rukami svojich správcov-anjelov obdaruje ho zbožnosťou, horlivosťou a dobrou vôľou.«

Niekedy sa stane, že človek začne nejakú veľkú prácu, veľmi namáhavú, ako je kľčovanie lesa a obrábanie zeme alebo vinice, aby mohol svojho času sbierať ovocie. A veľa ráz pre veľkú námahu a pre mnohé starosti ho to omrzí a skoro ľutuje, že sa pustil do práce; ale ak sa predsa odhodlá a vydrží až do konca, zabudne potom na všetku námahu a na všetku rozmrzelosť a je natešený a rozradostený, keď vidí ovocie, ktoré môže požívať. A tak i človek, keď je silný v pokušeniach, obsiahne veľa útech, lebo po trápeniach, ako hovorí svätý

Pavol,¹⁾ nasledujú radosti a koruny večného života: a nielen, že v nebi budú odmenení tí, ktorí odporujú pokušeniam, ale už aj v tomto živote, ako hovorí žalmista: Pane, podľa množstva pokušení a bolesti mojich, tvoje potechy obveselia dušu moju. Takže čím väčšie je pokušenie a boj, tým slávnejšia bude koruna.

Istý brat prosil brata Egída o radu v nejakom svojom pokušení, hovoriac: »Otče, doliehajú na mňa dve ťažké pokušenia: jedno je, že ak niečo urobím dobre, hneď ma pokúša márnivosť; druhé je, že ak niečo urobím zle, upadám do takého smútku a do takej vlačnosti, že skoro si zúfam.« Brat Egíd odvetil: »Brat môj, zaiste múdro robíš, že sa zarmucuješ pre svoj hriech; ale rádím ti, aby si sa zarmucoval opatrne, múdro a s mierou, a vždy pamätaj, že milosrdenstvo božie je väčšie ako tvoj hriech. Veď keď nekonečné milosrdenstvo božie prijme pokánie človeka, ktorý je veľkým hriešnikom a ktorý dobrovoľne hreší, keď sa kajá, myslíš, že ten dobrý Boh opustí dobrého nedobrovoľného hriešnika, keď už oľutoval a činil pokánie? Ďalej ti rádím, aby si nikdy neprestal robiť dobro pre strach z márnivosti, lebo keby človek, ktorý má siať zrno, povedal: nebudem siať, lebo keby som sial, prileteli by vtáci a pozobali by ho; a keby preto, hovoriac takto, nezasial svoje semeno, isté je, že by toho roku nemal nijakú úrodu. Ak však predsa zaseje svoje semeno, hoci aj vtáci pozobú niečo z toho semena, predsa väčšia časť ostane roľníkovi. A tak isto, keď na človeka doráža márnivosť, on však nič dobrého nerobí z márnivosti, ale vždy bojuje proti nej, veruže nestratí zásluhy za dobro, ktoré koná, preto, že je pokúšaný.«

Istý brat povedal bratovi Egídovi: »Otče, čítal som, že svätý Bernard odriekal raz sedem kajúcich žalmov s takou sústredenosťou mysle a s takou zbožnosťou, že nerozvažoval ani nemyslel na nijakú inú vec, iba na vlastný smysel spomenutých žalmov.« Brat Egíd mu odvetil toto: »Brat môj, myslím, že oveľa väčšiu hrdinskosť má pán, ktorý háji hrad, obľahnutý a napádaný

¹⁾ Skôr u sv. Jakuba 1. 12.

nepriateľmi, a predsa sa bráni zmužile, takže nedá nijakému svojmu nepriateľovi vniknúť dovnútra, akú by mal, keby žil v pokoji a nemal nijaké prekážky.»

KAPITOLA X.

O svätej kajúcnosti.

Človek by mal mnoho a vždy trápiť a mŕtvíť svoje telo a ochotne znášať všetky urážky a trápenia, úzkosť, bolesť, zahanbenie, pohŕdanie, nádavky, protivenstvá a prenasledovania z lásky k nášmu dobrému Učiteľovi a Pánovi Ježišovi Kristovi, ktorý nám dal príklad sám na sebe, lebo od prvého dňa svojho slávneho narodenia až po svoje presväté umučenie, vždy znášal úzkosti, trápenia, bolesti, pohŕdania, námahy a prenasledovania len pre našu spásu. A preto, ak si chceme zadovážiť stav milosti, predovšetkým je potrebné, aby sme šli, nakoľko je nám to možné, po jeho stopách.

Istý svetský človek sa opýtal brata Egída, hovoriac: »Otče, ako môžeme my svetskí dôjsť stavu milosti?« Brat Egid odvetil: »Brat môj, človek musí ponajprv veľa oplakávať svoje hriechy s veľkou skrúsenosťou srdca a potom sa musí z nich vyspovedať kňazovi so žiaľom a bolesťou srdca, žalujúc na seba bez zakrývania a bez ospravedlňovania; a potom musí dokonale vykonať pokutu, ktorú mu dal a uložil spovedník; a tiež musí sa chrániť každej neprávosti, každého hriechu a každej príležitosti k hriechu, a ďalej musí sa cvičiť v dobrých ctnostných skutkoch voči Bohu i voči svojmu bližnému. A keď takto bude robiť, zadováži si človek stav milosti a ctnosti.«

Blahoslavený človek, ktorý neustále ľutuje za svoje hriechy, oplakávajúc ich vždy vo dne i v noci so žalosťou srdca!

Blahoslavený človek, ktorý má vždy pred očami svojej mysle utrpenia, muky a bolesti Ježiša Krista, a ktorý z lásky k nemu nechce, ani neprijme nijaké časné útechy na tomto žalostnom a búrlivom svete, až kým nedosiahne tej nebeskej útechy večného života, kde budú nadmieru splnené všetky jeho túžby v jasavej radosti!

KAPITOLA XI.

O svätej modlitbe.

Modlitba je začiatkom, prostriedkom a koncom každého dobra.

Modlitba osvecuje dušu, a skrze ňu rozoznáva duša dobro a zlo.

Každý hriešny človek mal by sa neustále každý deň modliť s vrúcnosťou srdca tú modlitbu, totiž pokorne prosiť Boha, aby mu dal dokonale poznať svoju vlastnú biedu, svoje hriechy a dobrodenia, ktoré dostal a dostáva od toho dobrého Boha.

Lež ako bude môcť poznať Boha človek, ktorý sa nevie modliť? Všetci tí, ktorí majú byť spasení, ak sú ľuďmi zdravého rozumu, musia sa napokon predovšetkým obrátiť k modlitbe.

Brat Egíd povedal: Veď keby bol nejaký človek, ktorý by mal syna a ten by sa dopustil takého zločinu, že by bol odsúdený na smrť, alebo že by bol vyhnaný z mesta, je isté, že ten človek by sa veľmi horlivo usiloval zo všetkých síl vo dne, v noci a v každej chvíli, aby mohol svojmu synovi vymôcť milosť alebo ho zachrániť z vyhnanstva; prosí, oroduje a dáva dary alebo poplatky nakoľko len môže, i sám i skrze svojich priateľov a príbuzných. Keď teda človek toto robí pre svojho syna, ktorý je smrteľný, o koľko viac by sa mal človek usilovať prosiť Boha a tiež dávať ho prosiť skrze dobrých ľudí na tomto svete i na druhom skrze svätých, za svoju vlastnú dušu, ktorá je nesmrteľná, keď je vyhnaná z nebeského mesta alebo keď je odsúdená na večnú smrť za mnohé hriechy!

Istý brat povedal bratovi Egídovi: »Otče, zdá sa mi, že človeka by malo veľmi bolieť a naplňovať ľútosťou, keď nemôže mať milosť zbožnosti vo svojej modlitbe.« Brat Egíd mu odvetil: »Brat môj, radím ti, aby si pekne pomaličky konal svoju povinnosť, lebo keby si mal trochu dobrého vína v sude, v ktorom sude bola by aj usadlina pod tým dobrým vínom, zaiste by si netlkol na ten sud, ani by si ho nehýbal, aby sa nepomiešalo víno s usadlinou. A tak ti hovorím, kým modlitba nebude

zbavená všetkej hriešnej a telesnej žiadostivosti, nedostane božskú útechu; lebo nie je čistá pred zrakom božím tá modlitba, ktorá je pomiešaná s usadlinou telesnosti. A preto sa človek musí usilovať, nakoľko len môže, aby sa zbavil všetkej usadliny žiadostivosti, aby jeho modlitba bola čistá pred zrakom božím a aby z nej obdržal božskú útechu.«

Istý brat sa opýtal brata Egída, hovoriac: »Otče, prečo je to, že človek, keď sa modlí k Bohu, oveľa viac je pokúšaný, napádaný, trápený a obťažovaný vo svojej mysli, ako v ktorýkoľvek iný čas?« Brat Egíd mu odvetil toto: »Keď si má nejaký človek vybaviť istú vec pred sudcom a ide predniesť svoje dôvody sudcovi, ako by ho prosil o radu a pomoc, len čo sa to dozvie jeho protivník, hneď sa zjaví, aby protirečil a odopieral žiadosti toho človeka a robil mu veľké prekážky, vyvracajúc každú jeho výpoveď. A tak podobne sa stáva, keď sa človek ide modliť, lebo vtedy prosí Boha o pomoc vo svojej veci, a preto hneď sa zjaví jeho protivník diabol so svojimi pokušeniami, aby domŕzal, protirečil a všetkým svojím úsilím i umením i každým spôsobom, akým môže, prekážal mu v modlitbe, aby tá modlitba nebola prijatá pred tvárou božou a aby človek nemal z tej modlitby nejakú zásluhu alebo potechu. A to môžeme jasne vidieť, lebo keď sa rozprávame o svetských veciach, vtedy necítíme nijakého pokušenia ani roztržitosti mysle, ale keď sa ideme modliť, aby sme oblažili a potešili dušu v Bohu, hneď ucítíme, že do našej mysle bijú mnohé strely, totiž rozličné pokušenia, ktoré spôsobujú diabli, aby obrátili myseľ na iné veci, aby duša nemala radosti ani potechy z toho, že sa rozpráva s Bohom.«

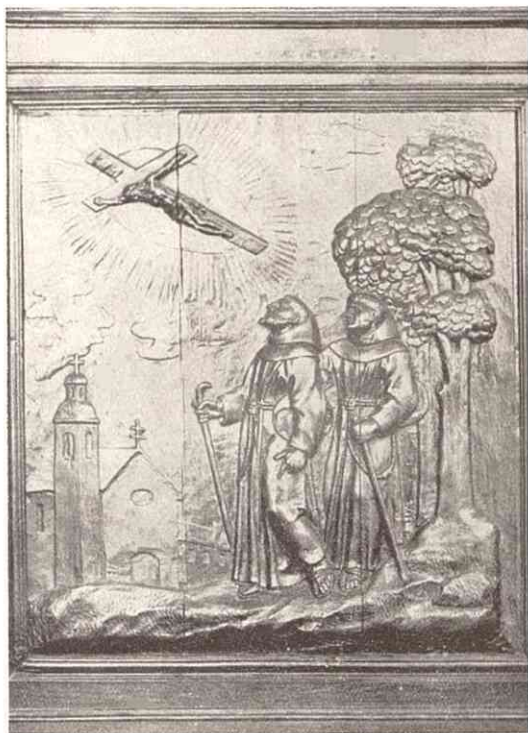
Brat Egíd rozprával, že človek, ktorý sa modlí, má robiť ako dobrý jazdec v boji, ktorý, hoci ho i nepriateľ bodne alebo poŕaní, predsa neodíde hneď z boja, ale udatne odporuje, aby zvíťazil nad svojím nepriateľom a aby sa po víťazstve tešil a radoval sláve; lež keby odišiel z boja, keď bol bodnutý alebo zranený, je isté, že by bol pohanený, potupený a zahanbený. A tak podobne máme robiť i my, totiž neodchádzať od modlitby pre

každé pokušenie, ale musíme zmužile odporovať, lebo blahoslavený je ten človek, ktorý znáša pokušenia, ako hovorí apoštol, lebo keď zvíťazí, dostane korunu života večného; ale keď človek opustí modlitbu pre pokušenie, je isté, že bude zahanbený, premožený a porazený svojím nepriateľom diablom.

Istý brat povedal bratovi Egídovi: »Otče, videl som niekoľkých ľudí, ktorí dostali milosť zbožnosti a slz vo svojej modlitbe, a ja necítim nijakú z tých milostí, keď sa modlím k Bohu.« Brat Egíd mu odvetil: »Brat môj, radím ti, aby si pokorne a verne vytrval vo svojej modlitbe, lebo plody zeme nemožno mať bez námahy a bez práce, vopred vynaloženej; a ešte ani po práci nenasleduje hneď kýžená úroda, až kým nepríde čas a určité ročné obdobie; a tak isto Boh nedáva hneď človekovi tie milosti v modlitbe, kým nepríde vhodný čas a kým myseľ nie je očistená od každej hriechnej telesnej náklonnosti. Teda, brat môj, vytrvaj trpezlivo a pokorne vo svojej modlitbe, lebo Boh, ktorý je sama dobrota a milosť a ktorý pozná každú vec a vie, čo je lepšie, ako dobrotivý, dá ti hojnosť ovocia potechy, keď príde čas a pravé obdobie.«

Iný brat povedal bratovi Egídovi: »Čo robíš, brat Egíd?« A on odvetil: »Zle robím.« A ten brat hovorí: »Čo zlého robíš?« A tu brat Egíd obrátil sa k inému bratovi a povedal mu: »Povedz mi, bratku môj, čo myslíš, kto je rýchlejší, či náš Pán Boh v udeľovaní svojich milostí nám, alebo my v ich prijímaní?« A ten brat odvetil: »Istá vec, že Boh je rýchlejší v udeľovaní svojich milostí nám, ako sme my v ich prijímaní.« A tu povedal brat Egíd: »Robíme teda dobre?« A ten brat odvetil: »Naopak, zle robíme.« A tu sa brat Egíd obrátil k prvému bratovi a povedal mu: »Hľa, bratku, ako zrejme sa dokázalo, že zle robíme; a preto pravda je, čo som ti odvetil, totiž, že zle robím.«

Brat Egíd hovoril: Veľa skutkov chváli a odporúča sväté Písmo, totiž skutky milosrdenstva a iné sväté skutky, ale keď Pán hovoril o modlitbe, povedal toto: Otec nebeský hľadá a chce takých ľudí, ktorí sa mu klaňajú na zemi v duchu a v pravde.

Návrat sv. Františka z Alverny.

(IV. úvaha.)

Dalej hovoril brat Egíd, že praví rehoľníci sú podobní vlkom, lebo zriedka vychádzajú na verejnoscť, i to len z veľkej potreby, ale hneď sa usilujú vrátiť do svojho úkrytu, bez dlhého zdržovania sa a shovárania s ľuďmi.

Dobré skutky ozdobujú dušu, ale nadovšetko ostatné modlitba okrašťuje a osvecuje dušu.

Istý brat, veľmi dôverný spoločník brata Egída, povedal raz bratovi Egídovi: »Otče, prečo nechodievaš niekedy rozprávať o veciach božích, poučovať a pracovať na spáse duší bližných?« Brat Egíd mu odvetil: »Brat môj, chcem pomáhať bližnému s úžitkom a bez škody pre svoju dušu, totiž modlitbou.« A ten brat mu riekol: »Aspoň keby si šiel občas navštíviť svoju rodinu.« A brat Egíd odvetil: »Nevieš, že Pán v evanjeliu hovorí: Kto opustí otca a matku, bratov a sestry a majetky pre meno moje, obsiahne sto ráz toľko?«

A potom hovoril: »Nejaký vznešený človek z Ríma, ktorého bohatstvo činilo okolo šesťdesiat tisíc lír, vstúpil do rehole Menších bratov; teda veľké dary očakávajú tí, ktorí pre Boha zanechali veľké veci, keď im Boh dá sto ráz toľko. Lež my, ktorí sme slepi, keď vidíme nejakého človeka ctnostného a omilosteného v blízkosti Boha, nemôžeme pochopiť jeho dokonalosť pre svoju nedokonalosť a slepotu. Lež keby bol nejaký človek skutočne duchovný, sotva by si želel vidieť alebo počuť nejakého človeka, iba ak z veľkej nevyhnutnosti, lebo pravý duchovný človek vždy túži byť oddelený od ľudí a byť spojený s Bohom nazeraním.«

Tu povedal istý brat bratovi Egídovi: »Otče, veľmi rád by som chcel vedieť, čo je to nazeranie.« A brat Egíd povedal tomu bratovi: »Povedz mi, brat môj, vaši učenci čo hovoria, že je nazeranie?« A ten brat odvetil: »Otče môj, to neviem.« A tu brat Egíd riekol: »Zdá sa mi, že stupeň nazerania je duchovný oheň a sladká vrúcnosť Ducha svätého, vytrženie a pozdvihnutie mysle, opojenej v nazeraní nevýslovnou chuťou božskej sladkosti, slastný pokoj a príjemná rozkoš duše, ktorá je pohrúžená a vytržená v obdivovaní nebeských več-

Dalej hovoril brat Egíd, že praví rehoľníci sú podobní vlkom, lebo zriedka vychádzajú na verejnú, i to len z veľkej potreby, ale hneď sa usilujú vrátiť do svojho úkrytu, bez dlhého zdržovania sa a shovárania s ľuďmi.

Dobré skutky ozdobujú dušu, ale nadovšetko ostatné modlitba okrašľuje a osvecuje dušu.

Istý brat, veľmi dôverný spoločník brata Egída, povedal raz bratovi Egídovi: »Otče, prečo nechodievaš niekedy rozprávať o veciach božích, poučovať a pracovať na spáse duší bližných?« Brat Egíd mu odvetil: »Brat môj, chcem pomáhať bližnému s úžitkom a bez škody pre svoju dušu, totiž modlitbou.« A ten brat mu riekol: »Aspoň keby si šiel občas navštíviť svoju rodinu.« A brat Egíd odvetil: »Nevieš, že Pán v evanjeliu hovorí: Kto opustí otca a matku, bratov a sestry a majetky pre meno moje, obsiahne sto ráz toľko?«

A potom hovoril: »Nejaký vznešený človek z Ríma, ktorého bohatstvo činilo okolo šesťdesiat tisíc lír, vstúpil do rehole Menších bratov; teda veľké dary očakávajú tí, ktorí pre Boha zanechali veľké veci, keď im Boh dá sto ráz toľko. Lež my, ktorí sme slepi, keď vidíme nejakého človeka ctnostného a omilosteného v blízkosti Boha, nemôžeme pochopiť jeho dokonalosť pre svoju nedokonalosť a slepotu. Lež keby bol nejaký človek skutočne duchovný, sotva by si želel vidieť alebo počuť nejakého človeka, iba ak z veľkej nevyhnutnosti, lebo pravý duchovný človek vždy túži byť oddelený od ľudí a byť spojený s Bohom nazeraním.«

Tu povedal istý brat bratovi Egídovi: »Otče, veľmi rád by som chcel vedieť, čo je to nazeranie.« A brat Egíd povedal tomu bratovi: »Povedz mi, brat môj, vaši učenci čo hovoria, že je nazeranie?« A ten brat odvetil: »Otče môj, to neviem.« A tu brat Egíd riekol: »Zdá sa mi, že stupeň nazerania je duchovný oheň a sladká vrúcnosť Ducha svätého, vytrženie a pozdvihnutie mysle, opojenej v nazeraní nevýslovnou chuťou božskej sladkosti, slasný pokoj a príjemná rozkoš duše, ktorá je pohrúžená a vytržená v obdivovaní nebeských več-

ných krás, a akési vnútorné plamenné pocíťovanie tej nebeskej nevýslovnej slávy.*

KAPITOLA XII.

O svätej duchovnej bdelosti.

Ó ty služobník nebeského Kráľa, ktorý sa chceš naučiť užitočným a ctnostným tajomstvám a bdelostiam svätej duchovnej vedy, otvor dobre uši umu svojej duše, prijmi s túžbou srdca a zachovávaj starostlivo v dome svojej pamäti tento vzácny poklad tejto náuky, napomenutí a duchovných bdelostí, ktoré ti hovorím, ktorými budeš osvietený a riadený na svojej ceste, totiž na ceste duchovného života, a budeš chránený pred zlomyseľnými a úkladnými útokmi svojich nepriateľov hmotných i nehmotných a pôjdeš bezpečne s pokornou odvahou, plaviac sa týmto rozbúreným morom prítomného života, kým neprideš do kýženého prístavu spásy.

Teda, syn môj, dávaj dobrý pozor a zapamätaj si, čo ti hovorím. Ak chceš dobre vidieť, vylúp si oči a buď slepý. A ak chceš dobre počuť, buď hluchý. A ak chceš dobre hovoriť, buď nemý. A ak chceš dobre kráčať, nepohň sa a choď rozumom. Ak chceš dobre pracovať, odtni si ruky a pracuj srdcom. A ak chceš dobre milovať, maj v nenávisti samého seba. A ak chceš dobre žiť, umŕtvuj sám seba. A ak chceš dobre získavať a zbohatnúť, stráž a buď chudobný. A ak sa chceš dobre mať v rozkošiach, trýzni sám seba a ži vždy v bolesti. A ak chceš byť skutočne bezpečný, ži vždy v strachu a podozrievaj sám seba. Ak chceš, aby si ťa veľmi vážili, opovrhuj sám sebou a preukazuj úctu a česť tým, ktorí tebou opovrhujú a hania ťa. Ak chceš mať vždy dobré, znášaj vždy zlé. Ak chceš byť požehnaný, túž po tom, aby ti všetci ľudia zlorečili a hovorili zle o tebe. A ak chceš mať pravý večný pokoj, namáhaj sa, trp a túž po všetkých časných utrpeniach.

Ó aká veľká múdrosť je vedieť robiť a konať tie veci! Ale pretože sú to veci veľké a veľmi vysoké, preto ich Boh udeľuje len máloktorým ľuďom. Lež skutočne, keby si voľakto dobre osvojil spomenuté veci a usku-

točnil ich, veru by nemusel chodiť do Bologne, ani do Paríža, aby sa naučil bohovede; lebo keby človek žil tisíc rokov a nemusel by robiť nijakú vonkajšiu vec a nemusel by nič hovoriť jazykom, veruže dosť roboty by mal, cvičiac sa vnútri vo svojom srdci, pracujúc vnútorne na očistení, napravení a ospravedlnení mysle a duše svojej.

Človek by nemal počuť ani vidieť ani hovoriť nič, iba nakoľko by to bolo užitočné pre jeho dušu.

Človek, ktorý nepozná seba, nebude známy. A preto beda nám, keď prijímame dary a milosti od Pána a nevieme s nimi narábať; ale viac beda tým, ktorí ich neprijímajú a nepoznajú, a ani sa nestarajú, aby si ich získali alebo mali.

Človek je obraz boží, a ako chce, tak sa mení; ale dobrotivý Boh sa nemení nikdy.

KAPITOLA XIII.

O užitočných a neužitočných vedomostiach a o kazateľoch.

Človek, ktorý chce veľa vedieť, veľa musí pracovať a veľa sa musí pokorovať, ponížovať seba samého a skláňať hlavu, takže brucho sa mu po zemi vláči a tu Pán mu dá veľké vedomosti a múdrosť.

Najvyššia múdrosť je vždy robiť dobre, konať ctnostne a chrániť sa všemožne každého poklesku a každej príležitosti k poklesku, a vždy rozvažovať o súdoch božích.

Raz hovoril brat Egíd komusi, kto chcel chodiť do školy, aby si získal vedomosti: »Brat môj, prečo chceš chodiť do školy? Aj odo mňa sa môžeš naučiť, že vrchol všetkej vedomosti a múdrosti je, báť sa a milovať Boha. A tieto dve veci ti stačia, lebo človek má len toľko múdrosti, koľko preukazuje skutkami, a nič viac. Neusiluj sa učiť mnoho pre úžitok iných, ale usiluj sa vždy a staraj sa a získavaj si to, čo je užitočné pre teba samého; lebo veľa ráz sa stane, že chceme mať veľa vedomostí, aby sme pomáhali iným, a málo, aby sme pomáhali sebe. A hovorím ti, že slovo božie nepatrí hovoria-

cemu ani počúvajúcemu, ale skutočne konajúcemu. Niektorí ľudia, ktorí nevedeli plávať, vošli do vody, aby pomohli tým, ktorí sa topili a stalo sa, že sa utopili s nimi. Ak sa nestaráš dobre o spásu vlastnej duše, ako sa budeš starať o duše svojich bližných? A ak svoje veci nevieš udržať v poriadku, ako udržiš v poriadku veci iných? Lebo nemožno veriť, že by si viac miloval dušu iných ako svoju.*

Kazateľ slova božieho má byť zástavou, sviecou a zrkadlom ľudu. Blahoslavený človek, ktorý tak vedie iných po ceste spásy, že i sám neprestáva kráčať po ceste spasenia! Blahoslavený človek, ktorý tak povzbudzuje iných k behu, že ani sám neprestáva bežať! Blahoslavenjší je ten, kto tak pomáha iným získavať si a zbohatnúť, že i sám neprestáva bohatnúť!

Myslím, že dobrý kazateľ viac napomína a viac káže samému sebe ako iným. Zdá sa mi, že človek, ktorý chce obracať a privádzať duše hriešnikov na cestu božiu, musí sa vždy obávať, aby ho oni zle neobrátili a nepriviedli na cestu hriechov, diabla a pekla.

KAPITOLA XIV.

O dobrých a zlých rečiach.

Človek, ktorý hovorí slová dobré a užitočné pre duše, je skutočne ako by ústami Ducha svätého; a tak zasa človek, ktorý hovorí zlé a neužitočné slová, je istotne ústami diabla.

Keď sa niekedy shromaždia dobrí duchovní ľudia na vzájomný rozhovor, vždy by mali hovoriť o kráse ctností, aby sa im ctnosti vždy viac páčili a väčšiu radosť v nich našli; lebo keby sa im ctnosti páčili a tešili by sa z nich, viac by sa v nich cvičili a cvičiac sa v nich, tým viac by si ich zamilovali, a láskou, neustálym cvičením a záľubou v ctnostiach vždy viac by vystupovali k vrúcnejšiemu milovaniu Boha a k vyššiemu stavu duše, za čo by ich Pán hojnejšie zahrnul darmi a milosťami božími.

Čím je človek hriešnejší, tým viac potrebuje hovoriť o svätých ctnostiach, lebo často pre ľahkomyselné roz-

právanie o hriechoch človek ľahko upadá do hriešnych skutkov, a tak isto svätým rozhovorom o ctnostiach človek ľahko sa povzbudí a naladí k svätým skutkom ctností.

Čo však povieme o dobru, ktoré vyplýva z ctností? Lebo to je také a tak veľké, že nemôžeme dostatočne vyjadriť jeho veľkú, podivuhodnú a nekonečnú vznešenosť. A tiež, čo povieme o zlu a o večnom treste, ktoré vyplývajú z hriechov? Lebo je to také veľké zlo a taká hlboká priepasť, že je pre nás nepochopiteľné a nemožno si ho ani predstaviť ani hovoriť o ňom.

Nemyslím, že by bolo menšou ctnosťou vedieť dobre mlčať, ako vedieť dobre hovoriť; a preto sa mi pozdáva, že by sa zišlo, keby mal človek taký dlhý krk ako žeriav, aby, keď chce hovoriť, jeho slovo prechádzalo mnohými uzlami, kým by prišlo do úst; chcem tým totiž povedať, že ak by mal človek hovoriť, bolo by treba, aby uvažil, rozmyslel si, preskúmal a veľmi dobre rozoznával, ako a prečo, čas a spôsob, povahu poslucháčov a svoj vlastný cieľ a úmysel, ktorý ho vedie.

KAPITOLA XV.

O vytrvalosti v dobrom.

Čo osoži človekovi veľa sa postiť, modliť, dávať almužny, trýzniť sám seba a mať veľké pocity nebeských vecí, ak nedôjde s dobrou a pevnou vytrvalosťou do kýženého blaženého prístavu spasenia, totiž k dobrému koncu?

Niekedy sa stáva, že sa na mori zjaví nejaká veľmi pekná, veľká, pevná a nová loď, plná veľkých pokladov. a stane sa, že v nejakej búrke alebo pre chybu kormidelníka zahynie, potopí sa tá loď, biedne utonie a nedôjde do kýženého prístavu; teda čo osoží všetka jej krása, pevnosť a bohatstvo, keď sa dostane do takého žalostného nebezpečenstva na mori? Inokedy zasa sa zjaví na mori nejaká malá loďka, stará, s nepatrným nákladom a keďže má dobrého a opatrného kormidelníka, pláva šťastne, vyslobodí sa z hlbokého mora a dôjde do kýženého prístavu. A tak sa stáva i ľuďom na tomto

rozbúrenom mori tohto sveta. A preto človek vždy sa musí báť, a hoci by aj žil v blahobyte, alebo by mal vysoké postavenie, alebo veľkú hodnosť, alebo veľkú dokonalosť ducha, ak nemá dobrého kormidelníka, totiž ak sa dobre neriadi, biedne sa môže nájsť v nebezpečenstve na mori hriechov. A preto na konanie dobra je potrebná vytrvalosť, ako hovorí apoštol: Nie kto začne, ale kto vytrvá až do konca, ten bude korunovaný.

Keď strom vypučí zo zeme, nie je hneď veľký; a potom, keď sa stane veľkým a vysokým, neprinesie ešte hneď ovocie; a keď prinesie ovocie, nedostanú sa ešte všetky plody do úst pána toho stromu, lebo mnohé plody padnú na zem, zhnijú a skazia sa, a také zožerú zvieratá; ale predsa, keď vytrvajú až do určitého ročného obdobia, väčšiu časť ovocia oberie pán toho stromu.

Dalej povedal brat Egíd: Čo by mi osožilo, keby som aj sto rokov požíval radosti kráľovstva nebeského a nevytrval by som, takže by som potom neskončil dobre?

A tiež hovoril: Myslím, že dve najväčšie milosti a dary božie, ktoré si možno získať v tomto živote, sú tieto: vytrvať totiž s láskou v službe božej a chrániť sa upadnúť do hriechu.

KAPITOLA XVI.

O pravej reholi.

Brat Egíd povedal, hovoriac sám so sebou: Radšej by som chcel len málo milosti božej ako rehoľník v reholi, než veľa milostí božích ako svetský človek, žijúci vo svete, lebo vo svete je oveľa viac nebezpečenstiev a prekážok, a veľmi málo podpory a menej pomoci ako v reholi.

Hovoril tiež brat Egíd: Zdá sa mi, že hriešny človek sa viac bojí svojho dobra ako svojej škody a svojho zla, lebo sa bojí vstúpiť do rehole a konať pokánie, ale nebojí sa hrešiť a urážať Boha a dušu svoju, ostávajúc vo svete zatvrdlivý a tvrdošíjny, v bahne svojich hriechov, očakávajúc svoje posledné večné zatratenie.

Istý svetský človek sa opýtal brata Egída, hovoriac: »Otče, čo mi radiš urobiť, či vstúpiť do rehole, alebo ostať vo svete a konať dobré skutky?« Brat Egíd mu odvetil: »Brat môj, isté je, že keby nejaký človek, ktorý potrebuje poklad, vedel o nejakom, skrytom na obecnom poli, nepýtal by od nikoho radu, aby sa dozvedel, či by bolo dobré vykopať ho a uložiť vo svojom dome. O čo viac by sa mal človek usilovať a ponáhľať zo všetkých síl a so všetkou starostlivosťou, získať si ten nebeský poklad, ktorý sa nachádza vo svätých reholiach a v duchovných spoločnostiach, bez toho, aby sa dlho radil.« A ten svetský človek, keď počul tú odpoveď, hneď rozdal to, čo mal, chudobným a tak zbavený všetkého, bez meškania vstúpil do rehole.

Brat Egíd hovorieval: Mnohí ľudia vstupujú do rehole a predsa neuvedú v skutok v chovaní ani v činoch tie veci, ktoré sa vzťahujú na dokonalý stav svätej rehole; lež takýto sa podobajú tomu sedliakovi, ktorý si vzal na seba zbrane Orlanda a nevedel bojovať ani zaobchádzať s nimi. Každý človek nevie jazdiť na spurnom a zlom koňovi, a ak by predsa na ňom jazdil, možno by sa nevedel uchrániť pred pádom, keby kôň cválal a spieral sa.

Dalej hovoril brat Egíd: Nepokladám za veľký skutok, keď človek vie vojsť na dvor kráľovský, ani nepokladám za veľký skutok, keď človek vie prijať od kráľa nejakú milosť alebo dobrodenie; ale veľkým skutkom je, keď človek vie sa dobre obracať, prebývať a chovať na kráľovskom dvore, držiac sa opatrne toho, čo prináleží k stavu dvora toho. Dvor veľkého Kráľa nebeského je svätá rehoľa, do ktorej nie je veľkým skutkom vedieť vstúpiť a obdržať nejaké dary a milosti od Boha, ale veľkým skutkom je, keď človek vie dobre žiť, chovať sa a vytrvať v nej verne až do smrti.

Dalej hovoril brat Egíd: Radšej by som chcel byť vo svete a ustavične dúfať a túžiť, aby som mohol so zbožnosťou vstúpiť do rehole, ako byť oblečený v rúchu svätej rehole a žiť bez cvičenia v ctnostných skutkoch a zotrúvať v lenivosti a nedbanlivosti. A preto rehoľ-

ník mal by sa vždy usilovať žiť dobre a ctnostne, vediac, že nemôže žiť v inom stave, iba vo svojom sľube.

Raz hovoril brat Egíd: Zdá sa mi, že rehoľa Menších bratov skutočne bola poslaná od Boha na úžitok a veľké povzbudenie ľudu; ale beda nám bratom, ak nebudeme takými ľuďmi, akými máme byť. Lebo rehoľa Menších bratov by mala byť najchudobnejšia, a mne sa pozdáva, že je najbohatšia na svete. Zdá sa mi tiež, že natoľko sa medzi nami rozrástly naše chyby a naše po-blúdenia, že sme veľmi upadli a spreneverili sa, lebo chceme žiť ináč, ako nemáme, a veľmi sa spúšťame s cesty svätej pokory, čistoty, zdržanlivosti a chudoby. Ale keby sme sa pridržali a zachovávali čisto a opatrne s pokorou svoje sľuby, je isté, že by sa nenašli v tomto živote blaženejší ľudia od nás, lebo ten je svätý, kto nasleduje svätého; a ten je skutočne dobrý, kto kráča po cestách dobrého; a ten je bohatý, kto kráča po cestách bohatého, pretože rehoľa Menších bratov viac, ako hociktorá iná rehoľa, nasleduje šlapaje a stopy najlepšieho, najbohatšieho a najsvätejšieho, aký kedy bol a bude, totiž nášho Pána Ježiša Krista.

Ktorému nech je chvála, česť a sláva.

KAPITOLA XVII.

O svätej poslušnosti.

Čím viac sa rehoľník poddá jarmu poslušnosti z lásky k Bohu, tým väčší úžitok bude prinášať Bohu. A čím viac bude poddaný svojmu predstavenému z lásky k Bohu, tým bude slobodnejší a čistejší od svojich hriechov.

Rehoľník, skutočne poslušný, je podobný rytierovi ozbrojenému a pevne sediacemu na koni, ktorý prejde a prerazí bezpečne zástupom svojich nepriateľov bez strachu, lebo ani jeden z nich mu nemôže ublížiť. Ale ten, kto poslúchne so šomraním a bez chuti, je podobný rytierovi neozbrojenému a neisto sediacemu na koni, ktorého, keď sa pustí do boja, jeho nepriatelia

srazia na zem, zrania a zajmú, a niekedy i uväznia a zabijú.

Ten rehoľník, ktorý chce žiť podľa svojej vlastnej vôle, dokazuje, že si chce pripraviť večný príbytok v hĺbke pekla.

Keď vól podloží hlavu pod jarmo, vtedy dobre pre-orie zem, ktorá svojho času vydá hojnú úrodu; ale keď sa ľubovoľne túla, zem ostane neobrobená, pustá a nevydá úrodu svojho času. A tak i rehoľník, ktorý položí hlavu pod jarmo poslušnosti, vydá svojho času hojnú úrodu Pánu Bohu; ale ten, kto neposlúcha s ochotným srdcom svojho predstaveného, zostane planý, pustý a bez úrody svojich sľubov.

Múdri a veľkodušní ľudia kladú hlavu pod jarmo svätej poslušnosti, bez strachu a bez váhania; ale ľudia hlúpi a maloverní usilujú sa vytiahnuť hlavu zpod jarma svätej poslušnosti: a potom nechcú poslúchať nijaké stvorenie.

Za väčšiu dokonalosť u služobníka božieho pokladám poslúchať iba svojho predstaveného z úcty a lásky k Bohu, ako poslúchať len Boha, čo Boh sám rozkáže; lebo ten, kto poslúcha zástupcu pána, istotne tým viac bude ochotne poslúchať samého pána, keby mu rozkazoval.

Ďalej sa mi zdá, keby nejaký človek sľúbil poslušnosť inému a mal by milosť s anjelmi sa rozprávať, a keby sa stalo, že by bol v rozhovore s anjelmi, a ten, ktorému prisľúbil poslušnosť, by ho zavolať, tvrdím, že hneď by mal zanechať rozhovor a z úcty k Bohu bežať za hlasom poslušnosti.

Ten, kto položil hlavu pod jarmo svätej poslušnosti a potom chce hlavu zpod poslušnosti vymaniť a chce viesť dokonalejší život, tvrdím, že ak nie je dosť dokonalý najprv v stave poslušnosti, je to znakom veľkej pýchy, ktorá väzí ukrytá v jeho duši.

Poslušnosť je cestou, ktorou možno dôjsť ku každému dobru a ku každej ctnosti; a neposlušnosť je cestou každého zla a každého hriechu.

O pamätaní na smrť.

Keby mal človek stále pred očami mysle spomienku na svoju smrť, na posledný večný súd a na tresty a muky zatratených duší, istotne by sa mu nikdy nezachcelo hrešiť alebo urážať Boha.

Veď keby bolo možné, aby nejaký človek žil od začiatku sveta až po dnešnú dobu a cez celý ten čas by znášal všetky protivenstvá a trápenia, muky, biedy a bolesti, a keby zomrel a jeho duša by šla, aby obdržala večné dobro nebeské, čo by mu škodilo všetko to zlo, ktoré znášal v predošlom čase? Ako by som povedal: nič. A tak podobne, keby mal človek počas celej tej spomenutej doby všetko dobro, rozkoš, pohodlie a všetko potešenie sveta a potom po smrti by jeho duša obdržala tie večné pekelné muky, čo by mu osožily všetky dobrá, ktoré dostal v predošlom čase? Ako by som povedal: nič.

Istý tulácky človek povedal bratovi Egídovi: »Veru, chcel by som žiť dlhý čas na tomto svete a mať veľké bohatstvá a hojnosť všetkých vecí, a chcel by som byť veľmi ctený.« Brat Egíd mu odvetil: »Bratku môj, keby si bol pánom celého sveta a mal by si na ňom žiť tisíc rokov vo všetkých rozkošiach, radoostiach, v pohodlí a časnom potešení, eh, povedz mi, akú odmenu by si očakával od toho svojho biedneho tela, ktorému by si chcel toľko slúžiť a páčiť sa? Lež hovorím ti, že človek, ktorý dobre žije podľa vôle božej a dobre sa chráni Boha uraziť, istotne obdrží od Boha najvyššie dobro, nekonečnú odmenu, veľkú hojnosť, veľké bohatstvo, veľkú úctu a dlhý večný život v tej nepominuteľnej nebeskej sláve.«

Do ktorej nech nás vovedie dobrotivý Boh, Pán a Kráľ náš Ježiš Kristus. Amen.

Dodatky

Dodatky

KAPITOLA I.

Najkrajšie výňatky zo života svätého Františka.¹⁾

Svätý František vytrvalosťou v umŕtvovaní sa podľa kríža, zaslúžil si dosiahnuť najvyšších výšok ducha, lebo vždy žil v kríži a nevyhýbal sa nijakej námahe alebo bolesti, len aby mohol vyplniť v sebe a sám od seba vôľu božiu.

Preto niektorí bratia, ktorí s ním obcovali, poznali ako každodenne nepretržite hovorieval o Ježišovi, ako sladko a lahodne sa shováral o ňom, ako dobrotivo o ňom vyprával, a ako plné lásky z hojnosti srdca hovorily jeho ústa, lebo prameň žiarivej lásky plnil jeho vnútro a rinul sa navonok, keď menoval Ježiša. Vždy nosil v srdci Ježiša, v ústach Ježiša, v ušiach Ježiša, v očiach Ježiša, v rukách Ježiša, v ostatných údoch Ježiša.

Alebo koľko ráz, keď mal jesť, zabudol na telesné jedlo, keď počul, pomyslel si alebo vyslovil meno Ježiš; a ako možno čítať o svätom, hľadiac nevidel a počujúc nepočul. Ba veľa ráz, kým šiel cestou, rozjímajúc a spievajúc o Ježišovi, zabudol na cestu a vyzýval všetky živly k chváleniu Ježiša. A pretože vždy s podivuhod-

¹⁾ Táto hlava bola pripojená ku Kvetinkám v XV. stor. v benátskych vydaniach. Že nepatrí do vlastného textu Fiorettovej, nasvedčuje už reč, ktorá je oveľa drsnejšia, než v ostatných hlavách prvej časti Kvetiniek. Je to oslavná reč na ctnosti sv. Františka, najmä na jeho zablbenie sa v Boha. Historicky nepodáva nič nového, lež nadväzuje na staršie životopisy, najmä na T. Celanského.

nou láskou nosil v srdci a zachovával ukrižovaného Ježiša Krista, bol slávne poznačený nad ostatných jeho znamením, a tiež väčšmi povznesenou myslou ho vnímal, sediaceho v nevýslovnej a nepochopiteľnej sláve po pravici Otca; tým nazeraním jeho myseľ veľmi blažene vzrástla ľúbeznou a hojnou radosťou.

Preto jedného dňa, keď sa divil milosrdenstvu Pána pre dobrodenia, ktoré dostal, bežal na miesto modlitby, ako často robieval; tam sa dlho zdržal a s bázňou a strachom stál pred tvárou Pána celej zeme, a v žalosti svojej duše myslel na roky zle prežité a často opakoval tieto slová: »Bože, odpusť mne hriešnemu!«; v tajných záhyboch svojho srdca začal prehojne oplývať akousi radosťou, ktorá sa nedá vysloviť a veľkou sladkosťou. a začal aj sám v sebe ubúdať, keď boli spútané vášne a vyhnaná tma, nasbieraná v jeho srdci v strachu pred hriechom; a bola mu vliata istá nádej na odpustenie všetkých hriechov, a bola mu daná istota a dôvera, že žije v milosti. Potom bol vyzdvihnutý do svetla a vytržený nad seba, a keď bolo zväčšené vnútro jeho mysle, videl jasno tie veci, ktoré mali prísť. Preto, keď odišla tá sladkosť so svetlom, keď bol obnovený na duchu, zdalo sa mu, že už bol premenený v iného človeka, a takto obnovený riekol veselo bratom: »Tešte sa, predrahí, a radujte v Pánovi.« A tu sostúpil naňho duch prorocký.²⁾

Prebýval teda slávny svätý sám so sebou, a kráčajúc v hojnosti svojho srdca, pripravoval v sebe súci príbytok Bohu. A pretože huk vonkajška nenaplnňoval jeho uši, nijaký hlas nemohol pohnúť alebo prekaziť veľké skutky, ktoré mal v úmysle. Vždy sa cvičil vo svätej prostote, ani nedovolil, aby miesto úzke zabráňovalo voľnosti jeho srdca.

Nijakú vec nechcel mať vlastnú, aby ľahšie mohol mať všetky veci v Pánovi; a väčšmi kázaval poslucháčom príkladmi ako slovami. Z celého tela urobil jazyk; a bola v ňom taká súhra medzi telom a duchom, a taká poslušnosť, že hoci sa usiloval dosiahnuť všetku

²⁾ Srov. 19. hl. Fiorettovej.

svätosť, to mu nielenže nezabráňovalo, ale priam napomáhalo predbehnúť ducha, podľa toho ako je napísané: Smädna je duša moja po tebe, a o koľko viac je za tebou moje telo!

Často, keď chcel vysloviť meno Ježiša Krista, rozplamenený láskou ho nazýval: »Chlapčiatko z Betlehema«, a ako ovečka, ktorá bečí, vyslovil »Betlehem«, naplnil celé ústa hlasom, ale viac citom. Svoje pery tiež, keď ho nazval »Chlapčiatko z Betlehema« alebo »Ježiš«, ako by oblizol jazykom, blažene ochutnávajúc podnebí a prehltávajúc sladkosť toho mena. A teraz ňa chváli v nebi s anjelmi, ó dobrý Ježiš, ten, ktorý na zemi istotne ňa ľúbezne chválil, kázuc všetkým tvorom.

Pretože viac, ako si možno myslieť, túžobne vyslovoval tvoje meno, ó svätý Pane, a keďže bol celkom v plesaní a plný svätého a čistého pôvabu, zdal sa byť obnoveným človekom, a z druhého sveta. A na každom mieste, kde našiel nejaké písmo. božské alebo ľudské, na ceste alebo na podlahe. veľmi úctivo ho zdvihol a uložil na miesto posvätné alebo úctivé — aby meno Pána, alebo to, čo sa naňho vzťahuje, nebolo naň napísané alebo na ňom nájdené.

Všetky stvorenia zakaždým volal menom brata: a svrchovanou mierou, čo iní neskúsili, poznával bystrosťou srdca tajomstvá prírody.

Z čistoty mysle vyplývala jasnosť reči. Neraz bol naplnený takou výrečnosťou, že duše poslucháčov uvádzal do úžasu.

Kto by mohol opísať jeho veľkú túžbu, ktorou sa vnáral vo všetky veci božie? Kto by dostatočne mohol vyrozprávať sladkosť, ktorú cítil, keď rozjímal o múdrosti, moci a добрote Stvoriteľa vo stvoreniach? Skutočne, tým rozjímaním bol často naplnený podivuhodnou a nevýslovnou radosťou natoľko, že niekedy prežil celý deň v ich chválení, a plný ducha božieho, ako traja mladíci a prorok, nikdy neprestával chváliť Boha vo všetkých živloch a vo všetkých stvoreniach, oslavujúc a žehnajúc Stvoriteľa a Správcu všetkých vecí.

Akú radosť mu spôsobovala v mysli krása kvetov! Keď videl podobu ich krásy a pocítil vôňu ich sladko-

sti, hneď obrátil oči na rozjímanie o večnom kvele a vyzýval všetky veci k božskej láske.

Nado všetky veci túžil odtrhnúť sa od tela a byť s Kristom. A najväčším jeho úsilím bolo, byť slobodným od všetkých vecí, ktoré sú na svete, aby ani len na chvíľku nezahalil jasnosť svojej mysle hanebnosťou nejakej márnosti. Bol necitlivý k všetkým rozrušujúcim veciam, ktoré sa stávajú zvonku a celým vnútrom dával pozor na vonkajšie smysly a sputnával pohnutia duše, a dával sa jedine Bohu. Postavil si hniezdo v škáre skaly a v komore rany boku Kristovho bol jeho prítok. S blaženou zbožnosťou navštevoval sväté prítoky a dlhý čas sa zdržoval umŕtvený v Krvi Kristovej.

Veľa ráz si vyberal osamelé miesta, aby mohol svoju dušu cele riadiť k Bohu; a predsa nebol lenivý, keď videl, že je treba pracovať a napomáhať spásu blížneho. Jeho najbezpečnejší prístav bola modlitba, nie chvíľková alebo prázdna alebo namyslená, ale dlhotrvajúca, plná zbožnosti a tichej pokory. Ak ju začal večer, sotva skončil ráno; či chodil, sedel, jedol, pil, vždy bol pohrúžený v modlitbu. Chodieval sám v noci modliť sa do kostolov opustených, a ktoré boli na pustine.

Najvyšší jeho úmysel, obzvláštna túžba a najvyššie predsavzatie bolo, zachovávať sväté evanjelium vo všetkom a skrze všetko, a dokonale so všetkou bdelosťou a všetkým úsilím, so všetkou túžbou mysle a so všetkou vrúcnosťou srdca nasledovať a napodobňovať učenie a cesty nášho Pána Ježiša Krista. Pripamätával si v ustavičnom rozjímaní jeho slová a veľmi bystrým uvažovaním si pripomínal jeho skutky. Obzvlášť pokorou Vtelenia a láskou Umučenia natoľko sa zaoberal v mysli, že sotva chcel myslieť na iné.

Vo svojej prostote viac túžil byť opovrhnutý než zvýšený priazňou tohto sveta pre svoju svätosť. Pretože ho ľudia často uctievali, bol veľmi zronený bolesťou a niekedy prosil niektorého brata a hovoril: »Pod poslušnosťou ti hovorím, aby si ma stále urážal, a aby si hovoril pravdu proti klamstvám týchto.« A keď ten brat, hoci nerád, mu hovoril: »Surovec, klamár a ne-

užitočník!« usmievajúc sa a veľa ráz i tľieskajúc, povedal mu: »Boh nech ťa žehná, lebo si veľmi spravodlivé slová vyslovil. Istotne, také veci má počúvať syn Petra Bernardona.«

Každý jeho skutok bol ovládnutý, všetko chodenie umiernené a skromné; smysly boli v ňom umŕtvené natoľko, že sotva zniesol počuť alebo vidieť, čo jeho úmyslu nezodpovedalo. Keď mal oči upreté k zemi, myseľ mal v nebi; a so všetkým úsilím a starostlivosťou zachovával svätú chudobu, lebo hovoril, že je nemožné vyhovieť všetkým potrebám a neposlúchať smyselnosť.

Málokedy, alebo nikdy, neprijal varené jedlá; a ak prijal, veľa ráz buď ich smiešal s popolom, alebo udušil chuť prípravy studenou vodou. Čo poviem o pití vína? Lebo aj keď bol nútený k pitiu veľkým smädom, nikdy sa nenapil vody dosýta. Veľa ráz spal sediačky, a namiesto podhlavnice používal drevo alebo kameň. Keď ho vôľa nútila jesť nejakú vec, ako je zvyklosťou chuti, ledva potom súhlasil zjesť niečo z tej veci.

S veľkou horlivosťou ducha a radosťou mysle začal všetkým kázať pokánie, jednoduchou rečou, ale veľkolepým srdcom, poučujúc poslucháčov a vnikajúc ohnivými slovami do vnútra srdca, a myseľ každého naplnil obdivom. Zdal sa byť celý zmenený v iného človeka, aký nebýval, a keď hľadel na nebo, zošklivil si pohľad na zem. Modlil sa po celú noc, zriedkakedy spal a neustále chválil Boha a jeho slávnú Matku.

Šat mu predstavoval zjavenie kríža, a v slovách evanjelia videl zjavenie kríža, totiž umučenie nášho Pána Ježiša Krista; modlieval sa nad bratmi v podobe kríža, žehnajúc ich, keď sa hovorily slová kríža, Ježiša Nazaretského; rany v rozprávaní o smrti a v evanjeliu Ukrižovaného, zjavenie Ukrižovaného, láska Ukrižovaného, nepretržité myslenie na Ukrižovaného, sladké a časté oslovovanie Ukrižovaného.³⁾

Ktorý tiež od nás nech je chválený, požehnaný a zvelebovaný na veky vekov. Amen.

³⁾ Smysel tohto odseku sa ťažko dá pochopiť. Voľačo tu azda chýba. Preklad je od slova do slova.

Ako obdržal slávny František kostol Panny Márie Anjelskej za múrami Assisi.⁴⁾

Keď slávny otec František zbadal, že Pán Boh chce, aby počet jeho bratov rástol a zväčšoval sa, začal hovoriť: »Drahí bratia moji a synáčkovia v Kristovi Ježišovi, náš požehnaný Pán chce rozmnožiť túto našu chudobnú spoločnosť; zdá sa mi preto, že by bolo dobré, keby sme si buď od pána biskupa, buď od kanonikov Svätého Ruffína alebo od opáta rehole svätého Benedikta vyprosili kostol s domčekom, postaveným z hlíny a blata, alebo z prútov, alebo z vápna, aby si tam mohli bratia odpočinúť a vykonávať si svoje povinnosti, vzdávať vďaky nášmu Pánu Bohu, modliť sa Hodinky, zbožne oplakávať svoje hriechy a prosiť Boha za hriešnikov, a tiež, aby sme sa tam mohli modliť, umŕtvovať toto svoje telo, a konať nejaké dobro pre spásu duší, a tak sa zapáčiť Pánovi, aby naša spoločnosť rástla. Toto miesto tu nám už nestačí, ani sa mi nezdá počestným, lebo miesto, ktoré sa volá Rivo-Torto,⁵⁾ je malé, a bratia nemôžu sa ani otočiť a nemáme nijakého kostola, kde by sme si mohli odbaviť Hodinky a chváliť Boha a jeho najsvätejšiu Matku, ktorú vždy musíme vzývať, lebo ona je našou orodovnicou. A to i prikazujem všetkým svojim bratom, ktorí sú a ktorí prídu, aby ju vždy všade uctievali a zvelebovali spôsobom, aký im je možný, a aby sa k nej obracali s najväčšou zbožnosťou a úctou. Aj to si prajem, aby sme vždy boli jej vernými služobníkmi. A keď sa rozlúčime s týmto terajším svojím životom, kde budeme pochovávať mŕtvych, kde obdržíme sviatosti svätej Cirkvi? Preto, drahí moji bratia, čo sa vám pozdáva, čo máme robiť v tejto našej predostretej veci?«

⁴⁾ Hlavu 2, 3, 4 Dodatkov uverejnil spolu s Florettami v XV. stor. Anton Zaroto z Parmy a r. 1889 Leopold Amonl. Tieto tri hlavy sú legendárnym vyzdobením historickej skutočnosti, ktorá sa pre neskorších vyprávačov nezdała dosť dramatická a podivná.

⁵⁾ Srov. Život bl. Egída, hl. 1 (pozn. 2).

Keď bratia vypočuli slávneho Františka, hneď hovorili: »Urob, ako sa ti páči;« a vzdávali vďaky Bohu za každú vec, ktorú im dá.

Tu sa blahoslavený František zdvihol s niekoľkými svojimi spoločníkmi, šiel k biskupovi mesta Assisi a povedal mu tie slová, ktoré hovoril bratom; biskup na to hneď odpovedal, že nemá nijakého kostola, ktorý by im mohol darovať. Preto svätý František, keď počul, aká je vôľa biskupa, vyprosil si od neho požehnanie a šiel k pánom kanonikom Svätého Rufina, a povedal im hore-spomenuté slová. Tí odpovedali pyšne a riekli mu: »Poberte sa v pokoji, lebo nechceme, aby si mal kostol a nejaký kláštor; choďte ošetrovať do nemocníc, kde je veľké množstvo chorých.«

Keď svätý František odišiel od pánov kanonikov, odobral sa hneď k opátovi benediktínov na vrchu Subasio,⁶⁾ ktorý bol veľmi dojatý, keď videl svätého Františka takého zúboženého, a keďže vedel, že pre službu božiu zanechal taký veľký majetok, začal od zbožnosti a útrpnosti plakať. Potom sa pýtal tento opát, čo ho priviedlo k nemu, a blahoslavený František rozpovedal, ako bol u biskupa a pánov kanonikov, aby si vyprosil kostol a nemohol ho dostať. »Preto prosíme vás, aby ste nám darovali nejaký, aby sme mohli pokorne slúžiť Bohu.« Keď to opát počul, povedal: »Bratia moji, počkajte tu, chcem svolať kvôli tejto veci kapitolu a potom vám odpoviem.« Keď svätý František počul tie slová, modlil sa spolu so svojimi bratmi k Bohu, aby sa splnila jeho vôľa.

Keď sa kapitula síšla, opát predložil mníchom prosbu sluhu božieho a prosil, aby mu mohli darovať onen rozpadávajúci sa kostol, ktorý sa volá Panna Mária Anjelská a je asi na dve míle za múrami Assisi. Keď to mnísi počuli a keďže poznali svätosť blahoslaveného Františka, hovorili všetci opátovi s mnohými slzami: »Otče, urob všetko, čo sa ti páči, my sa uspokojíme; avšak s tou

⁶⁾ Pozostatky tohto benediktínskeho kláštora a kostola zachovaly sa dodnes; ležia ešte vyššie než františkánsky kláštor Carceri, smerom na Foligno.

podmienkou, ak Boh rozmnoží rehoľu, nech svätý František sľúbi, že tento kostol vždy bude hlavou jeho rehole a bude nad všetky ostatné.« Po skončení kapituly zavolať opát blahoslaveného Františka a po mnohých slovách daroval mu kostol Panny Márie Anjelskej z Porciunkuly, ktorý bol najchudobnejší v kraji assiskom, a povedal mu pranie mníchov, totiž, že si prajú, aby tento kostol bol hlavou všetkých ostatných. Svätý František veľmi tým potešený, prisľúbil mu vyššie spomenuté veci.⁷⁾

KAPITOLA III.

Ako mal svätý František videnie v kostole Panny Márie Anjelskej.

Keď dostal blahoslavený František od opáta dovoľenie, povedal bratovi Masseovi z Marignana: »Poďme obidvaja pozrieť si to miesto, ktoré nám dal opát do daru.« A keď tam prišli, videli okolo toho kostola veľa žihľavy a tŕnia, a vpredu bol figový peň, pod ktorý sa svätý František na chvíľku položil a zadriemal.

Potom, keď sa mu zdalo, že sa modlí, zjavil sa mu Kristus so svojou Matkou a povedal mu: »František môj, zem za morom, totiž Nazaret, Betlehem, Jeruzalem a všetky tie kraje Svätej zeme, kde som sa narodil a ktoré sú dedičstvom mojej matky, sú už dlhý čas zaujaté a podmanené Saracénmi pre hriechy skazených kresťanov. A pretože je spravodlivé, aby Ona mala svoje dedičstvo, chcem, aby si obnovil toto miesto a pilne sa oň staral, aby všetci verní kresťania uctievali moju matku skrze vaše dobré skutky.« Keď to svätý František počul, veľmi sa potešil.

A pretože sa tento kostol volá Svätá Mária z Porciunkuly, ako bolo vyššie spomenuté, ktorý názov bol už veľmi starý, povedal svätý František: »Boh nechcel, aby Menší bratia dostali prv nejaký kostol, ani aby stavali

⁷⁾ Bol to dar životného významu pre Františka a jeho rehoľu. Porciunkula je pevný bod okolo ktorého sa utvárajú dejiny františkánskej rehole.

nový preto, aby sa vyplnilo na nich proroctvo, že budú chudobní pod ochranou mena Kráľovnej neba.«

A keď prišiel k sebe, zavolať hneď brata Massea, ktorý sa modlil v blízkom lese, a porozprával mu to videnie s veľkou radosťou; brat Masseo sa tomu veľmi divil. Potom riekol blahoslavený František: »Choď rýchle k našim bratom a povedz im, že na rozkaz veľkého Boha a jeho Matky Panny Márie na tomto mieste sa máme usadiť.« Po tých slovách brat Masseo odišiel a všetko porozprával bratom. Ti sa veľmi zaradovali, posbierali sa a so všetkými svojimi vecičkami, ako im otec rozkázal, šli ta, kde bol slávny František.

Toto zjavenie vyrozprával brat Masseo bratovi Marínovi,⁸⁾ svojmu synovcovi. A bolo to napísané podľa rozprávania brata Marína.

Ako bolo spomenuté, počet bratov v kláštore Panny Márie Anjelskej začal hneď rásť a rozmnožovať sa, a povest o nich sa rozšírila po celom meste i po všetkých obciach spoločného údolia. A keď ľudia toho kraja videli svätosť tých bratov, začali im dobre robiť a obnovovať kostol natoľko, že bratia sa mali veľmi dobre. A hoci opäť daroval to miesto blahoslavenému Františkovi ochotne bez toho, žeby žiadal za to poplatok, svätý František predsa však chcel, aby vyššie spomenutý kostol bol pod právomocou opáta, a platil mu každý rok kôš alebo misu rýb, ktoré sa volajú mreny, aby bratia nemohli mať nijakú vlastnú vec, ktorá by nebola pod mocou iných. A keď bratia zanášali vyššie spomenuté veci mníchom, tí im dávali chlieb, víno a tiež aj olej, aby videli, kde majú ísť pre almužnu, keď budú azda niečo potrebovať.⁹⁾

⁸⁾ O bratovi Masseovi hovorí sa na mnohých miestach Fiorettovej (hl. 11, 12, 13, 14, 17, 30, 32) a Úvah. — Brat Marínus, Masseov synovec, je jedným z najdôležitejších svedkov o porciunkulových odpustkoch. Zomrel podľa lepších prameňov r. 1307; v hl. 4 Dodatkov je uvedený rok 1308.

⁹⁾ Tento krásny zvyk udržoval sa vari až do odchodu benediktínov s vrchu Subasio. Bol obnovený r. 1919, keď bratia znova začali odvádzať svoj podiel vďačnosti benediktínom v Assisi.

Pre tú príčinu treba veľmi chváliť a odporúčať pre-
svätú rehoľu svätého Benedikta, ktorá prvá sa stala ži-
viteľkou Menších bratov, keď im totiž dala almužnu a
iné potrebné veci.

KAPITOLA IV.

**Ako kázal Boh svätému Františkovi, aby šiel
k pápežovi Honorovi III. po odpustky.**

Keď bol svätý František v kláštore Panny Márie
Anjelskej, Pán Boh mu jednej noci zjavil, aby šiel k svä-
tému Otcovi, pánovi Honorovi III., ktorý bol toho času
v Perugii,¹⁰⁾ dosiahnuť odpustky pre spomenutý kostol,
ním vtedy opravený. A on, keď ráno vstal, zavolať bra-
ta Massea z Marignana pri Assisi, rozpovedal mu celé
vyššie spomenuté videnie a potom išli obidvaja k pá-
pežovi.

Tomuto povedal tieto slová: »Svätý Otče, keďže som
tu v assiskej rovine obnovil istý kostolík ku cti slávnej
Panny Márie, prosím vašu svätosť, aby ste ho ráčili
z lásky k Bohu obdať plnomocnými odpustkami bez
nejakého poplatku.« Keď to pápež počul, odvetil: »To
celkom nemôžem spraviť, lebo kto žiada odpustky, patri
sa, aby si ich zaslúžil a vystrel štedrú ruku, totiž, aby
dal almužnu. Predsa však, povedz mi, na koľko rokov
chceš tie odpustky?« Odvetil sluha boží František: »Svä-
tý Otče, ráčte mi dať nie roky, ale duše.« A keď pápež
riekol: »Nerozumiem tvojej prosbe,« svätý František
mu povedal: »Chcem, ak sa vám páči, aby sa každý
človek, ktorý vojde do toho kostola po spovedi a so
skrúšeným srdcom, oslobodil od všetkých svojich hrie-
chov, od viny a trestu na nebi i na zemi odo dňa
svojho krstu až po deň a chvíľu, keď vstúpil do spo-
menutého kostola.« Tu svätý Otec povedal: »Veľkú vec
žiadaš, František, a nie je zvykom rímskeho dvora, dá-
vať také odpustky.« Blahoslavený František odvetil: »To,
čo prosím, nie vo svojom mene prosím, ale v mene To-

¹⁰⁾ Honor III. (1216—1227) bol v Perugii r. 1216; porciun-
kulové odpustky udelil toho roku v niektorý júlový deň.

ho, ktorý ma poslal, totiž Pána nášho Ježiša Krista.« Tu pápež z vnuknutia božieho hneď prehovoril a riekol: »Páči sa nám, aby si ich mal.«

Keď to počuli kardináli, ktorí boli prítomní, hovorili: »Pozrite, svätý Otče, ak dáte také odpustky to-
muto, rušíte tie zámorské.¹¹⁾ A on odvetil: »Udelili sme a povolili, teda nechceme, ani nemôžeme zrušiť, čo sa sta-
lo; ale opravujeme to tak, že stačí len jeden prirodzený
deň každého roku.« A tu zavolať blahoslaveného Fran-
tiška a povedal mu: »Odteraz povoľujeme, aby sa každý,
kto vojde a vstúpi do spomenutého kostola po spovedi
a so skrúšeným srdcom, oslobodil od viny a trestu.
A prajeme si, aby to platilo každoročne raz navždy len
jeden prirodzený deň, totiž od vespier prvého dňa au-
gusta, noc do toho počítajúc, až do vespier nasledujú-
ceho dňa.«

Keď svätý František obdržal tie odpustky, sklonil
pred pápežom hlavu na znak vďaky a bral sa preč: A
svätý Otec, keď ho videl odchádzať, zavolať ho, hovo-
riac: »Ó prostý človečku, kam ideš? Nevezmeš si so
sebou potvrdenie o týchto odpustkoch?« A blahoslavený
František povedal: »Stačí mi vaše slovo. Ak je toto čin
boží, On zjaví svoje dielo. A o tej veci nechcem iné
potvrdenie, iba že Panna Mária je papier, Kristus no-
tár a anjeli sú svedkovia.« A po týchto slovách odišiel
z Perugia a vracal sa do Assisi.

Uprostred cesty, na mieste, kde bol vtedy, a ešte je,
príbytok malomocných, keď sa uložil so svojím spoloč-
níkom trocha na odpočinok, zaspal; a keď sa prebudil,
po modlitbe zavolať spoločníka a povedal: »Brat Masseo,
hovorím ti v mene božom, že odpustky, ktoré mi dal pá-
pež na zemi, sú potvrdené v nebi.«

A to spomenutý brat Masseo rozprával synovcovi,
bratovi Marinovi, ktorý to viac ráz počul z úst svojho
strýka. A spomenutý brat Marinus odišiel z tohto prítomného života r. 1308, v plnosti času i svätosti. Amen.

¹¹⁾ Zámorské odpustky boli odpustky svätozemské, ktoré získavali križiaci.

Príklad brata Lea, ako mu svätý František kázal umývať kameň.¹²⁾

Keď sa rozprával svätý František s bratom Leom na vrchu Alverne, povedal mu: »Brat Ovečka, umy tento kameň vodou.« Brat Leo rýchle to urobil, i umýva kameň vodou. Hovorí svätý František s veľkou radosťou a veselosťou: »Poumývaj ho vínom.« A stalo sa. »Poumývaj ho — povedal svätý František — olejom.« A hneď sa tak stalo. Hovorí svätý František: »Brat Ovečka, poumývaj tento kameň balzomom.« Brat Leo odvetil: »Oľče sladký, kde zoberiem na tomto pustom mieste balzam?« Svätý František odvetil: »Vedz, brat Ovečka Kristova, že to je kameň, na ktorom sedel Kristus, keď sa zjavil raz práve na tomto mieste. A preto som ti povedal štyri razy: — Poumývaj ho! — a mlč, lebo Ježiš Kristus mi prisľúbil štyri zvláštne milosti pre moju rehoľu. Prvá je, že všetci tí, ktorí budú srdečne milovať moju rehoľu, a vytrvalí bratia, milosťou božou obsiahnu dobrú smrť. Druhá, že prenasledovatelia tejto svätej rehole budú zjavne potrestaní. Tretia, že nijaký zlý človek nebude môcť dlhší čas vytrvať v tejto reholi, ak zotrúva vo svojej zlobe. Štvrtá, že táto rehoľa potrvá až do posledného súdu.«

KAPITOLA VI.

Ako sa zjavil svätý František bratovi Leovi.¹³⁾

Raz, keď už bol svätý František odišiel z tohto života, zatúžil brat Leo vidieť toho sladkého otca, ktorého za živa tak nežne miloval; a aby dosiahol splnenia tej

¹²⁾ Táto hlava je v niektorých vydaniach (podľa starých rukopisov) zaraďovaná k Životu brata Junipera, ako posledná (15) hlava — O zjavení Kristovom na Alverne bola reč i v II. Úvahe o sv. ranách. — Kameň, na ktorom sedel Kristus, a ktorý pomazal brat Leo, ukazuje sa dodne v »kaplnke pod bukom«. (II. Úvaha, pozn. 13.)

¹³⁾ Táto a nasledujúca hlava je doslovným prekladom zo života brata Lea; udalosť sa teda stala podľa pôvodiny na mieste Eremita di Cesl, na ceste z Todi do Terni.

túžby, umŕtvoval telo viac ako obvykle, a modlitbami a pôstami prosil Boha s veľkou vrúcnosťou, aby vyplnil jeho túžbu.

A tak rozplamenenému v tej modlitbe, zjavil sa mu svätý František celý v sláve so žiariacimi krídlami, a na rukách a na nohách mal pozlátené drápy ako orol. A brat Leo, celý občerstvený a potešený týmto tak podivuhodným zjavením, riekol s údivom: »Otče môj prectihodný, prečo si sa mi zjavil v tak podivnej podobe?« Svätý František odvetil: »Medzi inými milosťami, ktoré mi dala a dožičila božská láskavosť, sú tiež krídla, aby som hneď, ako ma vyzývajú, prispel ctiteľom tejto svätej rehole v ich trápeniach a potrebách, a aby som duše ich a duše svojich dobrých bratov letkom zaviedol do večnej slávy; také veľké, mocné a pozlátené drápy mám proti diablu, proti prenasledovateľom svojej rehole, proti zavrhnutým bratom tejto svätej rehole, aby som ich trestal tvrdými a ostrými škriabaniami a bolestivými trestmi.«

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA VII.

Ako vidí brat Leo vo sne strašlivé zjavenie.

Raz vidí brat Leo vo sne vo videní pripravovať boží súd. Vidí anjelov hlaholiť trúbami a rozličnými nástrojmi, a svolávať nespočetné množstvo ľudí na nejakú lúku. A na jednej strane lúky bol postavený rebrík celý červený, ktorý sa dvíhal od zeme až do neba; na druhej strane lúky bol postavený druhý rebrík, ktorý schádzal s neba až na zem. Na vrcholku červeného rebríku zjavil sa Kristus, ako urazený a veľmi nahnevaný Pán. A svätý František bol o niekoľko štebľov nižšie pri Kristovi: i sostúpil ešte nižšie po rebríku a veľkým hlasom a vrúcnosťou volal, a hovoril: »Poďte, bratia moji, poďte smelo; nebojte sa, poďte a pristúpte k Pánovi. lebo On vás volá.« Na hlas svätého Františka a na jeho volanie prichádzali bratia a s veľkou dôverou vystupovali hore po červenom rebríku. A ako tak všetci vystupovali, niektorý padol s tretieho štebľa, niektorý so štvrtého, iní padli s piateho a šiesteho; a tak popadali

všetci, takže na rebríku neostal nik. Svätý František, pohnutý sústrasťou nad toľkou skazou svojich bratov, prosil Sudcu, ako láskavý otec za synov, aby mal s nimi zmilovanie. A Kristus ukázal na svoje rany, celé krvavé a povedal svätému Františkovi: »Toto mi urobili tvoji bratia.«

A keď sa trochu zdržal pri tejto svojej prosbe, sošúpil o niekoľko šteblôv a volal bratov, ktorí padli s červeného rebríka, a hovoril: »Podťe a vstaňte, synovia a bratia moji, dôverujte a nezúfajte; bežte k bielemu rebríku a vystúpte hore, lebo po ňom sa dostanete do kráľovstva nebeského. Bratia na otcovské napomenutie bežali k bielemu rebríku. A hore na vrcholku rebríka sa zjavila Panna Mária, Matka Ježiša Krista, celá láskavá a milostivá, a prijala tých bratov; a bez každej námahy vošli do kráľovstva nebeského.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA VIII.

Príklad veľkej zbožnosti.¹⁴⁾

Roku Pána 1280, keď bol pápež Mikuláš III. s generálnym ministrom a niekoľkými provinciálmi vo svojej izbe, a rokovali spolu o výklade reguly,¹⁵⁾ vstúpil do izby niekto, oblečený v habite Menších bratov, vzal nejakú vec z tej izby a hneď vyšiel von.

A keď vyšiel, povedal pápež Mikuláš: »Videli ste toho laika, ktorý teraz vošiel do izby?« Bratia odvetili, že áno. Pápež im povedal: »Poviem vám niečo o ňom. Keď som bol vyvolený za pápeža, odkázal som istému opátovi z rehole cisterciťov, aby mi poslal nejakého dobrého, verného a múdreho brata laika, čo by sa staral o mňa a starostlivo mi posluhoval. A poslal mi toho, ktorého ste práve videli vojsť sem vo vašom habite. Keď videl tento ktoréhosi dňa prichádzať k našej bráne

¹⁴⁾ Hlava 8—18 (okrem 10 a 17) nachádzaly sa tiež už v niektorých kódexoch z XV. stor. Z novších vydání Kvetiniek majú ich vydania Passeriniho z r. 1908 a iné.

¹⁵⁾ Mikuláš III. (1277—80) uverejnil 14. augusta 1279 výklad reguly (*Exiit qui seminat*).

Menších bratov pre chlieb, začal sa zarmucovať a veľmi smútiť. Keď som ho zbadal takého smutného, opýtal som sa ho po príčine jeho zármutku, hovoriac, že to chcem určite vedieť. Brat laik mi odvetil: — Svätý Otče, príčina môjho smútku je tá, že ako som už složil sľuby v našej reholi, istého dňa počas modlitby, neviem či som bol v tele alebo mimo tela, zdalo sa mi, že vidím celé mesto vo veľkom rozrušení; opýtal som sa preto tých, čo utekali: — Čo je to? — Tí odvetili: — Ideme sa pozrieť na nášho Pána Ježiša Krista. — I začal som bežať s nimi a keď sme prišli na námestie, videl som, že je plné ľudí, ktorí všetci stáli v kruhu, a uprostred nich videl som nášho Pána Ježiša Krista so svätými ranami, oblečeného v habite Menších bratov, kázal s rozopätými rukami a hovoril: — Kto chce spasť svoju dušu, nech ma nasleduje a oblečie sa do toho habitu, v ktorom som i ja oblečený. — Keď som teda videl prichádzať pre chlieb bratov, oblečených v takom habite, v akom som videl oblečeného Krista, hneď som sa zarmútil a na myseľ moju položil sa ťažký smútok, a nebudem nikdy veselý, kým sa neuvidím oblečený v tom habite. Preto vás prosím z lásky k Umučeniu Krista, aby ste ma obliekli do toho habitu, ak ma chcete potešiť. — Ja som mu vtedy veľmi chválil jeho rehoľu, totiž, že je to stará a potvrdená, dobrá a svätá rehoľa, ale keď som ho všetkým tým nemohol potešiť, obliekol som ho do vášho habitu, ako ste videli. A zdá sa mi, že videnie bolo a je pravdivé, lebo, ako viete, kto chce byť spasený, musí nasledovať Krista a byť oblečený ako Menší bratia, i keď nie na tele, aspoň na mysli, opovrhujúc svetom i jeho márnosťami.*

KAPITOLA IX.

Zázrak svätého Františka.

V Španielsku, v kastílskom kráľovstve, v meste Rodorika,¹⁶⁾ bol r. 1343 biskup, ktorý sa volal Peter; a hoci

¹⁶⁾ Je to miesto Cluded Rodrigo v kráľovstve kastílskom. Osoba, o ktorú ide, je Peter Diaz, ktorý zomrel r. 1343. Nápis na jeho hrobe zdá sa potvrdzovať skutočnosť príbehu.

bol hriešnikom, predsa však veľmi si ctil svätého Františka. Keď tento biskup ochorel ťažkou chorobou, jeden z jeho sluhov mal toto videnie: Videl zo zeme vychádzať proti tomu biskupovi, ktorý sedel na svojom stolci, čiernych psov, ktorí trhali s neho všetky šaty. Ale zozadu, zpoza stolca, vyšiel nejaký Menší brat, zahnal tých psov a potom povedal tomu sluhovi: »Choď a povedz biskupovi, aby sa vyspovedal a robil pokánie, lebo tie zvieratá sú diabli, ktorí majú nad ním vládu pre jeho hriechy.« Keď sa tento prebudil, šiel a tajne po poriadku porozprával biskupovi vyššie spomenuté videnie. Za čo sa tento namrzal a rozčúlil, hovoriac, že nie je natoľko nemocný, aby potreboval spovedať sa.

A keď prešly tri dni, ten sluha mal iné videnie, videl totiž dvoch veľmi veľkých psov, čiernych a strašných, ktorí prišli roztrhať biskupa; ale nejaký Menší brat ich zahnal a povedal tomu sluhovi: »Choď a povedz biskupovi, aby sa vyspovedal a robil pokánie, lebo v tejto chorobe má o krátky čas zomrieť.« Tento šiel a porozprával biskupovi všetko po poriadku; za čo sa on rozčúlil a nahneval naňho, lebo mu povedal, že zomrie. A nerobil nijaké pokánie, ani sa nevyspovedal.

A keď prešly tri dni, ten sluha videl iné videnie, totiž preveľký oheň, na ktorom bol kotol plný vriacej smoly, a diabli chytili toho biskupa a chceli ho hodiť doň; ale onen Menší brat im zabránil. a potom povedal tomu sluhovi: »Vráť sa k biskupovi a povedz mu, aby sa vyspovedal, lebo v tejto chorobe má zomrieť.« Sluha odvetil: »Povedal som mu to a nechce mi veriť; daj mi teda nejaký znak, aby mi uveril.« Ten brat povedal: »Strč svoj prst do tejto smoly a povedz biskupovi, že toto ti povedal svätý František, ktorého si cíti; a na znak toho ukáž mu prst obalený smolou.« A prst bol celý vysušený. Sluha teda šiel a po poriadku porozprával biskupovi všetko, čo videl; ten, prestrašený znamením vysušeného prsta a skrúšený z úcty k svätému Františkovi, hneď sa vyspovedal. A keď sa mu choroba zhoršila, o niekoľko dní odišiel z tohto života.

Synovci a bratia tri dni tajili jeho smrť, aby mohli poodnášať veci jeho, i z biskupstva. Štvrtého dňa, v me-

siaci máji 1343 zanesli jeho telo do kláštora Menších bratov; a keď bratia konali pohrebné obrady, zdvihol sa ten biskup na márach v prítomnosti všetkých ľudí. Keď to videli jeho príbuzní, keďže vedeli, že už štyri dni je mŕtvy, všetci začali utekať, a biskup volal a hovoril: »Neutekajte! Skutočne som zomrel, ale teraz nie som mŕtvy. Keď som zomrel, bol som zanesený na súd pred sudcu Krista, a bol proti mne vynesený ortiel večného zatratenia pre dve príčiny: prvá, lebo keď som sa spovedal o súložnici, nemal som pravej ľútosti; druhá, že som sa nerozhodol zanechať tú, ktorej som sa vždy pridŕžal, ak vôbec by som ju bol odohnal. Ale hneď sa zjavil svätý František a na moju obhajobu uviedol sudcovi Kristovi tri veci: ponajprv veľkú úctu, ktorú som vždy mal k nemu, potom veľkú almužnu, ktorú som vždy dával jeho bratom z lásky k nemu, lebo môj dom a všetko, čo som mal, patrilo viac Menším bratom, ako vlastnej mojej rodine, a konečne, veľkú vieru, ktorú som vždy mal vo svätého Františka, že pre jeho zásluhy nikdy nemôžem zle zomrieť. A prosil Krista za mňa tak srdečne, že svojimi prosbami dosiahol milosť, aby sa mohla moja duša vrátiť do tela, a dostala dvadsať dní času na pokánie za svoje hriechy; po tých dňoch musím druhý raz zomrieť.«

A tak, za ten čas získal nazad všetko, čo jeho príbuzní vzali, a s tým i so všetkými inými vecami dobre a ctnostne naložil, a za svoje hriechy vykonal dostatočné pokánie. A pretože do toho času padol sviatok Prenesenia svätého Františka,¹⁷⁾ slúžil v ten sviatok omšu a kázal všetkým ľuďom tak, ako je spomenuté vyššie. A v tej kázni tak vrúcne hovoril o svätom Františkovi, že Menších bratov, ktorých v tom kraji málo poznali, veľmi si potom ctili a vážili.

O vyššie spomenutom zázraku kázal tiež vo Florencii brat František z Giumpareta v kostole svätého Kríža, na sviatok svätého Františka r. 1344; a brat Bartolomej z Milána, lektor v Lukke, napísal bratovi Ľudo-

¹⁷⁾ Je to 25. mája. V ten deň r. 1230 bolo telo sv. Františka prenesené z chrámu sv. Juraja do novej baziliky.

vítovi, lektorovi vo Florencii to, čo počul od istého nášho Menšieho brata, ktorý bol prítomný, keď vyššie spomenutý biskup vstal z mŕtvych.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA X.

Ako vyšla z obrazu svätého Františka krv.¹⁸⁾

V istom konvente bratov dominikánov bol v refektári namaľovaný svätý František so svätými ranami. Nejaký brat spomenutej rehole, zaslepený pýchou svojho srdca, nemohol pochopiť, ako prijal svätý František od Boha rany do svojho tela; preto ktoréhosi dňa po jedle, keď všetci bratia z refektára odišli, šiel k tomu obrazu a všetky rany rýchle odstránil a pokazil. Keď sa potom vrátil, našiel ten obraz ešte krajšie ozdobený, i znova ho pokazil; a vrátiac sa znova toho istého dňa, našiel ten obraz oveľa krajšie ozdobený; preto rozhnevený zasa ho zničil tak, že stena, na ktorej bol namaľovaný, ostala holá. A vzápätí vyrazila prudko z múru krv v preveľkom množstve, ako z plného suda, keď sa práve načne, a zamáčala tvár, prsia i celé šaty toho brata. Ten prestrašený padol na zem a začal kričať a volať bratov silným hlasom. Na jeho hlas celý konvent sa pobúrili a pribehli ku kričiacemu; a všetci stáli užaslí nad veľkým zázrakom, a s veľkou úctou posbiehali spomenutú krv špongiou, a spomenutý obraz dali veľmi slávnostne obnoviť. A z ohľadu na česť rehole predstavení prikázali, aby sa nikomu o tom nehovorilo. Tu povedal ten brat: »Radšej chcem byť vyhnaný z rehole, ako by som mal zatajiť taký veľký zázrak na česť svätého Františka.«

¹⁸⁾ Zafatá nevera v stigmatizáciu u brata dominikána dá sa vysvetliť z náruživej snahy, aby jeho rehoľa nebola predstihnutá inými. Bolo to v tej dobe dosť rozšírené smýšľanie medzi rehoľami. Je to podobný zázrak, ako s pápežom Gregorom IX. (Úvaha V), no Gregor IX. pochyboval iba o bočnej rane Františkovej, ktorú nevidel. Brat dominikán musel byť radikálnejšie vyliečený zo svojej nevery.

Veď ako sa pomstil ten pokorný František? Nie ináč, iba že razom premenil toho brata v iného človeka; a ten v horlivosti ducha zriekol sa všetkých svojich kníh a stal sa človekom veľkej modlitby; a potom, načerpajúc vrúcnosti z pŕs svätého Františka, šiel navštíviť jeho kostol do Assisi, a v prítomnosti mnohých Menších bratov vyznal pokorne vyššie spomenutý zázrak, a ukázal nie bez veľkého plaču krv, ktorú špongiou posbieral po zemi. Časť tej krvi nechal tu na znak zázraku, a časť si podržal z úcty k svätému Františkovi.

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XI.

Veľký zázrak rán svätého Františka.¹⁹⁾

V kastílskom kráľovstve bol istý človek, veľký ctiteľ svätého Františka. Toho, keď šiel do kostola Menších bratov počúvať kompletórium, prepadli jeho nepriatelia a kruto zranili, takže im padol k nohám sfa mŕtvy. A keď odchádzali, jeden z nich, ukrutnejší ako ostatní, bodol ho nožom do krku tak, že nemohol nôž vytiahnuť nazad, i nechali ho takto polomŕtveho.

Zdvihli ho a zanesli do domu; a keď už jeho príbuzní mysleli na pohreb a keď prišla polnoc, začali v kláštore Menších bratov zvoniť na matutínium. Jeho žena, počujúc zvoniť na matutínium, keď si spomenula ako mal tento vo zvyku chodiť počúvať matutínium k Menším bratom, začala žalostne plakať a hovoriť takto: »Ach, pán môj, kde je tvoja horlivosť? Kde je tvoja zbožnosť? Vstaň hore a choď na matutínium, lebo zvoní ňa volá!« Na jej žalostný plač začal tento robiť určité pohyby rukami, aby mu vytiahli nôž z hrdla, lebo mu zabraňuje a nedovoľuje hovoriť. A zrazu ktosi chytil ten nôž, nebolo vidieť kto, a vytiahol mu ho z hrdla; a hneď ozdravel v prítomnosti mnohých svojich príbuzných.

¹⁹⁾ Príbeh stal sa najneskôr do r. 1257, lebo je opísaný i v Celanovom Traktáte o zázrakoch (napísaný r. 1257).

I zdvihol sa a začal hovoriť toto: »Čujte, príbuzní i priatelia moji premilí, a viďte zázračnú moc svätého Františka, ktorého som si vždy uctieval a ktorý teraz odchádza odo mňa; keď prišiel ku mne so svojimi svätými ranami, a položil svoje ruky na moje zranenia a bodnutia, vôňa a sladkosť tých rán ma posilnila a dokonale uzdravila! A preto som vám kýval, aby ste mi vytiahli nôž z hrdla, lebo som nemohol hovoriť. Svätý František sám bez každej bolesti vzal ten nôž a vytiahol ho; a ako vidíte, keď sa rukou dotkol spomenutej rany, dokonale ma uzdravil a vyslobodil.«

Na chválu Ježiša Krista ukrižovaného. Amen.

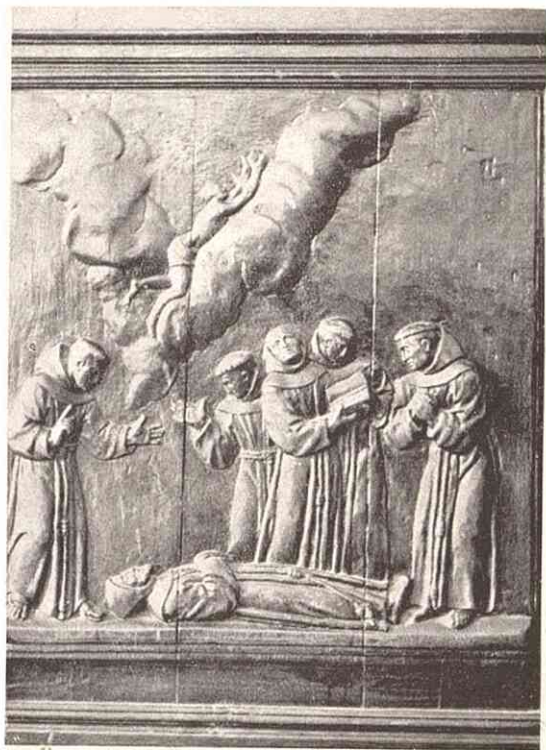
KAPITOLA XII.

Zrejmý zázrak pred všetkými ľuďmi.

Keď bol raz svätý František v meste Alexandrii v Lombardii, býval u istého zbožného človeka, ktorý prosil svätého Františka, aby podľa evanjelia jedol večer, čo mu predloží. A keď svätý František súhlasil, ten človek, aby si ho uctil, zabil a dal uvariť kohúta, ktorý mal sedem rokov.

A keď večerali, prišiel nejaký neveriaci a prosil o almužnu z lásky k Bohu. Keď svätý František počul vysloviť požehnané meno božie, vzal nôž, odrezal stehno z toho kohúta a z lásky k Bohu poslal ho tomu chudobnému. Neveriaci prijal almužnu, ale nezjedol ju, lež schoval si ju, aby mohol zahanbiť svätého Františka. Preto druhého dňa, keď svätý František kázal ľudu, ten neveriaci vytiahol kohútie stehno, a povedal toto: »Pozrite, páni, mäso, ktoré jedáva ten, ktorého vy uctieвате ako svätého; dal mi ho včera večer.« Na jeho hlas sa všetci ľudia obrátili a hľadiac na to, čo držal tento v ruke, začali mu všetci nadávať do hlupákov, lebo mocou božou nie mäso kohúta, ale veľmi peknú rybu videl všetok ľud v jeho rukách. Keď ten neveriaci videl taký zázrak, zahanbený a skrúšený vyznal pred všetkými ľuďmi svoju vinu, a obrátil sa. A keď sa zlomyseľník napravil, mäso dostalo znova svoju prirodzenú podobu.

Na chválu Krista ukrižovaného. Amen.

Smrt sv. Františka.

(IV. úvaha.)

Ako poslal svätý František bratov po prvý raz do Anglicka, a o veľkom zázraku, ktorý urobil Kristus počas cesty.²⁰⁾

Brata Agnola z Pizy vyslal a ustanovil svätý František za provinciála Anglicka a šiel s ním brat Albert z Pizy s troma inými bratmi. A keď prišli tretieho mája do mesta Cantuarie,²¹⁾ bratia dominikáni ich prijali s veľkou láskou. A ako šli ďalej, prišli do nejakého temného lesa, v ktorom bol kláštor Čiernych mníchov; a tam (pretože už bola asi hodina vespier a počasie bolo veľmi chmúrne, daždivé a boli celkom premočení a unavení) prosili o prístrešie z lásky k Bohu, aby nezahynuli v tom lese od hladu, zimy alebo od divých zvierat. Vrátnik, prezerajúc si ich umŕtvených v tvári veľkým pokáním, nepekných pre neobvyklý šat, a nerozumejúc ich reči, pokladal ich za bláznov a šašov; i oznámil to takto priorovi, ktorý v tých dňoch prišiel so štyrmi mníchmi do tohto kláštora za zábavou.

Keď boli tí bratia privedení pred priora a mníchov, a keď hovorili, že nie sú blázni ani šašovia, ale služobníci boží a hlásatelia kráľovstva nebeského a že sú z apoštolskej rehole, prior a mnísi rozkázali ich vyhnúť z dverí kláštora ako tulákov a darebákov, a nedostali ani chleba ani vína ani prístrešia ani nijakého milosrdenstva. A najmladší z tých mníchov, vidiac takú krutosť, pohnutý sústrasťou, vyšiel za nimi a poprosil vrátnika, aby ich kvôli nemu pustil tajne dnu a dal im

²⁰⁾ Prvý raz prišli bratia do Anglicka r. 1224. S dátom 3. mája sa neshoduje Eccleston (v XIII. stor.), podľa ktorého prišli bratia do Anglicka 10. septembra (1224); medzi druhmi Agnolovými neuvádza brata Alberta z Pizy, ani nehovorí o nehostinnom benediktínskom opátstve. — Brat Agnelo z Pizy narodil sa r. 1194, do rehole vstúpil r. 1215, v rokoch 1219—1224 bol vo Francúzsku ako kustos parížskej kustódie. Zomrel v Oxforde 12. marca 1232 a bol r. 1892 vyhlásený za blahoslaveného.

²¹⁾ Cantuaria — Canterbury (medzi Londýnom a Oxfordom), kde bolo benediktínske opátstvo Abindon (Abingdon).

prístrešie v senníku, a on že im zaobstará jedlo. A vrátnik na prosby toho mladého mnícha pustil ich do toho senníka; a ten mních priniesol im tajne chlieb a pivo, a potom ich navštívil, odporúčajúc sa s veľkou úctou do ich modlitieb.

Nasledujúcu noc mal vyššie spomenutý mních toto videnie. Videl v kostole podivuhodný a jagavý trón, na ktorom sedel požehnaný Kristus, a okolo bolo mnoho ľudí, zavolaných na súd. I začal Kristus hovoriť s hrozivou tvárou: »Nech sú predomňa privedení páni tohto kláštora.« Tu hneď priviedli toho vyššie spomenutého priora so štyrmi mníchmi. S druhej strany prišiel nejaký žobráčik, pokorný a opovrhnutý, ktorý nosil taký istý šat, ako tí chudobní bratia, o ktorých sa hovorilo vyššie, a začal hovoriť takto: »Najspravodlivejší Sudca, krik a volanie krvi Menších bratov, ktorá bola preliata tejto noci, keď im bol odoprený telesný chlieb a prístrešie v tomto kláštore, volá k tebe o pomstu, pretože títo z lásky k tebe opovrhli svetom a všetkou telesnou potechou, a prišli sem hľadať a priviesť nazad duše, ktoré zabúdili od teba, Pane môj, a ktoré si ty vykúpil svojou predrahou Krvou na dreve kríža; a tento, čo je tu prítomný, dal ich vyhnať ako bláznov a šašov.« Tu sa Kristus obrátil na priora s hrozivou tvárou a riekol toto: »Z akej rehole si, prior?« Ten odpovedal: »Z rehole svätého Benedikta.« A Kristus riekol svätému Benediktovi: »Je to pravda, čo hovoríš?« Odvetil svätý Benedikt a riekol: »Pane môj presladký, tento so svojimi spoločníkmi je búrateľom a kaziteľom mojej rehole, ako sa dokázalo pri prijatí týchto Menších bratov, tvojich dokonalých sluhov. Lebo ja som prikázal vo svojej regule, aby stôl opäť nikdy nebol bez pútnikov, chudobných a cudzincov; a vidíš, ako urobil tento, Pane môj.« Tu Kristus vyniesol ortiel, aby boli obesení na brečtan, ktorý stál tam na kláštornom dvore.

Keď už boli prior a traja spoločníci obesení, obrátil sa Kristus ku štvrtému, ktorý preukázal milosrdenstvo: »A ty si z akej rehole?« Ten mladík, zo strachu, keďže už počul, ako sa ich svätý Benedikt zriekol, odvetil

s veľkým preľaknutím a bážňou: »Pane môj, ja som z rehole tohto žobráčka.« Tu ho Kristus pomenoval a riekol: »František, je tento z tvojej rehole?« A svätý František povedal: »Pane môj, je z mojich, a od tejto chvíle ho prijímam za svojho brata.« I vezme ho a objíma veľmi nežne; a v tom objatí mních precitol.

A udivený zjavením, a najviac tým, že počul od Krista po prvý raz vo sne menovať Františka, vstal s tým údivom, aby zvestoval priorovi, čo počul vo videní. I ide do jeho izby, vojde a nájde toho zlého priora zaduseného a celé telo rozpadávajúce sa, znetvorené a skazené. Beží k spoločníkom, a nájde ich podobne zadusených a ich telá rozpadávajúce sa. Uteká vyrozprávať ten zázrak bratom a vidí, že ich vrátnik zo strachu pred priorom vyhnal pred svitaním. Beží to oznámiť opátovi v Abindo;²²⁾ a keď opát počul o tomto rozprávať toho mladého mnícha, veľmi sa preľakol a on i všetci mnísi veľmi sa divili.

A keď sa to rozšírilo po celej krajine, prišli tí pozhnaní bratia do mesta Oxonie, a keď sa predstavili kráľovi Arrigovi,²³⁾ prijal ich tento veľmi láskavo a ochotne im dal miesto na kláštor. Zatiaľ sa rozšírila po celom Anglicku povest o príchode tých bratov a novosti zázraku, takže nielen ten mních, zachránený svätým Františkom pred takým hrozným rozsudkom, stal sa bratom ako prvý, ale aj mnohí iní, medzi ktorými bol i veľký biskup a nejaký opát; ten biskup a opát z veľkej pokory a zbožnosti nosili na vlastných pleciach kamene a sudy s vodou, keď sa staval kláštor.

Tento brat Agnolo, keď prišiel do Anglicka, bol mladík veľmi milý a zbožný, asi tridsaťročný; bol diakonom a nechcel sa dať vysvätiť za kňaza ani povýšiť do stavu kňazského bez dovolenia generálnej kapituly. A vtedy, keď arcibiskup kanturský volal skrze svojho archidiacona tých, ktorí mali byť vysvätení, povedal: »Nech

²²⁾ Prior a opát boly dva hlavné, no rozdielne úrady u benediktínov.

²³⁾ Henrich III., kráľ anglický (1216—1272).

pristúpia bratia z apoštolskej rehole.« A toto meno sa udržalo v Anglicku po dlhý čas.

Tento brat Agnolo, chodiac s veľkou horlivosťou po tej krajine, založil a dal postaviť mnoho kláštorov a mnohých bratov prijal do rehole; a druhý deň po sviatku svätého Gregora pápeža vrátil dušu svoju Bohu, s mnohými zázrakmi za živa i po smrti; a je pochovaný v Oxonii.

Na chválu Krista ukrižovaného. Amen.

KAPITOLA XIV.

Ako sa obrátil istý veľmi bezbožný človek.

V meste Spoleto bol istý veľmi bezbožný a krutý človek, ktorý za nijakú cenu a na nijaký spôsob nemohol, alebo nechcel znieť pohľad na Menších bratov; a obzvlášť, keď chodili zbierať almužnu, preklínal ich, nadával im a s obľubou volal za nimi grobiánstvá, a prenasledoval ich slovami veľmi surovými a neslušnými. Bratia sa na to žalovali svätému Františkovi, ktorý sa vtedy zdržoval vo vyššie spomenutom kláštore spoletskom.

Preto zavolať svätý František brata Ondreja zo Sienny, ktorý skoro stále chodil zbierať almužnu, a riekol mu toto: »Choď, a so všetkou bezočivosťou sa pokús, či by si nevydriapal od toho ukrutníka nejakú almužnu.« Ide ten brat Ondrej pod svätou poslušnosťou, a natoľko pokúša toho človeka, že tento, nie zo zbožnosti, ale aby sa ho zbavil, so surovými nádvkami dal mu ako almužnu chlieb, hodiac mu ho zďaleka, ako sa robí psovi. Brat Ondrej vezme tú almužnu a vráti sa s veľkou radosťou a potešením k svätému Františkovi, a dá mu spomenutú almužnu.

Svätý František ju vezme, dá z nej všetkým bratom, každému kúsok a riekne: »Choďte, každý jeden z vás nech sa pomodlí tri razy Otčenáš a proste Boha, aby priviedol toho hriešnika na cestu pravdy.« Napodiv! Bratia ešte ani nevstali od večere a hľa, prichádza ten človek do kláštora bratov s veľkou ľútosťou a zbožno-

sfou, vrhne sa k nohám svätého Františka, a pred všetkými bratmi s mnohými slzami vyznáva vinu svojej slepoty; a potom zmeniac sa v iného človeka, bol dobrý a stal sa obzvláštnym priateľom a dobrodincom Menších bratov.

Na chválu Krista ukrižovaného. Amen.

KAPITOLA XV.

Veľmi podivuhodný zázrak, ako Kristus v náruči svojej matky požehnal v čase odpustkov ľud v kostolíku Panny Márie Anjelskej.

Keď bol ľud v čase odpustkov roku Pána 1303, ako je zvykom, shromaždený v kostolíku Panny Márie Anjelskej, v odpustkovej noci zmocnil sa ľudu zrazu veľký rozruch, ako keď sa znova zjaví nejaká veľká udalosť; preto sa bratia, ktorí odpočívali nad stĺporadím brány, spolu s ľudom, ktorý spal, prebudili a behali sem a tam, aby sa dozvedeli, čo to znamená, ale nevideli nič, iba snehobielu holubicu rýchle päť ráz obletieť okolo kostola.

A keď ten rozruch a huk neprestával, istý brat, František Cozzo, chcúci sa dozvedieť pravdu, sišiel zo stĺporadia a kráča k bratovi Konrádovi blahej pamäti, ktorý je pochovaný v kláštore Isola, ozdobený mnohými zázrakmi;²⁴⁾ našiel ho modliť sa pred oltárom, a povedal mu toto: »Otče premilý, ako čujete, medzi všetkými ľuďmi je veľký huk a rozruch, ako keby sa bol zjavil nejaký zázrak.« Brat Konrád odvetil: »Synu, želám si, aby si nikomu kým žijem nevyjavil, čo ti teraz poviem. Videl som sostupovať s výšky neba slávnu Pannu Máriu v podivuhodnom lesku a jagote, držiacu v náruči svojho požehnaného a najsladšieho Syna. A ten požehnal všetok ľud, ktorý so zbožnosťou prišiel si pre presväté odpustky; a keď dal presladký Ježiš vlast-

²⁴⁾ O bratovi Konrádovi z Offidy grov. hl. 42—44 Kvetník. — Isola je kláštor v Bastii pri Assisi so strany Perugia, kde brat Konrád zomrel r. 1306. — O bratovi Františkovi Cozzo nič bližšie nevieme.

nými rukami svoje požehnanie a milosť, všetok ľud bol rozrušený a pohnutý.»

Na chválu Kristovu. Amen.

KAPITOLA XVI.

Iný zázrak spomenutých odpustkov.

Keď sa istý vznešený človek z Apulie, menom František, roku Pána 1308, pripravoval so svojou družinou na cestu do kostolíka Panny Márie Anjelskej, aby získal odpustky, povedal istému nádenníkovi, ktorý mu pomáhal za mzdu obyčajne skoro väčšiu časť roku: »A ty prečo sa nestaráš o spásu svojej duše tak, ako sa staráš o telo?« Tento riekol: »A ako sa mám starať o svoju dušu?« Vznešený človek odvetil: »Tak, že pôjdeš s nami k Svätému Františkovi, a tam nájdeš odpustenie svojich hriechov.« Ten nádenník riekol: »Ochotne pôjdem s vami, keď mi zaplatíte za ten čas, ktorý som u vás pracoval.« Tu ten pán František mu hneď vyplatil a vydal sa na cestu s ním i ostatnými druhmi, a ide k Svätému Františkovi s veľkou zbožnosťou; a keď sa vyspovedali a oľutovali hriechy, s veľkou duševnou potechou prijali odpustky v kostolíku Panny Márie Anjelskej.

A keď odišli z Assisi a vracali sa do kraja apulského, ten vyššie spomenutý nádenník ochorel, a to tak, že nohy mu opuchly a nemohol chodiť. Preto, ako by ľutoval, že sa vydal na tú cestu, začal hovoriť s pánom Františkom takto: »Kiežby Boh dopustil, aby som nikdy nebol šiel pre tie odpustky, pretože som premárnil všetky peniaze, ktoré som mal, i ochorel som; a vy všetci sa vraciate domov, a ja nešťastný, chudobný a chorý ostane tu sám.« Odvetil pán František: »Prosím ťa, aby si neľutoval pre to veľké dobro, ktoré si obsiahol.« Keď vidiečan zotrúval v mienke, že by bolo bývalo lepšie neísť, povedal pán František: »Daj mi odpustky tak, ako si ich obdržal, keď si vošiel do kostolíka Panny Márie Anjelskej, pre môjho brata, ktorý zomrel, a ja pred všetkými týmito sľubujem, že ti nahradím, čo si utratil cestou, a okrem toho ponesiem ťa na chrbte

svojho koňa až do nášho domu, na svoje útraty.« A tomu sa zdalo, že urobí dobrý obchod, i potvrdí smluvu, prijme peniaze, vysadne na koňa s veľkou radosťou a pokračuje v ceste.

A keď pán František jazdil na koni spolu s tým viďečanom a s ostatnou družinou, zjavil sa medzi nimi brat toho rytiera, zomrelý niekoľko mesiacov predtým, a hovorí toto: »Ó presladký môj bratku. ďakujem ti za dobrodenie, ktoré som dnes prijal od teba, lebo skrze sväté odpustky, ktoré si zbožne zakúpil dnes pre mňa, bola moja duša vyslobodená zo všetkých múk očistca; a aby si uveril, že je to pravda, poviem ti, čo sa stalo v tvojom dome, keď si odišiel. Vez, že tvoj dom za hradbami bol vylúpený a jednému z tvojich volov bola uťatá noha, a tvoji domáci nevedia, čo si počať; očakávajú ťa, a tvoji domáci i iní príbuzní prídu ti v ústrety niekoľko míľ, a aby ťa nezarmútili, nebudú ti to chcieť povedať. Ale ty sa usiluj hneď sa to od nich vyzvedieť; a keď uvidíš, že je to pravda, pokladaj za isté, že sväté odpustky porciunkulové ma vyslobodily zo všetkých múk, a že som v raji.« A po týchto slovách ho už viac nebolo vidieť.

Keď to rytier videl a počul, dôkladne si všetko uvážil a s veľkou radosťou sa vracal do svojej vlasti. A keď už bol blízko svojej obce, na míľu od svojich majetkov, hľa, jeho príbuzní a priatelia prichádzajú mu oproti s veľkou slávou a radosťou. Tu on, ako starostlivý hospodár, sa opýta: »Ako sa vedie nášmu domu? Stalo sa niečo nového, ako som odišiel do Assisi?« Odvetili: »Keď prídeš domov, povieme ti a uvidíš.« Pán František povedal: »Vedzte, že neurobím ani krôčika, kým sa všetko nedozviem; a nehovorím to bez príčiny.« Vtedy mu príbuzní rozpovedali po poriadku všetko, ako mu rozprával brat, keď sa mu cestou zjavil. Tu pán František začal s veľkou radosťou hovoriť: »Teraz viem a pevne verím, že odpustky Panny Márie Anjelskej sú skutočne pravé a potvrdené pred tvárou božou; skrze ne môj milovaný brat vošiel do nebeských radostí.«

Na chválu Krista ukrižovaného. Amen.

Ako potvrdil svätý Dominik porciunkulové odpustky.

Nejaká žena z Nemecka, keď prišla na odpustky Panny Márie Porciunkulovej, povedala a prisahala pred niekoľkými bratmi a mnohými svetskými ľuďmi a Merlinom, ktorý prekladal jej slová (ten Merlinus bol z Asisi), pred oltárom svätého Františka, že videla tento zázrak odpustkov; a začala takto:

»Hoci som sa rozhodla už pred mnohými rokmi ísť si pre sväté odpustky, odkladala som svoj príchod až do dnešného dňa, keďže mi mnohé prekážky zabráňovali. Teraz, rozhodnúc sa a pripraviac si všetko na cestu, šla som do susedného kostola bratov dominikánov, zavolala som svojho spovedníka a prosila som ho, aby ma vyspovedal, rozpovediac mu najprv, že chcem ísť k Svätému Františkovi pre odpustky, ktoré sú v kostolíku Panny Márie Anjelskej. Tento rozhneváný a rozčúlený nechcel ma vyspovedať, ani dovoliť mi ísť tam, hovoriac, že niet takých odpustkov, o akých sa hovorí. Preto ja som sa vracala rozčúlená s veľkým žiaľom domov; a tak ma stretli dvaja bratia dominikáni, ktorí mi riekli: »Prečo si taká rozčúlená?« A keď som povedala príčinu, riekli mi: »Utiš sa a nesmúť viac, ale pod s nami, vráť sa do kláštora a nájdeme k tvojej úteche nejakého dobrého spovedníka.« Šla som, a ako mi sľúbili, tak urobili. A keď som sa vyspovedala, dali tí dvaja bratia predo mnou zavolať viac iných bratov konventu, a keď sa shromaždili, riekol jeden z tých dvoch: »Predrahi bratia, vedzte s istotou, bez všetkých pochybností, že odpustky Panny Márie Anjelskej sú pravé a isté pred tvárou božou, a to oveľa viac, ako sa myslí; a aby ste verili, vedzte, že ja som svätý Dominik, váš otec a prvý zakladateľ rehole, a tento tu je svätý Peter mučeník.«²⁵⁾ A po týchto slovách hneď zmizli zpred našich očí. Preto, keď som videla taký zázrak, vydala

²⁵⁾ Sv. Petra mučeníka zabili kacíri pri Miláne 29. apríla 1252.

som sa na cestu a prišla som si, ako vidíte, pre tie pre-
sväté odpustky.«

Na chválu Ježiša Krista ukrižovaného. Amen.

KAPITOLA XVIII.

Ako sa stal carihradský cisár zjavením božím Menším bratom.⁸⁹⁾

Cisár carihradský, ktorý sa volal Ján, stal sa Menším
bratom takto:

Keď sa už blížil koniec jeho života a keď už okúsil
veľa šťastia a priazne svetskej a zbadal, že starne, začal
myslieť na smrť; a ako tak myslí, Boh mu dal do srdca
túžbu, vedieť, aký bude jeho koniec. A v tejto túžbe mal
ktorejsi noci vo sne toto videnie. Videl nejakého člo-
veka, veľmi ctihodného, oblečeného v bielom, ktorý
držal v ruke habit Menších bratov, kordu a sandále, za-
volal ho po mene a riekol: »Cisár Ján, pretože sa veľmi
usiluješ zvedieť svoj koniec, vedz, že v tomto habite
Menších bratov máš zomrieť, a to je vôľa božia.« Keď
cisár vstal, rozmýšľal o toľkom ponížení, že z cisára by
sa mal stať Menším bratom. Na žiaden spôsob nemohol
jeho duch súhlasiť s tým; preto, ako by ľutoval seba,
začal veľmi vzdychať a skoro plakať; na jeho žalostný
plač pribehli sluhovia, a keď sa pýtali na príčinu jeho
žalostného plaču, nechcel im to povedať.

Druhú noc, keď spal, zjavili sa mu dvaja podobne
oblečení v bielom, s habitom, kordou a sandálmi, hovo-
riac: »Vôľa božia je, aby si zomrel v tomto habite.«

⁸⁹⁾ Je to Ján z Brienny, brat rytiera Gualtera z Brienny,
s ktorým chcel ísť bojovať r. 1205 sv. František. Ján z Brien-
ny bol kráľom jeruzalemským a veliteľom križiackych vojsk
pri Damiette, keď tade prešiel sv. František na ceste k sul-
tánovi. R. 1231 bol vymenovaný za cisára carihradského a
zomrel ako 89-ročný r. 1237. Do rehole františkánskej pri-
jal ho bl. Benedikt z Arezza, ktorý bol vtedy provinciálnym
ministrom východu. Bolo to akiste krátky čas pred smrťou
cisárovou. Telo Jána briennského bolo prenesené do baziliky
sv. Františka v Assisi.

Tu podobne, keď sa prebral, pojala ho bolesť, a keď narietal žalostným hlasom, pribehli sluhovia; a zasa im nechcel povedať príčinu svojho plaču.

Tretej noci zjavili sa cisárovi vo sne traja ľudia, oblečení v bielom a veľmi ctihodní, s habitom, kordou a sandálmi, hovoriac a opakujúc, že v spomenutom habite má zomrieť, a to že je vôľa božia; a dodali: »Nenazdávaj sa, že toto je len prelud alebo prázdny sen; lež ako ti hovoríme, tak sa musí bez výnimky stať.«

Keď sa cisár prebudil, kázal zavolať brata Agnola, svojho spovedníka, ktorý, keď prišiel, našiel cisára v komnate veľmi žalostne plakať. Riekol brat Agnolo: »Viem o príčine vášho plaču, lebo mi to bolo zjavené videním, ktoré mi Boh soslal; a pokladajte za isté, že Boh ustanovil, aby ste skončili svoje dni, zomrúc v habite Menších bratov.« A keď ho povzbudil a priviedol mu do pamäti mnohé príklady veľkej pokory a že sa pokora veľmi páči Bohu, lebo kto sa ponízuje na tomto svete, Boh ho povýši v nebi, cisár po niekoľkých dňoch dostal zimnicu, trvajúcu tridsať dní; preto, chcujúc vyplniť vôľu božiu, ako mu bolo ukázané troma videniami, slobodnou vôľou a so všetkou pokorou, nie bez mnohých slz okolostojacích, vstúpil ten cisár do rehole svätého Františka, a v nej dokonil svoj život veľmi chvályhodne.

A keď mu niekedy v reholi bratia bránili v konaní pokorných povinností, ako je chodiť sbierať almužnu, umývať tanieri, zametať dom, modlil sa a složil si s veľkou vrúcnosťou túto modlitbu: »Ó presladký môj Pane Ježišu Kriste, daj mi milosť, aby som ja, ktorý som vo svete žil v takej nádhere, v drahých a márnivých šatách, teraz s vrecom na krku, prosiac o almužnu, mohol nasledovať teba, ktorý si sa pre mňa stal pokorným a chudobným na tomto svete.« Túto modlitbu mu vyslyšal Boh, lebo neobyčajne slúžil za príklad veľkej pokory všetkým bratom, a plný ctnosti a milosti božej, odišiel do blaženého života.

Na chválu Krista ukrižovaného a blahoslaveného pána svätého Františka. Amen.

**Isté videnia, zjavenia a pokúšenia, ktoré mal
brat Egíd pred svojou smrťou.²⁷⁾**

Keď uvažoval svätý František skrze Ducha svätého o tom, že brat Egíd je človek boží a dáva dobrý príklad, mal z toho veľkú radosť a povedal mu, aby chodil, kde sa mu páči; a on odvetil, že v takej slobode nechce ani chodiť ani žiť.

Sedem rokov po jeho obrátení poslal ho svätý František do pustovne v peružskej rovine, ktorá sa volá Fabrione.

A vidiac jeho dobré skutky, ruka božia účinkovala v ňom. Preto, medzi inými dobrodeniami, ktoré mu Boh dal, keď sa jednej noci modlil, pocítil takú božskú potechu, že sa mu zdalo, že Boh chce vytrhnúť jeho dušu z tela; i zo svojich tajomstiev mu Pán veľa ukázal, a tak ho posilňoval vo svojej službe. I začal cítiť, ako mu telo odumiera, najprv od nôh a tak postupne, až natoľko, že duša vyšla z tela. A keď bola von z tela, ako sa páčilo tomu, ktorý sjednotil dušu a telo, pre veľkú krásu, ktorou bola ozdobená od Ducha svätého, radovala sa, hľadiac sama na seba. Lebo bola veľmi jemná a žiariaca nadmieru, ako prezradil pred svojou smrťou. A mal takú potechu a nazeranie, že duša jeho bola vytržená k Bohu; a túto tajnú radosť nechcel prezradiť. Preto hovorieval: »Blahoslavený človek, ktorý vie zachovávať a chrániť tajné veci božie, lebo nič nie je také skryté, čo by nemohlo byť ukázané a zjavené, keď Boh chce! Ale ja sa bojím samého seba, a radšej by som chcel, aby tie veci boli zjavené inému, nie mne.«

Nepriateľ ľudského pokolenia vždy sa pokúša z božieho dopustenia trápiť svätých božích. O nedlhý čas po

²⁷⁾ O blahoslavenom bratovi Egídovi je reč v Kvetinách v hl. 27, 34, 49 a najmä v Živote bl. Egída, ktorý napísal (v prvotnej redakcii) brat Leo. Tu vystupuje brat Egíd ako vizionár a ekstatik, kým do Fioretlov (IV. časť) boli prebraté iba kapitolky činného života brata Egída. (K Fiorettom pripojil túto hlavu Passerini vo svojom vydaní Kvetiniek r. 1908.)

tom potešení, v tej samej pustovni, keď dokončil svoje modlitby a vošiel do cely, pocítil anjela Satana, a keď jeho hrôzu nemohol zniesť, začal sa modliť a prosiť Boha srdcom, lebo jazykom nevládal hovoriť; a hneď bol oslobodený.

Potom, po niekoľkých dňoch, pýtal sa svätého Františka, hovoriac: »Otče, je nejaká vec tak hrozná, ktorú by niekto nemohol zniesť vidieť čo len na tak dlho, kým by sa človek pomodlil Otčenáš?« Svätý František odvetil: »Niekto by nemohol zniesť pohľad na diabla tak dlho, kým by sa človek pomodlil len polovičku Otčenáša, bez toho, žeby hneď nezomrel, keby mu neprispela pomoc božia.« Keď to brat Egíd počul, uveril, že je to pravda, lebo to sám zakúsil.

Inokedy, pred týmto, keď bol vo Spolete v kostole svätého Apolinára, lebo toho času tam bývali bratia, vstal v noci a vošiel zavčasu do kostola, a ako sa tam naklonený modlil, pocítil na sebe diabla, ktorý ho veľmi obťažoval a trápil. On však hlasnejšie sa modliac, keďže sa nemohol zdvihnúť, ťahal sa s ním ako mohol, až sa dostal k svätenej vode; keď sa ňou s vierou pokropil, hneď bol oslobodený od tej tarchy.

Po osemnástich rokoch od svojho obrátenia, toho roku, v ktorý svätý František, náš otec, odišiel z tohto života do neba, keď šiel brat Egíd a jeho spoločník do pustovne Cetona, ktorá je v biskupstve chiusskom, prišiel do kláštora bratov v Cibottole;²⁸⁾ v tom kláštore nasledujúcej noci videl vo sne nejakého cisára, ktorý mu preukazoval veľkú priateľskosť; tá vec bola znamením nejakej udalosti, ktorá sa mala stať. Tu teda vstali a šli do tej pustovne, kde si odbavili štyridsaťdenný pôst na počesť svätého Martina.²⁹⁾ Tu videl svätý Egíd v zjavení

²⁸⁾ Cetona je v Toskáne, v kustódii Chiusi; Cibottola je v Umbrii, v kustódii peružskej naproti Trasimenskému jazeru.

²⁹⁾ Je to štyridsaťdenný pôst, ktorý predpisuje regula všetkým bratom vedľa riadneho štyridsaťdenného pôstu pred Veľkou nocou. Táto františkánska quadragézima trvá od sviatku Všetichsvätých po Narodenie Pánovo.

svätého Františka, a povedal mu: »Chcel by som s tebou hovoriť medzi štyrmi očami.« Svätý František mu riekol: »Dávaj pozor sám na seba, ak chceš hovoriť so mnou.«

Preto, keď sa usilovne modlil tri dni pred Narodením Pána, v zbožnej modlitbe zjavil sa mu v noci Pán viditeľne; a brat Egíd pre veľkú vôňu hlasne volal, a zdalo sa mu, že prirodzenosť od sladkosti omdlie, keďže nemôže zniesť tú radosť; preto bratom toho kláštora svojím krikom naháňal veľa strachu; a vzápätí bol naplnený nevýslovnou vôňou a nesmiernou sladkosťou srdca, takže sa zdalo, že odchádza z tohto sveta. Keď to spozorovali, jeden brat začal sa veľmi báť, šiel k spoločníkovi brata Egída a riekol: »Poď k bratovi Egídovi, lebo umiera.« A ten hneď šiel k nemu a pýtal sa ho, čo mu je. On odvetil: »Poď synu, pretože som túžil vidieť ťa;« lebo ho veľmi miloval a dôveroval mu, pretože vyrastal už od detstva v dobrých mravoch. A tomuto vyrozprával po poriadku, čo sa mu prihodilo. Keď spoločník počul tie veci, spoznal, že to bolo riadenie božie; a vrátil sa do svojej cely.

Lež druhého dňa šiel do cely brata Egída a našiel ho plakať a nariekať; i napomínal ho, aby sa natoľko nesužoval, lebo by mohol prísť o život. Brat Egíd mu odvetil: »Ako môžem neplakať, keď poznávam, že som nepriateľom božím, a on mi preukazuje také milosrdenstvo a dal mi taký dar, že pochybujem, či budem slúžiť jeho vôli?« Toto hovoril pre zvláštnu milosť, ktorú mu dal Boh, ktorou milosťou bol podivuhodne obnovený. I riekol svojmu spoločníkovi: »Až doteraz som chodil, kde som chcel, a čo som chcel robiť, robil som pomocou svojich rúk; ale odteraz už tak nebude, lež čo pocítim v sebe, to budem robiť; a preto sa veľmi bojím, lebo niektorí ma prosia o to, čo nemôžem dať.« A jeho spoločník mu riekol: »Pán dáva svojmu sluhovi milosť a milosťou ho riadi; predsa však dobre je mať bázeň.« Tá odpoveď sa veľmi páčila bratovi Egídovi.

A cítil takú a tak veľkú sladkosť, radosť a sladkú vôňu tri dni pred Narodením Pána až do Troch kráľov, že to nevedel vysloviť; nie nepretržite, ale s prestáv-

kami, každý deň a každú noc, lebo ľudská krehkosť nemôže nadhlo znášať, keď sa jej zjaví nadmierna jasnosť. Modlil sa vrúcne k Bohu, aby mu nedával také bremeno a dokazoval veľa, že nie je na to schopný, lebo je neučený, bez vzdelania, neobratný a jednoduchý. A čím viac sa pokladal za nehodného, tým viac v ňom Boh rozhojňoval svoju milosť. A nakoniec riekol, že ako Boh vdýchol Ducha svätého do apoštolov, tak urobil i jemu. Keď stál ktorejsi noci svätý Egíd pred svojou celou so svojim spoločníkom, a hovorili zbožne a sladko o Bohu, prešiel pomedzi nich nejaký lesk, ticho kráčajúc. Keď sa ho spoločník spýtal, čo to bolo, odvetil: »Nevšímaj si toho.« Bol tam vtedy nejaký človek, rehoľník a svätý, ktorému Boh zjavil svoje tajomstvá; preto, krátko predtým, čo sa toto prihodilo bratovi Egidovi, videl ten svätý rehoľník vo sne, že tam, kde je postavená cela brata Egída, tam sa zdvihlo slnko a tam i zapadlo. Videl potom brata Egída zmeneného a podivuhodne vyvýšeného novým duchom milosti, a riekol mu: »Sladká brána Syna Panny.«

Brat Egíd však po tomto chránil milosť, ktorú dostal, so všetkou starostlivosťou, a hovorieval: »Nad každú milosť a ctnosť je najvyššou ctnosťou tá, nasledovať a opatrovať milosti, ktoré človek dostal.« Preto hovoril: »Apoštolovia, keď obdržali Ducha svätého, niesli tisíc ráz väčšie bremeno, znášajúc útrapy a opatrujúc milosť, ktorá im bola daná.« Od tej doby býval vždy samotný a bdel v ciele a starostlivo sa vystríhal každého zlého skutku; a ak mu niekto oznamoval hriechy iných, hovorieval tieto slová: »Nechcem vedieť o hriechoch iných.« A tomu, ktorý mu ich donášal, hovorieval: »Bratku, chráň sa vidieť nejakú protivnú vec, iba nakoľko je ti to užitočné a vzťahuje sa na teba.«

Keď teda Boh nájde takého dobrého a verného sluhu, dáva mu väčšie dary; natoľko mu Boh rozmnoží milosť, ktorú mu dal, že ju nemôže ukryť. Preto ak s ním hovoril niekto o sláve Pána a o jeho sladkosti alebo o raji, hneď bol vytržený v duchu a tak zostal po dlhší čas dňa i noci, a v takom stave bol nehybný a nepohol sa s miesta. Lebo nielen zo spoločnosti ľudí svetských

sa vzdával, ale aj zo spoločnosti bratov a iných rehoľníkov. Preto hovorieval: »Človek skôr spasí svoju dušu s nemnohými, ako s mnohými, totiž, keď je sám, a skôr môže myslieť na Boha a na svoju dušu, lebo len Boh, ktorý stvoril dušu a telo, je jeho priateľ, a nie iní.« A zo skúsenosti hovorieval a riekol: »Ó aká veľká a zvláštna vznešenosť je, poznať svoju dušu! Jedine Boh ju pozná a komu to On chce zjaviť.« A preto si i hovorieval sám v sebe: »Keby svätý Peter a svätý Pavol sostúpili na zem a povedali mi, aby som vyhovel ľuďom, ktorí chcú so mnou hovoriť, neveril by som im.« Hovorieval tiež: »Kto sa lepšie postará o svoju dušu, lepšie sa postará i o priateľov.« Ďalej: »Človek môže zahubiť svojou vinou mnoho útech a navštívení božích, ktoré potom už viac nikdy nenájde.« Preto uvádzal príklad hrajúcich v kocky, pri ktorých pre jeden bod, taký malý, človek prehráva; a tak pre ľahký hriech, ak si človek nedáva pozor, prehrá veľký osoh svojej duše.

To isté hovorieval svätý František. Preto je napísané: »Staraj sa, aby si smiechom nestratil to, čo si získal plačom.« A pretože svätý Egid od začiatku svojho obrátenia nedoprial svojmu telu odpočinku, vždy mysliac na Boha a na svoju dušu, našiel milosť u Boha, a Boh ho poctil tak, že mu zjavil svoje nebeské tajnosti, čo málokto dostal od čias svätého Františka. Tak rozprával istým bratom a hovoril: »S veľkou bážňou a starostlivosťou treba uchovávať tajomstvá božie a svoj poklad.«

Kláštor v Cetone brat Egid odporúčal pre milosrdenstvo božie a obzvláštnu milosť, ktorú dostal v spomenutom kláštore, nad všetky kláštory s tej i onej strany mora, s výnimkou kláštorov vo Svätej zemi, ktoré sa vyrovnávajú tomuto kláštoru; a hovoril, že do tohto kláštora by mali ľudia chodiť s veľkou úctou a zbožnosťou, skôr ako do kláštorov Anjela, svätého Petra alebo svätého Mikuláša, alebo do nejakého iného kláštora na tejto strane mora, keďže väčší je Pán ako sluha, a Kristus ako ostatní svätí; a hovorieval, že môže byť azda nejaký kláštor rovnaký ako tento, predsa však nemôže byť väčší alebo úctyhodnejší pred Bohom. Keď

hovoril tie veci, odvetil mu jeho spoločník a riekol: »Otče, veľká vec bola tá, ktorá sa prihodila na vrchu Alverne blahoslavenému Františkovi serafinskemu, vznešená bola aj panna svätá Kristína a svätá Katarína a mnohí iní svätí a panny, ktorí sú uctievaní v rozličných častiach sveta.« Brat Egíd mu povedal: »Synu, stvorenie nie je ničím v porovnaní so Stvoriteľom.«

Ó svätý Egíd, skutočne presvätý, ktorému Boh dal takú milosť! V osobe iného rozprával o sebe a hovorieval: »Svätý Pavol povedal, že bol dva razy vo vytržení, buď v tele alebo mimo tela, nevedel, a hovorieval: — Boh vie to, čo ja neviem. — Lež čo, keby bol Pán niekoho iného o tom uistil?«

Keď sa brat Egíd zdržoval v kláštore bratov v Agello,⁸⁰⁾ v peružskej krajine, a keď sa v obvyklú hodinu vespier vrátil k bratom, začal po večeri nahlas volať bratov a hovoriť slová veľmi vrúcne; a bol vytržený pred nimi až do prvého spevu kohúta. A mesiac veľmi jasne svietil. A keď odchádzal od bratov a šiel do svojej cely, zjavilo sa zrazu také svetlo, že celý svit mesiaca zdal sa byť pohltенý; bratia nad touto vecou skoro omdlievali údivom. Vrátiac sa nazad k nim, lebo nebol ešte ďaleko, povedal bratom: »Čo by ste boli robili, keby ste videli väčšiu vec, keď už nad týmto omdlievate?« A dodal a riekol: »Tým, ktorí nevidia veľké veci, zdajú sa malé veľkými.« A po tých slovách šiel a utiahol sa do cely.

A pretože diabli nemôžu ublížiť svätým ľuďom strachom, ubližujú im podivuhodnými vecami a používajú iných vecí k pokušeniu, totiž pýchy a márnivosti. V iný čas, keď bol v cele, počul diablov, ktorí stáli pri ňom a hovorili si: »Načo sa tak namáha tento človek, keď je už svätý?« Potom povedal istému svojmu spoločníkovi, ktorému veľmi dôveroval, že porozumel tým slovám, ale nestaral sa o ne, lebo poznal, že to bolo diabolské pokušenie.

V iný čas zasa, v tom samom kláštore, povedal mu istý brat pod olivou: »Otče, čo hovoria múdri o tomto

⁸⁰⁾ Agello je v peružskej kustódii, neďaleko Cibottoly.

nazeraní?« A keďže nechcel, aby upadol do vytrženia, ako sa mu obvykle stávalo, keď počul také veci, riekol ten brat, ako by to chcel nechať tak: »Mnohé veci hovoria múdri.« Ale brat Egíd hneď riekol: »Chceš, aby som ti povedal, čo sa mi zdá? Nazeranie je oheň, pomazanie, vytrženie, chuť, pokoj, sláva!« A týmto hlbokým slovám, predneseným s takou vrúcnosťou, ten brat sa veľmi divil.

Inokedy, keď pokorne a s láskou karhal istého brata, ktorý si to zaslúžil, tento sa nahneval; a potom, keď prišla noc, mal ten brat videnie, ktoré hovorilo: »Nehnevaj sa, bratku, pre karhanie svätého, lebo kto mu uverí, bude blahoslavený.« Ten brat šiel potom k nemu a riekol mu, aby ho inokedy bez všetkého karhal.

Keď sa blížil čas smrti, protivník ho viac pokúšal, aby mal viac zásluh a viac víťazstiev. Preto jednej noci, keď si chcel po dlhej modlitbe ľahnúť, začal ho diabol tak stisكاť, že sa nemohol pohnúť. A keď nariekal a vzdychal, brat Gracián, ktorý ho obsluhoval, začul to nariekanie; a keď sa priblížil, počul ho zreteľnejšie, i začal sám v sebe hovoriť: »Chod' bližšie a pozri, čo mu je; ak sa modlí, nechaj ho tak, a ak mu je niečo iného, pomôž mu.« A tak šiel až k dverám cely a začal načúvať; a keď videl, že sa veľmi namáha, pýtal sa ho, čo mu je. »Pod', bratku — povedal onen, — a pozri sa na mňa.« A keď tento chcel otvoriť dvere, nemohol; i riekol s údivom: »Čo to, že nemôžem otvoriť?« A svätý Egíd riekol: »Pod', bratku, potisni mocne dvere, aby si ich silou otvoril, lebo ja som opretý o ne a nemôžem sa zdvihnúť.« Na to tento násilím odtisol dvere a vošiel k nemu, ale čo bol aký silný, nemohol ho postaviť rovno, ani narovnať. A brat Egíd mu riekol: »Nechaj to tak; všetci sme v rukách božích.« A on prisvedčil i pustil ho ako si prial a nechal ho; a keď ho trocha nechal, mocne ho chytil a odniesol odtiaľ.

A keď si brat Egíd trocha odpočinul, riekol svojmu spoločníkovi: »Prečo sa diabol tak usiluje prekážať dobrodeniam božím?« A ďalej riekol svojmu spoločníkovi: »Dobre si urobil, bratku, že si prišiel ku mne; Boh ti odplatí.« Ten mu riekol: »Otče, prečo si ma nezavolať

a nepovedal mi o svojom trápení? Keby si tak bol zomrel, bolo by to veľmi pokarhania hodné pre teba i pre nás.« Brat nás.« Brat Egíd mu odvetil: »Čo ťa po tom, bratku, že sa koná pomsta na našich nepriateľoch? Lebo čím viac zabraňujú naši nepriatelia dobrodeniam božím, tým viac sú zaháňaní do pekla. Či nebol so mnou od začiatku Boh? I toto sa stalo z jeho milosrdenstva, že dopustil, aby bol prenasledovaný hriešnik, o ktorom vie, že je v hriechu narodený a počatý; a nie je čudo, že diabol sa usiluje prekážať tomu, ktorého vidí kráčať tam, odkiaľ on padol. Preto často ma takto trápi a mučí, a nedopriava mi na žiaden spôsob odpočinku.«

Tiež ktorejsi noci pred sviatkom svätého Benedikta,³¹⁾ keď sa svätý brat Egíd modlil k Bohu a diabol ho pokúšal, znepokojoval a obťažoval, vo veľkom strachu volal hrozným hlasom a hovoril: »Pomôžte, bratia, pomôžte, bratia!« Na tento hlas brat Gracián, ktorý bol neďaleko neho, rýchle vstal, bežal k nemu a začal volať a hovoriť: »Neboj sa, otče, neboj sa, pomôžem ti.« A keď prišiel do jeho cely, riekol: »Čo ti je, otče?« A on riekol: »Nedbaj na to, bratku.« A ten brat riekol: »Otče, nechaj ma tu pri sebe, keď ťa diabol natoľko obťažuje a trápi.« A on riekol: »Boh ti odplať, bratku! Dobre si urobil, že si prišiel ku mne. Choď a vráť sa na svoje miesto.« A potom večer po jedle riekol: »Dnešnú noc idem na mučenie, ktoré očakávam.« Ako by hovoril: Neutekám pred ním.

Preto riekol pri rozhovore svojmu spoločníkovi: »Nebude žiadnej lepšej rehole a súcejšej na službu Bohu, ako je rehoľa Menších bratov.«

Keď sa priblížil čas jeho smrti, prišiel ku svojim bratom a s veľkou radosťou riekol istému svojmu spoločníkovi: »Čo myslíš, synu? Našiel som taký veľký poklad a takú veľkú a jagavú žiaru, že jazyk ľudský to nemôže vypovedať.« A riekol: »Synu, ja tým oplývam! Čo myslíš, synu? Nech ťa Boh žehná!« A opakoval tie slová; a bol naplnený takou radosťou a veselosťou, keď povedal tie slová, že sa zdal byť opojený Duchom svä-

³¹⁾ 21. marca.

tým. Ten brat ho vyzval, aby si zajedol, a on mu riekol: »Ja mám najlepši pokrm.« A brat odvetil, ako by ho pokúšal: »Tak sa patrí, otče, ješť dobré jedlo.« A svätý nezniesol tých slov a riekol: »Nehovoril si dobre, bratku, nehovoril si dobre. Radšej by som chcel, aby si mi dal zaucho.« Možno si myslieť, že táto svätá duša už cítila, že jej miláček ju chce vytrhnúť z tela, pretože šla za úžitkom neba a za pokladom, ktorý tak túžila nájsť odo dňa obrátenia až do tohto dňa, a pre túto túžbu sa toľko namáhala. Pretože tú smrť predpovedala a túžila po nej, predobrá Boh vyplnil jej vôľu.

Ktoréhosi dňa, keď mu istý brat rozprával a hovoril, že sluha boží by mal vždy túžiť a hladovať po smrti mučeníckej, on odvetil: »Nechcem zomrieť lepšou smrťou, ako nazeraním.« Kedysi išiel k Saracénom z túžby po smrti; a potom, keď sa vrátil, zaslúžil si dosiahnuť najvyššieho stupňa nazerania, a hovoril toto: »Neprial by som si, aby som bol vtedy zomrel mučeníckou smrťou.«

Niekoľko dní pred svojou smrťou začala ho trápiť horúčka a pre obťažný kašeľ, bolenie hlavy a prs nemohol ješť ani spať ani odpočívať, lež bratia ho prenášali na lôžku, aby ho trocha upokojili. Na vigíliu svätého Juraja mučeníka, v hodinu matutína, keď ho bratia niesli takto na lôžku, a on sa robil ako by odpočíval, bez akéhokoľvek smrteľného zápasu zavrel oči a ústa, a presvätá tá duša bola zanesená do neba.

Ó svätý Egíd a skutočne presvätý, ktorého Boh toho istého dňa, v ktorý ti vnukol a priviedol ťa k svätému Františkovi, aby si ho nasledoval, a obliekol ťa rehoľným rúchom, po päťdesiatich dvoch rokoch, v ten istý deň, v ktorý si prišiel konať pokánie, vyviedol z pokánia a zaviedol do pokoja!

Nejaký svätý človek videl v zjavení, že Pán so zástupmi anjelov a duší svätých prišli mu v ústrety vo vzduchu, skôr než vošiel do neba, a niesli jeho dušu s poctou, slávou a spevom anjelov.

To, čo sme napísali, a to, čo sme zaznačili, napísal brat Leo, spoločník svätého Františka. Teraz píšeme isté

veci, ktoré zaznačili jeho spoločníci, vyberúc z mnohých vecí niektoré o ctnostiach, ktoré sú napísané vyššie.³²⁾

KAPITOLA XX.

Rozlúčka svätého Františka s Alvernou.³³⁾

Brat Masseo, hriešnik, nehodný sluha Ježiša Krista, spoločník brata Františka z Assisi, človeka veľmi milého Bohu, pokoj a spásu všetkým bratom a synom veľkého patriarchu Františka, nositeľa zástavy Kristovej.

Keď sa veľký patriarcha rozhodol dať posledné sbohom tomu svätému vrchu, 30. septembra 1224, v deň sviatku svätého Hieronyma, poslal mu gróf z Chiusi osla, aby sa na ňom niesol (keďže nemohol chodiť peši po zemi pre nohy, zranené a prebodnuté klinmi), zavčasu ráno, po omši v kaplnke Panny Márie Anjelskej,³⁴⁾ ako mal vo zvyku, zavolať všetkých do kaplnky a kázal nám pod poslušnosťou, aby sme všetci nažívali v láske, dbali o modlitbu, aby sme sa pilne starali o kláštor a aby sme slúžili Bohu vo dne a v noci. Zvlášť odporúčal celý svätý vrch, povzbudzujúc všetkých svojich bratov, tak prítomných, ako i budúcich, aby nikdy

³²⁾ V pôvodnej redakcii Života blah. Egída nasledovali po tejto hlave akiste ďalšie podrobnosti zo života bl. Egída, ktoré sossbierali iní bratia po bratovi Leovi. No v ďalších spracovaniach tieto podrobnosti splynuly s predchádzajúcimi hlavami, ktoré spísal brat Leo. Veci o ctnostiach sú istotne Výpovede blahosl. Egída, ktoré boli podávané spolu so Životom, pred alebo po ňom.

³³⁾ Pochybuje sa o hodnovernosti tejto hlavy, ktorou niektoré kódexy zakončujú Floretti. Obsahom dobre zapadá k udalostiam, vyprávaným v III. Úvahe.

³⁴⁾ Kostolík Panny Márie Anjelskej je na tom mieste, kde gróf Orlando za života sv. Františka postavil pre bratov prvú kaplnku. Sv. František chcel, aby táto kaplnka bola zasvätená Panne Márii Anjelskej, keďže Porciunkula, tiež zasvätená Panne Márii Anjelskej, bola Františkovi najdrahším miestom.

nedovolili zneuctiť spomenuté miesto, ale vždy aby bolo v úcte a vážnosti, a dal svoje požehnanie všetkým, ktorí tu budú bývať a ktorí mu budú preukazovať úctu a vážnosť. »Naopak zasa — riekol — nech budú zahanbení tí, ktorí nebudú mať v úcte toto miesto, a od Boha nech čakajú zaslúžený trest.« Mne riekol: »Brat Masseo, vedz, že mojím úmyslom je, aby na tomto mieste bývali bohabojní a najlepší rehoľníci z mojej rehole; preto nech sa predstavení usilujú posielat sem najlepších bratov. Och! Och! Och! brat Masseo, viac už nepoviem.«

Nariadil a prikázal nám, bratovi Angelovi, bratovi Silvestrovi, bratovi Illuminátovi a bratovi Masseovi, aby sme sa zvlášť starali o kláštor, kde podstúpil veľký div vtlačenia posvätných rán. Potom hovoril: »Sbohom, sbohom, sbohom, brat Masseo!«; nato obrátil sa k bratovi Angelovi a riekol: »Sbohom, sbohom, sbohom, brat Angelo!« A podobne hovoril bratovi Silvestrovi a bratovi Illuminátovi. »Ostávajte v pokoji, synovia predrahí; Boh vás žehnaj, synovia predrahí; sbohom; telesne odchádzam od vás, ale nechávam tu svoje srdce. Odchádzam s bratom Ovečkou božou a idem do Panny Márie Anjelskej a sem sa už viac nevrátim. Odchádzam; sbohom, sbohom, sbohom všetci. Sbohom, vrch; sbohom, sbohom, sbohom, vrch Alverna; sbohom, vrch anjelov! Sbohom, predrahý, sbohom, predrahý brat sokol; ďakujem ti za lásku, ktorú si mi preukazoval. Sbohom, sbohom, rozčesnutá skala; už ťa viac neprídem pozrieť. Sbohom, skala; sbohom, sbohom, sbohom skala, ktorá si ma prijala do svojich útroby, keď bol zahanbený diabol; viac sa už nevidíme. Sbohom, kaplnka Panny Márie Anjelskej; tebe, Matka večného Slova, odporúčam týchto svojich synov.«

Kým náš milý otec hovoril tieto slová, zaliali sa naše oči potokmi slz; preto aj on odchádzal s plačom a odnášal naše srdcia, a my sme ostali sirotami odchodom takého dobrého otca.

Ja, brat Masseo, som všetko napísal. Boh nech nás žehná.

Svätý František šiel cez Monte Acuto, uberal sa cez vrch Arcope a Foresto,³⁵⁾ a keď prišiel na končiar spomenutého vrchu, sostúpil s osla, kľakol si smerom na Alvernu, vrúcne sa pomodlil a potom ju požehnal a dal jej posledné sbohom týmito slovami: »Sbohom, vrch boží, vrch svätý, mons coagulatus, mons pinguis, mons in quo beneplacitum est Deo habitare.³⁶⁾ Sbohom, vrch Alverna! Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch svätý ťa žehnaj; ostávaj v pokoji, lebo viac sa už neuvidíme.«

³⁵⁾ Hora Alverna má viacero vrcholcov; najvyšší bod menuje sa Casella; odtiaľ požehnal sv. František Alvernu. Tam je dnes malý kostolík a pustovňa na pamiatku udalosti.

³⁶⁾ Vrch bujný, vrch tučný, vrch, na ktorom sa zapáčilo Bohu prebývať (Žalm 67, 16—17).

Obsah

Úvod	5
Kvetinky svätého Františka.	
I. O prvých dvanástich spoločníkoch svätého Františka	15
II. O bratovi Bernardovi z Quintavalle, prvom spoločníkovi svätého Františka	16
III. Ako rozkázal svätý František spomenutému bratovi Bernardovi, pre zlé smýšľanie, ktoré mal voči nemu, aby mu tri razy stúpil na hrdlo a ústa	20
IV. Ako dal anjel boží otázku bratovi Eliášovi, gvardiánovi istého kláštora v spoľetském údolí; a pretože mu brat Eliáš pyšne odpovedal, odišiel a uberal sa cestou k Svätému Jakubovi, kde našiel brata Bernarda a rozpovedal mu tú udalosť	22
V. Ako poslal svätý František svätého brata Bernarda z Assisi do Bologne, a ako tam tento založil kláštor	27
VI. Ako požehnal svätý František svätého brata Bernarda a urobil ho svojim vikárom, keď mal odísť z tohto života	29
VII. Ako odbavoval svätý František štyridsaťdenný pôst na ostrove Peružského jazera, kde sa postil štyridsať dní a štyridsať nocí a nezjedol viac, iba polovičku chleba	32
VIII. Ako sa svätý František uberal cestou s bratom Leom a vysvetľuje mu, ktoré veci prináležia k dokonalej radosťi	33
IX. Ako poučuje svätý František brata Lea, čo mu má odpovedať, a ten môže hovoriť len opak toho, čo si praje svätý František	35

X. Ako hovorí brat Masseo svätému Františkovi ako by s výčitkou, že celý svet ide za ním; a on odpovedá, že je to na zahanbenie sveta a z milosti božej	37
XI. Ako kázal svätý František bratovi Masseovi viac ráz sa otočiť, a potom šiel do Sieny	39
XII. Ako poveril svätý František brata Massea úradom vrátnika, rozdavača almužny a kuchára, potom však na prosbu ostatných bratov ho od toho oslobodí	41
XIII. Ako položili svätý František a brat Masseo na kameň pri prameni: chlieb, ktorý si vyžobali, a svätý František veľmi chváli chudobu. Potom prosí Boha, svätého Petra a svätého Pavla, aby mu dali lásku k svätej chudobe, a ako sa mu zjavia svätý Peter a svätý Pavol	42
XIV. Ako sa za rozhovoru svätého Františka s jeho bratmi o Bohu zjaví medzi nimi Kristus	46
XV. Ako jedla svätá Klára so svätým Františkom a jeho spoločníkmi bratmi v kláštore Panny Márie Anjelskej	46
XVI. Ako prijal svätý František radu svätej Kláry a svätého brata Silvestra, že má kázňami obrátiť veľa ľudí; a založí Tretiu rehoľu, káže vládcom a utiší lastovičky	49
XVII. Ako videl mladý bráček, keď sa svätý František v noci modlil, rozprávať sa s ním Krista, Pannu Máriu a mnoho iných svätých	52
XVIII. O podivuhodnej kapitule, ktorú konal svätý František v kláštore Panny Márie Anjelskej, kde bolo viac ako päťtisíc bratov	54
XIX. Ako vo víneli kňaza z Rieti, v dome ktorého sa svätý František modlil, veľký zástup, ktorý prišiel k nemu, poodštipoval a otrhal hrozná; a potom, ako mu to svätý František prisľúbil, zázračne mal viac vína, než inokedy. A ako Boh zjavil svätému Františkovi, že dôjde do raja	57

XX.	O veľmi peknom zjavení, ktoré videl istý mladý brat, ktorému sa natoľko zošklivil habit, že sa rozhodol složiť šat a vystúpiť z rehole	60
XXI.	O presvätom zázraku, ktorý vykonal svätý František, keď skrotil veľmi divého vlka v Gubbio	61
XXII.	Ako skrotil svätý František divé hrdličky	64
XXIII.	Ako vyslobodil svätý František od dlabla istého brata, ktorý bol v hriechu	65
XXIV.	Ako obrátil svätý František na vieru babylonského sultána a neviestku, ktorá ho zvädzala k hriechu	66
XXV.	Ako zázračne uzdravil svätý František malomocného na duši i na tele, a čo mu riekla duša, keď vystupovala do neba	68
XXVI.	Ako obrátil svätý František troch zbojníkov a urobil ich bratmi; a o prevznešenom zjavení, čo videl jeden z nich, ktorý bol najsvätejším bratom	71
XXVII.	Ako obrátil svätý František v Bologni dvoch žlakov a urobil ich bratmi; a potom jedného z nich oslobodil od veľkého pokušenia	78
XXVIII.	O vytržení, ktoré mal brat Bernard, v ktorom bol od svitania až po nónu, beztoho, že by niečo cítil	80
XXIX.	Ako sa diabol viac ráz zjavil bratovi Rufínovi v podobe Ukrižovaného a hovoril mu, že márne je všetko dobré, čo robí, lebo nepatri medzi vyvolených pre večný život. Svätý František sa to zjavením božím dozvie a pripomenie bratovi Rufínovi jeho omyl, ktorému uveril	81
XXX.	O krásnej kázni, ktorú povedal v Assisi svätý František a brat Rufín, keď kázali nahi	84
XXXI.	Ako poznal svätý František tajnosti svedomia všetkých svojich bratov rad-radom	86
XXXII.	Ako obdržal brat Masseo od Krista ctnosť svätej pokory	87

XXXIII.	Ako požehná svätá Klára na rozkaz pápeža chlieb, ktorý bol na stole, na čo sa na každom chlebe zjavil znak svätého kríža . . .	88
XXXIV.	Ako prišiel svätý Ľudovít, kráľ francúzsky, osobne, v podobe pútnika do Perugie, navštíviť svätého brata Egída	90
XXXV.	Ako bola chorá svätá Klára zázračne nesená v noci na Vianoce do kostola svätého Františka a tam počúvala cirkevné hodinky	91
XXXVI.	Ako vykladá svätý František bratovi Leovi krásne videnie, ktoré mal tento	92
XXXVII.	Ako na prosbu svätého Františka požehnaný Ježiš Kristus obrátil a urobil bratom bohatého a urodzeného rytiera, ktorý preukázal veľkú česť a úslužnosť svätému Františkovi	93
XXXVIII.	Ako poznal svätý František v duchu, že brat Eliáš je odsúdený k zatrateniu a že má zomrieť mimo rehole; preto, na prosby brata Eliáša, modlí sa zaňho a bol vyslyšaný	95
XXXIX.	O podivuhodnej kázni, ktorú povedal v konzistoriu svätý Anton Paduánsky, Menší brat	98
XL.	O zázraku, ktorý urobil Boh, keď svätý Anton, za pobytu v Arimino, kázal morským rybám	99
XLI.	Ako vyslobodil ctihodný brat Šimon z veľkého pokušenia istého brata, ktorý z tej príčiny chcel vystúpiť z rehole	101
XLII.	O krásnych zázrakoch, ktoré urobil Boh skrze svätých bratov, brata Bentivola, brata Petra z Monticello a brata Konráda z Offidy; a ako niesol brat Bentivol malomocného za veľmi krátke čas pätnásť mil; a s druhým sa rozprával svätý Míchal a k tretiemu prišla Panna Mária a položila mu Syna do náručia	104
XLIII.	Ako obrátil brat Konrád z Offidy istého mladého brata, ktorý obťažoval iných bratov. A ako sa spomenutý mladý brat po smrti zjavil menovanému bratovi Konrá-	

dovi a prosiť ho, aby sa modlil zaňho. A ako ho svojou modlitbou vyslobodil z prehrozných múk očistca	107
XLIV. Ako sa bratovi Petrovi z Monticello zjavila Matka Kristova, svätý Ján Evanjelista a svätý František, a povedali mu, ktorý z nich najviac znášal bolesti umučenia Kristovho	109
XLV. O obrátení, živote, zázrakoch a smrti svätého brata Jána z Penny	110
XLVI. Ako videl brat Pacifik počas modlitby ísť do neba dušu brata Humilisa, svojho rodného brata	114
XLVII. O tom svätom bratovi, ktorému sa zjavila Matka Kristova, keď bol chorý a priniesla mu tri nádoby zaváraniny	116
XLVIII. Ako videl brat Jakub z Massy všetkých Menších bratov sveta vo videní stromu, a spoznal ctnosti i zásluhy a hriechy každého	118
XLIX. Ako sa zjavil Kristus bratovi Jánovi z Alverny	121
L. Ako videl brat Ján z Alverny, keď slúžil na Dušičky omšu, mnohé duše, vyslobodené z očistca	126
LI. O svätom bratovi Jakubovi z Fallerone, a ako sa zjavil po smrti bratovi Jánovi z Alverny	127
LII. O videní brata Jána z Alverny, v ktorom poznal celý poriadok Najsvätejšej Trojice	129
LIII. Ako padol brat Ján z Alverny, keď slúžil omšu, sľu by bol mŕtvy	130

Úvahy o svätých ranách.

I. úvaha. Ako daroval nám Orlando z Chiusi svätému Františkovi vrch Alvernu	135
II. úvaha. O živote svätého Františka a jeho spolovníkov na vrchu Alverne	142
III. úvaha. O serafínskom zjavení a vtlačení rán svätému Františkovi	151
IV. úvaha. Ako odišiel svätý František po vtlačení rán z Alverny, a vrátil sa k Panne Márii Anjelskej	159

V. úvaha. O istých videniach svätých ľudí ohľadom svätých rán	172
---	-----

Život brata Junipera.

I. Ako usekol brat Juniper nohu ošipanej len preto, aby ju mohol dať istému chorému	185
II. Príklad veľkej moci brata Junipera proti diablove	188
III. Ako bol brat Juniper prispelením diabla odsúdený na šibenicu	188
IV. Ako brat Juniper z lásky k Bohu dával chudobným, čo mohol	192
V. Ako odrezal brat Juniper z oltára isté zvončeky a daroval ich z lásky k Bohu	192
VI. Ako zachovával brat Juniper šesť mesiacov mlčanie	195
VII. Príklad proti telesným pokušeniam	195
VIII. Ako ponízuje brat Juniper sám seba na chválu božiu	196
IX. Ako sa kolíše brat Juniper na hojdačke, aby sa ponížil	196
X. Ako varil brat Juniper bratom na pätnásť dní	197
XI. Ako šiel brat Juniper do Assisi pre svoje zahánbenie	199
XII. Ako upadol brat Juniper do vytrženia počas omše	200
XIII. O zármutku, ktorý mal brat Juniper nad smrťou svojho spoločníka, brata Altiental-bena	200
XIV. O ruke, ktorú videl brat Juniper vo vzduchu	201

Život blahoslaveného Egída.

I. Ako boli prijatí do rehole Menších bratov brat Egíd a traja spoločníci	205
II. Ako šiel brat Egíd k Svätému Jakubovi Staršiemu	207
III. O spôsobe života, ktorý viedol brat Egíd, keď šiel k svätému Hrobu	208

IV. Ako chválí brat Egíd viac poslušnosť, než modlitbu	209
V. Ako žil brat Egíd zo svojej práce	210
VI. Ako bolo zázračne postarané o brata Egída vo veľkej núdzi, keď pre veľký sneh nemohol ísť zbierať almužnu	211
VII. O dni smrti svätého brata Egída	213
VIII. Ako videl istý svätý človek počas modlitby dušu brata Egída vchádzať do života večného	214
IX. Ako bola pre zásluhy brata Egída oslobodená z múk očistca duša priateľa istého brata dominikána	214
X. Ako obdaril Boh brata Egída milosťami, a o roku jeho smrti	215

Výroky blahoslaveného Egída.

I. O hriechoch a o ctnostiach	219
II. O viere	220
III. O svätej pokore	222
IV. O svätej bázni božej	223
V. O svätej trpezlivosti	225
VI. O záhaľke	228
VII. O pohŕdaní časnými vecami	231
VIII. O svätej čistote	232
IX. O pokušeníach	233
X. O svätej kajúcnosti	237
XI. O svätej modlitbe	238
XII. O svätej duchovnej bdelosti	242
XIII. O užitočných a neužitočných vedomostiach a o kazateľoch	243
XIV. O dobrých a zlých rečiach	244
XV. O vytrvalosti v dobrom	245
XVI. O pravej reholi	246
XVII. O svätej poslušnosti	248
XVIII. O pamätaní na smrť	250

Dodatky.

I. Najkrajšie výňatky zo života svätého Františka	253
II. Ako obdržal slávny František kostol Panny Márie Anjelskej za múrami Assisi	258
III. Ako mal svätý František videnie v kostole Panny Márie Anjelskej	280
IV. Ako kázal Boh svätému Františkovi, aby šiel k pápežovi Honorovi III. po odpustky	262
V. Príklad brata Lea, ako mu svätý František kázal umývať kameň	264
VI. Ako sa zjavil svätý František bratovi Leovi	264
VII. Ako vidí brat Leo vo sne strašlivé zjavenie	265
VIII. Príklad veľkej zbožnosti	266
IX. Zázrak svätého Františka	267
X. Ako vyšla z obrazu svätého Františka krv	270
XI. Veľký zázrak rán svätého Františka	271
XII. Zrejmy zázrak pred všetkými ľuďmi	272
XIII. Ako poslal svätý František bratov po prvý raz do Anglicka, a o veľkom zázraku, ktorý urobil Kristus počas cesty	273
XIV. Ako sa obrátil istý veľmi bezbožný človek	276
XV. Veľmi podivuhodný zázrak, ako Kristus v náručí svojej Matky požehnal ľud v čase odpustkov v kostolíku Panny Márie Anjelskej	277
XVI. Iný zázrak spomenutých odpustkov	278
XVII. Ako potvrdil svätý Dominik porciunkulové odpustky	280
XVIII. Ako sa stal carihradský cisár zjavením božím Menším bratom	281
XIX. Isté videnia, zjavenia a pokušenia, ktoré mal brat Egid pred svojou smrťou	283
XX. Rozlúčka svätého Františka s Alvernou	292

KVETINKY SVÄTÉHO FRANTIŠKA.

Z talianskeho originálu I. Fioretti di San Francesco
(A. Salani, Firenze 1926), preložil Metod Lucký, O. F. M.
Úvod a poznámky napísal Dr. Teodorik Zúbek, O. F. M.

Drevené reliéfy (z XVIII. stor.) z jedálne františkánskeho
kláštora v Nitre fotografoval L. Koniar.

Vydal Samovzdelávajúci krúžok františkánskych boho-
slovcov v Žiline 1944.

Vytlačila kníhtlačiareň »Andreja« úč. spol., fl. v Žiline.